

स्वर्ण वर्ष

स्मारिका २०७५

"50 Years in Veterinary Profession: New Dimension in Federalism"



VETCON '18

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन

त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं

फोन/फ्याक्स: +९७७-१-४२५७४६६

ईमेल: nveta@nva.org.np, nveta2024@gmail.com

वेबसाइट: www.nva.org.np



HEIFER[®]

INTERNATIONAL

NEPAL

Our fundamental approach



Values-based community development

+



Livestock

+



Training

+

Our innovative ways to strengthen rural economies



Connection to markets

+



Strengthening agro enterprises

+



Access to capital and partnerships

=

Will help achieve:



1 NO POVERTY



2 ZERO HUNGER



5 GENDER EQUALITY



8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH



13 CLIMATE ACTION



16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS



17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

www.heifernepal.org

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन
NEPAL VETERINARY ASSOCIATION



Golden Jubilee Souvenir, 2018

स्वर्ण वर्ष स्मारिका

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको
५० औं स्थापना दिवसको
उपलक्ष्यमा प्रकाशित

२०७५ जेठ ९



Nepal Veterinary Association

Executive Members (2016-2018)



Dr. Sital Kaji Shrestha
President



Dr. Ram Krishna Khatiwada
Immediate Past President



Dr. Nirmalkatuwal
Vice President



Dr. Rajendra Prasad Yadav
General Secretary



Dr. Tapendra Prasad Bohara
Secretary



De. SudeepHumagain
Treasurer



Dr. Neena Amatya (Gorkhali)
Editor In Chief



Dr. Suraj Thapa
Central Member



Dr. Sulochana Shrestha
Central Member



Dr. Sikes Manandhar
Central Member



Dr. Binod Kumar Yadav
Central Member



Dr. Binod Sanjel
Central Member



Dr. Sanjay Kumar Yadav
Regional Member (Eastern)



Dr. Sita Rijal
Regional Member (Central)



Dr. Kishor Acharya
Regional Member (Western)



Dr. Shankar Pandey
Regional Member (Mid-Western)



Dr. Madan Singh Dhami
Regional Member (Far-Western)

सम्पादक मण्डल

प्रधान सम्पादक

डा. नीना अमात्य गोर्खाली

सह-प्रधान सम्पादक

डा. नारायण प्रसाद घिमिरे

सम्पादक मण्डल

डा. निर्मल कटुवाल

डा. सुलोचना श्रेष्ठ

डा. सुरज सुवेदी

कम्प्युटर सहयोगी

श्रीमती प्रमिना श्रेष्ठ

मुद्रक

ग्रिष्मा ग्राफिक प्रेस, बागबजार
९८५१०९७६०४, ९८४३३९९००१



नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन

भेटेरिनेरी कम्प्लेक्स, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ

फोन: ०१-४२५७४९६, फ्याक्स: ०१-४२५७४९६, पो.ब.नं.: ११४६२

Website: www.nva.org.np

E-mail: nveta@nva.com.np, nveta2024@gmail.com

शुभकामना सन्देश (उप राष्ट्रपति)



उपराष्ट्रपति



शुभ-कामना

काठमाडौं, नेपाल



नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले ५० औं वार्षिकोत्सव (स्वर्ण जयन्ती) तथा तेह्रौं राष्ट्रिय सम्मेलनको अवसरमा 'स्वर्ण जयन्ती स्मारिका' प्रकाशन गर्न लागेको जानकारी पाउँदा मलाई ज्यादै खुशी लागेको छ। स्मारिका प्रकाशनको पूर्ण सफलताको कामनासहित नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको स्वर्ण जयन्तीको अवसरमा एशोसिएसनका पदाधिकारी तथा सम्पूर्ण भेटेरिनरीयनहरुमा बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

देशको कूल गार्हस्थ उत्पादनमा पशुपन्छी क्षेत्रले करिब १३ प्रतिशत ओगटेको छ। यसरी पशुपन्छी पालन क्षेत्रलाई सु-व्यवस्थित, गुणस्तरीय पेशाको रूपमा चिनाउन र कूल गार्हस्थ उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान बढाउन भेटेरिनरी एशोसिएसन र भेटेरिनरीयनहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहेकोमा म जानकार छु। पशुपन्छी पालनको क्षेत्रमा पुऱ्याएको उच्च योगदानको प्रशंसा गर्दै यस अवसरमा एशोसिएसन र सम्पूर्ण भेटेरिनरीयनहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

आजको बदलिदो परिस्थितिमा हाम्रा सामु पशुपन्छी पालन क्षेत्रमा थुप्रै चुनौती र अवसर छन्। विभिन्न रोगहरुबाट पशुधनमा प्रशस्त क्षति हुनुका साथै यसबाट मानव स्वास्थ्य माथिको संकट समेत बढ्दै गएको छ। अर्भक ठूलो संख्यामा कृषकहरु भेटेरिनरी सेवाको पहुँच भन्दा बाहिर छन्। ग्रामिण भेगका अधिकांश जनताको जीविकोपार्जनको आधार रहेको पशुपालन व्यवसायको क्षति न्यून गर्न पशु विमाको व्यवस्था र पशुबाट मानिसमा सर्ने रोगको नियन्त्रण, पशुपन्छी उत्पादनमा अभिवृद्धि गराउन भेटेरिनरीयन सेवा ग्रामिण तहसम्म पुऱ्याउनुपर्ने खाँचो छ। पशु स्वास्थ्य र पशु विकासको माध्यमबाट पिछडिएका वर्गको आय स्तर वृद्धि गरी गरिबी निवारण गर्न, सन्तुलित भोजनमा सर्वसाधारणको पहुँच विस्तार गर्न, पशुबाट मानिसमा सर्ने रोगको नियन्त्रण गर्न, पशुजन्य पदार्थको निकासी प्रवर्द्धन तथा हाल भइरहेको पशुजन्य वस्तुको आयातलाई प्रतिस्थापन गर्न भेटेरिनरीयनहरु माथि ठूलो जिम्मेवारी छ। भेटेरिनरीयनहरुले राष्ट्रको यो जिम्मेवारीलाई कुशलतापूर्वक पूरा गर्नेमा म पूर्ण विश्वस्त छु।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको स्वर्ण जयन्तीको अवसरमा प्रकाशित हुने स्मारिका यस क्षेत्रले राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा पुऱ्याईरहेको योगदान, भोग्दै आएको समस्या, चुनौती र सम्भावना सम्बन्धी महत्वपूर्ण सामाग्री समेटिएको ऐतिहासिक दस्तावेज बन्ने मैले अपेक्षा लिएको छु। पशु स्वास्थ्य, पशु कल्याण र जनस्वास्थ्य क्षेत्रमा ऐतिहासिक धरोहरको रूपमा रहेको नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन र सम्पूर्ण भेटेरिनरीयनहरुको उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद !

२ जेठ २०७५

नन्दबहादुर पुन 'पासाड'

शुभकामना सन्देश सभामुख



कृष्ण बहादुर महारा
सभामुख

फ.सं.

च. नं.

प्रतिनिधि सभा



शुभकामना

फोन : ४२००१५९

फ्याक्स : ४२००१३७

सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल

सर्वप्रथम नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको स्वर्ण जयन्तीको अवसरमा संस्थासँग आवद्ध सबैलाई हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु। संस्थाले आफ्नो स्थापनाको स्वर्ण वर्ष विभिन्न कार्यक्रमका साथ मनाइरहेको र यसै अवसरमा स्वर्ण जयन्ती स्मारिका प्रकाशन गर्न लागेको जानकारी पाउँदा निकै खुशी लागेको छ। स्मारिकामार्फत् आफ्नो समयमा गरिएका कामलाई लिपिबद्ध गरी इतिहास जोगाउनुका साथै भावी पुस्तालाई पनि शिक्षा हुने बौद्धिक कार्य गर्नु निकै सहायी पक्ष हो। यस कार्यमा अग्रसर स्मारिका प्रकाशन समितिलगायत समस्त नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन परिवारलाई म विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

परम्परागतरूपमा रहेको पशुपंक्षी पालन व्यवसाय अहिले नेपालमा विस्तारै आधुनिकीकरण र व्यावसायीकरणतर्फ बढिरहेको छ। नेपालको आर्थिक समृद्धिको मेरुदण्डको रूपमा रहेको पशुपंक्षी पालन क्षेत्रले कूल ग्राहस्थ उत्पादनमा १३ प्रतिशत ओगटेको र ग्रामीण अर्थतन्त्रलाई तीव्र विकासमा सहयोग पुर्याउने बाहकको रूपमा रहेको मैले महशुस गरेको छु।

संस्थाको स्वर्ण जयन्तीको अवसरमा गरिने विविध कार्यक्रम तथा स्मारिका प्रकाशन कार्यले यस क्षेत्रमा आवद्ध सबैलाई थप हौसला एवं प्रेरणा प्रदान गर्ने मैले विश्वास लिएको छु। स्मारिकामा एशोसिएसनको इतिहास, संस्थागत विकास, पशु स्वास्थ्य, जनस्वास्थ्य र पशुकल्याणका गतिविधि, पशुपन्छी व्यवसायको आधुनिकीकरण, व्यावसायीकरण, नीतिगत चुनौति, खाद्य तथा पोषण सुरक्षाजस्ता विषयवस्तुमा विज्ञहरुका लेख रचनाहरु समेटिनेछन् भन्ने मैले आशा गरेको छु। यस्ता सामग्रीहरुले सिंगो भेटेरिनरी क्षेत्रलाई बुझ्न चाहनेहरुका लागि एक ऐतिहासिक दस्तावेज हुनेछ। अन्त्यमा, संस्थाको स्वर्ण जयन्तीको अवसरमा फेरि पनि सबैलाई हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

४ जेठ, २०७५

कृष्ण बहादुर महारा

शुभकामना सन्देश प्रधानमन्त्री



प्रधानमन्त्री



काठमाडौं, नेपाल

शुभकामना

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले आफ्नो स्थापनाको स्वर्ण महोत्सव मनाउन लागेको खबर पाउँदा खुशी लागेको छ। सर्वप्रथम यस महोत्सवको भव्य सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

नेपाल कृषि प्रधान देश हो। हरेक किसानसँग खेतबारी मात्र हैन केही न केही पशुपंक्षी पनि हुन्छन्। विगतमा कृषिकर्मलाई सहज बनाउन र घरासयी आवश्यकता टार्नका लागि पशुपंक्षी पाल्ने चलन थियो। जुन खासै व्यावसायीक हुदैन थियो। तर अहिले प्रविधीको विकासले कृषिकर्म राँगा, गोरुको भरमा मात्र छैन। ट्र्याक्टर र अन्य आधुनिक मेसिनको साहायताले खेती गरिन्छ।

यतिबेला पशुपंक्षी पाल्ने क्रम नयाँ ढंगले विकास भएको छ। यसलाई अहिले व्यावसायीक प्रयोजनका लागि पालिन्छ। नेपाली किसानका लागि पशुपालन एउटा नयाँ आमदानीको स्रोत हो। यो व्यावसायसँग भेटेरिनरी प्राविधिक र डाक्टरहरुको प्रत्यक्ष सम्बन्ध हुन्छ। नेपालको समृद्धिको सपना पुरा गर्न गाउँ गाउँमा रहेका पशुपालक किसानहरुलाई सेवा दिएर पशुपालन व्यावसायलाई फस्टाउने अवस्था सृजना गर्न भेटेरिनरी एशोसिएसनको महत्वपूर्ण योगदान छ भन्ने मलाई लागेको छ।

यस एशोसिएसनका जायज मागप्रति सरकार सधैं सकारात्मक छ। सरकारको अपेक्षा तपाईंहरुबाट किसानहरुले गुणस्तरीय सेवा पाउन भन्ने हो। यसका लागि यस संस्थामा आवद्ध सबैले आफ्नो जिम्मेवारीलाई गहनतापूर्वक निर्वाह गर्नुहुनेछ भन्ने मेरो विश्वास छ।

एशोसिएसनले प्रकाशन गर्ने स्मारिकामा नेपालको पशुपालन क्षेत्र, सम्भावना भेटेरिनरी प्राविधिकहरुको भूमिका आदिका बिषयमा खोजमुल लेख रचना प्रकाशन हुनेछन् भन्ने मेरो विश्वास छ। सबैमा शुभकामना।

५ जेठ, २०७५

के.पी.शर्मा ओली



मा. चक्रपाणी खनाल “बलदेव”
कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्री

शुभकामना

पशुपन्छीको स्वास्थ्य संरक्षण र विकासका लागि पशु चिकित्सकहरूको पेशागत संगठन “नेपाल भेटेरिनरी एशोसियसन” को ५० औं स्वर्णजयन्तीको अवसरमा स्वर्ण जयन्ती स्मारिका प्रकाशन गर्न लागेको थाहा पाउँदा खुशि लागेको छ । यस अवसरमा एशोसियसन र एशोसियसनसँग आवद्ध सम्पूर्णमा बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भए लगत्तै मुलुक हाल एकात्मक प्रणालीबाट पुर्णरूपमा संघात्मक प्रणालीको व्यवहारिक कार्यान्वयनको चरणमा प्रवेश गरिसकेको छ । निर्वाचनको परिणामले एकातिर स्थायी सरकारको निर्माण गरेको छ भने अर्कोतिर सरकार प्रति जनताको विकास र समृद्धिको चाहनालाई बढाएको छ । यसले हामीलाई अवसर र चुनौति दुबै प्रदान गरेको छ । वर्तमान सरकारको प्रमुख प्राथमिकता नै आर्थिक समृद्धि र विकास रहेको अवस्थामा कृषि, पशुपन्छी, भूमि र सहकारी क्षेत्रको गुणात्मक विकास नै आर्थिक समृद्धिको आधार बन्ने कुरामा कसैको दुईमत हुन सक्दैन । आधुनिक, प्रतिस्पर्धी, वातावरण मैत्री पशुपालन व्यवसायको विकास गरि पशुपन्छी तथा पशुपन्छीजन्य पदार्थको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि मार्फत देशको आर्थिक समृद्धिमा योगदान पुर्याउन नेपालका पशु चिकित्सकहरू सक्षम हुनुहुन्छ भन्ने मैले विश्वास लिएको छू साथै आर्थिक समृद्धिको अभियानमा आफ्नो तर्फबाट योगदान दिनुहुन समेत आह्वान गर्दछु ।

अन्त्यमा, नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको ५० औं स्वर्णजयन्तिको पूर्ण सफलताको कामना गर्दै सम्पूर्ण भेटेरिनरीयनमा हार्दिक बधाई दिन चाहन्छु ।

७ जेष्ठ, २०७५

श्री चक्रपाणी खनाल “बलदेव”

कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्री



नेपाल सरकार

मा. रामकुमारी चौधरी "रोजिना"
कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी राज्य मन्त्री




शुभकामना

ग्रामीण अर्थतन्त्रको मेरुदण्डको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको देशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा करिब एक तिहाइ योगदान रहेको छ । कुल कृषि गार्हस्थ्य उत्पादनमा करिब २६.८ प्रतिशत पशुपालन क्षेत्रको योगदान रहेकोले यस क्षेत्रको समग्र विकास र विस्तार गर्न सकियो भने मात्र दुर्त गतिमा कृषकको जीवनस्तर उकास्न सफल हुने कुरामा अनुमान गर्न सकिन्छ । वर्तमान सरकारको मुलभूत प्राथमिकता पनि आर्थिक विकास र समृद्धि नै हो । जसले गर्दा कृषि, पशुपन्छी, भूमि र सहकारी क्षेत्रको गुणात्मक विकासमा केन्द्रित हुने मार्ग प्रशस्त भएको छ । पशुपन्छीको स्वास्थ्य, आहारा विकास, उन्नत जातमा क्रमिक सुधारका लागि भेटेरिनरी डाक्टरहरुको पेशागत संगठन "नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन"ले खेलेको भूमिका अनुकरणीय छ । आफ्नो स्थापना दिवसको ५०औं वर्षको स्वर्ण जयन्तीको अवसरमा पुस्तिका प्रकाशन गर्न लागेको थाहा पाउँदा मलाई अत्यन्तै खुसी लागेको छ ।

तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भएलगत्तै मुलुक हाल एकात्मक शासन प्रणालीबाट पुर्णरूपमा संघात्मक शासन प्रणालीको व्यवहारिक कार्यान्वयनको चरणमा प्रवेश गरिसकेको छ । निर्वाचनको परिणामले एकातिर स्थायी सरकारको निर्माण गरेको छ, भने अर्कोतिर सरकार प्रति जनताको विकास र समृद्धिको चाहनालाई अगाडि बढाएको छ । यसले हामीलाई अवसर र चुनौति दुवै प्रदान गरेको छ । आधुनिक, प्रतिस्पर्धी, वातावरण मैत्री पशुपालन व्यवसायको विकास गरि पशुपन्छी तथा पशुपन्छीजन्य पदार्थको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि मार्फत देशको आर्थिक समृद्धिमा योगदान पुर्याउन नेपालका भेटेरिनरी डाक्टरहरु सक्षम हुनुहुन्छ भन्ने मैले ठानेको छु ।

अन्त्यमा, नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन तथा एसोसिएसनसंग आबद्ध सम्पूर्ण भेटेरिनरी डाक्टरहरुमा ५०औं वार्षिक उत्सवको हार्दिक शुभकामना तथा पूर्ण सफलताको कामना गर्दछु ।

६ जेठ २०७५


माननीय रामकुमारी "चौधरी"
राज्यमन्त्री

Congratulatory Message from World Organization of Animal Health (OIE)



Organisation
Mondiale
de la Santé
Animale

World
Organisation
for Animal
Health

Organización
Mundial
de Sanidad
Animal



OIE Director General Remarks on the Occasion of the 50th anniversary Golden Jubilee Celebration of the Nepal Veterinary Association

The value of livestock to the cultural and economic life of Nepal cannot be overstated. As many as 87 percent of the nation's people keep some form of livestock at home and Nepal has one of the highest ratios of livestock to humans in Asia, with 5.8 heads of livestock and poultry per household*. With livestock serving as such an important national asset, veterinarians play a critical role in the wellbeing of the nation through the maintenance of livestock health and protection of the health of the people who depend on those animals, including animal keepers and the consumers of animal products.

With this essential role of Nepal's veterinarians in mind, the Director General of the World Organisation for Animal Health (OIE) wishes to offer her heartfelt congratulations to the Nepal Veterinary Association on the occasion of its 50th anniversary Golden Jubilee Celebration which coincides with the 13th National Veterinary Conference.

Nepal has been an active and loyal member of the OIE since 1955, working both to ensure the health of the nation's animals but also working cooperatively with other OIE Member States to reduce the impact and occurrence of animal diseases and human diseases associated with animals worldwide. The country has participated in and benefitted from the OIE Performance of Veterinary Services Pathway with the objective of strengthening the capacity of its national veterinary services. Nepal has also played an active and successful role in the global eradication of rinderpest which was achieved in 2011. Today, Nepal is playing an equally active role in the global campaign to eradicate Peste des Petits Ruminants or PPR, which was launched in 2015 by the OIE and the FAO. I am confident that the veterinarians of Nepal through their own determination and professionalism, along with the excellent support they receive from the Nepal Veterinary Association, will continue to improve the health and productivity of Nepal's livestock resources as well as promoting the wellbeing of its people. Again, congratulations to all of you.

A handwritten signature in black ink, reading 'M Eloit'.

The Director General
of the World Organisation for Animal Health
Dr Monique ELOIT

Protéger les animaux, préserver notre avenir • Protecting animals, preserving our future • Proteger a los animales, preservar nuestro futuro

12, rue de Prony • 75017 Paris, France • tél. +33 (0)1 44 15 18 88 • fax +33 (0)1 42 67 09 87 • www.oie.int • oie@oie.int

Congratulatory Message from World Veterinary Association (WVA)



WORLD VETERINARY
ASSOCIATION



Dr. Sital Sheastha
President
Nepal Veterinary Association

WVA/18/L/071
Brussels, 20th April 2018

PRESIDENT

➤ Dr Johnson CHIANG (Taiwan)

PRESIDENT ELECT

➤ Dr Patricia TURNER (IACLAM)

IMMEDIATE PAST PRESIDENT

➤ Dr René CARLSON (USA)

COUNCILLORS FOR AFRICA

➤ Dr Gani ENAHORO (Nigeria)
➤ Dr Clive MARWICK (South Africa)

COUNCILLORS FOR AMERICA (NORTH)

➤ Dr Troy BOURQUE (Canada)
➤ Dr Cassandra TANSEY (USA)

COUNCILLOR FOR AMERICA (LATIN)

➤ Dr Maria Nelly CAJIAO (Colombia)
➤ Dr Jannet VELEZ RIVAS (Perú)

COUNCILLOR FOR ASIA and OCEANIA

➤ Dr Said GUL SAFI (Afghanistan)
➤ Dr Takeo Sakai (Japan)

COUNCILLOR FOR EUROPE

➤ Dr Maaïke VAN DEN BERG (The Netherlands)
➤ Dr Olafur ODDGEIRSSON (Iceland)

COUNCILLOR FOR MIDDLE EAST and NORTH AFRICA

➤ Dr Mohammed BAKKOURY (Morocco)
➤ Dr Hani GOHAR (Egypt)

COUNCILLOR FOR INTERNATIONAL REGIONAL ORGANIZATIONS

➤ Dr Sira Abdul RAHMAN (CVA)

COUNCILLOR FOR INTERNATIONAL DISCIPLINE-CENTRED ORGANIZATIONS

➤ Dr Harutyun AVSAROGLU (IACLAM)

WORLD VETERINARY ASSOCIATION (AISBL)

Avenue de Tervueren 12
1040 Brussels, Belgium

T +32 2 533 70 22
E secretariat@worldvet.org

www.worldvet.org

Dear President of Nepal Veterinary Association, Dear Dr Sital Sheastha,

It is my honour to be invited to the 50th Anniversary of Nepal Veterinary Association and 13th National Veterinary Conference (VETCON '18) themed on "50 Years in Veterinary Profession: New Dimension and Federalism" to be held from 23rd to 25th May, 2018 in Kathmandu.

I wish to extend my personal greetings from the World Veterinary Association and to congratulate Nepal Veterinary Association's tremendous achievement on 50th Anniversary. The global veterinary profession needs and values the expertise and participation of all its members.

Given the array of issues in global veterinary medicine, the WVA concentrates its efforts on four pressing areas: zoonotic diseases, animal welfare, pharmaceutical stewardship, and veterinary education. Within those areas, the WVA seeks to: prevent zoonotic diseases, especially dog-mediated human rabies; ensure access to and the responsible use of quality veterinary medicines to provide superior animal healthcare while curbing antimicrobial resistance; improve the welfare of all animals with preventive care, pain management, vaccinations, parasite control, and treatment for infections and disease conditions; provide free access to high-quality continuing education to as many veterinarians worldwide as possible via the WVA Global Education Portal.

Meanwhile, let us all work on the same aim under the concept of "One Health"; to improve health and well-being through the prevention of risks and the mitigation of effects of crises that originate at the interface between humans, animals and their various environments.

My sincere apologies for the absence for I will be in Paris attending the 86th OIE General Session. With your input, the veterinary profession has a stronger global voice that improves animal and human health around the world.

The WVA wishes you a productive and successful Congress.

With sincere regards,
S.M. Johnson CHIANG
World Veterinary Association, President



Congratulatory Messages from FAVA

As the FAVA's mission is to enhance the quality of life of the people in the region through responsible animal care and welfare through unified professional associations. The Strategic plans in 2016-2020 are the animal health greatly influences human and environmental health in one health concept, in particular the importance of the threat of emerging and re-emerging diseases and to improve the animal welfare in the Asia Pacific region with a multi-faceted approach, such as helping to improve responses in emergencies, improving critical training for veterinary undergraduates and post-graduate education for veterinarians.

On behalf of Federation of Asian Veterinary Associations, FAVA, I would like to express our warm greetings to the President of Nepal Veterinary Association, NVA, for the 50th anniversary (Golden Jubilee Celebration) and 13th National Veterinary Conference (VETCON '18) in theme of "50 Years in Veterinary Profession: New Dimension and Federalism" to be held during, 23rd to 25th May, 2018 in Kathmandu, Nepal. The conference will be a significant flagship for the Nepalese veterinarians and distinguished foreign delegates and professionals. I absolutely confided that Nepal Veterinary Association will do its best to ensure consummate and satisfactory conference for all participating vets and invited delegates.

Hopefully that the 50th anniversary (Golden Jubilee Celebration) and 13th National Veterinary Conference (VETCON '18), will be a great success and congratulate to NVA, our FAVA member, on the effort on strengthening the veterinary profession in Asia.

Thanks you very much

Prof. Dr. Dau Ngoc Hao

President of Federation of Asian Veterinary Associations, FAVA (2016-2018)

Email: dnghaocty@yahoo.com, <http://www.favamember.org>



Commonwealth Veterinary Association

One of many Commonwealth Professional Associations supported by the Commonwealth Foundation

Patron : Sir Dawda Jawara
Former President, Republic of The Gambia

Dr. S. Abdul Rahman

M.V.Sc., Ph.D., (Australia) FRAVS (Spain)

President



Message

It gives me immense pleasure to learn that the Nepal Veterinary Association is celebrating its Golden Jubilee and as part of this celebration is also organising its 13th National Veterinary Conference (VETCON'18) with the theme on "*50 Years in Veterinary Profession: New Dimension and Federalism*" to be held from 23rd to 25th May, 2018 in Kathmandu.

The theme of the Conference is a very apt one under the current scenario where technology has advanced in various fields of Veterinary profession.. The Commonwealth Veterinary Association has been supporting member countries in their endeavors to control diseases especially zoonotic ones in Africa and Asia. Improvement of animal health and productivity is a very important component for the benefits of livestock owners especially in the developing countries of the world. I am confident that this conference will throw more light on the advancements made towards genomic interventions at all levels to meet the challenges facing the Veterinary profession not only in Nepal but all over the world.

I wish the conference every success

Dr S Abdul Rahman

Executive Director and Past President, Commonwealth Veterinary Association
Chairman, OIE Animal Welfare Working Group, Paris
Council Member, World Veterinary Association
Former Dean, Bangalore Veterinary College, Bangalore

123 7th B Main Road, 4th Block West, Jayanagar, Bangalore 560011, India
Tel & Fax.: 91 80 26635210; 919844066352
shireencva@gmail.com

123, 7th 'B' Main Road, 4th Block (West), Jayanagar, Bangalore - 560 011. India
Telefax : 91-80-26635210 Mobile : +91 98440 66352
Email : shireen@blr.vsnl.net.in • shireencva@gmail.com
Website : www.commonwealthvetassoc.org



नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन NEPAL VETERINARY ASSOCIATION



“भेटेरिनरी पेशामा पचास वर्ष, संघियतामा नयाँ आयाम”



नेपालमा प्रजातन्त्र स्थापनासंगै मानविय चेतना, खानपान र सोचको परिवर्तनसंगै भेटेरिनरी पेशाको विकास भएको पाईन्छ। पशुहरु मानिसका अभिन्न मित्र हुनुको साथै मानिससंगै बस्ने र विविध रोगका श्रोत पनि हुने भएकोले स्वस्थ पशुपन्छी विना मानव स्वास्थ्य अधुरो रहन्छ भन्ने वास्तविकताका कारण पशु स्वास्थ्यको ठूलो महत्व रहेको छ।

भेटेरिनरी पेशालाई व्यवस्थित, मर्यादित र प्रतिष्ठित बनाउँदै भेटेरिनरीयनको क्षमता अभिवृद्धि गरी पेशागत हकहितको संरक्षण साथै मानव सभ्यताको संरक्षण, सम्बर्धन र प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले अभिप्रेरित भई विक्रम सम्बत् २०२४ सालमा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको गठन भइ २०२५ असार ११ गतेबाट यस एशोसिएसनले कानूनी मान्यता पाएको हो।

बदलिँदा परिवेश र आवश्यकताका विच जन्मिएको नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन आज पाँच दशक भन्दा लामो अवधि पार गरि परिपक्व संस्था भएको छ। नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन मुलुकका सम्पूर्ण भेटेरिनरी डाक्टरहरुको एक मात्र अनुभवि सक्रिय, कर्तव्यनिष्ठ र संघिय प्रतिनिधि मूलक संस्थाको रुपमा स्थापना भई सकेको छ। वर्तमान अवस्थामा यस एशोसिएसन एक हजार भन्दा बढी सक्रिय सदस्यहरुको अगुवा, संरक्षक र परोक्ष रुपमा संलग्न लाखौँ किसान, व्यवसायी, विद्यार्थीहरुको विश्वासको केन्द्र, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तर भएको अनुभवि राष्ट्रिय धरोहरको रुपमा स्थापित भई सकेको छ।

हाम्रा अग्रजहरुको दुरदृष्टि, चातुर्य र सोच अनुसार स्थापना गरिएको एशोसिएसन आजको यो अवस्थामा आइपुग्दा विगत देखि अहोरात्र खटिनु भएका हाम्रा अग्रज भेटेरिनरीयन, प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष सहयोग गर्नुहुने राजनेताहरु, सरकारी पदाधिकारीहरु, एशोसिएसनलाई पृष्ठ पोषण गरी आजको अवस्थामा ल्याई पुऱ्याउन अथक मेहनत गर्ने श्रेय हाम्रा पूर्व अध्यक्षहरुको रहेको छ। उहाँहरु प्रति हामी वर्तमानका सबै सदस्यहरु आभारी छौँ र उहाँहरुको अथक प्रयासको उच्च कदर गर्दछौँ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन सरकार, कुनै दल वा पक्षको पक्षपोषण वा विरोध भन्दा पनि गुण र दोषको आधारमा सबैसंग सहकार्य गरी भेटेरिनरी पेशा विगत जस्तो पशुपन्छीको स्वास्थ्योपचार र महामारी नियन्त्रणको कार्यमा मात्र सिमित नभएर पशु स्वास्थ्य, पशुकल्याण र जनस्वास्थ्य संरक्षकको समेत गम्भिर दायित्व साथै समग्र देशको आर्थिक विकासमा अमूल्य योगदान गर्ने नेतृत्वदायी समूह पनि हो भन्नेमा अत्युक्ति नहोला।

प्रकृतिको प्रलयकारी महाभुकम्प, अघोषित नाकाबन्दी तथा राजनितिक अस्थिरताले समग्र देशलाई नै दशौँ वर्ष पछाडि धकेलिएको छ। देशको कूल गार्हस्थ उत्पादनमा करिव १३% योगदान भएको पशुपालन व्यवसाय जस्तो सम्बेदनशिल क्षेत्र आज राज्यको प्राथमिकतामा पर्न सकि रहेको छैन। राज्यले पशुजन्य खाद्यपदार्थको गुणस्तर



नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन NEPAL VETERINARY ASSOCIATION



निर्धारण नगर्दा उपभोक्तामा परेको गम्भिर असर, पशुपन्छीमा देखिएको महामारीजन्य रोगलाई समेत आकस्मिक सेवा घोषण नगरेर राज्यले दोश्रो दर्जाको पेशाको रूपमा प्रस्तुत गरेको महशुस भएको छ ।

यस्ता चुनौतीहरूको घडिमा पनि सरकार, राजनितिक दल, भेटेरिनरीयन, उपभोक्ता महासंघ, नागरिक समाज, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संस्था साथै सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूसंग सहकार्यका साथ अघि बढ्न सक्ने आर्थिक सम्बृद्धिको बाटोमा सबैलाई समन्वय गरी एकसाथ लिएर जाने आफ्नो अभियानमा एशोसिएसन निरन्तर अघि बढि रहेको छ । नेपालको संविधान मार्फत मुलुक लोकतान्त्रीक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीमा प्रवेश भएको घोषणसंगै देश संघिय संरचना अनुसारको कार्यान्वयनमा अगाडी बढिरहेको सन्दर्भमा नयाँ संविधानले परिकल्पना अनुसार मुलुकको संघिय ढाँचामा एशोसिएसनको विधानलाई पनि संशोधन गर्नु पर्ने आवश्यकता महशुस गरी हामीले बाह्रौँ राष्ट्रिय सम्मेलनबाट विधान संशोधन पनि गरी सकेका छौँ । सोही अनुसार सातवटा प्रदेशको प्रदेश कमिटी गठन पनि गरिसकेका छौँ । परिवर्तित सन्दर्भ र समयको माग संगै संस्थाको विधान परिवर्तन हुदै जाने हो । विधान गीता वा कुरान जस्तो अपरिवर्तनिय दस्तावेज पनि होईन, समयको माग अनुसार संशोधन भई रहन्छ । तसर्थ, पुनः एक पटक सम्पूर्ण अग्रज एवं सदस्यज्यूहरूमा संशोधित विधान अनुसार संस्थालाई एक ढिक्का बनाई लैजान सबैमा हार्दिक आग्रह समेत गर्दछु ।

अन्त्यमा, एशोसिएसनको इतिहास, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, हाम्रो दायित्व, आयश्रोत, संगठनात्मक अवस्था आदिलाई विश्लेषण गर्दा आज हामी धेरै अघि बढीसकेका छौँ । एशोसिएसनलाई यस अवस्थामा देख्न पाउँदा हाम्रा अग्रजहरूले आज जुन रूपमा गौरवको महशुस गर्नु भएको छ, यसलाई सदैव कायम राख्न एशोसिएसनका सम्पूर्ण सदस्य एवं नेतृत्व लिने टिमले अथक मेहेनत गर्नु पर्छ । एशोसिएसनलाई बदलिंदो परिस्थिति अनुसार मुलुकको एउटा सक्षम, प्रभावकारी संस्थाको रूपमा अगाडि बढाउने अभियानमा भेटेरिनरी क्षेत्रका नेतृत्वकर्तालाई सफलता मिल्दै जाने छ, भन्ने अपेक्षाका साथ भेटेरिनरी पेशाको ५० औँ वर्ष पार गरेको सुअवसरमा शुभकामना स्वरुप यस भेटेरिनरी पेशाको बारेमा अध्ययन गर्न चाहने सबैका लागि एक ऐतिहासिक दस्तावेज हुने विश्वासका साथ यो स्मारिका प्रकाशनमा ल्याईएको छ । स्मारिका प्रकाशनमा अथक प्रयास गर्नु हुने समितिका संयोजक सहित यस कार्यमा अहोरात्र खटिनु भएका सम्पूर्ण टिमलाई आफ्नो एवं एशोसिएसनको तर्फबाट धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद

डा. सितलकाजी श्रेष्ठ

अध्यक्ष, नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन

मिति: २०७५/०२/०९



नेपाल सरकार

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्



प.सं. २०७४।७५

मिति: २०७५।०२।०१

नाम दर्ता परीक्षा सम्बन्धी सूचना

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ र सो को नियमावली, २०५७ बमोजिम मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट B.V.Sc. & A.H वा B.V.Sc. वा D. V. M. वा सो सरहको उपाधि हासिल गरी परिषद्मा स्थायी नाम दर्ता गराउन चाहने व्यक्तिको नाम दर्ता परीक्षा निम्नानुसार हुने भएकाले रितपूर्वकको दरखास्त पेश गर्नुहुन सम्बन्धीत सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ।

परीक्षा सञ्चालन हुने मिति:	२०७५।०३।१६ गते, शनिबार
परीक्षा सञ्चालन हुने स्थान:	काठमाण्डौ
दरखास्त पेश गर्ने अन्तिम मिति:	२०७४।०२।३० गते
दोब्बर दस्तुर तिरेर दरखास्त पेश गर्ने अन्तिम मिति:	२०७५।०३।०६ गते

बिस्तृत विवरणको लागि निम्न ठेगानामा सम्पर्क गर्नु हुन अनुरोध छ।

फोन: रजिष्ट्रार: ९८४९३३६३९९

कार्यालय: ४२६९२९०, ४२५९९४४,

ईमेल: info@vcn.gov.np,

वेबसाइट: www.vcn.gov.np

डा. नारायण प्रसाद घिमिरे

रजिष्ट्रार:

विषयसूची

१.	नेपाल भेटरिनरी एशोसिएसनको ऐतिहासिक विकासक्रम डा. नारायण प्रसाद घिमिरे, डा. निर्मल कटुवाल र डा. सुलोचना श्रेष्ठ	1-80
	नेपाल भेटरिनरी एशोसिएसनको स्थापना	1
	एशोसिएसनका कार्यकारिणी समिति तथा पदाधिकारीहरु	2-10
	नेपाल भेटरिनरी एशोसिएसनको उपलब्धि समीक्षा	10-17
	सम्मेलनहरु	17-27
	एशोसिएसनका प्रकाशनहरु	28-36
	टक प्रोग्राम, सेमिनार र अन्तर्राष्ट्रि संघ संस्थाहरुसँगको सम्बद्धता	36-40
	सम्मान तथा पुरस्कार	41-49
	नेपाल भेटरिनरी एशोसिएसनका सूझावहरु	50-80
२.	1 st Constitution of Nepal Veterinary Association	81-86
३.	स्वर्गीय भेटरिनरीयनहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली	87
४.	स्मृतीमा नेपाल भेटरिनरी एशोसिएसनको जन्म पृष्ठभूमि डा. मंकेश्वरनाथ पाण्डे, डा. तेज बहादुर बस्नेत, डा. तुल्सी प्रसाद श्रेष्ठ, डा. नील प्रकाश सिंह कार्की, डा. प्रल्हाद सापकोटा, डा. भोलामेहर श्रेष्ठ र डा. नारायण प्रसाद घिमिरे	88-92
५.	पशु सेवा विभागको ऐतिहासिक विकासक्रम डा. विमल कुमार निर्मल, डा. चन्द्र ढकाल र डा. नरेश प्रसाद जोशी	93-94
६.	नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को संक्षिप्त जानकारी डा. नारायण प्रसाद घिमिरे	95-104
७.	Overview of Veterinary Education in Nepal Dr. Gokarna Gautam and Dr. Ishwari Prasad Dhakal	105-107
८.	25 Years of Veterinary Education in Nepal Dr. Krishna Kaphle	108-110
९.	भेटरिनरी पेशाको वर्तमान अवस्था, भावी रणनीति, चुनौति र अवसरहरु डा. बोधनाथ अधिकारी	111-113
१०.	Historical prospect of Rinderpest Disease in Nepal Dr. N.P. S. Karki	114-116
११.	History of Footrot Eradication in Nepal Dr. S. C. Ghimire and Dr. N.P.S. Karki	117-121
१२.	Animal Health Research and Disease Control in Nepal: An Overview Dr. U.M. Singh, Dr. D.R. Khanal, Dr. S.P Shrestha and Dr. N. Amatya Gorkhali	122-127
१३.	A Brief History of Production and Release of NeJaRab Vaccine Commemorating Golden Jubilee of Nepal Japan Diplomatic Relations Dr. Jagan Nath Rai	127-128
१४.	ग्रामीण गरिवीसँग जोडिएको नेपालको दुग्ध क्षेत्र - बिगतदेखी वर्तमानसम्म डा. बालक चौधरी	128-134
१५.	Role and Scope of Veterinarians in Nepal Police Dr. Ram Chandra Satyal	135
१६.	History of Vaccine Production and Vaccination in Nepal Dr. S. P. Gautam, Dr. N. P. Ghimire, Dr. S. Shrestha and Dr. S. Gautam	136-143

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको ऐतिहासिक विकासक्रम

डा. नारायण प्रसाद घिमिरे, डा. निर्मल कटुवाल र डा. सुलोचना श्रेष्ठ

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको स्थापना

नेपालमा गौगोटी नियन्त्रणको सन्दर्भमा वि.सं. १९९६ (सन् १९३९) मा हालको भेटेरिनरी कम्प्लेक्स त्रिपुरेश्वरमा तात्कालिन अवस्थामा सरकारी घोडातवेलाको होमियोप्याथिक कक्षमा डा. थिर बहादुर सिंहको नेतृत्वमा एलोप्याथि प्रणालीको भेटेरिनरी डिस्पेन्सरीको स्थापना गरी सर्वसाधारणको लागि सेवा दिने गरी आधुनिक भेटेरिनरी सेवाको सुरुवात गरेको र त्यसको एक वर्षपछि सो डिस्पेन्सरीलाई नै नेपालको पहिलो भेटेरिनरी अस्पतालमा परिणत गरेको अभिलेख पाईन्छ। यसअघि भारतको पटनामा तालिम प्राप्त डा. डिल बहादुर खत्रिले तत्कालिन शाहि नेपाली सेनाको घोडा तवेला (क्याभलरी) मा एलोप्याथि प्रणालीको भेटेरिनरी सेवा सुरु गरेको पाईन्छ। वि.सं. १९९६ देखि वि.सं. २०१६ सम्म उक्त डिस्पेन्सरीमा एकजना डा. थिर बहादुर सिंहमात्र र गोरेदाई लगायतका सिमित स्टक सुपरभाईजर तथा स्टकमेनहरु सहित मुलुकको एकमात्र अस्पताल संचालन गरेको पाईन्छ। त्यसपछि भारतको पटनाबाट भेटेरिनरी विज्ञानमा स्नातक तह (BVSc & AH) को अध्ययन पुरा गरी वि.सं. २०१७ मा डा. शम्भुनाथ प्याकुरेल, २०१८ मा डा. नटराज जोशी, २०१९ मा डा. तेज बहादुर बस्नेत, २०२० मा डा. उदय सिंह, डा. दुर्गादत्त जोशीहरुको आगमन भएपछि साविकको भेटेरिनरी सेक्सनमा प्राविधिक क्षमता विकास भएको पाईन्छ। भेटेरिनरी सेवाको महत्व नबुझेका वा बुझे पनि आफुलाई हिनताबोध भएका व्यक्तिहरुको हातमा मन्त्रालय विभाग भएको, भेटेरिनरीयनहरुको संख्या ज्यादै कम भएको, जे जति भएका पनि गौगोटी नियन्त्रणको शिलशिलामा फिल्डमा खटिएका, साधन श्रोत तथा अधिकांश सिमित गरिएको प्रतिकुल परिस्थितिमा अग्रज भेटेरिनरीयनहरु काममा लागि परेका थिए। जस्तोसुकै प्रतिकुल परिस्थिति भए पनि आफुमा अन्तरनिहित पेशागत जागृतिको ईच्छाशक्तिको कारण सकेसम्मका भेटेरिनरीयनहरु भावनात्मक रूपमा भएपनि एकत्रित भएर वि.सं. २०२१ देखि २०२४ सम्म अनौपचारिक रूपमा एशोसिएसन खोल्ने मानसिकताको विकास भएको र अनौपचारिक रूपमा सिनियरलाई अध्यक्ष मानेर संगठित हुने मानसिकताको विकास भएको पाईन्छ। यो संस्था वि.सं. २०२४ साल सम्ममा भारतबाट भेटेरिनरी विज्ञानमा स्नातक तह (BVSc & AH) को अध्ययन गरी फर्कनु भएका डा. विवेकदाश श्रेष्ठको संयोजकत्वमा वि.सं. २०२४ साल असार ११ गते काठमाडौं बसन्तपुर स्थित डा. विवेकदाश श्रेष्ठको घरमा गोप्य रूपमा बैठक बसेर नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको तदर्थ समितिको गठन गरिएको थियो। यसरी वि.सं. २०२४ सालमा नेपालमा भेटेरिनरी डाक्टरहरुको विशुद्ध वैज्ञानिक, गैर राजनितिक, पेशागत संस्थाको रूपमा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको स्थापना गरिएको हो।

यो एशोसिएसन दर्ता हुने समयमा यस्ता पेशागत संघ संस्था खोल्न त्यति सहज थिएन तापनि भेटेरिनरीयनहरुले गरेको अठोट र दृढ संकल्प साकार भएरै गयो। यो एशोसिएसन वि.सं. २०२५ साल फागुन १३ गते (सन् १९६७) तात्कालिन वागमती अञ्चलाधिसको कार्यालयमा दर्ता नं. २५ मा विधिवत रूपमा दर्ता भएको थियो। सो समयमा नेपालमा निम्न तालिका बमोजिमका भेटेरिनरीयनहरु आफ्नो BVSc & AH उपाधि हासिल गरी नेपालमा कार्यरत रहेको जानकारी हुन आएको छ।

तालिका: नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको स्थापना कालमा नेपालमा कार्यरत भेटेरिनरीयनहरु

क्र. सं.	नेपाल आएको वर्ष (वि.सं.)	भेटेरिनरीयनको नाम	क्र. सं.	नेपाल आएको वर्ष (वि.सं.)	भेटेरिनरीयनको नाम
१	१९९६	डा. थिर बहादुर सिंह	२१		डा. तुल्सी प्रसाद श्रेष्ठ
२	२०१६	डा. मंकाेश्वरनाथ पाण्डे	२२		डा. सुवर्णलाल श्रेष्ठ
३	२०१७	डा. शम्भुनाथ प्याकुरेल	२३		डा. केशवनाथ उपाध्याय
४	२०१८	डा. श्यामवीर मालाकार	२४	२०२२	डा. सुरेन्द्र कुमार श्रेष्ठ
५		डा. अरुणचन्द्र गुप्ता	२५		डा. पद्मनाथ शर्मा

६		डा. नटराज जोशी	२६		डा. प्रवेशमान सिंह प्रधान
७	२०१९	डा. नरेन्द्र बहादुर सिंह	२७		डा. दुर्गा दत्त जोशी
८		डा. धन बहादुर सिंह	२८		डा. ब्रजकान्त भा
९		डा. तेज बहादुर बस्नेत	२९		डा. वीरमर्दन बस्नेत
१०		डा. शिव लखन प्रसाद गुप्ता	३०		डा. लाल बहादुर चन्द
११		डा. केशवराज शर्मा	३१	२०२३	डा. जपनारायण बहादुर श्रेष्ठ
१२		डा. भवानन्द ठाकुर	३२		डा. मुक्ति नारायण श्रेष्ठ
१३	२०२०	डा. खड्ग प्रसाद ढकाल	३३		डा. भोला मेहर श्रेष्ठ
१४		डा. सुन्दरलाल श्रेष्ठ	३४		डा. अब्दुल समाद खाँ
१५		डा. मुरलीदत्त लोहनी	३५		डा. मधुसुदन शर्मा
१६		डा. कमानसिंह गुरु ^१	३६		डा. ईश्वरलाल कर्माचार्य
१७		डा. उपेन्द्र मिश्र	३७	२०२४	डा. श्रीबत्समान मल्ल
१८	२०२१	डा. उदय सिंह	३८	२०२५	डा. नील प्रकाश सिंह कार्की
१९		डा. विवेकदाश श्रेष्ठ	३९		डा. ठाकुर प्रसाद सुशशा
२०		डा. त्रैलोक्यानन्द वैद्य			

माथि उल्लिखित सम्पूर्ण आदरणीय संस्थापक डाक्टर साहेबहरुप्रति नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछ ।

भेटेरिनरी एशोसिएसनका उद्देश्य

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले आफ्नो स्थापना कालमा निम्नानुसारका उद्देश्यहरु लिएको थियो:

१. भेटेरिनरीयनहरुको हक, हित र पेशागत मर्यादाको संरक्षण गर्दै वैज्ञानिक रुपमा विकास गर्ने
२. गुणस्तरीय पशु चिकित्सा व्यवसाय मार्फत मुलुकको सर्वाङ्गिक विकासमा योगदान गर्ने
३. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय समान उद्देश्य राख्ने पेशागत संघ संस्थासँग समन्वय र सहकार्य गर्ने
४. भेटेरिनरी विज्ञानसँग सम्बन्धित विधि तथा प्रविधि र ज्ञान, शिप तथा दक्षता सम्बन्धि प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने ।
५. सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा भेटेरिनरी सेवा सम्बन्धमा परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।



चित्र: नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको साईनबोर्ड

एशोसिएसनका कार्यकारिणी समिति तथा पदाधिकारीहरु

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको पहिलो कार्य समिति (तदर्थ) डा. विवेक दास श्रेष्ठको संयोजकत्वमा मिति २०२४ साल असार ११ मा गठन भएको थियो । यस कार्य समितिमा काठमाडौं उपत्यका र विशेष गरी भेटेरिनरी

कम्प्लेक्समा कार्यरत डा. शम्भुनाथ प्याकुरेल, डा. नरेन्द्र बहादुर सिंह लगायतका अग्रज भेटेरिनरीयनहरु संगठित रहनु भएको थियो। तत्कालिन अवस्थामा भेटेरिनरियनहरुले निकै चुनौतिपूर्ण अवस्थामा एशोसिएसनको स्थापना गर्नु भएको थियो। एशोसिएसनको स्थापना कालका वर्षहरुमा विशेष गरी भेटेरिनरी कम्प्लेक्स त्रिपुरेश्वर र काठमाडौं उपत्यकामा अवस्थित भेटेरिनरीयनहरु मध्येबाट आपसि समझदारिमा विभिन्न समयमा एशोसिएसनको कार्यकारिणी समितिको पदाधिकारीको चयन हुने गरेको पाईन्छ। नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको संस्थापक अध्यक्ष स्व. डा. विवेकदाश श्रेष्ठ हुनुहुन्छ। तत्पश्चात विभिन्न कालखण्डमा विभिन्न आदरणीय अग्रजहरुबाट एशोसिएसनको नेतृत्व ग्रहण गर्नु भएको थियो।

 Dr. Bivek D. Shrestha Tenure: 1967-1971	 Dr. Mankeshwor Nath Pande Tenure: 1972-73/1978-79	 Dr. Narendra Bahadur Singh Tenure: 1974-75/1980-82/1985-86	 Dr. Tej Bahadur Basnet Tenure: 1976-1977	 Late Dr. Udaya Singh Tenure: 1983-1984
 Late Dr. Durga Dutta Joshi Tenure: 1987-1990	 Dr. Tulsi Prasad Shrestha Tenure: 1990-1992	 Dr. Bholu Meher Shrestha Tenure: 1992-1995	 Dr. Prahlad Sapkota Tenure: 1996-1998	 Dr. Neel Prakash Singh Karki Tenure: 1999-2002
 Dr. Braj Kishor Pradhah Shaha Tenure: 2003-2008	 Dr. Adarsha Pradhan Tenure: 2008-10/2010-12	 Dr. Bimal Kumar Nirmal Tenure: 2012-2014	 Dr. Ram Krishna Khatiwada Tenure: 2014-2016	<div style="border: 1px solid blue; padding: 5px; color: blue; font-weight: bold;"> <i>Past Presidents of Nepal Veterinary Association. NVA would like to extend its sincere gratitude and respect to all our past presidents.</i> </div>

चित्र: नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनका अध्यक्षहरु

कार्यकारिणी समिती

एशोसिएसनले आफ्नो नियमित वार्षिक बैठकमा भए गरेका कृयाकलापको समीक्षा गर्दै कार्यकारिणी समिति सर्वसम्मतीले चयन गर्ने गरेकोमा सन् १९९० को दशक पछि एशोसिएसनका पदाधिकारीहरुको चयन गर्न निर्वाचन हुने गरेको पाईन्छ। यस एशोसिएसनमा हालसम्म नेतृत्व प्रदान गर्न विभिन्न कालखण्डमा कार्य गर्नु भएका कार्यकारिणी समितिका पदाधिकारीहरुको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ:

तालिका: एशोसिएसनका कार्यकारिणी समितिहरु

1st committee (1967-71)	
Late Dr. Bivek Das Shrestha	
2nd committee (1972-73)	
President	Dr. Mankeshwor Nath Pandey
Vice President	Dr. Narendra Bahadur Singh
General Secretary	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Asst. General Secretary	Dr. Sundar Lal Shrestha
Treasurer	Dr. Nata Raj Joshi

Editor in-Chief	Dr. Sambhu Nath Pyakurel
Members	Dr. Shyam Bir Malakar

3rd Committee (1974-75)

President	Dr. Naredra Bahadur Singh
Vice President	Dr. Nanda Lal Sharma (1974)
	Late Major Dr. Kaman Singh Gurung (1975)
General Secretary	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Asst. General Secretary	Dr. Mukti Narayan Shrestha
Treasurer	Late Dr. Nata Raj Joshi (1974)
	Late Dr. Arun Chandra Gupta (1975)
Editor in-Chief	Late Dr. S. Pyakurel
Members	

4th Committee (1976-77)

President	Dr. Tej Bahadur Basnet
Vice President	Late Major Dr. Kaman Singh Gurung
General Secretary	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Asst. General Secretary	Dr. Chhavi Raman Bhattarai Dr. K. P. Bhattarai
Treasurer	Late Dr. Arun Chandra Gupta
Editor in-Chief	Late Dr. S. Pyakurel

5th Committee (1978-79)

President	Dr. Mankeshwor Nath Pandey
Vice President	Late Major Dr. Kaman Singh Gurung
General Secretary	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Asst. General Secretary	Dr. Suresh Man Singh Pradhan
Treasurer	Late Dr. Arun Chandra Gupta
Editor in-Chief	Late Dr. S. Pyakurel

6th Committee (1980-82)

President	Dr. Naredra Bahadur Singh
Vice President	Dr. Mukti Narayan Shrestha
General Secretary	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Asst. General Secretary	Dr. Purushottam Prasad Mainali
Treasurer	Late Dr. Arun Chandra Gupta
Editor in-Chief	Late Dr. S. Pyakurel

Regional Members

Eastern	Dr. Khadga Prasad Dhakal
Central	Dr. Mahendra Nath Lohani

Western	Dr. Bhola Mehar Shrestha
Far Western	Dr. Dhan Raj Ratala

7th Committee (1983-84)	
President	Late Dr. Uday Singh
Vice President	Dr. Tulsi Prasad Shrestha
General Secretary	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Asst. General Secretary	Dr. Pawan Kumar Agrawal
Treasurer	Dr. Sewak Ram Bhandari
Editor in-Chief	Dr. Narendra Bahadur Singh
Regional Members	
Eastern	Dr. Subarna Lal Shrestha
Central	Dr. Lal Bahadur Chand
Western	Dr. Murali Dutta Lohani
Mid Western	Dr. Keshav Raj Sharma
Far Western	Late Dr. Upendra Mishra
IAAS, Rampur	Dr. Krishna Raj Tiwari

8th Committee (1985-86)	
President	Dr. Narendra Bahadur Singh
Vice President	Dr. Poornima Manandhar
General Secretary	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Asst. General Secretary	Dr. Pawan Kumar Agrawal
Treasurer	Dr. Sudarshan Prasad Gautam
Editor in-Chief	Dr. Prabhakar Pathak Dr. Upendra Mishra
Member	Dr. Sevak Ram Bhandari
Regional Members	
Eastern	Dr. Dilip Sapkota
Central	Dr. Lal Bahadur Chand
Western	Dr. Dinesh Prasad Parajuli
Mid Western	Dr. Bhola Mehar Shrestha
Far Western	Dr. Bharat Bahadur Khadka
IAAS, Rampur	Dr. Nagendra Prasad Shah

9th Committee (1987-90)	
President	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Vice President	Dr. Upendra Mishra
General Secretary	Dr. Sudarshan Prasad Gautam

Asst. General Secretary	Dr. Sevak Ram Bhandari
Treasurer	Dr. Rebati Man Shrestha
Editor in-Chief	Dr. Tulsi Prasad Shrestha
Regional Members	
Eastern	Dr. Shubh Narayan Mahato
Central	Dr. Lal Bahadur Chand
Western	Dr. Drona Prasad Rasali
Mid Western	Dr. Bhola Mehar Shrestha
Far Western	Dr. Madan Singh Karki
IAAS, Rampur	Dr. Krishna Raj Tiwari

10th Committee (1990-92)	
President	Dr. Tulsi Prasad Shrestha
Vice President	Dr. Sevak Ram Bhandari
General Secretary	Dr. Sudarshan Prasad Gautam
Asst. General Secretary	Dr. Bala Ram Thapa
Treasurer	Dr. Karuna Sharma
Editor in-Chief	Late Dr. Durga Dutta Joshi
Regional Members	
Eastern	Dr. Prahlad Sapkota
Central	Dr. Nanda Kishor Yadav
Western	Dr. Dev Raj Adhikari
Mid Western	Dr. Amar Bhadur Shah
Far Western	Dr. Hem Chadra Karki
IAAS, Rampur	Dr. Ishwari Prasad Dhakal

11th Committee (1992-96)	
President	Dr. Bhola Mehar Shrestha
Vice President	Dr. Dinesh Prasad Parajuli
General Secretary	Dr. Braj Kishor Prasad Shaha
Asst. General Secretary	Dr. Dinesh Kumar Singh
Treasurer	Dr. Sabee Amatya Pradhanaga
Editor in-Chief	Dr. Narendra Bahadur Singh
Central Member	Dr. Dev Raj Adhikari
Central Member	Dr. Drona Prasad Rasali
Central Member	Dr. Shyam Kishor Shah
Central Member	Dr. Swoyam Prakash Shrestha
Central Member	Dr. Gyanendra Nath Gongal

Central Member	Dr. Keshav Prasad Premy
Central Member	Dr. Dilip Sapkota
Central Member	Dr. Bed Prakash Bhatta
Central Member	Dr. Tulsi Prasad Shrestha (Ex-President)
Regional Members	Eastern, Central, Western, Mid Western, Far Western, IAAS, Rampur

12th Committee (1996-98)

President	Dr. Prahalad Sapkota
Vice President	Dr. Mahendra Nath Lohani
General Secretary	Dr. Narayan Prasad Ghimire
Asst. General Secretary	Dr. Swoyam Prakash Shrestha
Treasurer	Dr. Sabee Amatya Pradhananga
Editor in-Chief	Dr. Shubh Narayan Mahato
Central Member	Dr. Bholu Mehar Shrestha (Ex-President)
Central Member	Dr. Ram Krishna Kahatiwada
Central Member	Dr. Damodar Sedain
Central Member	Dr. Khadak Singh Bista
Regional Members	
Eastern	Dr. Bodh Prasad Parajuli
Central	Dr. Dev Raj Adhikari
Western	Dr. Ramjee Prasad Ghimire
Dr. Mid Western	Dr. Amar Bhadur Shah
Far Western	Dr. Karna Bahadur Bogati

13th Committee (1999-2002)

President	Dr. Neel Prakash Singh Karki
Vice President	Dr. Ishwori Prasad Dhakal
General Secretary	Dr. Narayan Prasad Ghimire
Asst. General Secretary	Dr. Keshav Prasad Premy
Treasurer	Dr. Rajesh Yadav
Editor in-Chief	Dr. Shubh Narayan Mahato
Central Member	Dr. Raja Ram Shrestha
Central Member	Dr. Bholu Kumar Dahal
Regional Members	
Eastern	Dr. Sadananda Deo
Central	Dr. Kamal Bahadur Kayastha
Western	Dr. Mohan Dev Lekhak
Dr. Mid Western	Dr. Peetambar Singh Kushwaha

Far Western	Dr. Hem Chandra Karki
-------------	-----------------------

14th Committee (2003-07)	
President	Dr. Braja Kishor Prasad Shaha
Vice President	Dr. Harsha Ratna Shakya
General Secretary	Dr. Krishna Bahadur Shrestha
Asst. General Secretary	Dr. Poornima Manandhar
Treasurer	Dr. Rajesh Yadav
Editor in-Chief	Dr. Bhoj Raj Joshi
Central Member	Dr. Banshi Sharma
Central Member	Dr. Subir Singh
Regional Members	
Eastern	Dr. Yogendra Prasad Yadav
Central	Dr. Indra Kant Jha
Western	Dr. Amar Bahadur Shaha
Dr. Mid Western	Dr. Tek Nath Acharya
Far Western	Dr. Bimal Kumar Nirmal

15th Committee (2008-10)	
President	Dr. Adarsha Pradhan
Vice President	Dr. Narayan Prasad Ghimire
General Secretary	Dr. Subir Singh
Secretary	Dr. Yadav Sharma Bajgain
Treasurer	Dr. Rima Devi Shrestha
Editor in-Chief	Dr. Vijay Chandra Jha
Central Member	Dr. Dinesh Gautam
Central Member	Dr. Umesh Dahal
Regional Members	
Eastern	Dr. Kashi Nath Yadav
Central	Dr. Surendra Karki
Western	Dr. Shiva Prasad Devkota
Dr. Mid Western	Dr. Bishnu Prasad Dhital
Far Western	Dr. Diker Dev Bhatta

16th Committee (2010-12)	
President	Dr. Adarsha Pradhan
Vice President	Dr. Bimal Kumar Nirmal
General Secretary	Dr. Subir Singh
Secretary	Dr. Sital Kaji Shrestha

Treasurer	Dr. Rajani Pradhan (Resigned)
Treasurer (Nominated)	Dr. Hari Prasad Suwal
Editor in-Chief	Dr. Doj Raj Khanal
Central Member	Dr. Pradeep Chandra Bhattarai
Central Member	Dr. Hari Prasad Suwal
Regional Members	
Eastern	Dr. Uday Pratap Singh
Central	Dr. Chandra Dhakal
Western	Dr. Grishma Neupane
Dr. Mid Western	Dr. Dirgha Nath Dhungana
Far Western	Dr. Mahesh Raj Bist

17th Committee (2012-14)	
President	Dr. Bimal Kumar Nirmal
Vice President	Dr. Banshi Sharma
General Secretary	Dr. Sital Kaji Shrestha
Secretary	Dr. Jeevan Adhikari
Treasurer	Dr. Hari Prasad Suwal
Editor in-Chief	Dr. Peetambar Singh Kushwaha
Central Member	Dr. Mukul Upadhyaya
Central Member	Dr. Sita Acharya
Regional Members	
Eastern	Dr. Lekh Raj Dahal
Central	Dr. Mogal Prasad Shah
Western	Dr. Ashesh Bhattarai
Dr. Mid Western	Dr. Tapendra Prasad Bohara
Far Western	Dr. Hem Raj Awasthi

18th Committee (2014-16)	
President	Dr. Ram Krishna Khatiwada
Vice President	Dr. Ram Kumar Mandal
General Secretary	Dr. Umesh Dahal
Secretary	Dr. Bijay Kumar Shrestha
Treasurer	Dr. Chanda Shrestha
Editor in-Chief	Dr. Upendra Man Singh
Immediate Past President	Dr. Bimal Kumar Nirmal
Central Member	Dr. Shishir Bhandari
Central Member	Dr. Rabin Acharya

Central Member	Dr. Rajendra Prasad Yadav
Central Member	Dr. Saluna Pokharel
Central Member	Dr. Saroj Chaudhary
Regional Member	
Eastern	Dr. Sanjay Kumar Yadav
Central	Dr. Bol Raj Acharya
Western	Dr. Ashesh Bhattarai
Dr. Mid Western	Dr. Bed Bahadur K.C.
Far Western	Dr. Madan Singh Dhama

19th Committee (2016-18)	
President	Dr. Sital Kaji Shrestha
Immediate Past President	Dr. Ram Krishna Khatiwada
Vice President	Dr. Nirmal Katuwal
General Secretary	Dr. Rajendra Prasad Yadav
Secretary	Dr. Tapendra Prasad Bohara
Treasurer	Dr. Sudeep Keshab Humagain
Editor in-Chief	Dr. Neena Amatya Gorkhali
Central Member	Dr. Suraj Thapa
Central Member	Dr. Sulochana Shrestha
Central Member	Dr. Sikesch Manandhar
Central Member	Dr. Binod Kumar Yadav
Central Member	Dr. Binod Sanjel
Regional Members	
Eastern	Dr. Sanjay Kumar Yadav
Central	Dr. Sita Rijal
Western	Dr. Kishor Acharya
Dr. Mid Western	Dr. Shankar Pandey
Far Western	Dr. Madan Singh Dhama

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको उपलब्धि समीक्षा

१. भेटेरिनरी सेवाको विस्तार तथा संस्थागत क्षमता विकासमा योगदान

वि.स. १९९६ सालमा एक डिस्पेन्सरीबाट सुरु भएको भेटेरिनरी सेवा प्रदान गर्ने निकायहरूको संरचनामा समय समयमा फेरबदल र उतार चढाव हुँदै भेटेरिनरी सेवाको विस्तार एवं विकास भएको इतिहास छ। नेपाल सरकारले पशु सेवाको महत्व बुझेपछि २०७२/०९/०९ मा नेपालको इतिहासमा सर्वप्रथम पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको स्थापना गरेको थियो। यस मन्त्रालय मातहत ७५ वटै जिल्लामा पशु सेवा कार्यालय र देशभरी ९९९ सेवा केन्द्र रहेका थिए। सिमित जनतामा उपलब्ध गुणस्तरीय भेटेरिनरी सेवालाई मुलुकको दुरदराजसम्म पुराउन र उद्योग व्यवसायीक रूपमा पालिएका पशुपन्छीमा विशेषज्ञ भेटेरिनरी सेवा पुऱ्याएर सेवा विस्तार गर्न यो एशोसिएसनका सदस्यहरूको सरकारी वा निजी क्षेत्र दुवैबाट महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ। पछिल्लो समयमा कृषि,

भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालयको गठन सँगै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने पशु सेवाका संरचनाहरू निर्माणको क्रममा रहेका छन् । वि.स. २०२४ मा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन स्थापना भए पश्चात भेटेरिनरी सेवाको क्षेत्रमा एशोसिएसनले उल्लेखनीय कार्यहरू गर्दै सरकारलाई निरन्तर रूपमा नीतिगत परामर्श प्रदान गर्ने र प्राविधिक पृष्ठपोषण गर्दै आएको छ ।

१.१. प्रयोगशाला सेवा तथा अनुसन्धान

वि.स. २०२३ मा स्विस सरकारको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा त्रिपुरेश्वरमा भेटेरिनरी प्रयोगशाला (पशु-चिकित्सा अनुसन्धान शाला) स्थापना गरिएको थियो । यो प्रयोगशाला राजा महेन्द्रबाट मिति २०२३ माघ १२ मा उद्घाटन भएको थियो । उक्त प्रयोगशालामा डा. नरेन्द्र बहादुर सिंहको सकृयतामा परजीवि, ब्याक्टेरिया, फंगस, भाईरसजन्य रोगव्याधिको पहिचान, सिरोलोजिकल, हिस्टोप्याथोलोजिकल, पोष्टमर्टम परिक्षण, रेविजको नेग्रि बडि जाँच समेतका प्राविधिको प्रयोग गरी भेटेरिनरी सेवामा प्राविधिको प्रयोग र भरपर्दो रोग निदान सेवा सुरु गरिएको थियो । पछि, स्वीस सरकारको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा भिन्दै परजीवि नियन्त्रण आयोजना सञ्चालन गरियो जसको नेतृत्व डा. बीर मर्दन बस्नेतले गर्नु भयो ।



चित्र: केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला (हाल)मा रहेको शिलालेख

नेपालमा गौगोटी रोगको भ्याक्सिन यसै प्रयोगशालामा तयार गरिएको हो । वि.स. २०३१ सालमा राजा विरेन्द्रको राज्याभिषेकमा ल्याईएको हात्तिमा देखिएको रोगको अध्ययनको क्रममा यस प्रयोगशालामा डा. शम्भु प्याकुरेलले हात्तिबाट संकलित नमूनाबाट भाईरस आईसोलेसन गरी परिक्षणको लागि वेलायत पठाईएको थियो । त्यहाँबाट खोरेत भाईरस भएको पुष्टि भएपछि हात्तिमा खोरेत लाग्ने कुरा विश्वमा पहिलो पटक पत्ता लागेको थियो । यस सम्बन्धी वैज्ञानिक कार्यपत्र डा. शम्भु प्याकुरेल, डा. उदय सिंह र डा. नरेन्द्र बहादुर सिंहको नामबाट सन् १९७६ को भेटेरिनरी रेकर्डमा प्रकाशन भएको छ । पछि डा. पद्मनाथ शर्माले भारतको कसौलीबाट तालिम लिए पछि भेडाको गिदीबाट रेविज रोग विरुद्ध खोप बनाउन सुरु गर्नु भएको थियो ।

यस प्रयोगशालाबाट उत्पादित गौगोटि, रेविज, भ्यागुते, रानीखेत लगायतका पशुपन्छीका खोपहरूको प्रयोग गरेर मुलुकमा पशु धनको सुरक्षा भएको मात्र नभई भेटेरिनरी पेशाको विकास र मर्यादामा निकै ठूलो आयाम थपिएको छ । पछि डा. त्रैलोक्यानन्द वैद्यको पहलमा त्रिपुरेश्वरमै रेविज भ्याक्सिन उत्पादनको लागि छुट्टै प्रयोगशालाको व्यवस्था गरिएको हो । हाल रेविज भ्याक्सिन प्रयोगशालाबाट मानिस (परीक्षण उत्पादन) र पशुको लागि टिस्यू कल्चर प्राविधिबाट रेविज भ्याक्सिन उत्पादन हुने गर्दछ ।

भेटेरिनरी प्रयोगशाला सेवाबाट भेटेरिनरी अनुसन्धानको पाटो नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद अन्तरगत खुमलटारमा स्थापित गर्न र सुदृढिकरण गर्नमा डा. आदर्श प्रधानको उल्लेखनीय योगदान रहेको छ । प्रयोगशाला

अन्तरगत पाँचै विकास क्षेत्रमा क्षेत्रीय प्रयोगशाला, चितवनमा राष्ट्रिय पन्छी अन्वेषण प्रयोगशाला, खोरेत प्रयोगशालाहरु सञ्चालन गरी भेटेरिनरी सेवालाई वैज्ञानिक रुपमा सञ्चालन गर्नमा यस एशोसिएसनको पहल र यसका सदस्य भेटेरिनरीयनहरुको योगदान रहेको छ ।

वेलायत सरकारको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा कास्कीको लुम्लेमा डा. निलप्रकाश सिंह कार्कीको नेतृत्वमा र धनकुटाको पाखिवास स्थित कृषि केन्द्रमा डा. शुभनारायण महतोको नेतृत्वमा भेटेरिनरी सेवाको क्षेत्रमा अनुसन्धान गरी यस सेवालाई समृद्ध पार्न अन्य भेटेरिनरीयनहरुको योगदानले यस एशोसिएसन र समग्र भेटेरिनरीयनहरुको श्रीबृद्धि गरेको छ ।

१.२. गौगोटी र फुटरट रोग उन्मूलन

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको प्राविधिक पृष्ठपोषण तथा यसका सदस्य भेटेरिनरीयनहरुको अमूल्य योगदान स्वरुप नेपालमा गौगोटी रोगको नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्नमा ठूलो योगदान रहेको छ । स्रोत साधन तथा जनशक्तिको अभाव भएको र जनचेतनाको कमी भएको तत्कालिन अत्यन्तै जटिल परिस्थितिमा जीउज्यानको पर्वाह नगरी योगदान गर्नु हुने डा. नरेन्द्र बहादुर सिंह, डा. दुर्गादत्त जोशी, डा. सुरेन्द्र कुमार श्रेष्ठ, डा. मुक्ति नारायण श्रेष्ठ, डा. उदय सिंह, डा. तुल्सी प्रसाद श्रेष्ठ, डा. खड्ग प्रसाद ढकाल, डा. केशवनाथ उपाध्याय, डा. पद्मनाथ शर्मा, डा. मुरलीदत्त लोहनी, डा. केशवनाथ शर्मा, डा. श्रीबत्समान मल्ल, डा. भोला मेहेर श्रेष्ठ, डा. तेज बहादुर बस्नेत, डा. निल प्रकाश सिंह कार्की लगायतका सो जटिल समयमा भेटेरिनरी सेवामा र विशेषगरी गौगोटी नियन्त्रणमा समर्पित सम्पूर्ण भेटेरिनरीयनहरु धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ ।



चित्र: गौगोटी नियन्त्रणको लागि मास भ्याक्सिनेसन कार्यक्रम ।

नेपालबाट भेडाको फुटरट रोग उन्मूलन गर्नमा यस एशोसिएसनका सदस्य भेटेरिनरीयनहरु विशेष गरी डा. नील प्रकाश सिंह कार्की, डा. भोजराज जोशी, डा. बैकुण्ठ पराजुली, डा. शिवचन्द्र घिमिरेहरु समेत उल्लेखनीय योगदान गर्नु हुने भेटेरिनरीयनहरु धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ । भेटेरिनरी सेवामा वेलायत सरकारको सहयोगमा पश्चिमाञ्चलको लुम्ले क्षेत्रमा अनुसन्धान गर्न उहाँहरुको योगदान निकै प्रशंसनीय रहेको छ ।

१.३. नेपाल सरकारलाई प्राविधिक पृष्ठपोषण र सहयोग

नेपाल सरकारले तर्जुमा गर्ने पशु चिकित्सा सम्बन्धी नीतिगत तथा कानून तर्जुमा गर्दा यो एशोसिएसनले सदैव उच्चस्तरको प्राविधिक विशेषज्ञ परामर्श प्रदान गर्दै आईरहेको छ । नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को स्थापना हुनु पहिले भेटेरिनरी स्टाचुटरी बडिले गर्ने विशेषज्ञ प्राविधिक पृष्ठपोषणको कार्य यसै एशोसिएसनबाट हुने गरेकोमा हाल विशेष गरी नीति तथा कानून तर्जुमा र अन्य जुनसुकै परामर्श माग गरेको समयमा सेवा प्रदान गरेको छ । नेपालको संविधान २०७२ को तर्जुमा प्रक्यादेखि कार्यान्वयन गर्नको लागि संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तहको राज्यको पुनरसंरचना गर्ने सम्बन्धमा सँगठनात्मक संरचनाको खाका तर्जुमा गर्ने सम्बन्धमा एशोसिएसनले निरन्तर पृष्ठपोषण गर्दै आएको छ ।

गौरवापत्र

निरोगी सवे हुनु सवे हुनु सुखीया । सवे बेस देखुनु नहुनु कषे दुखीया ॥

पशु चिकित्सक आन्दोलित

■ गौरवापत्र समाचारबाट

काठमाडौं, चैत १९ गते । सरकारले भेटेरिनरी डाक्टरलाई उपेक्षा गर्दै नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन-२०५५ संशोधन अगाडि बढाएको भन्दै नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएशन आन्दोलनमा उत्रिएको छ । एसोसिएसनले चैत दिनअघि प्रहसनपत्री सुकिल कोडलकलाई भेरी तीन दिनभित्र आफूहरूका पना सम्बन्धन गर्न सम्भव छिर् पनि सरकारले सुनुवाइ नगरेको भन्दै धर क्रियेका कार्यक्रम अघि बढाएको छ । ऐन संशोधनको विरोधमा बितीवार दुई सयभन्दा बढी भेटेरिनरी डाक्टरले प्रधानपत्री निवास घेराउ गरेका छिर् ।

राति छाडिदिएको धियो भने धरपकडका क्रममा घाइते भएका पशु चिकित्सकको उपचार भइरहेको जनाइएको छ । भेटेरिनरी परिषदमा भेटेरिनरी डाक्टर पात्र रहने विश्वव्यापी व्यवस्था रहे पनि उक्त संशोधन विधेयक पारित भए परिषदमा गैर भेटेरिनरीयनको उपस्थिति हुने, दक्ष भेटेरिनरीयनको नियमन पनि तिने गैर भेटेरिनरीयनबाट हुने एसोसिएशनको दाबी छ । यसअघि ऐनमा स्नातक गरेका व्याक्तिमात्र पशु चिकित्सा परिषदमा दर्ता हुने र दर्तावाल पशु चिकित्सकको नियमन गर्ने व्यवस्था छ । उनैहरूले पशुधेय विभाग परिषदमा समेत विरोधका कार्यक्रम गर्दै आएका भेटेरिनरी डाक्टरले

निर्देशनालय परिषदमा रहेका कार्यालयमा अनिश्चितकालिन तालाबन्दी गरेका छन् । आन्दोलन अघिपर दर्तावाला पशु चिकित्सकले स्वास्थ्य तथा क्वारेन्टाइन प्रयाणीकरणको काय नगर्ने, प्रयोगशाला निदान सेवा तथा खोप उत्पादन सेवा, पशु वीर्य उत्पादन तथा कृत्रिम गर्भाणन सेवा बन्द लगायतका अन्य विरोधका कार्यक्रम अगाडि बढाउँदै जाने चेतावनी दिएका छन् । पशु चिकित्सक डा. शीतलकाजी श्रेष्ठले कृषि विकास पत्रीको कार्यबाट सम्पूर्ण पशु चिकित्सक पारमा परेको भन्दै सरकारले आफूहरूको पागको सुनुवाइ माग्नेकाले निरोधमा उत्रेकाउनेको



Veterinarians object to Act amendment move

Himalayan News Service
Kathmandu, March 31

Nepal Veterinary Association has condemned the approval of amendment to the existing Nepal Veterinary Council Act. A recent Cabinet had decided to amend the Act. According to Sital Kaji Shrestha, former general secretary of NVA, the association was forced to stage protests after the government approved the first amendment of Nepal Veterinary Council Act on March 11. NVA has been protesting against the decision since March 23. NVA earlier had submitted a memorandum to Prime Minister Sushil Koirala. But no action has been taken yet, said NVA.



It also condemned the police action against the peaceful rally in Baluwatar on March 26. Shrestha said police had man-handled veterinarians and many of them were taken into custody for as long as eight hours. The association has been demanding that the government withdraw its decision. With the government's decision, any non-technical person can easily enter the Veterinary Council and its positions, including the post of Registrar. Similarly, NVA has also decided not to issue health and quarantine certificates and halt laboratory diagnostic services among others. Shrestha said NVA would also stop all veterinary services if their demands were not met soon.

अन्तपूर्ण

पशु चिकित्सकलाई

आन्दोलन फिर्ता लिन आग्रह

काठमाडौं : कृषि विकास मन्त्रालयले नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसनलाई तत्काल आन्दोलनको कार्यक्रम फिर्ता लिन आग्रह गरेको छ । मन्त्रालयका सहप्रवक्ता शेकर सापकोटाले आइतवार विज्ञाति जारी गर्दै आन्दोलन स्थगित गर्न आग्रह गरेका हुन् । एसोसिएसनले नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन २०५५ को प्रस्तावित पहिलो संशोधन विधेयकको विरोध गरी सात दिनदेखि मुलुकभरका पशु स्वास्थ्य सेवा अवरुद्ध पारेर आन्दोलन गर्दै आएको छ । सरकारले उक्त ऐन संशोधन गैर परिषदको कार्ययमितिमा पशु चिकित्सकको संख्या १३ जनाबाट घटाएर ६ जनामा

समेत सहभागी गराएको भन्दै भेटेरिनरी एसोसिएसनले विरोध जनाएको छ । यसअघि परिषदको कार्ययमितिमा पशु स्वास्थ्य प्राविधिकलाई समेट्ने व्यवस्था थिएपन । मन्त्रालयले विवाद समाधान गर्न गत शुक्रवार कार्यदलसमेत गठन गरेको थियो । सापकोटका अनुसार मन्त्रीस्तरीय बैठकबाट सहसचिव काशिराज दाहालको संयोजकत्वमा नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन तथा पशु स्वास्थ्य प्राविधिकको छाता संगठन नेपाल पाराभेटेरिनरी एन्ड लाइभस्टक एसोसिएसन (नेव्सा) का अध्यक्षसहित सातसदस्यीय कार्यदल गठन गरेको छ । कार्यदलको आइतवार

रायसहितको प्रतिवेदन नबुझाएसम्म संशोधन प्रक्रिया अघि नबढाउने निर्णय गरेको छ । सापकोटाले भने, 'रायसहितको प्रतिवेदन नआउँदासम्म आन्दोलनका सम्पूर्ण कार्यक्रम स्थगित गर्न मन्त्रालयले सरकार पक्षसँग आग्रह गरेको छ । एसोसिएसनले भने सहसचिव सरका कर्मचारीको संयोजकत्वमा बनेको कार्यदलको अर्थ नरहेको भन्दै विरोधका कार्यक्रम फिर्ता नलिन र आन्दोलन जारी राख्ने जनाएको छ । एसोसिएसनका पूर्वमहासचिव डा. शीतलकाजी श्रेष्ठले सरकाको निर्णयले आन्दोलन फिर्ता नहुने बताए । 'हाम्रो माग संशोधन गर्न संशोधित विधेयक फिर्ता हुनुपर्छ',





चित्र: आन्दोलनका भलकहरू

विगतमा नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ लाई संशोधन गर्ने शिलशिलामा नेपाल सरकारले अवैज्ञानिक मसौदा तर्जुमा गरी यस एशोसिएसनको राय सुभाबलाई उपेक्षा गरी जबर्जस्त छलकपट गरी संसदमा पेश गरेको विधेयक यो एशोसिएसनको संघर्षपूर्ण पहलमा संसदले फिर्ता गराएको छ । त्रुटिपूर्ण विधेयक संसदमा पेश गरिएकोमा यो एशोसिएसनले वाध्य भएर सडक आन्दोलन समेत गर्नु परेको थियो । राज्यले गल्ती गरेर देश र जनतालाई क्षति हुनबाट जोगाउन गरिएको सो आन्दोलित क्रममा भेटेरिनरीयनहरू माथि प्रहरी दमन र धरपकड समेत भएको थियो ।

१.४. प्राकृतिक विपद व्यवस्थापन तथा माहामारी नियन्त्रण

यस एशोसिएसनले समय समयमा देखा पर्ने रेबिज, गौगोटी, भ्यागुते, स्वाईन फिभर, रानीखेत, बर्डफ्लू, खोरेत, गम्बोरो, हैजा, पटुके, लगायतका पशुपन्छी तथा मानिसमा समेत देखा पर्ने माहामारीहरूको निदान, नियन्त्रण तथा रोकथाम र गौगोटीको उन्मूलन गर्न समेतका कार्य र बाढी, पहिरो, भूकम्प जस्ता प्राकृतिक प्रकोपहरू भएको समयमा नेपाल सरकार तथा सरोकारवालालाई नीतिगत तथा प्राविधिक परामर्श र सेवा उपलब्ध गराउनको साथै साधन श्रोत जुटाउन र दक्ष जनशक्ति उपलब्ध गराएर प्रत्यक्ष रूपमा समस्या समाधान गर्नमा उल्लेखनीय योगदान गर्ने गरेको छ । (फोटा: बर्ड फ्लू नियन्त्रण, कोशी बाढी र भूकम्पमा राहत सेवा कार्यक्रमका फोटाहरू) ।





चित्र: प्राकृतिक प्रकोप उद्धारमा नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

१.५. भेटेरिनरी शिक्षा

नेपालमा भेटेरिनरी शिक्षालाई विश्वविद्यालयस्तरमा सञ्चालन गर्नमा यस एसोसिएसनले धेरै महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ। श्रीमहल पुलचोकमा सुरु गरिएको डिप्लोमा कार्यक्रमलाई पञ्चायत प्रशिक्षण केन्द्र मानभवनमा सारियो। सो समयमा डा. सुवर्णलाल श्रेष्ठले प्रशिक्षण गर्नु हुन्थ्यो। पछि त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत रामपुर चितवनको पञ्चायत प्रशिक्षण केन्द्रमा स्थानान्तरण गरी आई एस्सी कृषि/पशुविज्ञानको एकाडेमिक कार्यक्रममा परिणत गरियो। यो प्रमाणपत्र तह उत्तिर्ण गरेकाहरु मध्येबाट भेटेरिनरी स्नातक तहको कार्यक्रममा अध्ययनको लागि छात्रवृत्ति दिएर विदेशमा पढ्न पठाउन थालियो। त्रिभुवन विश्वविद्यालयले प्राथमिक तहको पशु चिकित्सा सेवा दिनका लागि प्राविधिक उत्पादन गर्ने लक्ष सहित काठमाण्डौको खुमलटार र त्रिपुरेश्वरमा ६/६ महिनाको भेटेरिनरी जे.टि.ए. कार्यक्रम सञ्चालन गरेको र सो कार्यक्रममा उत्कृष्ट दश विद्यार्थीलाई कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान रामपुरमा थप एक वर्षे कोर्स पढ्न पाउने र यसरी दुई वर्षे कोर्स पुरा गरेकोले भेटेरिनरी स्नातक तहको अध्ययन गर्न पाउने व्यवस्था गरेको थियो। पछि रामपुरमा भेटेरिनरी शिक्षामा स्नातक तहको कार्यक्रम सञ्चालन गरेपछि त्रिपुरेश्वर र खुमलटारको कार्यक्रमलाई ननू एकाडेमिक कोर्समा परिणत गरेको थियो। रामपुरका भेटेरिनरी स्नातक तहको कार्यक्रम सञ्चालन गर्नमा भेटेरिनरी एसोसिएसनले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको थियो। हाल रामपुरमा कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय अन्तर्गत भेटेरिनरी विज्ञान विषयमा विद्यावारिधि सम्मको अध्ययन हुन्छ भने त्रिभुवन विश्वविद्यालयले पक्लिहवामा र पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयको सम्बद्धतामा निजी क्षेत्रबाट काठमाण्डौको कलंकीमा हिमालयन कलेज अफ एग्रिकल्चरल साइन्सेज एण्ड टेक्नोलजी र चितवनको भरतपुरमा नेपाल पोलीटेक्निक ईन्स्टिच्यूटमा भेटेरिनरी स्नातक तहको कार्यक्रम सञ्चालित छन्। यी शिक्षण संस्थाहरुबाट वार्षिक करिब २०० जना भेटेरिनरीयनहरु उत्पादन हुने गर्दछन्।



चित्र: नेपालका भेटेरिनरी शिक्षण संस्थाहरू

१.६ व्यावसायीकरण र औद्योगिकरण

पशुपन्छी, पशुपन्छीजन्य पदार्थ तथा पशुपन्छी उत्पादन सामग्रीको व्यवसायीकरण र औद्योगिकरण गर्ने कार्यमा यस एशोसिएसनका सदस्यहरू खासगरी डा. जीवनलाल अमात्य, डा. कर्ण बहादुर बोहोरा, डा. तिलचन्द्र भट्टराई समेतका अन्य भेटेरिनरीयनहरूले पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बन्दै आयात प्रतिस्थापन, निर्यात प्रवर्धन र रोजगार तथा आयआर्जनको लागि निजी क्षेत्रबाट पुऱ्याएको योगदान कदर योग्य छ। निजी क्षेत्रमा भेटेरिनरी क्लिनिकल सेवालार्ई स्थापित गर्नमा डा. मुक्ति नारायण श्रेष्ठ, डा. पवन कुमार अग्रवाल, डा. सुदर्शन प्रसाद गौतम लगायतका अग्रजहरूले देखाएको मार्गदर्शन अनुरूप अहिले भेटेरिनरी क्लिनिकल सेवाले सरोकारवालालार्ई विशेषज्ञ चिकित्सा सेवा पुऱ्याएर ठुलो सहयोग गरेको छ।

१.७ सरोकारवालालाहुरसँगको समन्वय

विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय पेशागत संघ संस्था र राष्ट्रिय स्तरका विभिन्न सरोकारवाला निकायहरू बीच समन्वय कायम गरी राष्ट्रिय हित अनुरूप कार्य गरिएको छ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन र पन्छी व्यवसायीको संयुक्त आयोजनामा राजा विरेन्द्रको जन्मोत्सवको अवसरमा वि.सं

PROFESSIONAL NEWS

FIRST NATIONAL POULTRY FAIR

On the auspicious occasion of 40th birth day of H. M. King Birendra Bir Bikram Shah Dev, Nepal Veterinary Association and Entrepreneurs engaged in Poultry Jointly organized "First National Poultry Fair" on Dec. 29 and 30, 1984 (Poush 15 and 16, 2041 B. S.)

Inaugurationg the Fair, Chief guest, Mr. Prithu Narsingh Rana, Secretary, Ministry of Agriculture, expressed satisfaction that the poultry in Nepal has made quick strides in recent years. Mr. Rana said, much more has to be done. He extended all the help from the ministry. Earlier he garlanded the portraits of H. M. King Birendra and H. M. Queen Aishwarya.

Dr. Uday Singh, President, Nepal Veterinary Association, welcomed the distinguished guests and participants. Mr. Singh Bahadur Jhosi, who presided over the inaugural function, appreciated the progress made by poultry in Nepal in a short span of two decades.

Dr. Pawan K. Agrawal, Organizing Secretary of the fair and Joint Secretary, NVA highlighted the significance of the Poultry Fair. Mr. Kalyan Khatri in his vote of thanks underlined the importance for mutual Co-operation among the poultry entrepreneurs, scientists and farmers.

२०४० पौष १५ र १६ गते भेटेरिनरी कम्प्लेक्स त्रिपुरेश्वर परिसरमा प्रथम पन्छी प्रदर्शनीको आयोजना गरिएको थियो। यसबाट नेपालमा पन्छी व्यवसायलाई व्यवसायीकरण र औद्योगिकरण गर्नमा सहयोग पुगेको छ। तत्पश्चातका पशुपन्छी प्रदर्शनी, महोत्सव आदि कार्यक्रमहरूमा यस एशोसिएसनको सकृय सहभागिता रहँदै आएको छ।



चित्र: नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले आयोजना गरेको प्रथम कुखुरा पालन मेला

२. सम्मेलनहरू

यस एशोसिएसनले आफ्नो स्थापना कालदेखि सुरुसुरुमा अनौपचारिक र पछि गएर औपचारिक रूपमै वार्षिक भेलाको आयोजना गर्ने गरेकोमा सन १९८० देखि निश्चित अवधिमा सम्मेलन गर्न थालेको हो। राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका वैज्ञानिकहरूको सहभागितामा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले देशका सम्पूर्ण भेटेरिनरीयनहरूको प्राविधिक क्षमता अभिवृद्धि गर्न सम्मेलनहरूको आयोजना गर्ने गर्दछ। यी सम्मेलनहरूको उद्घाटन समारोह भव्यताका साथ गरिने र सकभर राष्ट्रप्रमुख वा उपप्रमुख वा प्रधानमन्त्रीबाट उद्घाटन गराउने प्रयास गरिन्छ। सम्मेलनहरूमा औपचारिक उद्घाटन सत्र, प्राविधिक सत्र र समापन समारोह हुने गर्दछन्। प्राविधिक सत्रमा भेटेरिनरी सेवा सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा भए गरेका वैज्ञानिक अध्ययन अनुसन्धानमा आधारित कार्यपत्रहरू प्रस्तुति र छलफल गरी भेटेरिनरी पेशासँग सम्बन्धित समस्याहरूको समाधान गर्ने, प्रविधि प्रसारण गर्ने र भेटेरिनरीयनहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने गरिन्छ। समापन समारोहमा राज्य सञ्चालन गर्ने निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूलाई आमन्त्रण गरी सम्मेलनले पारित गरेका नीतिगत निर्णयहरू सुनाउने, नेपाल सरकारलाई भेटेरिनरी सेवा सम्बन्धमा नीतिगत परामर्श दिने, भेटेरिनरीयन तथा भेटेरिनरी व्यवसायमा उल्लेखनीय योगदान दिनेहरूको कार्यको कदर गर्ने र एशोसिएसनको नयाँ कार्यकारिणको चयन समेत गर्ने गरिन्छ। हरेक सम्मेलनले समसामयिक समस्यालाई सम्बोधन गर्ने उपयुक्त विकास सहित भेटेरिनरी व्यवसायको विकासको लागि आवश्यक सुझावहरू सहितको घोषणपत्र पारित गरी कार्यान्वयनको लागि विभाग तथा मन्त्रालयमा पेश गर्ने गर्दछ।

यस एशोसिएसनले हालसम्म सम्पन्न गरेका सम्मेलनहरूका निम्न तालिकामा दिईएको छ र ती सम्मेलनका सुझावहरू अनुसूचीमा दिईएको छ।

तालिका: नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले आयोजना गरेका सम्मेलनहरू

No.	Venue	Period	Chief Guest	Chairperson
First	APROSC building, Singhadurbar	Aug 15-16, 1983	Mr. Lokendra Bahadur Chand, Rt. Hon. Prime Minister	Mr. Hem B. Malla Hon. Minister for Agri. & Land Reform
Second	Hotel Blue Star Thapathali	Feb. 23-25, 1987	Mr. Hari Narayan Rajauriya, Hon. Minister for, Law & Justice	Dr. Ratna SJB Rana, VC, RONAST
Third	APROSC building, Singhadurbar	Aug. 10-12, 1990	Mr. Krishna Prasad Bhattarai, Rt. Hon. Prime Minister	Mr. Jhala Nath Khanal, Hon. Minister for Agriculture & Forest

Fourth	Hotel Blue Star Thapathali	Nov. 16-19, 1992	Mr. Ram Chandra Poudel, Hon. Minister for Agriculture	Dr. Ram Prakash Yadav, Hon. Member, NPC
Fifth	International Convention Center, Baneshwor	Sept. 11-13, 1996	Mr. Sher Bahadur Deuwa, Rt. Hon. Prime Minister	Mr. Prem Bahadur Bhandari, Hon. Minister of State for Agriculture
Sixth	International Convention Center, Baneshwor	Feb. 22-24, 1999	Mr. Kul Bahadur Gurung, Hon. Minister for Education (On behalf of Rt. Hon. Prime Minister Mr. Girija Prasad Koirala)	Mr. Prithviraj Ligal, Hon. Vice President, National Planning Commission
Seventh	Hotel Radisson, Lazimpat, Kathmandu	Nov. 5-7, 2003	Dr. Prakash Chandra Lohani, Hon. Minister for Agriculture & Cooperative, and Finance	Dr. Neel Prakash Singh Karki, President, NVA
Eighth	Birendra International Convention Center, Baneshwor, Kathmandu	May 8-10, 2008	Mr. Subash Chandra Nemwang, Right Honorable, Speaker, House of Representative	Dr. Braja Kishor Prasad Shaha, President, NVA
Ninth	Nepal Pragya Pratisthan	April 22-24, 2010	Mr. Subash Chandra Nemwang, Right Honorable Speaker, House of Representative.	Dr. Adarsha Pradhan, President, NVA
Tenth	Nepal Pragya Pratisthan	March 28-30, 2012	Mr. Paramananda Jha, Rt. Hon. Vice President of Nepal	Dr. Adarsha Pradhan, President, NVA
Elev-enth	Nepal Pragya Pratisthan	May 28-30, 2014	Mr. Baburam Bhattarai, Rt. Hon. Prime Minister of Nepal	Dr. Bimal Kumar Nirmal, President, NVA
Twelfth	Nepal Pragya Pratisthan	June 1-3, 2016	Mr. Nanda Bahadur Pun, Rt. Hon. Vice President of Nepal	Dr. Ram Krishna Khatiwada, President, NVA

यस एशोसिएसनले वि.सं. २०४० श्रावण ३० र ३१ गते (सन् १९८३ को अगष्ट १५ र १६) मा कृषि आयोजना सेवा केन्द्र (एप्रोस्क) भवन सिंहदरवारमा आफ्नो स्थापनाको १५ वर्षपछि विभिन्न कठिनाईका बावजूद सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री लोकेन्द्र बहादुर चन्दको प्रमुख अतिथ्यमा ऐतिहासिक प्रथम राष्ट्रिय सम्मेलन आयोजना गरेको थियो । सम्मेलनको उद्घाटन समारोह पश्चात प्राविधिक कार्यपत्र प्रस्तुति र छलफल गरी अन्त्यमा तत्कालिन कृषि सचिव श्री वेद बहादुर खड्का र राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य डा. दिपराज शर्माको विशेष अतिथ्यमा कन्फरेसको सुभाष सहित विसर्जन समारोह गरिएको थियो । यस सम्मेलनमा नेपाल र भारतका वैज्ञानिक, भेटेरिनरीयन तथा व्यवसायीहरूको सहभागिता रहेको थियो । यो ऐतिहासिक सम्मेलन सम्पन्न गर्नमा एशोसिएसनका अध्यक्ष डा. नरेन्द्र बहादुर सिंह, महासचिव डा. पवन कुमार अग्रवाल समेतका पदाधिकारीहरूको ठुलो योगदान रहेको थियो ।

हालसम्म १२ सम्मेलनहरू सम्पन्न भैसकेका छन् । यी सम्मेलनहरूमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति परमानन्द भ्वा, नन्द बहादुर पुन, सम्माननीय प्रधानमन्त्रीहरू श्री कृष्ण प्रसाद भट्टराई, श्री शेर बहादुर देउवा, डा. बावुराम भट्टराई, सम्माननीय सभामुख श्री सुभाष नेम्वाङ लगायतका विशिष्ट व्यक्तित्वहरूको प्रमुख अतिथ्य रहेको छ । विभिन्न समयमा आयोजित सम्मेलनहरूमा विश्व भेटेरिनरी एशोसिएसन, विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन, विश्व खाद्य तथा कृषि संगठन, विश्व बैंक लगायतका वैदेशिक दातृ निकाय र सरोकारवालाहरूका साथै स्वदेशी एवं विदेशी वैज्ञानिकहरूको सहभागिता हुने गरेको छ । यी सम्मेलनहरूमा सुरुमा फर्मल उद्घाटन समारोह, वैज्ञानिक सेमिनार र अन्त्यमा एशोसिएसनका वार्षिक आन्तरिक सम्मेलन, नेतृत्व चयन र अन्त्यमा सम्मेलनका सुभाषहरू प्रस्तुत

First National Veterinary Conference (15-16 August, 1983)



Rt. Hon. Prime Minister
L.B. Chand Inauguration
the Conference

A view of the technical
session.



Participants of the
conference

Second National Veterinary Conference (23–25 February, 1987)



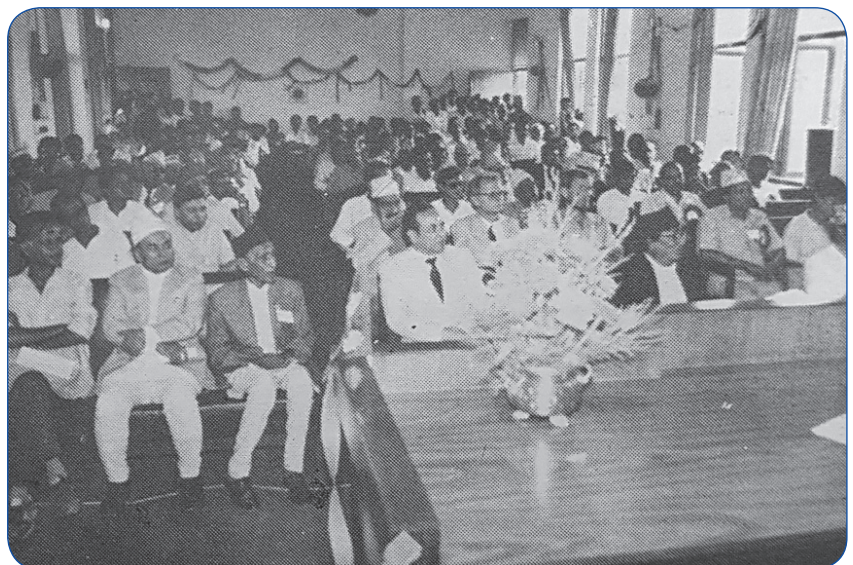
Second National Veterinary Conference Participants
with Distinguished Guests

Third National Veterinary Conference (10-12 August, 1990)



Rt. Hon. Prime Minister
K.P. Bhattarai and Hon.
Minister for Agriculture
Jhala Nath Khanal in
the Inaugural Ceremony

A view of inaugural
ceremony.



Participants with the
distinguished guests.

Fourth National Veterinary Conference (Silver Jubilee Year) (17-19 Nov, 1992)



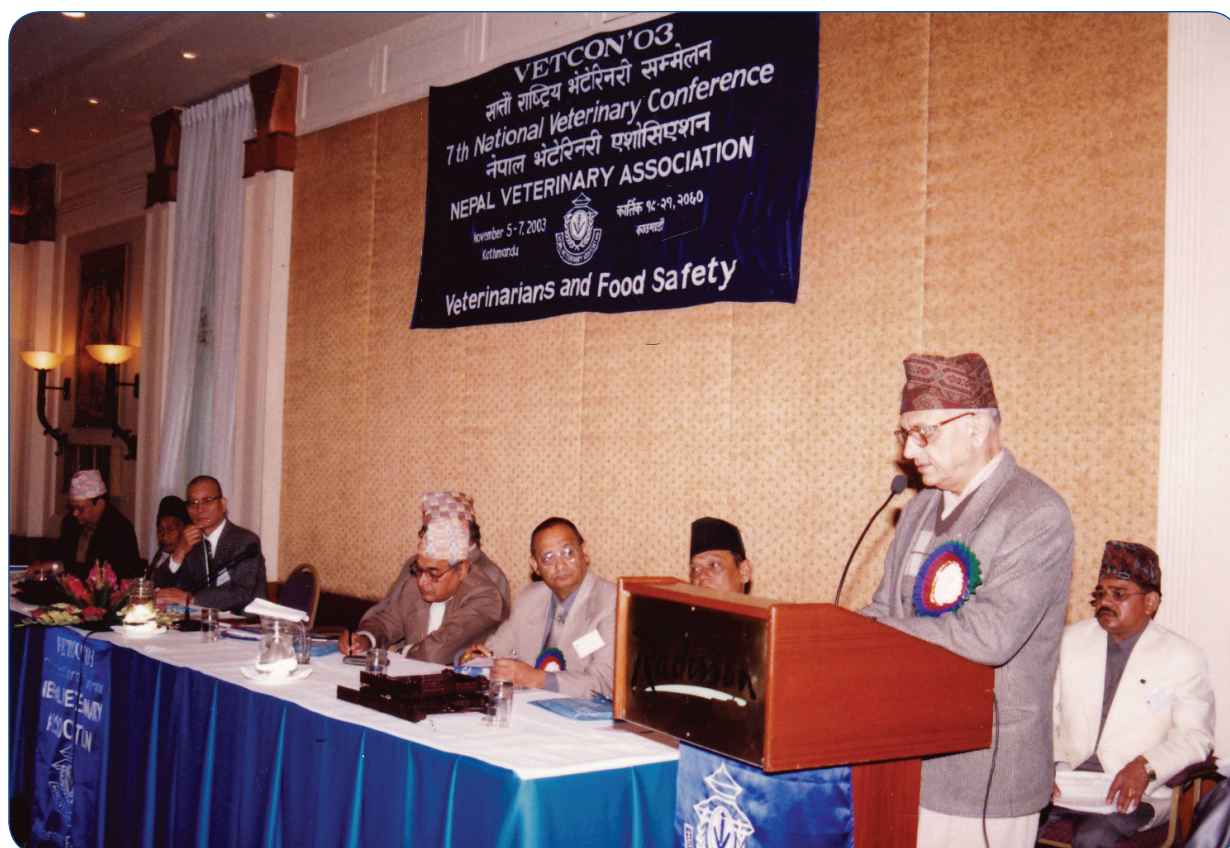
Fifth National Veterinary Conference (11-13 September, 1996)



**Sixth National Veterinary Conference
(22-24 Feb, 1999)**



**Seventh National Veterinary Conference
(5-7 November, 2003)**



Ninth National Veterinary Conference (22-24 April, 2010)



10th National Veterinary Conference (28-30 March, 2012)



Eleventh National Veterinary Conference (28-30 May, 2014)



Twelveth National Veterinary Conference (1-3 June, 2016)



गरिन्छ । सामान्यतया सम्मेलनको दोश्रो दिन भेटेरिनरीयन रात्रि मनाउने, परिवार सहित भेटघाट गर्ने र अन्त्यमा समापन समारोह गरिन्छ ।

३. एशोसिएसनका प्रकाशनहरु

३.१. **Nepalese Veterinary Journal** : नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले वि.सं. २०२८।२९ मा सर्वप्रथम प्रकाशनको शुभारम्भ गरेको थियो जुन अहिले Nepalese Veterinary Journal को नामबाट निरन्तर प्रकाशन भइरहेको छ । नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले भेटेरिनरी विज्ञानको क्षेत्रमा अध्ययन र अनुसन्धानबाट हासिल गरेका उपलब्धिहरु सरोकारवालाहरुमा सम्प्रेषण गरी समस्याहरुको प्राविधिक निकास दिनको लागि सर्व प्रथम वि.सं. मा डा. शम्भुनाथ प्याकुरेलको प्रधान सम्पादकत्वमा Bulletin of Veterinary Science and Animal Husbandry Nepal को प्रथम अंक प्रकाशित गरेको थियो । नेपालमा भेटेरिनरी विज्ञानको क्षेत्रमा वैज्ञानिक लेख रचनाहरु प्रकाशित गर्ने एकमात्र वैज्ञानिक सो प्रकाशनले स्वदेश तथा विदेशमा समेत निकै महत्व पाएको थियो । सो प्रकाशन पछि वि.सं. २०६० पछि Nepalese Veterinary Journal को नाम बाट प्रकाशित भैरहेको छ । हाल यस जर्नलका ३४ अंक प्रकाशित भएको छ ।

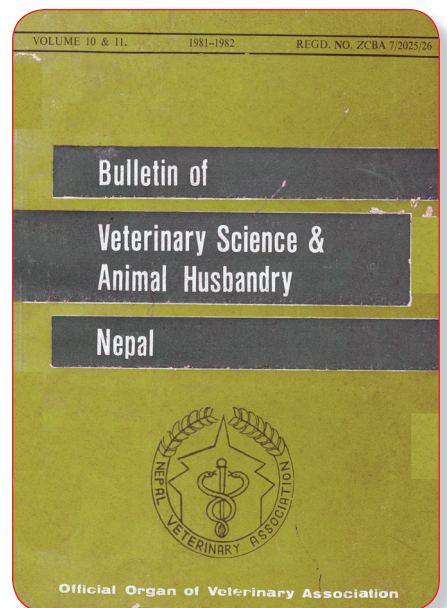
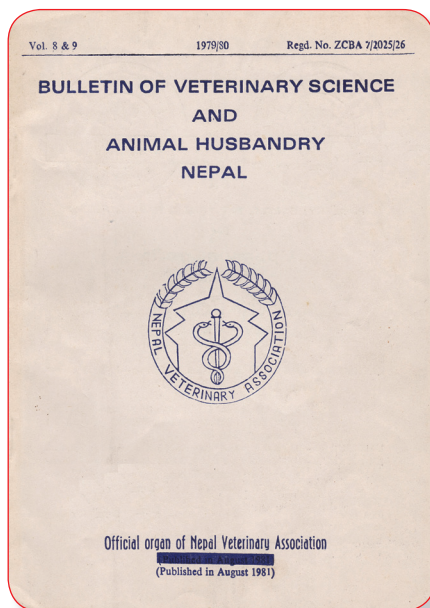
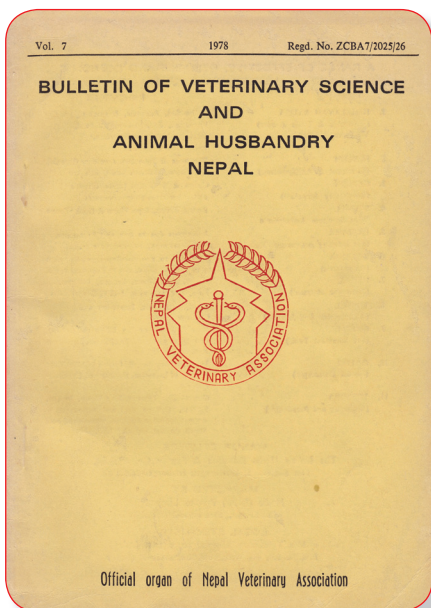
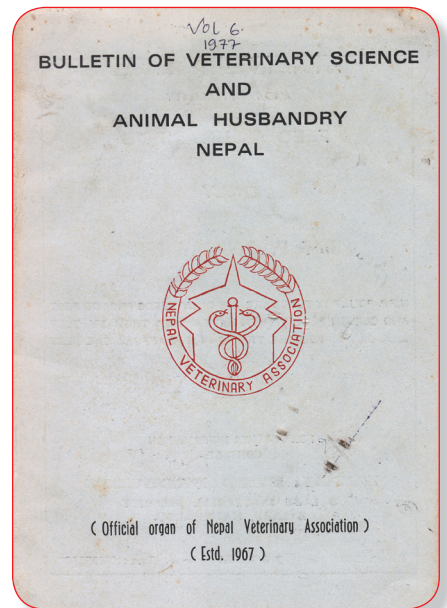
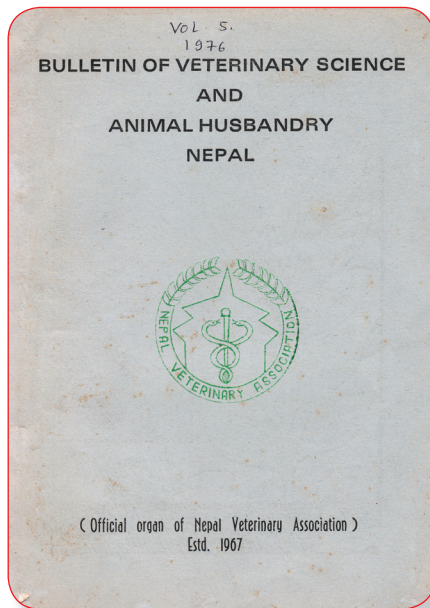
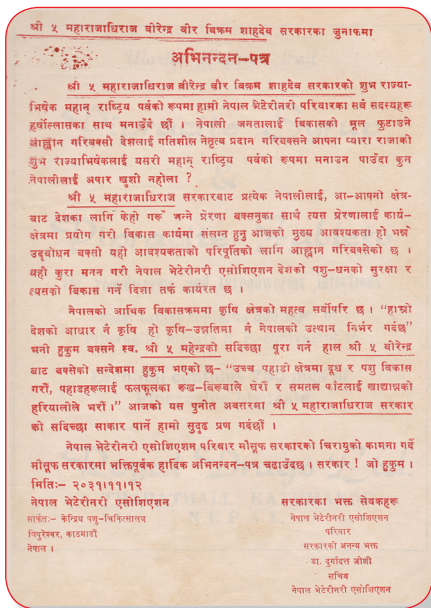
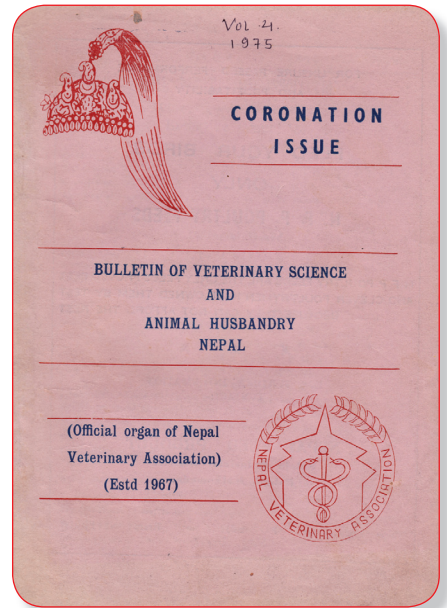
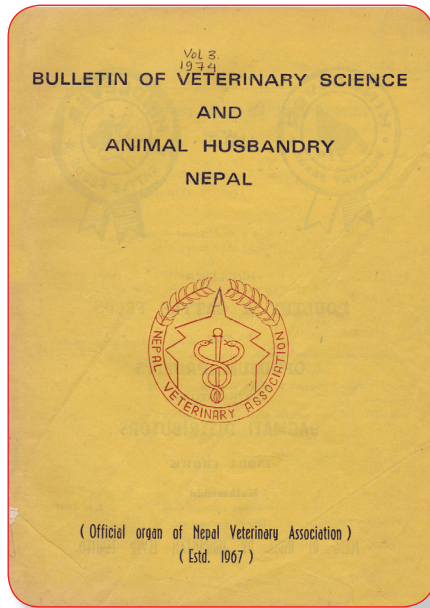
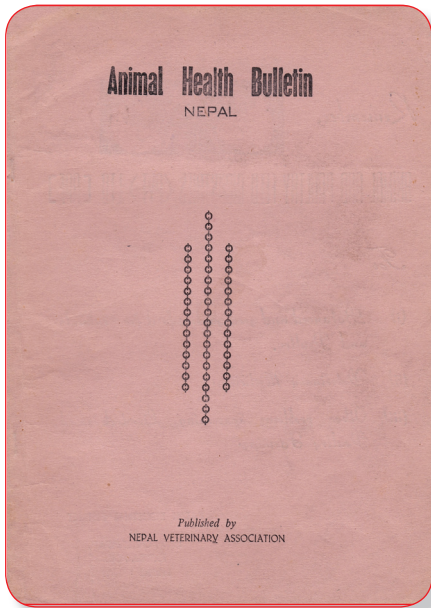
३.२. **Souvenir** : एशोसिएसनले हरेक सम्मेलनमा प्रस्तुत गरिने कार्यपत्रहरुको सँगालोको रूपमा Souvenir र विस्तृत कार्यपत्रहरुको सँगालोको रूपमा प्रोसिडिङ प्रकाशित गर्ने गर्दछ । यी प्रकाशनहरुले भेटेरिनरीयन, भेटेरिनरी शिक्षण संस्था, सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्र र सबै सरोकारवालालाई बौद्धिक खुराक प्रदान गर्ने गरेका छन् । यस वर्ष एशोसिएसनको स्वर्ण महोत्सव परेको अवसरमा विशेष महत्व, ऐतिहासिक लेख रचना सहितको रंगिन “स्मारिका” प्रकाशित गरिएको छ ।

३.३. **भेट्नेरी चौमासिक**: भेटेरिनरी विज्ञानका उपलब्धिहरुलाई पशुपालक समक्ष पुर्याउने उद्देश्यले नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले सरल नेपाली भाषामा भेट्नेरी चौमासिकको प्रकाशन गर्ने गरेको छ । नेपालमा भेटेरिनरी व्यवसायलाई सर्वसाधारणले बोलीचालीको भाषामा भेट्नेरी भन्ने गरेकाले सोही शब्दलाई लिएर यो प्रकाशनको नामाकरण गरिएको हो । यो प्रकाशनको थालनी गर्नमा डा. नारायण प्रसाद घिमिरे, डा. मुक्ति नारायण श्रेष्ठ, डा. आदर्श प्रधान, डा. सुदर्शन प्रसाद गौतम समेतका भेटेरिनरीयनहरुको उल्लेखनीय योगदान रहेको छ । हाल यस प्रकाशनका वर्ष १५ अंक २ प्रकाशित भएका छन् । सर्वसाधारणमा भेटेरिनरी सम्बन्धी ज्ञान, शिप, विधि र प्रविधि प्रसारण गर्न तथा नीति निर्माणको तहमा नीतिगत मार्ग दर्शनको लागि यो प्रकाशनले निकै सहयोगी भूमिका निर्वाह गरेको छ ।

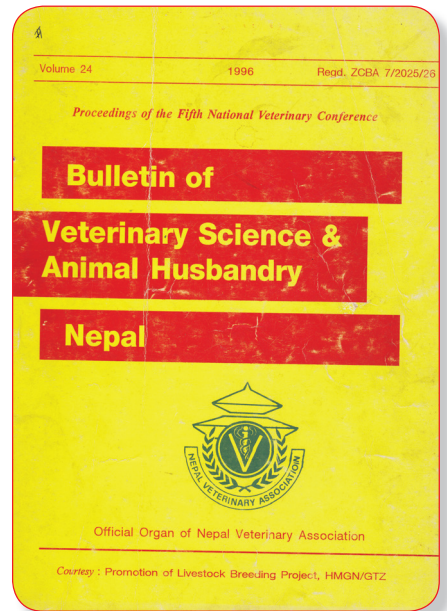
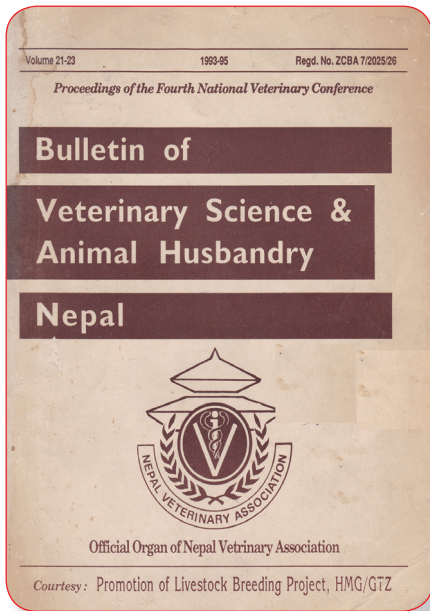
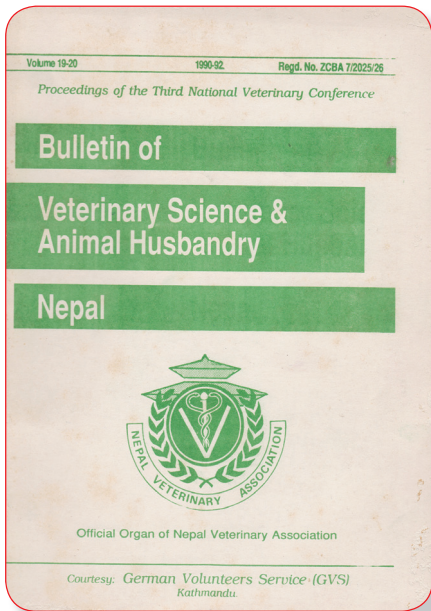
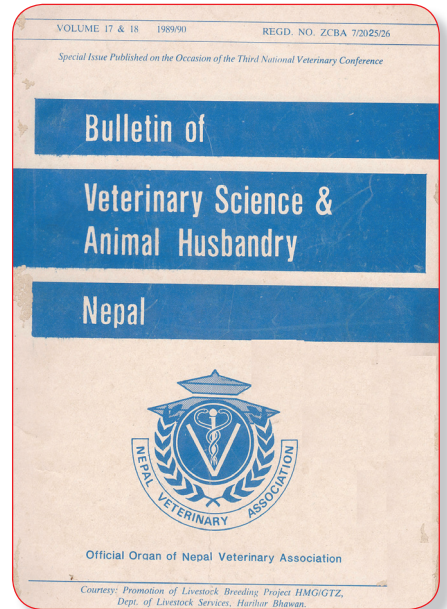
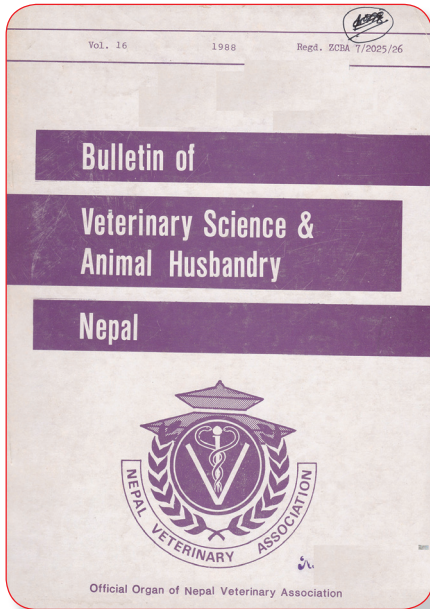
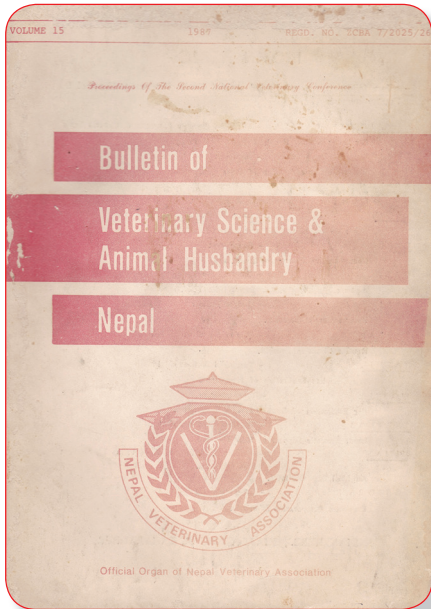
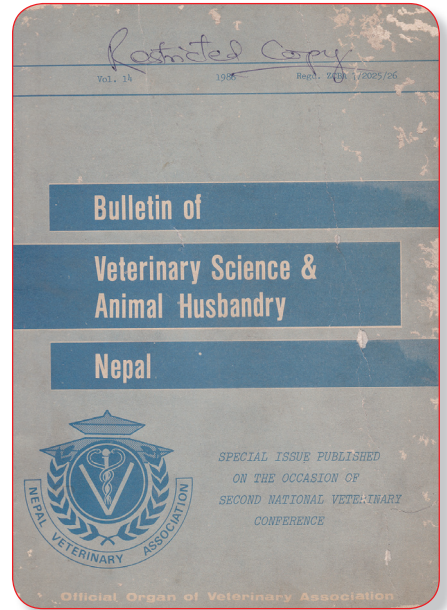
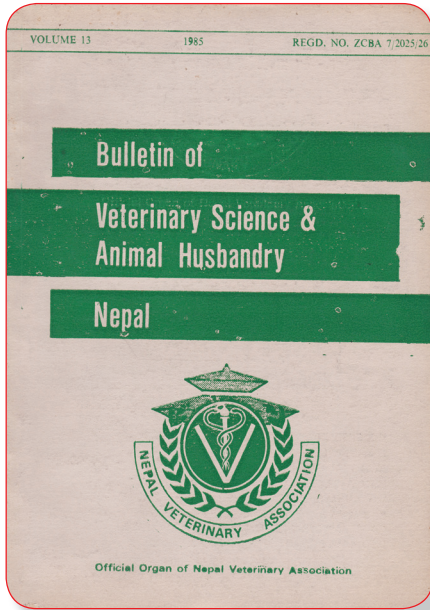
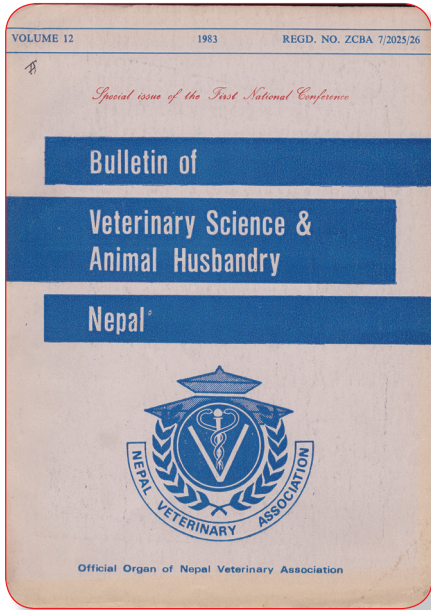
३.४. **Vetnews**: यस एशोसिएसनले भेटेरिनरी सेवा र एशोसिएसनका विभिन्न गतिविधिहरुको बारेमा जानकारी गराउने अभिप्रायले Vetnews नामक समाचार पत्र अंग्रेजी भाषामा प्रकाशित गर्ने गरेको छ । स्वदेश तथा विदेशमा भेटेरिनरी विज्ञानको क्षेत्रमा भएका वैज्ञानिक उपलब्धि, भेटेरिनरीयनले गरेका कार्यहरुको उपलब्धिमूलक समाचार सुलभ गर्ने अभिप्रायले प्रकाशन गर्न थालिएको हो । केही वर्षदेखि यो प्रकाशन स्थगित भएको छ ।

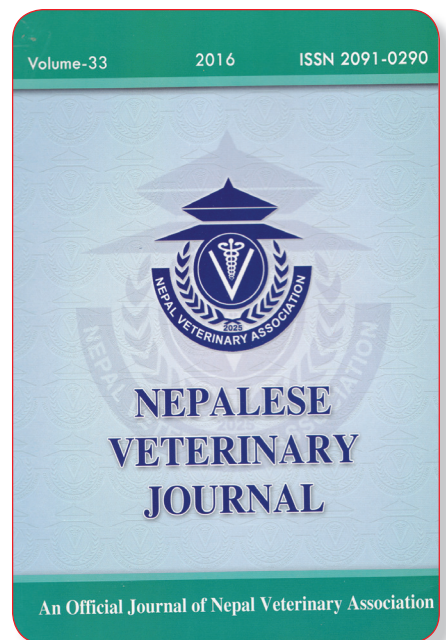
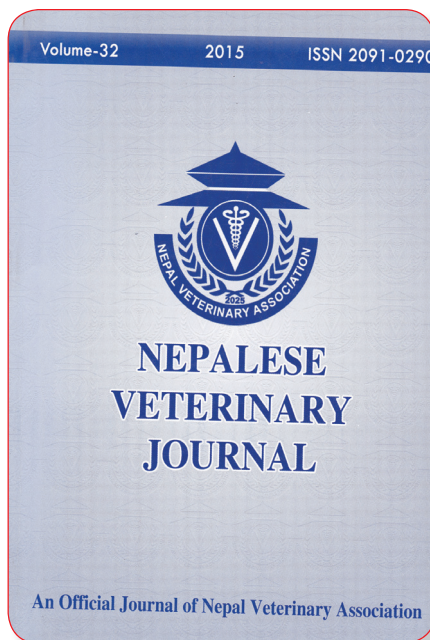
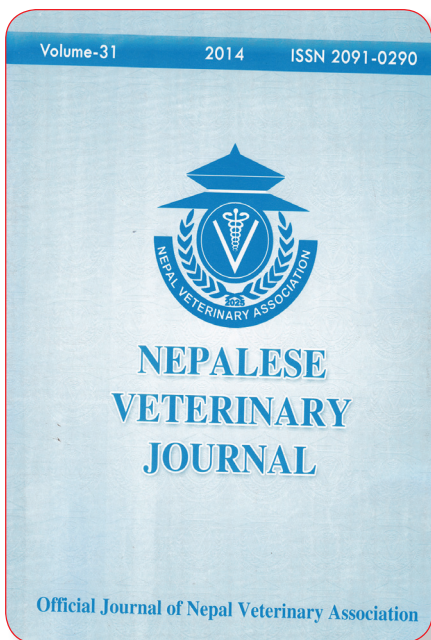
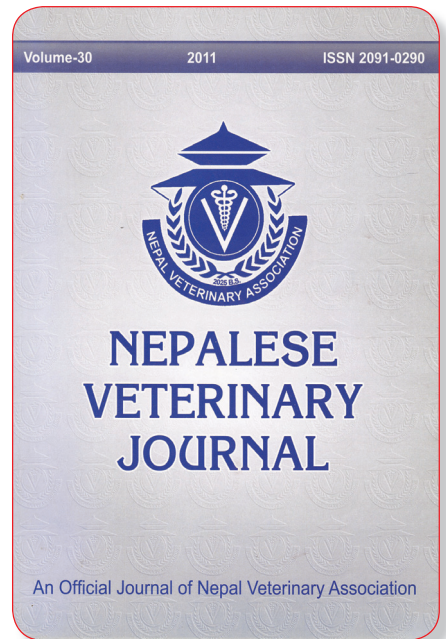
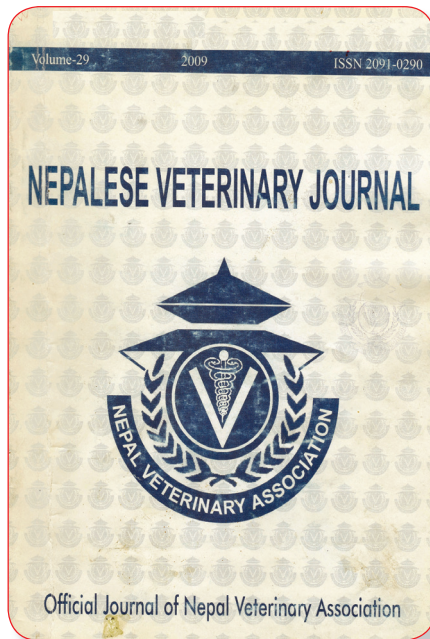
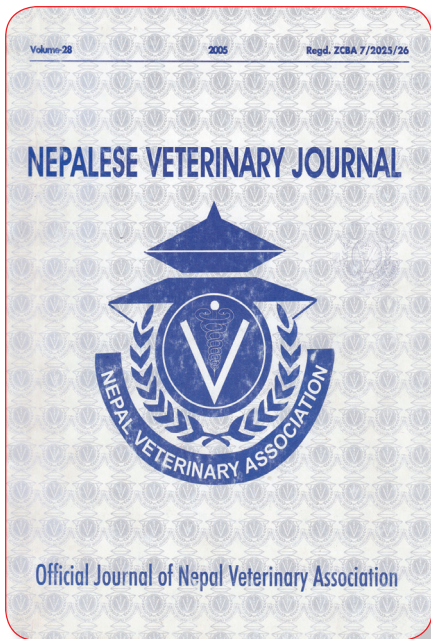
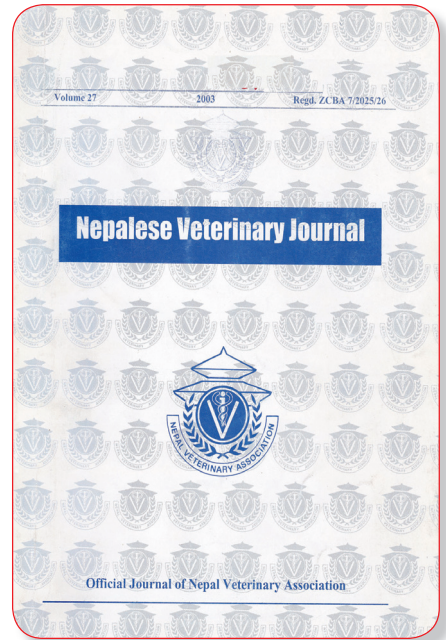
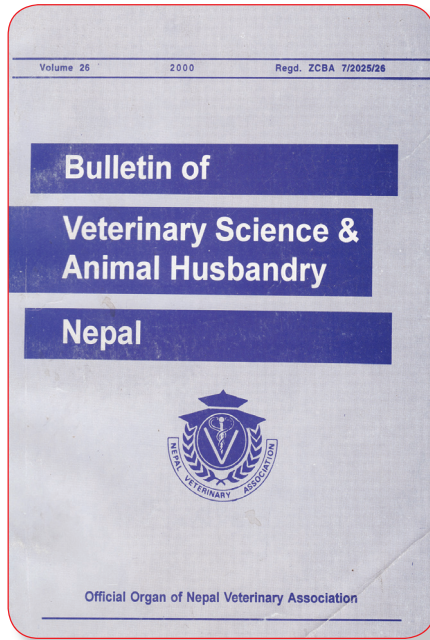
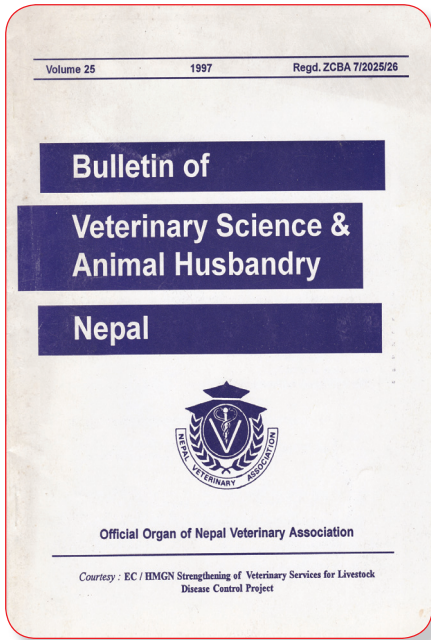
३.५. **Veterinarians' Directory**: भेटेरिनरी सेवाको चौविसै घण्टा आकस्मिक रूपमा समेत जो कसैलाई जुनसुकै समयमा र जे जस्तो अवस्थामा पनि सेवा दिनुपर्ने भएकोले पशुपालक तथा अन्य सरोकारवालाहरुलाई आवश्यकता परेको बखत सम्पर्क हुन सक्ने गरि यस एशोसिएसनका सम्पूर्ण सदस्यहरुको फोटो सहितको संक्षिप्त परिचय समावेश गरि वि.सं. २०४४ देखि Veterinarians' Directory प्रकाशन गरिएको छ ।

Bulletins and Nepalese Veterinary Journals

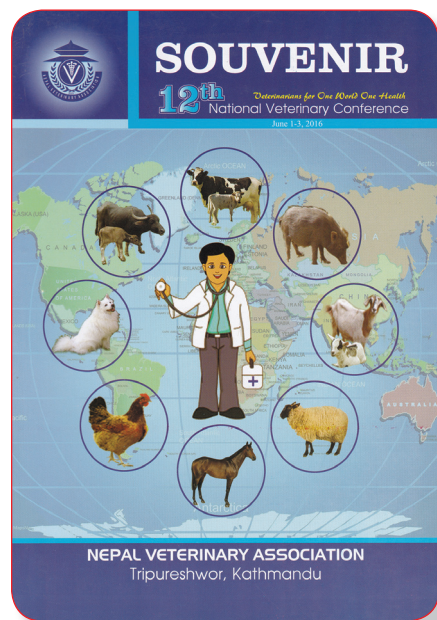
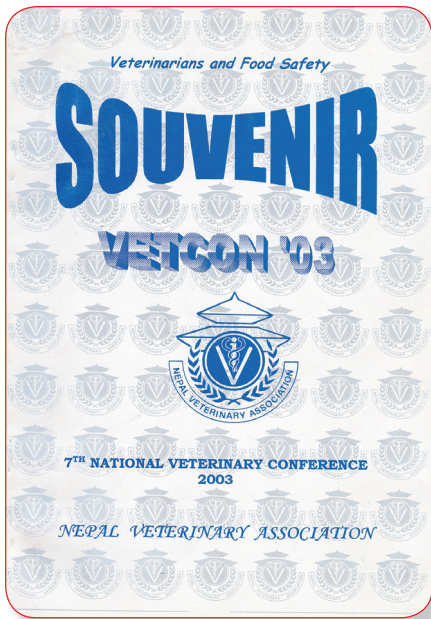
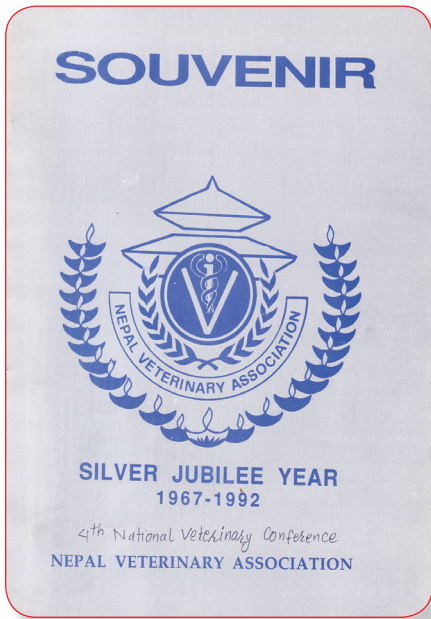


Bulletins and Nepalese Veterinary Journals

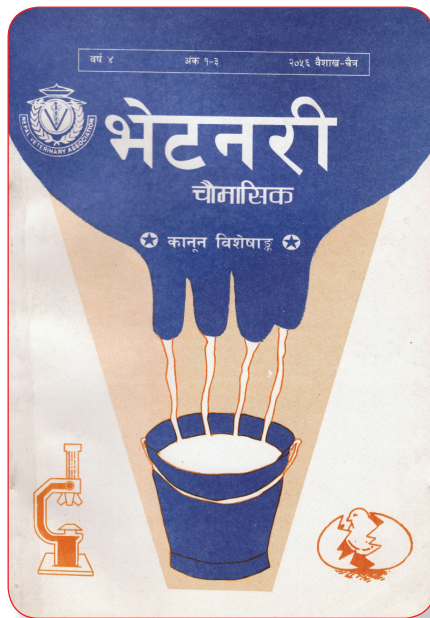
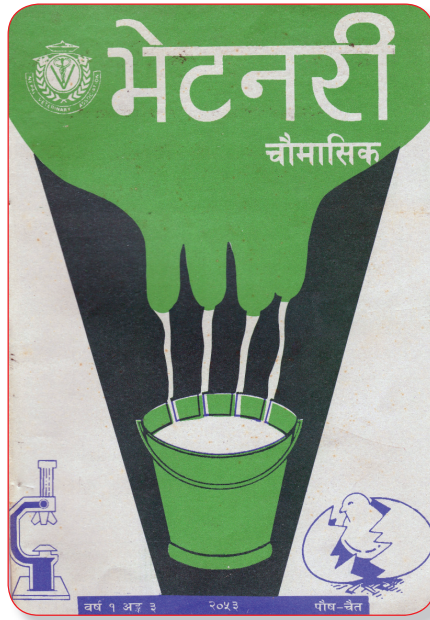
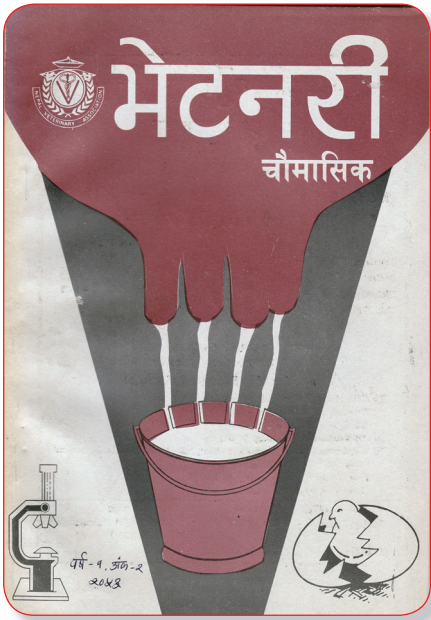




Souvenir



Vetnary Chaumasik



भेदनरी चौमासिक

वर्ष १ अंक १ २०११ माघ

प्रकाशन समिति

प्रधान सम्पादक
डा. चोन्वान जोशी

समापक सम्पादक
डा. नर बहादुर रजवार
डा. नारायण प्रसाद शिम्से
डा. मोहनराज अधिकारी

विरोध
डा. राजेश यादव

कम्प्युटर सम्पादकी
संजना सिम्से

सोपौ

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन
भेटेरिनरी कम्प्लेक्स,
विपरीवन्, काठमाण्डौ १

फोन: ४२४७४९६, फ्याक्स: ४२६४२९१, ई.मेल: ३९३०
E-mail: nveta@vlnk.com.np

भेटनरी चौमासिक

वर्ष ६, अंक १, २०६० बैशाख

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष ७, अंक १, २०६१ बैशाख

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष १०, अंक २, २०६४ मदी

वर्ड फलु विशेषाङ्क

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष ८, अंक १, २०६६ बैशाख

(रेडिजसम्बन्धी विशेष जानकारी सहित)

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष ९, अंक १, २०६७ बैशाख

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष १०, अंक १, २०६८ धाराणा

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष १०, अंक २, २०६६ वैशाख

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष ११, अंक १, माघ, २०६९

बर्ड फलु विशेषाङ्क

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष ११, अंक १, वैशाख, २०७१

बाखा पालन विशेषाङ्क

व्यावस्थित बाखापालन

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

भेटनरी चौमासिक

वर्ष ११, अंक १, माघ, २०७१

जूनोसिस विशेषाङ्क

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन

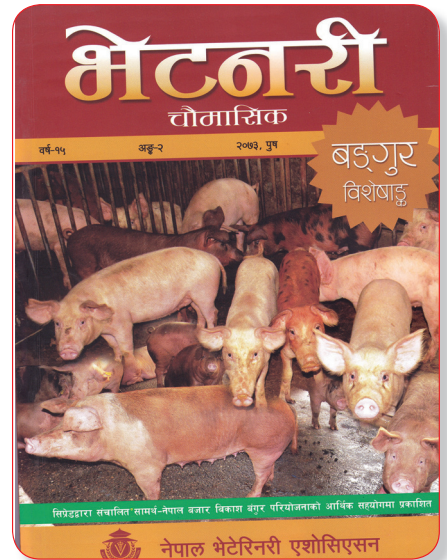
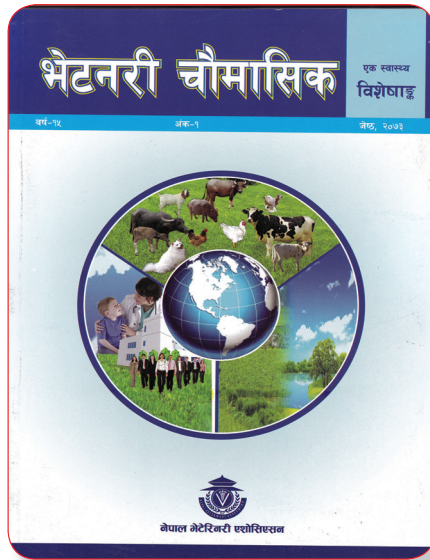
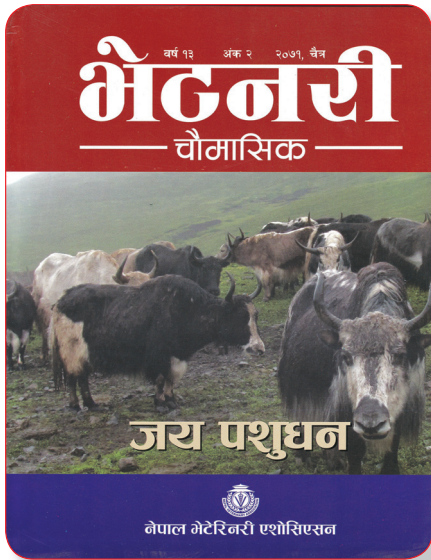
भेटनरी चौमासिक

वर्ष १२, अंक १, जेठ, २०७१

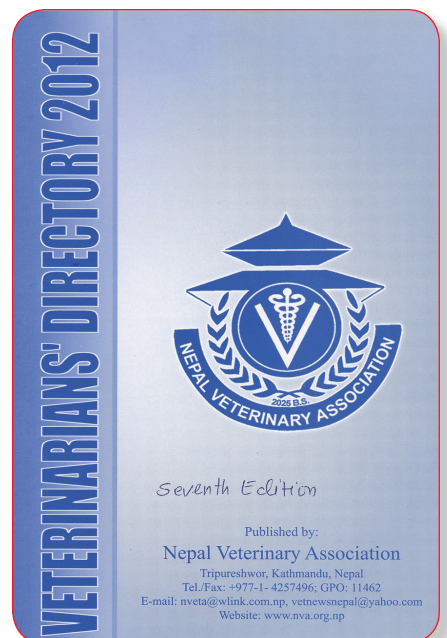
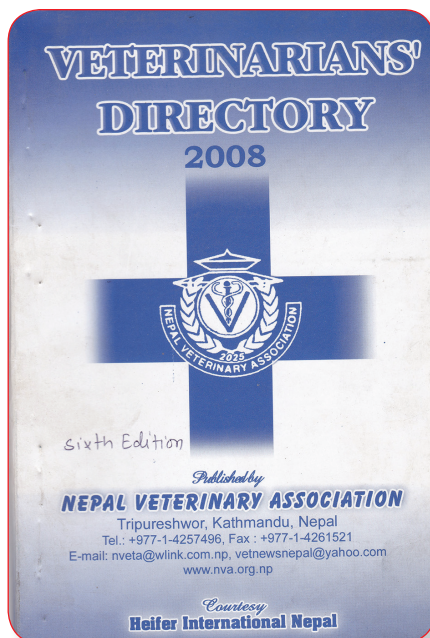
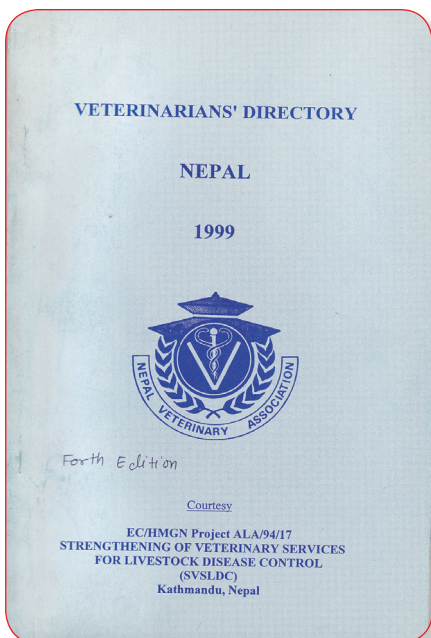
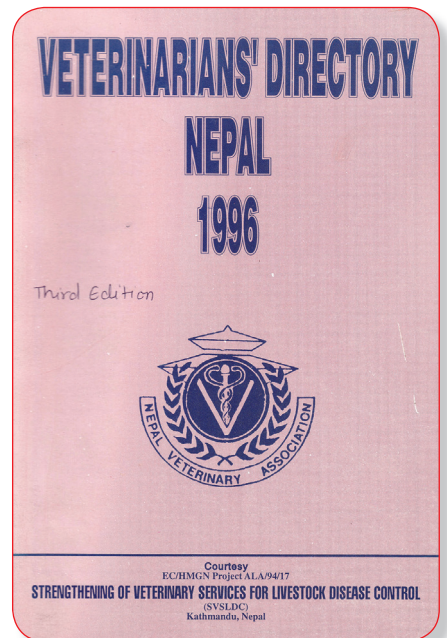
बाख सुरक्षा विशेषाङ्क

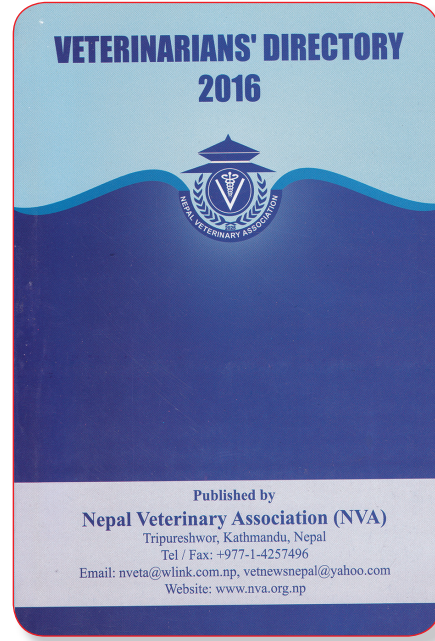
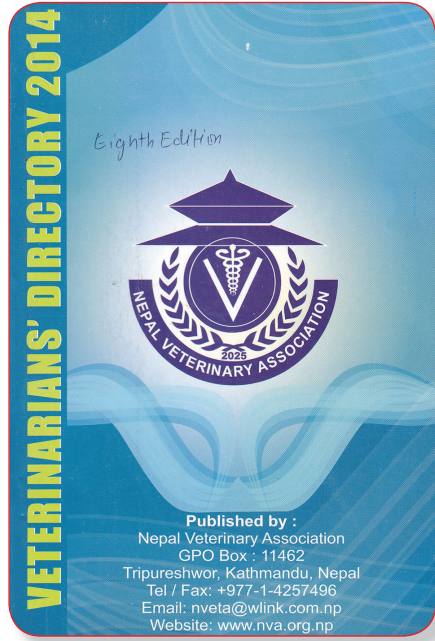
साख उपलब्धता, साख उपलब्धता, साख उपलब्धता, साख उपलब्धता

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसन



Veterinarians' Directory





४. टक प्रोग्राम र सेमिनारहरु

एशोसिएसनले राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा कार्यरत विशिष्ट वैज्ञानिकहरुलाई आमन्त्रण गरेर पेशागत तथा वैज्ञानिक क्षेत्रमा भए गरेका उपलब्धिहरुको बारेमा छलफल गराएर सूचना सामग्री सम्प्रेषण गराउने र देशमा विद्यमान भेटेरिनरी क्षेत्रका समस्याहरुको समाधान गर्नका साथै प्रविधि प्रसार गर्ने गर्दछ। यसैगरी यस एशोसिएसनले भेटेरिनरीयनको ज्ञान, शिप र दक्षता अभिवृद्धि गर्न निरन्तर शिक्षा कार्यक्रम पनि सञ्चालन गर्ने गरेको छ। हाल यो कार्यक्रम अनलाईन मार्फत उपलब्ध गराईएको छ।



चित्र: नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले आयोजना गरेका वैज्ञानिक सेमिनारहरु

५. अन्तर्राष्ट्रि संघ संस्थाहरुसँगको सम्बद्धता

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन विश्व भेटेरिनरी एशोसिएसन (World Veterinary Association, WVA) को सदस्य हो। यसका कृयाकलापहरु र खास गरी सम्मेलनहरुमा विश्व भेटेरिनरी एशोसिएसनबाट सकृय सहभागिता हुने र सो एशोसिएसनका कृयाकलापमा यो एशोसिएसनको सहभागिता हुने गर्दछ। यस एशोसिएसनको वि.सं. २०६८ मा सम्पन्न १० औं सम्मेलनमा विश्व भेटेरिनरी एशोसिएसनका अध्यक्ष डा. फौजीको सहभागिता रहेको थियो।



चित्र: विश्व भेटेरिनरी एशोसिएसनका अध्यक्ष डा. फौजीले नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको १० औं सम्मेलनलाई सम्बोधन र तत्कालीन प्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराईसँग भेट गर्दै ।



चित्र: नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले Federation of Asian Veterinary Association (FAVA) को सन् २०१३ मा ताईवान र सन् २०१६ मा भियतनाममा आयोजित सम्मेलनहरुमा भाग लिदै ।



चित्र: जापानको फुकुओकामा आयोजित सम्मेलनमा एशोसिएसनका अध्यक्ष डा. सितलकाजी श्रेष्ठको सहभागिता



चित्र: भारतको बैङ्गलोरमा सन् २०१३ मा आयोजित Commonwealth Veterinary Association को सम्मेलनमा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको सहभागिता ।



चित्र: सन् २०१२ मा मलेसियामा आयोजित OIE Global Conference on Animal Welfare मा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको सहभागिता ।

यस एशोसिएसनले स्वदेशी तथा विदेशी सरोकारवाला निकायहरूसँगका सहकार्यमा विश्व भेटेरिनरी दिवस, विश्व रेबिज दिवस, विश्व पशुपन्छी दिवस जस्ता दिवसहरु मनाउने गर्दछ । यस एशोसिएसनले विश्व भेटेरिनरी दिवस मनाउने शिलशिलामा आयोजना गरेको कार्यक्रम विश्वमा नै उत्कृष्ट भई प्रथम पुरस्कार प्राप्त गरेको थियो । सो पुरस्कार OIE को विश्व सम्मेलनमा तत्कालिन पशु सेवा विभागका महानिर्देशक एवं विश्व पशु स्वास्थ्य संगठनका लागि नेपालका प्रतिनिधि डा. प्रभाकर पाठकले ग्रहण गर्नु भएको थियो ।





६. सम्मान तथा पुरस्कार

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनले भेटेरिनरी पेशाको विकास तथा पशु विकासमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने आफ्ना सदस्य भेटेरिनरीयनहरु तथा अन्य संघ संस्था र ब्यक्तिहरुलाई आफ्नो सम्मेलनको अवसरमा विभिन्न सम्मान तथा पुरस्कारहरुबाट सम्मानित गर्ने गरेको छ । हालसम्म एशोसिएसनबाट सम्मानित हुने ब्यक्ति र निकायहरुको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

NVA Awards and Awardees

NVA National Award

7th National Veterinary Conference, 5-7 November 2003

SN	Receptient	Contribution
1	Prof. Emeritus Dr. Kasaku Kobayshi, Japan	For strengthening veterianry program of IAAS, Rampur
2	Prof Dr. Tashiko Nakao (Japan)	For his support to veterinary program of IAAS
3	EC/SVSLDC	Fro RP eradication & strenghtening service of DLS
4	DLS	For RP eradication
5	Biological Products Division	For PPR vaccination
6	Hetauda Municipality	For being the first implementer of Slaughterhouse and Meat In- spection Act, 2055
7	Dr. Udaya Singh	For his contribution in modernization of veterinary sectorand implementing of several baseline projects

8th National Veterinary Conference, 8-10 May 2008

SN	Receptient	Contribution
1	Dr. Braj Kishor Prasad Shaha	For upscaling of small livestock production for poverty reduction
2	Dr. Mahendra Nath Lohani	For exceptional leadership in public, private and non government sector and holistic community development
3	Dr. Bhavananda Thakur	For integrated rural livestock development
4	Dr. Jagan Nath Rai	for production of tissue culture rabies vaccine

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

SN	Receptient	Contribution
1	Dr. Dhan Bahadur Singh	For equine medicine
2	Dr. Narayan Prasad Ghimire	Control and containment of avian influenza

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

SN	Receptient	Contribution
1	Dr. Padma Nath Sharma	For his invaluable contribution in the development of animal vaccines for the prevention of animal diseases in Nepal

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014 (14- 16 Jestha, 2071)

SN	Receptient	Contribution
1	Dr. Rebat Man Shrestha	In recognition of his contribution for promotion of Livestock

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

SN	Receptient	Contribution
1	Dr. Keshav Prasad Premy	In recognition of his contribution for strengthening of National Veterinary Service in Nepal.

NVA National Service Award (for 25 years of service in Nepalese veterinary sector)

7th National Veterinary Conference, 5-7 November 2003

1.	Dr. S.N. Mahato	8.	Dr. B Parajuli
2.	Dr. M.S. Karki	9.	Dr. R.M. Shrestha
3.	Dr. N.K. Yadav	10.	Dr. P. Mainali
4.	Dr. A. Pradhan	11.	Dr. S.K. Singh
5.	Dr. R.A. Ray	12.	Dr. G. Jha
6.	Dr. S. Yadav	13.	Dr. B.K.P shaha
7.	Dr. D.R. Ratala	14.	Dr. K.B. Bogati

8th National Veterinary Conference, 8-10 May 2008

1	Dr. Kunjan Prasad Acharya	34	Dr. Shyam Kishor Shah
2	Dr. Dev Raj Adhikari	35	Dr. Harsha Ratna Shakya
3	Dr. Pawan Kumar Agrawal	36	Dr. Bhuwaneswor sharma
4	Dr. Jeevan Lal Amatya	37	Dr. Sunder Prasad Shrestha
5	Dr. Sevak Ram Bhandary	38	Dr. Prakash Raj Shrestha
6	Dr. Karna Bahadur Bohora	39	Dr. Puspa Prasad Shrestha
7	Dr. Anjir Man Singh dangol	40	Dr. Krishna Bahadur shrestha
8	Dr. Sadanand Deo	41	Dr. Raja Ram Shrestha
9	Dr. Ishwari Prasad dhakal	42	Dr. Damber Bahadur Singh
10	Dr. Suderson Prasad Gautam	43	Dr. Upendra Man singh
11	Dr. Indra Kant Jha	44	Dr. Ram Pukar Thakur
12	Dr. Bhoj Raj Joshi	45	Dr. Govinda Thakur
13	Dr. Hem Chandra karki	46	Dr. Yogendra Prasad Yadav
14	Dr. Kedar Bahadur Karki		
15	Dr. Bharat Bahadur Khadka		
16	Dr. Buddhi Man Khaling		
17	Dr. Ram Krishna Khatiwada		
18	Dr. Kamal Bahadur Lama		
19	Dr. Minerva Alido Lohani		
20	Dr. Vinod Kumar Malik		
21	Dr. Poornima Manandhar		
22	Dr. Tika ram Neupane		
23	Dr. Ganesh Raj Pant		
24	Dr. Bodh Prasda Parajuli		
25	Dr. Dinesh Prasad Parajuli		
26	Dr. Prabhakar Patak		
27	Dr. jagan Nath Raio		
28	Dr. Nar Bahadur Rajwar		
29	Dr. Surya Deo Sah		
30	Dr. Krishna Prasad sankhi		
31	Dr. Dr. Dilip Sapkota		
32	Dr. Damodar Sedai		
33	Dr. Ram Sharan Shah		

**9th National Veterinary Conference,
22-24 April, 2010**

1	Dr. Narayan Basel
2	Dr. Narayan Prasad Ghimire
3	Dr. Bishnu Kumar Shrestha
4	Dr. Bhim Nath Chaulagai
5	Dr. Bhagelu Yadav
6	Dr. Mahant Yadav
7	Dr. Munilal Chaudhary
8	Dr. Misiri Mandal

**10th National Veterinary Conference,
28-30 March, 2012**

1	Dr. Amar Shaha
2	Dr. Keshav Prasad Premy
3	Dr. Sitaram Aryal
4	Dr. Parsuram Bhusal
5	Dr. Rabindra Thakur
6	Dr. Karuna Sharma
7	Dr. Kishan Chand Thakuri

**11th National Veterinary Conference,
28-30 May, 2014 (14- 16 Jestha, 2071)**

1	Dr. Hem Chandra Karki
2	Dr. Krishna Prasad Paudel
3	Dr. Arun Kumar Pandey
4	Dr. Dinesh Kumar Singh
5	Dr. Ishwori Prasad Adhikari
6	Dr. Khadak Singh Bisht
7	Dr. Ganesh Prasad Khakural
8	Dr.Suresh Babu Malla
9	Dr. Radhe Shyam Mandal
10	Dr. Mohan Prasad Gupta
11	Dr. Shyam Bahadur Raut
12	Dr. Shyam Sundar Sharma
13	Dr. Krishna Prasad Shakya
14	Dr. Sulochana Shrestha
15	Dr. Vijay Kant Jha
16	Dr. Diker Dev Bhatta
17	Dr. Til Chandra Bhattarai
18	Dr. Kamal Prasad Gairhe
19	Dr. Vijay Chandra Jha
20	Dr. Banshi Sharma
21	Dr. Bala Ram Thapa

**12th National Veterinary Conference,
1-3 June, 2016**

1	Dr. Hem Chandra Karki
2	Dr. Krishna Prasad Paudel
3	Dr. Arun Kumar Pandey
4	Dr. Dinesh Kumar Singh
5	Dr. Ishwori Prasad Adhikari
6	Dr. Khadak Singh Bisht
7	Dr. Ganesh Prasad Khakural
8	Dr.Suresh Babu Malla
9	Dr. Radhe Shyam Mandal
10	Dr. Mohan Prasad Gupta
11	Dr. Shyam Bahadur Raut
12	Dr. Shyam Sundar Sharma
13	Dr. Krishna Prasad Shakya
14	Dr. Sulochana Shrestha
15	Dr. Vijay Kant Jha
16	Dr. Diker Dev Bhatta
17	Dr. Til Chandra Bhattarai
18	Dr. Kamal Prasad Gairhe
19	Dr. Vijay Chandra Jha
20	Dr. Banshi Sharma
21	Dr. Bala Ram Thapa

Narendra Memorial Trust Award for Veterinarian

7th National Veterinary Conference, 5-7 November 2003

1	Dr. D.N. Dhungana	Veterinary Service and AI conduction in Jumla district
---	-------------------	--

9th National Veterinary Conference, 8-10 May 2008

1	Dr. N.P. Singh karki	For eradication of foot rot in Nepal
---	----------------------	--------------------------------------

10th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Dr. Ishwori Prasad. Dhakal	For his contribution on the establishment of veterinary education in Nepal
---	----------------------------	--

11th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Dr. Jibachha Shah	In recognition of his contribution on promotion of veterinary services from private sector in Nepal
---	-------------------	---

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Dr. Shyam Sunder Sharma	In recognition of his contribution on promotion of veterinary services in Army (Security) sector in Nepal
---	-------------------------	---

Narendra Memorial Trust Award for Veterinary Students

7th National Veterinary Conference, 5-7 November 2003

1	Dr. Raju Gautam	BVSC and AH topper, IAAS, Rampur
2	Dr. Dinesh Gautam	BVSC and AH topper, IAAS, Rampur
3	Dr. Manish Neupane	BVSC and AH topper, IAAS, Rampur
4	Dr. Gokarna Gautam	BVSC and AH topper, IAAS, Rampur

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Dr. Sangeet Lamichhane	BVSC and AH topper, 2007, IAAS
2	Dr. Jagdish Pandey	BVSC and AH topper, 2008, IAAS
3	Dr. Sundar Thapa	BVSC and AH topper, 2007, HICAST
4	Dr. Sheeva Bhattarai	BVSC and AH topper, 2008, HICAST

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Dr. Aruna Shrestha	BVSC and AH topper, 2010, IAAS
2	Dr. Manisha Kolakshyapati	BVSC and AH topper, 2010, HICAST
3	Dr. Santosh Dhakal	BVSC and AH topper, 2011, IAAS
4	Dr. Rajesh Joshi	BVSC and AH topper, 2011, HICAST

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014 (14- 16 Jestha, 2071)

1	Dr. Laxman Ghimire	BVSC and AH topper, 2012, IAAS
2	Dr. Dipak Kathayat	BVSC and AH topper, 2013, IAAS
3	Dr. Sulochana Shrestha	BVSC and AH topper, 2012, HICAST
4	Dr. Sandhya Bista	BVSC and AH topper, 2013, HICAST

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Dr. Abhash Poudel	BVSC and AH topper, 2014, IAAS
2	Dr. Parbati Devi Sharma	BVSC and AH topper, 2014, HICAST
3	Dr. Sunil Neupane	BVSC and AH topper, 2015, IAAS
4	Dr. Season Sainju	BVSC and AH topper, 2015, HICAST

Pashudhan Kusal Award

7th National Veterinary Conference, 5-7 November 2003

1	Dr. S.P. Gautam	For production of PPR vaccine in Nepal
---	-----------------	--

8th National Veterinary Conference, 8-10 May 2008

1	Dr. Dev Nandan Shaha	For helping in poverty reduction of dalit and deprived women of Rolpa through goat farming
---	----------------------	--

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Dr. Kamal Prasad Ghaire	For his recognition by International scientific Society in naming crocodile nematode, <i>Protochaecum gairehi</i> , after his name
---	-------------------------	--

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Dr. Sulochana Shrestha	Contribution of Propagation of Chicken Anaemia Virus mutants and development of ELISA TEST
---	------------------------	--

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014

1	Dr. Upendra Man Singh	In recognition of his contribution on Animal Health Research in Nepal.
---	-----------------------	--

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Dr. Bhoj Raj Joshi	In recognition of his contribution on Animal Health Research in Nepal
---	--------------------	---

Pashudhan Bikram Award

7th National Veterinary Conference, 5-7 November 2003

1	Dr. K. B. Bohora	For his technical and advisory support for the production of poultry feed in Nepal
---	------------------	--

8th National Veterinary Conference, 8-10 May 2008

1	Dr. Sarad Singh Yadav	First veterinarian to be honoured as Rastriya Nagarik Samman 2061 by Nagarik Manch Nepal and appointed as a youth ambassador for peace by Universal Peace Federation, Nepal in October 2007
---	-----------------------	---

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Central Biological Production Laboratory, Tripureshwor	Contribution on veterinary vaccine production
---	--	---

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Dr. Vijay Chandra Jha	For his contribution on the effective control of Foot and Mouth Diseases in dairy animals in Nepal
---	-----------------------	--

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014

1	Dr. Ram Kumar Karki	In recognition of his contribution on the excellent veterinary services delivery in Nepal
---	---------------------	---

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Dr. Narayan Shrestha	In recognition of his contribution on the excellent veterinary services delivery in Nepal
---	----------------------	---

NVA Rotary Shrijana Award**7th National Veterinary Conference, 5-7 November 2003**

1	Mr Yadav Sharma Bajgain	For obtaining highest rank in BVSc & AH, 3rd Year, IAAS, Rampur
2	Mr Sarad Paudel	For obtaining highest rank in BVSc & AH, 3rd Year, IAAS, Rampur

8th National Veterinary Conference, 8-10 May 2008

1	Mr Yadav Sharma Bajgain, 2004	For obtaining highest rank in BVSc & AH, 3rd Year, IAAS, Rampur
2	Mr Sarad Poudel, 2005	For obtaining highest rank in BVSc & AH, 3rd Year, IAAS, Rampur
3	Miss Shrijana dhakal, 2006	For obtaining highest rank in BVSc & AH, 3rd Year, IAAS, Rampur
4	Mr Mahesh Neupane, 2007	For obtaining highest rank in BVSc & AH, 3rd Year, IAAS, Rampur

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Sangeet Lamichhane	2007, TU
2	Jagadish Pandeya	2008, TU
3	Aruna Shrestha	2010, TU

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Bishnu Adhikari	2009, TU
2	Santosh Dhakal	2010, TU
3	Laxman Ghimire	2011, TU

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014

1	Dr. Dipak Kathayat	2012, TU
2	Dr. Aabhash Poudel	2013, TU

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Mr. Jeetendra Lama	2015, TU
---	--------------------	----------

Lifetime Achievement Award**8th National Veterinary Conference, 8-10 May, 2008**

1	Dr. Durga Dutta Joshi	For research in zoonotic diseases related to public health
---	-----------------------	--

2	Dr. Mukti Narayan Shrestha	For wildlife medicine and private veterinary practice
3	Dr. Tulasi Prasad Shrestha	For consulting services to NGOs and INGOs.
4	Dr. Surendra Kumar Shrestha	For introduction of frozen semen technology
5	Dr. Tej Bahadur Basnet	For dual purpose poultry development
6	Dr. Mankeshwornath Pandey	

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Dr. Sundar Lal Shrestha	For contribution on animal breeding
2	Dr. Khadka Prasad Dhakal	For bacteriological investigation

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Dr. Bhola Mehar Shrestha	For his invaluable contribution in the field of policy formulation and implementation of livestock development activities in Nepal.
2	Dr. Braj Kant Jha	For the invaluable contribution in reproductive physiology of dairy animals
3	Dr. Thakur Prasad. Subba	For his invaluable contribution in the strengthening of veterinary services in rural areas of Nepal.
4	Dr. Dhana Raj Ratala	For his invaluable contribution on formulation of Veterinary Acts, Rules and Regulations for the effective execution of veterinary services in the country

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014

1	Dr. Uday Singh	In recognition of his invaluable contribution in Promotion of Veterinary Services Extension in Nepal.
2	Dr. Upendra Mishra	In recognition of his invaluable contribution in Veterinary Research in Nepal.
3	Dr. Shubha Narayan Mahato	In recognition of his invaluable contribution in Veterinary Services and Laboratory Strengthening in Nepal

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Dr. Adarsha Pradhan	In recognition of his invaluable contribution in Veterinary Research and professionalism in Nepal.
2	Dr. Narendra Bahadur Singh	In recognition of his invaluable contribution in Veterinary Laboratory strengthening in Nepal.

NVA Excellence Award

8th National Veterinary Conference, 8-10 May, 2008

1	Probiotech Industries Pvt. Ltd.	For Nepal Standard certification on livestock and poultry feed
2	Nepal dairy	For integrated dairy food chain in Nepal
3	Dairy Development Corporation	For HACCP and ISO 9001-2000
4	Heifer International, Nepal	For socio economic empowerment of community using livestock as an entry tool
5	Valley Cold Store	For pioneering in processed poultry products

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Dr. Govinda Tandon, Chairman, SPCA	For inspiring work on animal welfare
---	------------------------------------	--------------------------------------

2	Mr Jyoti Baniya, General Secretary, Forum for Protection of Consumers' Rights, Nepal	For dedicated legal service for implementation of slaughterhouse and meat inspection act.
---	--	---

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Kathmandu Animal Treatment Centre	For outstanding work in animal birth control and welfare in Nepal
---	-----------------------------------	---

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014

1	Mr Jaya Mukunda Khanal	In recognition of his outstanding leadership and active participation in Bird Flu Control in Nepal.
2	Dr. Durga Dutta Joshi (after demise)	In recognition of his outstanding contribution in Public health and zoonotic disease control in Nepal.

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Dr. Ishwori Prasad Dhakal	In recognition of his outstanding contribution in the Veterinary Education in Nepal.
2	Dr. Ganesh Raj Pant (after demise)	In recognition of his outstanding contribution in Research in Rabies in Nepal.

NVA Entrepreneur Award

8th National Veterinary Conference, 8-10 May, 2008

1	Rajendra Pant, Kamadhenu Farm, Chyangli, Gorkha	For fodder based commercial farming
2	Baija Nath Shah, Barmujiya, Saptari	For Peda

12th National Veterinary Conference, 1-3 June, 2016

1	Laligurash Cattle Farm and Research, Center, Kumroj, Chitwan	NVA Best Modern Cattle Farm Award
2	Arbinda Yogshree Cattle Farm, Matatirtha, Kathmandu	NVA Best Cattle Farm Award
3	Pourakhi Samudayik Krishi Sahakari Sanstha limited, Nagarkot, Bhaktapur	NVA Best Cooperative Award
4	Gyanodaya Dairy Udhog, Sunawal-04, Nawalparasi	NVA Best Dairy Award
5	Riverside Pig and Agro Farm, Amarpur, Kanchanpur	NVA Best Pig Farm Award
6	Galvmed, India	NVA Highest Contributor Award
7	Navadurga Fodder Producer Group, Mawadurga VDC, Dadeldhura	NVA Best Fodder Producer Award
8	Malarani Goat Raising Farmer Group, Khanadaha, Argakhanchi	NVA Best Women Farmer's Group Award

Dr. Sundar Mohan Pratisthan Award (For Best Paper and Poster)

8th National Veterinary Conference, 8-10 May, 2008

1	Dr. Shamjana Kafle	For paper on gastrointestinal parasites and liver flukes in ruminants in Kathmandu valley and its periphery
---	--------------------	---

9th National Veterinary Conference, 22-24 April, 2010

1	Dr. Mukul Upadhaya	
---	--------------------	--

10th National Veterinary Conference, 28-30 March, 2012

1	Dr. Kamal Raj Acharya	Status of antimicrobial residue and antimicrobial resistance in indicator bacteria from poultry in Kathmandu, Nepal
---	-----------------------	---

11th National Veterinary Conference, 28-30 May, 2014

1	Dr. Chanda Shrestha	Prevalence of Rabies in animals during 2011-2013 in Nepal
2	Dr. Dipana Maharjan	Prevalence of hemoparasites in feral dogs of Lalitpur District

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनका सुभावाहरू

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको प्रथम राष्ट्रिय सम्मेलनका सुभावाहरू

(३०-३१ श्रावण, २०४०)

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको पहिलो राष्ट्रिय सम्मेलन २०४० श्रावण ३० र ३१ गते सफलताका साथ सम्पन्न भयो । उक्त सम्मेलनमा विभिन्न वक्ताहरूले नेपालको परिप्रेक्षमा पशु अनुसन्धान, पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यपत्रहरू प्रस्तुत गर्नु भयो । उक्त राष्ट्रिय सम्मेलनमा नेपालका विकट भन्दा विकट जिल्लाहरूमा कार्यरत सबैजसो सदस्यहरूले उत्साह पूर्वक भाग लिनु निश्चय पनि हर्षको कुरा हो ।

सम्मेलनमा प्रस्तुत गरिएका सबै कार्यपत्रहरू र नेपालमा पशु विकास तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी विषयहरूमा विस्तृत छलफल गरी सबैको सर्व सम्मतिले निम्न सुभावाहरू श्री ५ को सरकारका सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने निर्णय गरियो । यी सुभावाहरूमाथि सम्बन्धित निकायहरूको ध्यान आकर्षित गर्न सकेमा सम्मेलनको ठूलो उपलब्धि हुनेछ ।

पशु विकासको राष्ट्रिय आवश्यकता

- ❑ देशको आवश्यकता अनुरूप प्रयाप्त मात्रामा दुग्ध, मासु, फुल र ऊन जस्ता पदार्थहरूको देश भित्रै उत्पादन गर्ने ।
- ❑ प्रचलित कृषि पद्धतिमा विविधिकरण ल्याउन उत्पादनशील पशुहरू उपलब्ध गराई पशु पालन व्यवसायलाई पघि बढाई गरीव कृषक परिवारलाई आर्थिक टेवा दिने ।
- ❑ बन जंगल, पाखा-पखेरा, नदी नाला जस्ता आन्तरिक श्रोतहरूको उचित उपयोग गर्नुका साथै पर्यावरण सन्तुलन कायम राख्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- ❑ रोजगारीको संभावनाहरूद्वारा बेरोजगार तथा अल्प रोजगारीको समस्याको समाधानमा सघाउ पुऱ्याउने ।

पशु विकासमा जन सहभागिताको ठूलो महत्व रहने हुँदा व्यक्तिगत तथा सहकारी किसिमको पशु पालन व्यवसायलाई संगठित रूपमा विकास गर्न वातावरण श्रृजना गर्नु पर्ने । सरकारी स्तरबाट यस्ता संस्थाहरूलाई आधुनिक प्रविधि, बीज बीजन, उपकरण तथा रोग नियन्त्रण, रोग निदान, बजार व्यवस्था तालिम र ऋण जस्ता आधारभूत सेवा उपलब्ध गराउने नीति रहनु पर्ने ।

नेपालको छैटौँ पञ्चवर्षिय योजनामा परिलक्षित कार्यक्रम जस्तै १४ लाख ४० हजार मे.ट. दुग्ध उत्पादन, १ लाख ३० हजार मे.ट. मासु उत्पादन र ५ करोड २ लाख फुल उत्पादन गर्ने लक्ष्य पूर्तिको लागि र निकट भविष्यमा शुरु हुने सातौँ पञ्चवर्षिय योजना अन्तरगत शुरु गरिने कार्यक्रमहरूलाई सुदृढ गरी नेपालको पशु विकासका उद्देश्य र उपलब्धि हाँसिल गर्न यस क्षेत्रमा बढी जन सहभागिता जुटाउन निम्न कुराहरूको क्रमिक विकास गर्नु पर्ने –

- १) स्थानीय पशुहरूको उत्पादनशीलता निकै कम भएको हुँदा उन्नत जातका पशुहरूको जर्म प्लाज्म द्वारा उत्पादनशीलतामा वृद्धि गर्ने । यसको लागि वृहत रूपमा सम्भव हुने स्थानमा फ्रोजन सिमेन र सम्भव नहुने स्थानमा फ्रेस सिमेन या राम्रो उत्पादनशील गुण भएको साँढे, राँगो, बोका आदि उपलब्ध गराउने । अनुत्पादनशील पशुहरूको संख्या नियन्त्रण गर्न अनावश्यक साँढेहरूलाई वधिया (Castration) गर्नु पर्ने ।

स्थानीय नश्लका पशुहरूमा विदेशी नश्लको ५०% भन्दा बढी वर्ण शंकर भएमा रोगको बढी प्रकोप हुने हुँदा ५०% वर्ण शंकरको स्थिति कायमा राख्नु पर्ने । प्रजनन कार्यको साथै यौन रोग, गर्भावस्थाको परिक्षण, डिस्टोक्रिया, गर्भासयको संक्रमण जस्ता समस्याहरूको समाधान गर्न नसके यी समस्याहरूले प्रजनन कार्यमा प्रतिकूल असर पार्ने हुँदा प्रजनन कार्य पशु चिकित्सकको रेखदेखमा संचालन हुनु पर्ने ।

- २) उन्नत जातका पशुहरूबाट बढी उत्पादन प्राप्त गर्न पोषण, घाँस पात र दाना आहारको महत्वपूर्ण भूमिका

भएको हुँदा दाना उद्योग र घाँसेबाली सम्बन्धी प्रचार प्रसारमा तिब्रता ल्याई जनचेतना जगाउनु पर्ने ।

- ३) संक्रामक रोगहरु र परजीवीबाट पशु जन्य उत्पादनमा प्रतिकूल असर पर्ने हुँदा यस्ता रोग नियन्त्रण कार्यक्रम सबै जिल्लामा संचालन गर्नुको साथै रोग नियन्त्रणको लागि ग्रामीण स्तरमा समेत प्रचार प्रसार गरी रोग उन्मूलन र रोग नियन्त्रणमा बढी प्रभावकारिता ल्याउनु ।
- ४) पशु जन्य पदार्थको लागि सुसंगठित बजार व्यवस्था खडा गरी पशु पालकहरुलाई प्रोत्साहित गर्न कृषकहले आफुले उत्पादन गरेका पदार्थहरुको उचित मूल्य आउने व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
- ५) पशुबाट मानिसमा सर्ने रोगहरुबारे जनचेतना जगाउनुको साथै त्यस प्रकारका रोगहरुबाट जन स्वास्थ्य सुरक्षा गर्न स्वास्थ्य सेवा विभागसंग सम्पर्क राखी यस्ता कार्यक्रमहरु संयुक्त रुपमा संचालन हुनु पर्ने ।
- ६) प्रचार प्रसार र तालिमले पशु विकास र पशु स्वास्थ्यमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने हुँदा त्यस्ता कार्यक्रमलाई बढी उपयोगि बनाउन दक्ष जनशक्तिको सहभागिताबाट पशु पालनका विविध पक्षहरु जस्तै कुखुरा पालन, वंगुर पालन आदि बारे कृषकहरुलाई तालिम दिई पेशाको रुपमा विकास गर्न प्रोत्साहित गर्ने । यस प्रकारका तालिम जिल्ला स्थित पशु चिकित्सालयहरुलाई सुदृढ र सुसंगठित गरी प्रचार प्रसार तालिमको समेत जिम्मेवारी दिईनु पर्ने साथै सबै एकीकृत पशु विकास केन्द्रहरुबाट प्रचार प्रसार र तालिमको कार्यक्रम कृषकहरुको घरदैलोमा पुऱ्याउने ।

केन्द्रमा भएका अनुसन्धान कार्यलाई जनतासम्म पुऱ्याउन र जनताका समस्याहरुलाई केन्द्रमा पुऱ्याउन जन सहभागितालाई आवश्यक माध्यम बनाउने । जसको लागि प्रत्येक पञ्चायतमा एक पशु सहायक र पशु पालन समितिको व्यवस्था हुनु पर्ने साथै समयानुसार तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनु पर्ने ।

श्री ५ महाराजधिराज सरकारबाट विभिन्न विकास क्षेत्रको गरिवक्सदाँ जनताले पशु चिकित्सालयको लागि सरकारमा विन्ति गर्ने गरेको र राष्ट्रिय पंचायतको अधिवेशनमा पनि पशु चिकित्सा सेवाको माग दिन प्रतिदिन बढ्दै गएको देखिन्छ । पशु जन्य उत्पादन बढाउन र ती पदार्थहरुको उच्च गुणात्मक स्थिति कायम राख्न साथै पशुहरुको उत्पादनशीलतामा सुधार ल्याउन, पशु चिकित्सा सेवाको ठूलो भूमिका छ । पशु स्वास्थ्य सेवालाई बढी जन उपयोगी र प्रभावकारी तुल्याउन पशु चिकित्सा सेवालाई सुसंगठित गर्न निम्न सुझावहरु प्रस्तुत गरिएका छन् ।

- १) पशु पंक्षीको रोगहरुको निदानको लागि केन्द्रीय, क्षेत्रीय र जिल्लाहरुमा समेत प्रयोगशाला सेवालाई सुदृढीकरण गरी रोग निदान कार्यमा गतिशिलता ल्याउनु पर्ने ।
- २) विभिन्न संक्रामक रोगहरुको नियन्त्रण र उन्मूलन गर्न रोग नियन्त्रण सम्बन्धी आवश्यक कानून बनाई कार्य क्षेत्रमा लागु गर्ने ।
- ३) विभिन्न संक्रामक रोगहरुको प्रकोप रोक्न क्वारेन्टाईन नियम दृढतासाथ कार्यान्वयन गर्नु पर्ने ।
- ४) हाल उत्पादन भईरहेका भ्याक्सीनहरुको गुणस्तर सुधार गर्नुका साथै अन्य रोग जस्तै चरचरे, खोरेत, इन्टेरोटोक्सीमिया आदिको लागि भ्याक्सीन उत्पादन तर्फ आवश्यक कदम चाल्नु पर्ने ।
- ५) नेपालमा उत्पादन गरिने तथा विदेशबाट आयात गरिने सबै भ्याक्सीनहरुको गुणस्तर निर्धारण गर्नु पर्ने ।
पशु जन्य पदार्थ, पशु आहारा, पशुलाई प्रयोग गरिने औषधीको गुणस्तरको निर्धारण गर्ने कार्य कानूनी तवरबाट पशु चिकित्सकको अधिकार क्षेत्र भित्र हुनु पर्ने ।
- ६) आयात गरिने पशुहरुलाई पशु चिकित्सकको अनुमति विना अथवा भेटेरिनरी सर्टिफिकेट विना प्रवेश निषेध गरिनु पर्ने । यस नियमको अभावले गर्दा हाम्रो देशमा कैयौं नयाँ रोगहरु पसेको ज्वलन्त उदाहरणहरु हाम्रा सामु छन् ।
- ७) पशु प्रजनन, पशु आहारा, पशु पंक्षीका रोगहरु, भ्याक्सीन, औषधी उपचार आदिको अनुसन्धान देश भित्र नै

गरिनु आवश्यक भएकोले एक “राष्ट्रिय पशु विज्ञान अनुसन्धान केन्द्र” को स्थापना गरिनु पर्ने ।

- द) सरकारी स्तरमा नियुक्त हुने पशु चिकित्सा स्नातकको शुरुको पद “सहायक पशु चिकित्सक” नभई “पशु चिकित्सा अधिकृत (Veterinary Officer)” हुनु पर्ने ।
- ९) नेपालमा पशु चिकित्सा परिषद् (Veterinary Council) को स्थापना गरी पशु चिकित्सा स्नातकहरुलाई दर्ता गराउने ।
- १०) पशु चिकित्सा स्नातक उपाधि प्राप्त नगरेका पशु चिकित्सा समूहमा संलग्न राज पत्र अनांकित कर्मचारीहरुको बढुवा राजपत्रांकित पदमा गर्दा पशु चिकित्सा स्नातक उपाधि प्राप्त व्यक्ति सरहको पदमा बढुवा गर्ने प्रथा तुरुन्तु रोकिनु पर्छ किन भने पशु चिकित्सक बन्नको लागि संसारका कुनै पनि विश्वविद्यालयले निर्धारण गरेको न्यूनतम योग्यता हाँसिल गर्नु पर्ने हुन्छ र यो एउटा ‘Strict Professional’ विषय भएकोले उक्त पदमा न्यूनतम योग्यता हाँसिल नगरी बढुवाबाट पदपूर्ति गरिनु युक्ति संगत देखिदैन । त्यस कारण त्यस्ता व्यक्तिहरुको राजपत्रांकित पदमा बढुवा गर्दा स्वास्थ्य सेवा अनुरूप नै भेटेरिनरी इन्स्पेक्टर, लाईस्टक इन्स्पेक्टर, भेटेरिनरी सेनिटेरियन, ल्याबोरेटरी टेक्नोलोजिष्ट जस्ता पदहरुमा बढुवा गरिनु उचित देखिन्छ ।
- ११) हाल कृषि सेवा अन्तरगत भेटेरिनरी समूहमा कार्यरत कर्मचारीहरुको कार्य कुशलता बढाउन र कार्यहरु सुचारु रूपले चलाउन निम्न अनुसारका समूह उपसमूहहरुको गठन हुनु पर्ने सुझाव पेश गरिएको छ ।
 - क) पशु स्वास्थ्य समूह
 - १) भेटेरिनरी उप-समूह
 - २) पारा भेटेरिनरी उप-समूह
 - ख) पशु स्वास्थ्य प्रयोगशाला समूह
 - १) अनुसन्धान उप-समूह
 - २) प्रयोगशाला प्राविधिक उप-समूह
- १२) प्रयोगशाला र प्रशासनिक कार्य आदिमा कार्यरत पशु चिकित्सकहरुलाई ‘Non practicing allowance’ दिईनु पर्ने ।
- १३) पशु चिकित्सालय वा प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीहरुले आफ्नो कर्तव्य पालन गर्दा जीवनको लागि खतरा हुने रेविज, ब्रुसेलोसिस आदि विभिन्न रोगहरूसंग जुम्नु पर्ने हुँदा त्यस्तो क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरुको जीवन विमा हुनु पर्ने ।
- १४) पशु चिकित्सा स्नातक (B.V.Sc. & A.H) ले आई. एस्सी. पछिको आफ्नो पाँच वर्ष अध्ययनमा पशु स्वास्थ्य र पशु पालन सम्बन्धी सम्पूर्ण विषय (जस्तै: लाईभस्टक, पोल्ट्री, डेरी, न्यूट्रिशन, पशु प्रजनन, पशु व्यवस्थापन, कृषि अर्थशास्त्र, प्रसार, ग्रामीण विज्ञान आदिको साथै पशु चिकित्सा सम्बन्धी आवश्यक सबै विषयहरु) मा आफ्नो समय व्यतित गर्दछ, त्यस्तो जनशक्तिहरुको शीप र ज्ञानलाई पशु स्वास्थ्यको साथै पशु पालनका अन्य क्षेत्रहरुमा सदुपयोग हुनु पर्छ । हाम्रो जस्तो गरीव देशमा पशु विकासका प्रत्येक पक्षमा योगदान दिन सक्ने पशु चिकित्सा स्नातकहरुबाट देशले बढी भन्दा बढी सेवा कम खर्चिलो रूपमा लिन सक्दछ । तसर्थ पशु चिकित्सा स्नातकलाई पशु प्रजनन, दाना, आहारा, तालिम र प्रसारका क्षेत्रहरुमा समेत बढी सरीक गरिनु उचित हुने हुँदा सम्बन्धित क्षेत्रको ध्यान आकर्षित गरिएको छ ।

जनशक्ति

- १) नेपालमा पशुहरुको घनत्व संसारमा सबै भन्दा बढी भएको र प्रायः सबै विध्वशंकारी रोगहरु यहाँ पाईन्छन् भने अर्को तर्फ पशु चिकित्सा स्नातक र पारा भेटेरिनरी जनशक्तिको संख्या अन्य देशको दाँजोमा धेरै कम

छ। दुर्गमताको हिसाबले हेर्ने हो भने पनि यो देश अति दुर्गम देशको दाँजोमा आउँछ। यस स्थितिमा साँच्चै नै पशु विकास गर्ने हो भने पशु चिकित्सा जनशक्तिलाई अविलम्ब बढाउन आवश्यक छ।

सरकारी तर्फबाट मात्र होईन व्यक्तिगत रुपबाट पनि पशु चिकित्सा स्नातकले पशु पालनमा ठोस योगदान दिन सक्छ। एशियाका प्रायः सबै देशहरूमा र विकसित देशहरूमा समेत पशु चिकित्सा स्नातकहरूको पशु पालन क्षेत्रमा नेपाल भन्दा निकै बढी सहभागिता रहेको पाईन्छ भने हाम्रो देशमा पशु चिकित्सकहरूको अभावमा आधारभूत पशु चिकित्सा सेवा समेत अझै कृषकहरूले पाउन सकेका छैनन्। तसर्थ पशु स्वास्थ्यलाई सुसंगठित गर्न सरकारी र गैर सरकारी स्तरबाट पनि पशु चिकित्सा सेवा कृषकहरूले उपलब्ध गर्न र पशु पालनका अन्य पक्षहरू विस्तार गर्न समेत ठूलो संख्यामा पशु चिकित्सा स्नातकहरूको आवश्यकता महशुस हुन आएको छ।

आज भन्दा १०/१२ वर्ष पहिले पशु चिकित्सा अध्ययन संस्थानको परिकल्पना त्रिभुवन विश्व विद्यालयले गरेको थियो। तर अहिलेसम्म यस दिशा तर्फ कुनै प्रगति भएको देखिएन। तसर्थ पशु विकासमा आएको जाँगर उत्साहलाई कार्य क्षेत्रमा उतार्न अविलम्ब पशु चिकित्सा स्नातक बढी मात्रामा उपलब्ध हुनु पर्छ। शुरुमा बाह्य श्रोत र आगामी पञ्च वर्षिय योजना कालमा पशु चिकित्सा स्नातकहरूको आन्तरिक श्रोतबाट नै आपूर्ति हुनु पर्छ भन्ने सुझाव भेटेरिनरी एशोसिएसनबाट सबै भन्दा बढी प्राथमिकताको रुपमा पेश गरिएको छ।

- २) अनुसन्धान र पशु चिकित्सा सेवामा कार्यरत पशु चिकित्सकहरूलाई आफ्नो क्षेत्रमा बढी सक्षम बनाउन स्नातकोत्तर (M.V.Sc.) र विद्यावारिधि (Ph. D) गर्नको लागि प्रतिवर्ष पठाईनु पर्ने।
- ३) पशु चिकित्सा समूहसंग सम्बन्धित सबै पदमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई इनसर्भिस तालिमको व्यवस्था गरिनु पर्ने।
- ४) प्रा. स., ना. प्रा. स. तालिम चालु राख्ने र यस प्रकारका तालिमहरूलाई बढी उपयोगी बनाउनु पर्ने साथै सबै जिल्लाहरूबाट तालिमहरूको छनौट गरी तालिमको अवसर सबैलाई प्राप्त गराउनु उचित देखिन्छ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको द्वितीय राष्ट्रिय सम्मेलनका सुझावहरू

(११-१३ फाल्गुण, २०४३)

नेपाल पशु चिकित्सक संघको अत्याधिक सफलतापूर्वक सम्पन्न दोश्रो राष्ट्रिय सम्मेलनको मुख्य विषय एशियाली मापदण्ड अनुरूप नेपालमा पशुजन्य उत्पादन वृद्धिको लागि पशु चिकित्सा पेशाको भूमिका Roll of Veterinary Profession in Boosting the Livestock Production to the Level of Asian Standard रहेको थियो। उक्त सम्मेलनमा जम्मा १८ वटा कार्यपत्रहरू प्रस्तुत गरिएका थिए। ती कार्यपत्रहरू परित गरेको छ।

- १) नेपाल पशु चिकित्सा संघको प्रथम राष्ट्रिय सम्मेलनबाट पारित प्रस्तावहरूको यथाशिघ्र कार्यान्वयन गर्ने अत्यावश्यक देखिएकोले ती प्रस्तावहरू कार्यान्वयन गर्न एउटा कार्य टोली गठन गरियो र उक्त कार्य टोलीले सम्बन्धित निकायहरूसंग सम्पर्क राखि आफ्नो कार्य सम्पादनको प्रतिवेदन यस संघमा पेश गर्नु पर्ने निर्णय गरियो।
- २) कुखुरा पालन व्यवसायको विकास गर्न पाँचै वटा विकास क्षेत्रहरूको अन्तर्गत कुखुरा पालन गर्ने कृषकहरूको छनौट गरी प्रत्येक विकास क्षेत्रमा ब्रुडर फर्महरूको स्थापना गर्ने र ती ब्रुडर फार्महरू कृषकहरूबाटै संचालन गर्न लगाउने। त्यसबाट श्री ५को सरकार अथवा अन्य प्राईभेट संस्थाहरूले गरेको केन्द्रबाट चल्ला पुऱ्याउने कामको भारमा निकै सघाउ पुग्ने हुन्छ।
- ३) उन्नत नश्लका साँढे, राँगाहरूबाट स्थानीय जातका गाई र भैसीहरूको नश्ल सुधार विस्तृत रुपमा गर्न पाँचैवटा विकास क्षेत्रहरूमा तरल नाईटोजन प्लाण्ट (Liquid Nitrogen Plant) स्थापना गरी कृत्रिम गर्भाधानबाट प्रजनन कार्य शुरु गर्ने। यसका साथै साँढे, राँगा र अन्य जनावरहरूको मेल प्रोभेन एनिमल (Male Proven Animal) र उन्नत जातका गाई, भैसी, भेंडा, बाखा र वंगुर कृषकहरूलाई वितरण गर्ने र त्यसबाट ग्रामीण

क्षेत्रका कृषकहरूलाई नै न्यूक्लियस ब्रीडर फार्मर (Nucleus Breeder Farmer) को रूपमा विकास गर्दै लैजाने । त्यसबाट श्री ५ को सरकारले सधैं विदेशबाट त्यस्ता धेरै पैसा पर्ने उन्नत जातका पशु पन्छिहरू भिकाउनु नपर्ने हुन्छ ।

- ४) विभिन्न संक्रामक रोगहरूको सर्भेक्षण, निदान र समयमा नै रोकथाम गर्न केन्द्रको साथै प्रत्येक विकास क्षेत्रको निर्देशनालय र ७५ वटै जिल्ला पशु चिकित्सालयहरूमा ईपिडेमियोलोजिकल सर्भिलेन्स एण्ड इन्फोरमेशन सिस्टम (Epidemiological Surveillance and Information System) को स्थापना गर्न अत्यावश्यक देखिन्छ ।
- ५) संक्रामक रोगहरूको समयमा नै नियन्त्रण गर्न भ्याक्सिनको ठूलो महत्व हुने भएकोले हाल देश भित्र उत्पादन भईरहेको विभिन्न किसिमका भ्याक्सिन उत्पादनको क्षमता बढाउनका साथै टिस्युकल्चर भ्याक्सिन (Tissue Culture Vaccine) देश भित्रै उत्पादन गर्न विभिन्न मित्र राष्ट्रहरूबाट र खास गरेर सार्क मुलुक (SAARC Countries) हरूबाट आवश्यक सहयोग प्राप्त गर्ने तर्फ कारवाही हुन आवश्यक छ ।
- ६) पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न विकास कार्यक्रमहरू जस्तै प्रजनन, स्वास्थ्य, चरन, पोषण, आहार, हाटबजार व्यवस्था, पशुवधशाला स्थापना, मासु जाँच र ऋण सुविधा आदी विभिन्न विषयहरूमा गरिने अनुसन्धानात्मक कार्यहरूको प्राथमिकता क्रम छनौट गर्ने र तत् सम्बन्धित हाल भई राखेको श्री ५ को सरकारको निकायहरूको साथै मित्र राष्ट्रहरूबाट सञ्चालित केन्द्रहरू जस्तै लुम्ले र पाखीवास कृषि केन्द्र र अन्य गैरसरकारी निकायहरूको अनुसन्धान कार्यपत्र तयार गरी हाल कृषि मन्त्रालयमा गठित राष्ट्रिय कृषि अनुसन्धान समन्वय समिति र रोनाष्टमा उक्त कार्यपत्र पेश गर्ने र सोही अनुसार अनुसन्धानात्मक कार्य गर्ने संस्था एवं व्यक्तिहरूलाई प्रोत्साहन दिनु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।
- ७) विभिन्न अनुसन्धानात्मक कार्यहरूबाट प्राप्त नतिजाहरूको आधारमा पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य बिकास कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा बढी प्रभावकारी हुने भएकोले सम्बन्धीत ईकाइहरूले आफ्नो कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा यस्ता नतिजाहरूलाई ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।
- ८) हाल देश भित्र भेटेरिनरी डाक्टरहरूको उत्पादन नहुनाले भेटेरिनरी डाक्टरहरूको निकै कमी महशुस गरिएको छ । यो कमी पूर्ति गर्न प्रति वर्ष छात्रवृत्ति बढाउनु पर्ने देखिन्छ ।
- ९) स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गतको औषधी व्यवस्था विभागमा भेटेरिनरी मेडिसिनहरूको Quality Control & Registration License का काम भई रहेको छ तर हलसम्म त्यसमा भेटेरिनरी विषय विशेषज्ञको प्रतिनिधित्व नभएको हुँदा सो को व्यवस्था यथाशिघ्र हुनु पर्ने देखिन्छ ।
- १०) हाल कार्यरत जे.टी., जे.टी.ए. हरूलाई विषय सम्बन्धि अझ बढी ज्ञान दिलाउन In-service / Refresher Training बेलाबेलामा संचालन गर्नु अत्यावश्यक हुनुको साथै प्रयोगशाला सम्बन्धि तालिम संचालन गर्नु पर्ने पनि आवश्यकता महशुस गरिएको छ ।
- ११) हाल कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान त्रिपुरेश्वर र खुमलटारमा संचालित जे.टी.ए. तालिम नन् एकेडेमिक बनाइएबाट विद्यार्थीहरूलाई धेरै मर्का परेको र रुची पनि कम देखिएकोले उक्त तालीम एकेडेमिक बनाईनु पर्ने महशुस गरिएको छ ।
- १२) पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगबाट संचालन गर्न उपयुक्त कानूनी व्यवस्थाको पनि आवश्यकता हुने हुँदा प्रथम सम्मेलनबाट पारित गरिएको पशु संक्रामक रोग नियन्त्रण विधेयकलाई तुरुन्त कार्यान्वयन गर्ने श्री ५ को सरकारको ध्यान आकर्षण हुनु आवश्यक देखिन्छ ।
- १३) पशु जन्य उत्पादनलाई एशियाली मापदण्डको स्तरमा पुऱ्याउन उपरोक्त प्रस्तावहरू इथाशिघ्र कार्यान्वयन हुनु पर्ने छ अन्यथा लक्ष पूर्ति गर्न कठिनाई हुने कुरा सर्व सम्मतिबाट महशुस गरिएको हुँदा सोहि अनुसार गर्न गराउनका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा पेश गर्ने निर्णय गरियो ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको तृतीय राष्ट्रिय सम्मेलनका सुझावहरू

(२६-२८ श्रावण, २०४७)

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको तेश्रो राष्ट्रिय सम्मेलन २०४७ साल श्रावण २६ देखि २८ सम्म भव्यता पूर्वक सम्पन्न भयो । नेपालमा सरकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रमा कार्यरत ११५ जना सदस्यका साथै क्यानाडा, जर्मनी, डेनमार्क, अमेरिका, ब्रिटेन र भारतका विभिन्न प्राविधिकहरूको सहभागितामा भएको उक्त सम्मेलनले वातावरण संरक्षण, नयाँ अनुसन्धान र प्रविधि सम्बन्धी प्रस्तुत गरिएका १५ वटा शोधपत्रहरू, पेशागत विकास, हकहित र अन्य समसामयिक विषयहरूमा छलफल गरि निम्नानुसारको सूझाव तथा प्रस्तावहरू पारित गरेको छ ।

- १) नेपालमा भेटेरिनरी क्याम्पस भेटेरिनी अनुसन्धान केन्द्रको व्यवस्था हुनु पर्ने
 - क) नेपालमा भेटेरिनरी डाक्टरहरूको कमि तथा आवश्यकता महसुस गरि त्रिभुवन विश्वविद्यालयले १५-२० वर्ष अगाडि परिकल्पना गरेको पशु चिकित्सा अध्ययन संस्थान अहिलेसम्म पनि यथार्थमा परिणत नभएको कुनै बढी आर्थिक बोझ विना हाल त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तरगत रामपुर क्याम्पसमा भई रहेको पढाई सुविधामा केहि मात्र थप सुविधाको व्यवस्था हुन गएमा पशु चिकित्सा तथा पशु पालन सम्बन्धी जुनसुकै कार्य गर्न सक्ने B.V Sc. & A. H. डग्री स्नातक देश भित्र नै उत्पादन गर्न सक्ने भएकोले नेपालमा नै भेटेरिनरी क्याम्पसको यथाशिघ्र स्थापना गर्ने जोडदार माग गरेको छ ।
 - ख) देशको आवश्यकता तथा माग अनुसार भेटेरिनरी सेवालाई बढी सक्षम र भौगोलिक माग अनुकुल बनाउन नेपालमा सुदृढ र सुसंगठित भेटेरिनरी अनुसन्धान केन्द्रको व्यवस्था हुनु पर्ने ।
- २) नेपालमा भेटेरिनरी काउन्सिलको स्थापना र भेटेरिनरी सेवा सम्बन्धी कानूनको व्यवस्था हुनु पर्ने ।
 - क) नेपाल अधिराज्यमा भेटेरिनरी डाक्टरहरूको योग्यतालाई व्यवस्थित गर्ने र आधुनिक औषधीको वैज्ञानिक ढंगले प्रयोग गर्न एवं योग्यता पुगेका भेटेरिनरी डाक्टरहरूको रजिष्ट्रेशनको व्यवस्था समेत गर्न नेपाल भेटेरिनरी काउन्सिलको गठन र सो सम्बन्धी ऐनको व्यवस्था हुनु पर्ने ।
 - ख) नेपालम विक्रि वितरण भईरहेको पशुजन्य पदार्थहरू जस्तै मासु, दूध, फुल, माछा आदिको निरिक्षण र यसबाट मानिस वा पशुमा फैलिन सक्ने रोगहरूको नियन्त्रण सम्बन्धी कानूनको व्यवस्था हुनु पर्ने । पशुजन्य पदार्थ र पशु आहाराहरूको गुणस्तर परिक्षण नियमित रूपमा विषय विशेषज्ञ मार्फत गराई सधै उच्च गुणस्तर कायम गर्न कानूनी व्यवस्था हुनु पर्ने ।
 - ग) नेपालमा भेटेरिनरी सम्बन्धी औषधी उत्पादन, विक्रि वितरण, निकाशी-पैठारी एवं गुणस्तर निर्धारण सम्बन्धी छुट्टै कानून बनाउनु पर्ने र यस्तो कार्यको नियन्त्रण सम्बन्धीत विषय विशेषज्ञबाट मात्र हुनु पर्ने साथै निश्चित औषधीहरूको सूचि छुट्याई योग्यता नपुगेका व्यक्तिहरूबाट अनियन्त्रित प्रयोग गर्नबाट रोक लगाईनु पर्ने ।
 - घ) पशु विमा: नेपालमा हालै मात्र संचालित पशुधन विमा कार्य व्यापक बनाईनु पर्ने र छिमेकी राष्ट्रहरूको अनुभवको आधारमा कृषक तथा विमा संस्थान दुवैलाई फाईदा हुने गरी दक्ष प्राविधिज्ञहरूको सेवा प्रयोग गरी बढी प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनु पर्ने ।
- ३) भेटेरिनरी डाक्टरहरूको वृत्ति विकास उच्च स्तरीय सेवा प्रदान गर्न निम्न अनुसारको सुविधा उपलब्ध गराउनु पर्ने :
 - क) खतरनाक वन्य जन्तु तथा पशुपंक्षीहरूबाट सर्न सक्ने जोखिम तथा घातक रोगहरूको संसर्गमा आउने पशु चिकित्सकहरूलाई रिस्क एलाउन्स प्रयोगशाला, प्रशासनिक कार्य आदिमा संलग्न पशु चिकित्सकहरूलाई ननप्राक्टिसिंग एलाउन्सको व्यवस्था हुनुको साथै जिवन विमाको व्यवस्था हुनु पर्ने ।
 - ख) त्रिभुवन विश्व विद्यालय अन्तरगत संचालित समान कार्य र शिक्षण पेशामा संलग्न भेटेरिनरीयनहरूले पनि

शिक्षण अस्पतालमा कार्यरत डाक्टरहरूले पाएको सुविधा सरह सुविधा पाउनु पर्ने ।

- ग) देशमा भेटेरिनरी डाक्टरहरूको अभाव तथा विभिन्न जिल्लाहरूमा पदहरू रिक्त भए तापनि विदेशबाट उच्च शिक्षा हाँसिल गरि फर्केका कतिपय डाक्टरहरू बेरोजगार र अस्थायी रूपमा कार्यरत छन् तसर्थ रोजगारी तथा पदपूर्तिको व्यवस्था तुरुन्त गरिनु पर्ने ।
- घ) यसरी उच्च शिक्षा प्राप्त दक्ष भेटेरिनरीयनहरू बेरोजगार रहेको अवस्थामा पनि योग्यता प्राप्त नभएका व्यक्तिहरूलाई कतिपय जिल्लाहरूमा कार्यालय प्रमुख समेत दिईएको छ तसर्थ यसबाट हुन गएको नैरास्यताको वातावरण तुरुन्त हटाई श्री ५ को सरकारले ती पदहरू स्थायी रूपमा पूर्ति गर्नु पर्दछ र सेवारत डाक्टरहरूको पदोन्नति र उच्च शिक्षा अध्ययनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
- ङ) केहि समय पहिले पशु सेवा विभाग अन्तरगत कार्यरत अस्थायी डाक्टरहरूलाई अवकाश दिएको र दुग्ध विकास संस्थानको महाप्रबन्धक पदमा असम्बन्धित क्षेत्रको व्यक्तिलाई नियुक्ति गरेकोमा खेद प्रकट गर्दछ र अवकाश प्राप्त साथीहरूलाई नोकरी अवधि जोडिने गरी तुरुन्त पुनःवहाली गरिनु पर्ने र यस पेशासंग सम्बन्धित श्री ५ को सरकार र संस्थाहरूको विभिन्न उच्च ओहदामा सम्बन्धित दक्ष प्राविधिकलाई नै नियमानुसार नियुक्ति गरिनु पर्ने माग राखेको छ ।

४) नेपालमा भेटेरिनरी सेवा सम्बन्धि वर्तमान व्यवस्थामा निम्नानुसार सुधार गरिनु पर्दछ

- क) पशु सेवा विभाग तथा अन्य संस्था अन्तरगत कार्य गर्ने कर्मचारीहरूको हाल भइरहेको पदको नामाकन निम्न अनुसार परिवर्तन गरी कायमा हुनु पर्दछ ।

हालको पद	हुनु पर्ने
अधिकृत स्तर	
सहायक पशु चिकित्सक	भेटेरिनरी अधिकृत
पशु चिकित्सक	वरिष्ठ भेटेरिनरी अधिकृत
प्रमुख पशु चिकित्सक	प्रमुख भेटेरिनरी अधिकृत
सहायक स्तर	
प्राविधिक सहायक	भेटेरिनरी सहायक
नायव प्राविधिक सहायक	भेटेरिनरी उप सहायक
क्षेत्र सहायक	भेटेरिनरी स्टक मेन

- ख) हाल भई रहेका सहायक सचिवको पद खारेज हुनु पर्दछ ।
- ग) जिल्ला जिल्लामा रहेका साविक भेटेरिनरी हस्पिटलहरूको नामाकन पशु सेवा शाखा नभई भेटेरिनरी हस्पिटल नै हुनु पर्ने ।
- घ) हाल कृषि सेवा अन्तरगत भेटेरिनरी समूह भई रहेकोमा अब उपरान्त निम्न अनुसारका समूह र उप समूहहरूको गठन हुनु पर्ने सुझाव पेश गरेको छ ।

- पशु स्वास्थ्य समूहः
- १) भेटेरिनरी उप-समूह
 - २) पारा भेटेरिनरी उप-समूह
- पशु स्वास्थ्य प्रयोगशाला समूहः
- १) अनुसन्धान, उत्पादन उप-समूह
 - २) प्रयोगशाला प्राविधिक उप-समूह

५) कृत्रिम गर्भाधानको कार्य बढी जटिल भएकोले प्रजनन् मात्र नभई पशु प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धि बढी ज्ञान भएको

भेटेरिनरी डाक्टरहरुलाई सरीक गराउन श्री ५ को सरकारलाई अनुरोध गरेको छ ।

- ६) राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण विभाग अन्तरगतको संरक्षण अधिकृत -वाडेन) पदमा भेटेरिनरी स्नातक वा सो सरहले सेवा प्रवेश पाउने व्यवस्था हुनु पर्ने ।
- ७) यस एशोसिएसनको पहिलो र दोश्रो राष्ट्रिय सम्मेलनबाट पारित प्रस्ताव तथा सुझावहरुको कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायको ध्यान जानेछ भन्ने पूर्ण विश्वास लिएको छ । साथै यस तेश्रो राष्ट्रिय भेटेरिनरी सम्मेलनबाट पारित प्रस्ताव तथा सुझावहरुको यथाशिघ्र कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायहरूसंग यस नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन जोडदार माग गर्दछ ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको चतुर्थ राष्ट्रिय सम्मेलनका सुझावहरु

(२-४ मंसिर, २०४९)

१. जनशक्ती विकास र अनुसन्धान (Manpower Development & Research):
 - क) यस एशोसिएसनको तेश्रो राष्ट्रिय कन्फरेन्स (२०४७) मा पारित प्रस्ताव अनुसार नेपालमा भेटेरिनरी डाक्टरको कमी तथा आवश्यकता महशुस गरी त्रि.वि.वि. अन्तर्गत रामपुर क्याम्पसमा संचालन भैरहेको BSc एनिमल साइन्स डिग्री प्रोग्रामलाई केही थप व्यवस्था गरी BVSc and AH डिग्री प्रोग्राममा परिणत गरेर संचालन गर्न पशुपालन र पशु चिकित्सा सम्बन्धित जुनसुकै कार्य गर्न सक्ने स्नातक स्तरको जनशक्ति तयार गर्ने श्री ५ को सरकारको वर्तमान नीति र निर्देशन अनुसार त्रि.वि.वि. द्वारा गठित Task Force ले पेश गरेको प्रतिवेदनलाई अक्षरसः तत्कालै स्वीकृत गरी तुरुन्तै BVSc and AH प्रोग्राम, Institute of Veterinary Science को स्थापना गरी त्यसद्वारा संचालन हुनु पर्ने ।
 - ख) आवश्यकता अनुसार विभिन्न विषयमा स्नातकोत्तर स्तरको जनशक्ति तयार गर्न विद्यावारिधिको लागि थप छात्रवृत्ति उपलब्ध गराई ईन्टिच्युट संचालन गर्न दक्ष जनशक्ति तयार गरिनु पर्ने साथै सुविधा श्रृजना भए अनुसार NVRI र त्रि.वि.वि. को अर्याविदयचबतप्यल मा स्वदेश भित्रै :कन्र र एजम् डिग्री प्रोग्रामहरु क्रमशः शुरु गर्दै लैजानु पर्ने ।
 - ग) त्रि.वि.वि. ले भेटेरिनरी विज्ञानतर्फको मध्यम स्तरीय प्राविधिक (JT/JTA) जनशक्ति तयार गर्ने कार्यक्रम बन्द गरेको र शिक्षा मंत्रालय अन्तर्गत संचालित विभिन्न प्राविधिक शिक्षालयहरु (Trade Schools) द्वारा तालीम (JT/JTA) संचालन गरी सम्बन्धित विषय विशेषज्ञहरुको अभावमा उत्पादित साधारण प्राविधिज्ञहरु पशुपालन तथा पशु चिकित्सा जस्तो जटिल कार्य गर्न अदक्ष हुने भएकाले भेटेरिनरी प्राविधिक शिक्षालयको स्थापना गरी त्यसबाट उत्पादित जनशक्तिलाई मात्र यस क्षेत्रमा सेवा प्रवेश गराईनु पर्ने ।
 - घ) कृषि विकास विभाग अन्तर्गत निश्चित अवधिसम्म कार्यरत पशु चिकित्सकहरुलाई उच्च शिक्षा सेवाकालीन तालीम हासिल गर्ने अवसर हालसम्म न्यूनतम रहेकाले त्यस्तो अवसर आवश्यकता अनुसार बढाईनु पर्ने ।
 - ङ) देशमा दक्ष भेटेरिनरी डाक्टरहरुको अत्याधिक अभाव (प्रति डाक्टर १,५०,००० भन्दा बढी पशुहरु) भएको र सरकारी छात्रवृत्ति मै मनोनयन भई विदेशबाट स्नातककोपाधि हासिल गरी पर्केका पशु चिकित्सकहरु संगठनात्मक स्वरूपमा दरबन्दी खाली रहँदा रहदै पनि बेरोजगार रहन पुगेकाले उनीहरुलाई अविलम्ब नियुक्ति दिई प्राविधिक कार्यमा संलग्न गराउनु गर्ने ।
 - च) विभिन्न छिमेकी मित्र राष्ट्रहरुमा भएको अनुसन्धान सम्बन्धि प्रतिष्ठानको संगठनात्मक स्वरूप नै हाम्रो मुलुकको परिस्थिति सुहाउँदो हुने भएकोले नेपालमा पनि (NARC) अन्तर्गत एक नेपाल भेटेरिनरी अनुसन्धान प्रतिष्ठान (NVRI) गठन गरी पशुपालन व्यवसायसंग सम्बन्धित सम्पूर्ण विज्ञानका अंगहरु (Faculties) का अनुसन्धानात्मक क्रियाकलापहरु एकीकृत रुपमा संचालन गर्नु पर्ने ।

छ.) उपरोक्त प्रतिष्ठान अन्तर्गत निम्न अनुसारका महाशाखाहरु समावेश हुनु पर्ने:-

क. पाश्चर, फिड्स एण्ड न्यूट्रिसन

ख. एनिमल ब्रिडिङ एण्ड जेनेटिक्ट

ग. भाईरोलोजी

घ. पारासाईटोलोजी

ङ. ब्याक्टेरियोलोजी एण्ड माइकोलोजी

च. एनिमल फिजियोलोजी एण्ड रिप्रोडक्सन

छ. फार्माकोलोजी एण्ड टोक्सीकोलोजी

ज. ईपिडेमियोलोजी, पब्लिक हेल्थ एण्ड मेडिसिन

झ. प्याथोलोजी

ञ. बायोकेमिष्ट्रि एण्ड एनिमल बायो टेक्नोलोजी

ट. एनिमल प्रोडक्टस प्रोसेसिङ एण्ड टेक्नोलोजी

ठ. एनिमल प्रोडक्सन एण्ड म्यानेज्मेण्ट

ड. एभियन रिसर्च

ढ. डेरी रिसर्च

ण. ल्याव एनिमल यूनिट

त. क्षेत्रीय अनुसन्धान केन्द्रहरु (क्षेत्रीय प्रयोगशाला, लुम्ले कृषि केन्द्र, पाखिवास कृषि केन्द्र, पशुपंक्षी अनुसन्धान फार्महरु र चरन फार्महरु)

थ. उपरोक्त प्रतिष्ठानमा संचालन हुने समस्यामुलक अनुसन्धान कार्य बाहेक ढक्क लगायत विभिन्न सम्बन्धित सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु र दक्ष व्यक्तिहरुको साधन र शिप उपयोग गरी व्यवहारिक तथा सहयोगात्मक अनुसन्धान (Applied and Collaborative research) कार्य संचालन गर्न पनि NVRI को कार्यक्षेत्र हुनु पर्नेछ ।

२. संगठनात्मक ढाँचा (Organizational Set up):

माननीय कृषि मन्त्रीज्यूको निर्देशन अनुसार हाम्रो जस्तो अल्प विकसित देशमा एकै व्यक्तिबाट बढी भन्दा बढी सेवा कृषकले पाउन सक्ने जनशक्ति तयार गर्ने भनने उदगार यस एशोसिएसनको चौथो राष्ट्रिय सम्मेलनको उद्घाटन समारोहमा व्यक्त गर्नु भए अनुरूप यस सम्मेलनले स्वागत गर्दै निम्न सुझावहरु प्रस्तुत गर्दछ ।

क) एकै व्यक्तिबाट बहुउद्देशिय सेवा (पशु सेवा) कृषकको घर दैलोमा पुऱ्याउन वि.भि.एस्सी.एण्ड ए.एच. स्नातकबाट पशु चिकित्सा एवं पशु पालनका विभिन्न पक्षलाई हेर्न सक्ने क्षमता भएको हुँदा यसको कार्यमा उपरोक्त बमोजिम व्यक्तिहरुलाई नै राख्नु पर्ने ।

ख) मौजुदा जनशक्ति, भौतिक सुविधा तथा प्रत्येक जिल्लामा गठन गरिएका सकृय पशु पालन व्यवसायी समुहहरु प्रोत्साहित गर्दै लेजान सकिउमा उल्लेखित व्यवसायीकरण, व्यापारीकरण/औद्योगीकरण तथा सघनीकरणको आधारशीला हुन सक्ने हुँदा यस्ता समुहहरुको विकासबाट पशु सेवा सम्बन्धी संभावित सम्पूर्ण सेवाहरु क्रमशः निजीकरण गर्दै लैजान उपयुक्त वातावरणको श्रृजना हुन सक्ने देखिन्छ ।

ग) नव गठित “एउटै छातामुनी” बाट सम्पूर्ण कृषि सेवाहरु कृषकको घर दैलोमा पुऱ्याउने भन्ने सरकारी नीतिले गर्दा पशु विकासको सम्बन्धमा सम्बन्धीत विषय विशेषज्ञहरुको सम्बन्धमा सम्बन्धीत विषय विशेषज्ञहरुको सम्बन्धित कार्यक्रम समेत कृषि विकास अधिकृतमा नै नीहित गराएको हुँदा आफ्नो विषय क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रको विषयमा हस्तक्षेप र तरलीकरण (Dilution) हुँदै जाने स्थितिको श्रृजना गरेको छ । जस्तो पशु सेवा प्रविधि र वाली प्रणाली प्रविधि मै पनि आधारभूत भिन्नता हुने भएको हुनाले एक क्षेत्रका प्राविधिकले अर्को क्षेत्रको प्रविधिलाई उपयुक्त र सक्षम नेतृत्व प्रदान गर्न नसक्ने (Guided missile & Misguided men) सर्वविदितै छ ।

यसले एकातर्फ प्राविधिज्ञहरुको वृत्ति विकासलाई (Carrier Development) ठूलो आघात पुऱ्याएकोछ भने अर्को तर्फ सीमित संख्यामा भएका प्राविधिज्ञहरुलाई आफ्नो दायरा (Carrer) बाहिर घचेटेर केवल एक सुपरिवेक्षक मात्र बनाउन खोजेकोले यसमा पुनर्विचार हुनु पर्ने देखिन्छ ।

घ) यस एशोसिएसनबाट विगतमा भएका प्रयासको फलस्वरुप तत्कालिन पशु स्वास्थ्य विभाग र पछि आएर पशु सेवा विभागको स्थापना भएको थियो । उपरोक्त दुबै विभागको कार्यालयमा पशु विकासका बहु पक्षीय क्षेत्रमा सकारात्मक परिणामहरु देखा परेको सर्वविदितै छ । कृषि मन्त्रालयको वर्तमान संगठनात्मक सुधारले यसलाई कुठाराघात गरी संलग्न प्राविधिकहरु तथा यस क्षेत्रमा संलग्न समस्त कृषक वर्गलाई विचलित तुल्याएकोले अविलम्ब पशु सेवा विभागको पुनर्स्थापन हुनु पर्ने देखिन्छ ।

३. निजिकरण (Privatization):

वर्तमान बदलिंदो वातावरणमा निजी क्षेत्रको सहभागीता समेटी पशु संरक्षण तथा सम्बर्द्धन कार्यक्रमलाई लैजाने सम्बन्धमा प्रविधि विस्तार तथा प्रचार प्रसार गरी उचित वातावरण एवं जनचेतनाको विकास गरी निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गर्ने, विविध भौगोलिक क्षेत्रमा विषय र बस्तु विशेषको सम्भाव्यता, श्रोत, साधन एवं जनशक्तिको गुरु योजना तयार गरी सरकारी संघ संस्थाबाट उपलब्ध सेवा टेवा कार्यक्रमको संवेदनशीलता समेत ध्यानमा राखी निजी क्षेत्रमा विकल्प तयार भए पछि त्रमबद्ध रुपमा निजीकरण गर्दै जाने । यसो गर्दा निजी क्षेत्रबाट उत्पादित उत्पादनहरुको गुणस्तर र अनुसन्धान जस्ता कार्यको नियन्त्रणको व्यवस्था श्री ५ को सरकारबाट हुनु पर्ने । यसरी निजी क्षेत्रलाई श्री ५ को सरकारले नीति अनुरूप सुविधाहरु प्रदान गर्ने ।

४. भेटेरिनरी काउन्सिल (Veterinary Council) :

तेश्रो भेटेरिनरी राष्ट्रिय कन्फरेन्सले पारीत गरे अनुसार नेपाल भेटेरिनरी काउन्सिलको स्थापना गरिनु पर्ने ।

५. गुणस्तर निर्धारण र भेटेरिनरी रेगुलेशन (Quality Control and Veterinarry Regulation):

क) नेपालमा विक्री वितरण भईरहेका पशुजन्य पदार्थहरु जस्तै मासु, दुध, फुल, माछा आदिको निरीक्षण र यसबाट मानिस वा पशुमा फैलिन सक्ने रोगहरुको नियन्त्रण सम्बन्धि कानूनको व्यवस्था हुनु पर्ने । पशुजन्य पदार्थ र पशु आहाराहरुको गुणस्तर परीक्षण नियमित रुपमा विषय विशेषज्ञ मार्फत गराई सधै उच्च गुणस्तर कायम गर्न कानूनी व्यवस्था हुनु पर्ने ।

ख) नेपालमा भेटेरिनरी सम्बन्धि औषधी उत्पादन, विक्री वितरण, निकासी-पैठारी एवं गुणस्तर निर्धारण सम्बन्धि छुट्टै कानून बनाउनु पर्ने र यस्तो कार्यको नियन्त्रण सम्बन्धित विषय विशेषज्ञद्वारा मात्र हुनु पर्ने साथै निश्चित औषधिहरुको सुचि छुट्ट्याई योग्यता नपुगेका व्यक्तिहरुबाट अनियन्त्रित प्रयोग गर्नबाट रोक लगाईनु पर्ने ।

ग) पशुपंक्षीहरु मानव जीवनसंग अभिन्न रुपले गासिएकाले जनावरहरुलाई अनावश्यक रुपमा जस्तै खुट्टा काटी दिने, आँखा फुटाई दिने या क्षमता भन्दा बढी बोभ्र बोकाउने आदि विभिन्न यातना दिने व्यक्तिलाई सजाय दिन पाउने कानूनी व्यवस्था (Crualty Act) हुनु पर्ने ।

घ) हाल औषधी व्यवस्था विभागबाट भेटेरिनरी सम्बन्धी औषधीहरुको पनि गुणस्तर नियन्त्रण गर्दै आईरहेको तर दक्ष जनशक्तिको अभावमा सो कार्य सन्तोषजनक ढंगबाट भई रहेको छैन । त्यसैले एउटा छुट्टै निकायको

संरचना गरी भेटेरिनरी औषधी व्यवस्था इकाई हुनु पर्ने देखिन्छ ।

- ड) कानूनी रूपमा आउन सक्ने बाधा अड्चनहरूमा कमी ल्याउने अभिप्रायले कुनै पनि कानूनी केशमा पोष्टमार्टम गर्नु परेमा भेटेरिनरी ग्रेजुएटले मात्र नै व्यवस्था हुनु पर्ने ।
- च) प्रत्येक भेटेरिनरी चेक पोष्टमा भेटेरिनरी ग्रेजुएटको दरवन्दिको व्यवस्था हुनु पर्दछ ।
- छ) कुनै पनि पशुपंक्षी तथा पशुजन्य पदार्थको निकासी गर्न परेमा भेटेरिनरीयनबाट अनिवार्य रूपमा प्रमाणित गराईनु पर्ने व्यवस्था हुनु पर्ने ।
- ज) कुनै पनि सरुवा रोग फैलिएको ठाउँमा सो रोगको नियन्त्रण गर्न त्यस ठाउँका सम्पूर्ण कृषकहरूले आवश्यक सहयोग तथा सल्लाह मान्नु जरुरी हुन्छ । तर कुनै कृषकहरूले सुभाव तथा सल्लाह नमानेमा रोग नियन्त्रण गर्न कठिनाई पर्दछ । त्यसैले सल्लाह नमान्ने कृषकहरूलाई कानूनी रूपमा दण्डित गर्नु पर्ने व्यवस्था हुनु पर्दछ ।
- झ) हाल विभिन्न शहरी इलाकामा पशु वधशालाको समुचित व्यवस्था नहुनाले विभिन्न जुनोटिक र आहाराजन्य रोगहरूबाट मानिस पिडित भईरहेका छन् । अतः प्रत्येक नगरपालीकामा पशु वधशालाको उचित व्यवस्था हुनु जरुरी छ ।
- ञ) ग्रा.प.स्वा.का. बाट जथाभावी रूपमा औषधी प्रयोग हुँदा जनावर, कृषक वर्ग तथा जन स्वास्थ्यमा नराम्रो असर परेको छ । अतः ग्रा.प.स्वा.का.हरूले हार्मोन, स्टेराइड, एन्टिबायोटिक र अन्य निषेधित समुहका औषधीहरू प्रयोग गर्न नपाउने व्यवस्था हुनु पर्दछ ।
- ट) ग्रा.प.स्वा.का.हरूलाई सल्लाह, सुभावका साथै उनिहरूले दिने सेवालाई नियमित गर्न अति आवश्यक भएको हुँदा जिल्लाका सम्पूर्ण कार्यरत ग्रा.प.स्वा.का.हरूले अनिवार्यरूपमा भेटेरिनरीयनहरूलाई नियमित रूपमा रिपोर्टिङ्ग गर्नु पर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- ठ) पशुजन्य उद्योग तथा पशुपंक्षी व्यवसायबाट पर्ने वातावरणीय असरको अध्ययन अनुसन्धान कार्यमा भेटेरिनरीयनको सहभागीता गराईनु पर्ने ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको पाँचौँ राष्ट्रिय सम्मेलनका सुभाबहरु

(२६-२८ भाद्र, २०५३)

देशमा पशुपंक्षी विकासको माध्यमबाट गरिव ग्रामीण जनताको आयस्तर बढाउन, तिनीहरुलाई थप रोजगारीका अवसर प्रदान गर्न, तिनीहरुको पौष्टिक स्तरमा वृद्धि गर्न र त्यस अनुरूप देशको कूल गार्हस्थ उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान बढाउन समेत श्री ५ को सरकारले तय गरेको २० वर्षे कृषि विकास कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरेको नीति एवं कार्यनीति तथा सम्माननीय प्रधानमन्त्रिज्यू र माननीय कृषि राज्य मन्त्रिज्यूबाट यस सम्मेलनलाई प्रदान गरिएका मार्गदर्शन अनुरूप आगामी नवौँ पंचवर्षिय योजना तर्जुमा गर्नमा समेत सहयोग पुऱ्याउने गरी यस पाँचौँ राष्ट्रिय भेटेरिनरी सम्मेलनले निम्नलिखित सुभाबहरु प्रस्तुत गरेको छ ।

(क) जनशक्ति विकास

१. स्तरीय भेटेरिनरी जनशक्तिको उत्पादन तथा अनुसन्धान गर्न रामपुर क्याम्पसमा Collage of Veterinary Science and Animal Husbandry को स्थापना एवं संचालन गर्नु पर्ने । सोको लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालयद्वारा गठित Task Force ले September 1992 मा पेश गरेको report लाई पूर्ण रुपमा लागु गरी Infrastructure Development एवं Faculty Development गरिनु पर्ने । तत्कालीन रुपमा BVSc & AH को कक्षाहरु सुचारु रुपले संचालन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने दरबन्दीको श्रृजना तुरुन्त हुनु पर्ने र पदपूर्ति गरी कक्षा संचालन गरिनु पर्ने ।
२. श्री ५ को सरकारको निकाय मार्फत प्रदान गरिने सेवाको गुणस्तर वृद्धि गर्न, अनुसन्धान क्षेत्रको क्षमता वृद्धि गर्न, निजी क्षेत्रको आवश्यकता अनुरूपको विशेषज्ञ र प्रविधि आपूर्ति गर्न समेतका लागि श्री ५ को सरकारले भेटेरिनरी साइन्स विषयमा विशेषज्ञ तालिम, MVSc, PhD छात्रवृत्तिहरुको व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
३. पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी मध्यम स्तरीय जनशक्तिको गुणस्तर उच्च राख्न तथा संख्यामक वृद्धि गर्न प्राविधिक शिक्षालय उत्तरपानीमा संचालीत कार्यक्रम जस्ता तालिमका कार्यत्रम अन्य प्राविधिक शिक्षालयहरुमा समेत विस्तार गरिनु पर्ने । ल्याबोरेटरी टेक्निसियन स्तरका जनशक्ति उत्पादन गर्न थप तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनु पर्ने ।

(ख) संगठनात्मक सुधार:

१. भविष्यमा पशु विकास क्षेत्रमा आउने चुनौतीको सामना गर्न अनुसन्धान पक्षलाई समयानुकुल विस्तार गर्दै लैजाने नीति अनुरूप राष्ट्रिय भेटेरिनरी तथा एनिमल साइन्स अनुसन्धान प्रतिष्ठानको स्थापना गरी May 7, 1996 को Livestock and Fisheries Research Workshop ले प्रस्ताव गरेका सुभाबहरुको अविलम्ब कार्यान्वयन गरिनु पर्ने ।
२. पशुपंक्षी उत्पादन एवं यस सम्बन्धि कृषाकलापलाई क्रमशः व्यवसायीकरण गर्दै लगी देशको गार्हस्थ उत्पादनमा यो क्षेत्रको पूर्ण सम्भाव्यता (Potential) अनुरूपको प्रतिफल हाँसील गर्न, आवश्यक निरन्तर नीतिगत सुधार तथा परिचालन गर्न पशुपालन मन्त्रालयको छुट्टै स्थापना गरिनु पर्ने ।
३. पशुपंक्षी उत्पादन सामग्री, पशुपंक्षी एवं पशुपंक्षी जन्य उत्पादन, पशुपंक्षी स्वास्थ्य सम्बर्धन, अनुसन्धान, शिक्षा, भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य, वन्यजन्तु संरक्षण, पर्यावरण सुधार आदीको गुणस्तर निर्धारण, नियन्त्रण सम्बन्धी ऐन नियम तथा श्री ५ को सरकारको नीति तर्जुमा गर्न एक कार्यदलको गठन गरीनु पर्ने । त्यसमा श्री ५ को सरकारका पदाधीकारीका साथै भेटेरिनरी एशोसिएसनका प्रतिनिधि, उद्योगपती, उद्यमी, कृषक, अनुसन्धान क्षेत्र र शिक्षा क्षेत्र समेतका प्रतिनिधिको सहभागिता गराइनु पर्ने ।
४. पशुपंक्षी पालन व्यवसायतर्फ बढ्दो जनचाहना अनुरूप विकास तथा व्यवसायिकरण गर्दै लैजान नवौँ योजनामा तर्जुमा गरिने पशुपंक्षी सेवा विस्तार, शिक्षा, अनुसन्धान, नीजिकरण, व्यवसायिकरण, गुणस्तर वृद्धि आदि विविध पक्षमा नीति र कार्यक्रम तर्जुमा गर्न एक कार्यदलको गठन गरीनु पर्ने । त्यसमा श्री ५ को

सरकारका पदाधिकारीका साथै भेटेरिनरी एशोसिएनका प्रतिनिधि, उद्योगपती, उद्यमी, कृषक, अनुसन्धान क्षेत्र र शिक्षा क्षेत्र समेतका प्रतिनिधिको सहभागिता गराईनु पर्ने ।

५. आठौं योजनामा प्रस्तावित भएको तर कार्यान्वयन हुन बाँकी हरेक निर्वाचन क्षेत्रमा सरकारी वा गैर सरकारी क्षेत्र मार्फत एक भेटेरिनरी हस्पिटलको स्थापना गरी कृषकहरुलाई विशेषज्ञद्वारा पशु स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरीनु पर्ने । यसै गरी हरेक गा.वि.स. मा कम्तीमा एक सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र स्थापना गरी सेवा उपलब्ध गराईनु पर्ने ।
६. गुणस्तरीय पशुपंक्षी स्वास्थ्य सेवाको बढ्दो माग तथा आवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी मौजुदा केन्द्रीय तथा क्षेत्रीय भेटेरिनरी प्रयोगशालालाई सुदृढ गरी जिल्लास्तर तथा Potential Pocket हरुमा समेत उपयुक्त Diagnostic Laboratory को व्यवस्था गरिनु पर्ने ।
७. गुणस्तरिय पशुपंक्षी उत्पादन सामग्री, पशुपंक्षी तथा तिनका उत्पादनहरुको गुणस्तर अनुगमन, स्तर निर्धारण र नियन्त्रण गर्न एक भेटेरिनरी गुणस्तर नियन्त्रण शाखाको व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

ग) ऐन नियमको व्यवस्था

पशुपंक्षी क्षेत्रको समष्टीगत विकासको लागि तत्काल आवश्यक पर्ने निम्न लिखित एक्टहरुको अविलम्ब तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनु पर्ने ।

- भेटेरिनरी काउन्सिल एक्ट
- भेटेरिनरी क्वारेन्टाइन एक्ट
- वधशाला तथा मिट इन्सपेक्सन एक्ट
- पशुपंक्षी उत्पादन सामग्री, औषधी, भ्याक्सीन, विषादी, पशुपंक्षी तथा तीनबाट उत्पादीत पदार्थको गुणस्तर नियन्त्रण ऐन
- पशुपंक्षी कल्याण ऐन
- भेटेरिनरी सर्भिसेज एण्ड ड्रग एक्ट आदि ।

घ) जनशक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन

१. मौजुदा भेटेरिनरी समुहलाई विषय विशेषज्ञताको आधारमा निजामती सेवामा निम्न लिखित उप समुहमा वर्गीकरण गरिनु पर्ने,
 - भेटेरिनरी एक्सटेन्सन सर्भिसेज, उपसमुह
 - भेटेरिनरी ल्याबरेटरीज सर्भिसेज उपसमुह
 - भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य उपसमुह
 - भेटेरिनरी वन्यजन्तु तथा वातावरण उपसमुह
 - पारा भेटेरिनरी उपसमुह ।
२. तत्कालिन रूपमा कृषि विषयमा तालिम प्राप्त कृषि क्षेत्रका वरिष्ठ हरुबाट पशुपंक्षी सेवामा नकारात्मक असर परेकोले त्यस्ता प्राविधिकलाई सम्बन्धित कृषि क्षेत्रमा नै फिर्ता गरिनु पर्ने । पशु सेवा विषयमा कम्तीमा १ वर्ष तालिम प्राप्त जनशक्तिहरुबाट मात्र पशुपंक्षी सेवा उपलब्ध गराईनु पर्ने ।
३. पशुपंक्षी स्वास्थ्य सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा तथा संचालन हुने राष्ट्रिय योजना आयोग, उद्योग मन्त्रालय, वातावरण तथा जनशक्ति मन्त्रालय, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, औषधी व्यवस्था विभाग जस्ता

निकायहरुमा समेत विषय विशेषज्ञको रूपमा खभतभचप्लवचष्वल को पद श्रृजना हुनु पर्ने ।

४. निजामती सेवामा कार्यरत पशु सेवाका कर्मचारीहरुको त्बभ(दयगलम उचकयतष्यल र च्चनजत :बल यल च्चनजत एबिअभ को सिद्धन्त कार्यान्वयन हुनु पर्ने ।
५. अधिकृत स्तरका पदहरुको नामाकरणमा हालै “सहायक” भएकोमा उक्त “सहायक” शब्द हटाई सम्बन्धित विषयको अधिकृत भनी नामाकरण गरिनु पर्ने । यसै गरी पशु सेवा तर्फका मध्यम स्तरिय पदहरुको नामाकरण पशु सेवा सहायक, आदी हुनु पर्ने ।
६. पशु स्वास्थ्य सेवालार्ई आकस्मीक सेवा (Emergency Service) को पुर्ववत मान्यता दिई भेटेरिनरी डाक्टरहरुलाई अन्य चिकित्सक सरह टेलिफोन लार्ईन लगायतका अन्य सरकारी सेवा सुविधा तथा सहूलियत उपलब्ध गराईनु पर्ने ।
७. कृषि विकास बैंक तथा अन्य वित्तिय संस्थाहरुमा पशु चिकित्सकको दरवन्दि श्रृजना गरी भेटेरिनरी विषयमा स्नातक डिग्री हाँसिल गरेका सेवारत प्राविधिकहरुलाई तुरुन्त बढुवा गरिनु पर्ने अथवा श्री ५ को सरकारको सेवामा जान सहमति दिइनु पर्ने ।
८. नीजि क्षेत्रमा संचालन गरिने पशुपंक्षी उत्पादन प्रशोधन एवं वितरण मुलक उद्योग व्यवसायलाई अन्य वाली तथा फलफुल (उद्योग) व्यवसाय सरहको “कृषि दर्जा” (Agriculture Status) प्रदान गरी सो सरहको प्राथमिकता एवं सहूलियत प्रदान गरिनु पर्ने ।
९. पशुपंक्षी व्यवसायमा संलग्न कृषकहरुको हक हितको सुरक्षा गर्न विदेशम उत्पादित तथा न्यून गुणस्तरका पशुपंक्षी एवं पशुपंक्षी जन्य उत्पादनहरुको आयातलाई व्यवस्थित तथा नियन्त्रण (Regulation) गरिनु पर्ने ।
१०. देशमा उयगतिचथ Sector को विकास विस्तार गर्न थप प्रयास पुन्याउन Poultry Development Board को स्थापना गरिनु पर्ने ।
११. श्री ५ को सरकारको पशु स्वास्थ्य सेवालार्ई नीजिकरणको व्यवस्था समेतबाट गुणस्तरिय सेवा विस्तार गर्न नीजिस्तरबाट पशु चिकित्सालय वा क्लिनिक खोल्न आवश्यक पर्ने सवारी साधन तथा उपकरण आयात गर्न भन्सार मुक्त (Duty Free) सुविधा तथा लगानीको लागि सहूलियत व्याजदरमा ऋण प्रदान गर्नु पर्ने ।

च. वातावरण:

पशुसेवाका कार्यक्रमहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्ने अनिवार्य ध्यान पुन्याउनु पर्ने ।

अन्तमा, हाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको आफ्नो भवन नभएकोले यसको कार्यक्रमलाई सहयोग पुन्याउन श्री ५ को सरकार कृषि मन्त्रालयले श्री ५ को सरकारको स्वामित्वमा रहने गरि भेटेरिनरी कम्प्लेक्स, त्रिपुरेश्वरमा एक भवन उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसनको सातौँ राष्ट्रिय सम्मेलनका सुझावहरू

(१९-२१ कात्तिक, २०६०)

Institutional arrangement

- Constitute a permanent multi-disciplinary high level committee (National Committee for Zoonoses Control) comprising members from various discipline, like Ministry of Health, Agriculture, representatives from Municipalities and experts working in NGO/INGO to provide policy guidelines, harmonization of the different levels of the programs (well adapted and effective techniques and technologies) and evaluation of success and failure.
- Establish an independent National level VPF institution under DLS for execution of the high quality co-ordinate services liaising with other government institutions, research institutions, professional groups, farmers as well as consumer organizations.
- Designate and approve National Reference Laboratory, which is competent and adequately equipped to diagnose the relevant zoonoses, to, develop and standardize epidemiological and microbiological methods for the monitoring and surveillance of zoonoses incidence in human and animals.
- Look into the possibility of the present Rabies Vaccine Production Laboratory under DLS to produce tissue-culture vaccine for rabies and Japanese encephalitis.
- Constitute a committee representing from various disciplines with full authority to look into animal's cruelty by the human society in the name of bio-medical research, socio-culture and religious matters/tradition.

Legislations and administration.

- The present Animal Health and Livestock Service Act 2055, Slaughterhouse and Meat Inspection Act 2055 and their regulations are not sufficient to meet all the requirements of the VPH. Hence a separate appropriate VPH and animal welfare legislation should be formulated and enacted and create an environment for the successful implementation of legislation by all concerned parties, like farmers, food producers, food industries etc. Establish governmental control facilities to check implementation by all parties.

Policy reforms:

- Appropriate policy to include zoonosis control in the long term national priorities program
- Control of eradication for the principle zoonoses like brucellosis, rabies, Japanese encephalitis etc.
- Favorable policy environment to seek International Technical Cooperation and involvement of NGO/INGO.
- Policy related to prevent of cruelty against animals

Strategy Selection:

- Assess priorities based on the information available on the incidence of zoonotic disease in human and animal population, in animal feed stuffs and in wildlife.
- Control/eradication based on policy decision and resource available
- Promotion of community based activities
- Intensify epidemiological surveillance and reporting of zoonoses, food-borne illnesses and intoxications.
- Extensive public awareness including personnel hygiene through continuous veterinary education and training.
- Ensure intersectoral, intrasectoral and inter professional cooperation, coordination and collaboration.
- Residue monitoring (Vet. drugs, hormones and insecticides) to protect national livestock industries in

the context of OIE and WTO membership.

- Promotion of community based animal welfare activities, which should include rescue of stray animals, shelter for owner less animals, animal birth control (ABC), ambulance and emergency services etc.

Education, Research and Training

Education:

- Establishment of and Agricultural University and Veterinary Colleges in Govt. as well as in Private sector.
- Promote Private Sector to produce manpower in the field of Veterinary Science, Dairy Science and Meat Technology.
- Strengthen existing veterinary schools/colleges/institutes infrastructure, manpower and teaching facilities to cater modern technology and requirements.
- Support, promote and encourage veterinary institute to meet the growing demand of veterinary professionals.
- Recognition of veterinary colleges based on stepwise action plans.
- Establishment of vetero-legal mechanism within veterinary system.

Training:

- Develop and organize area specific need based training and refresher courses for private and government sector
- Need based training should be highlighted and curriculum of such trainings should be revised periodically.
- Commercialization of Different commodities species should be promoted through research, education, training and extension.
- Emphasis must be given for mid-level and farmers' level need-based training.

Research:

- Emphasis should be given to need based farm level, outreach research and highly academic research.
- The research topic should concentrate on different commodity based on commercialization of Livestock & poultry
- Concept of subject matter specialist should be recognized and further strengthened.
- Coordinated efforts between research, education and extension on priority problems of animal health and production
- Collaboration with foreign institutes at the program level for livestock research and education.
- Dissemination of Technology.

नीतिगत, कानूनी तथा संगठनात्मक सुधार

विश्व व्यापार संगठनले पशु स्वास्थ्य सम्बन्धमा अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड तय गर्नको लागि विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (OIE) लाई आधिकारिक संस्थाको रूपमा मान्यता दिएको छ ।

नेपालमा पशु, पशुजन्य उत्पादन सामग्री तथा पशुजन्य उत्पादन सामग्रीको अन्तराष्ट्रिय व्यापारको लागि OIE ले तय गरेको मापदण्ड कार्यान्वयन गर्ने निकाय राष्ट्रिय पशु स्वास्थ्य सेवा (National Veterinary Service) हो ।

विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन OIE ले तय गरेको मापदण्डहरूको प्रभावकारी रूपमा लागु गर्नको लागि वर्तमान

राष्ट्रिय पशु स्वास्थ्य सेवा (National Veterinary Service) लाई नीतिगत, कानूनी एवं संगठनात्मक पक्षमा सुधार गर्न नितान्त जरुरी देखिन्छ ।

नीतिगत पक्षहरू (Policy Issues):

पशुपंक्षी तथा पशुपंक्षीजन्य पदार्थको आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धन गर्न स्वदेशी कच्चा पदार्थ (दूध, मासु, छाला आदि) मा आधारित उद्योगहरूलाई टेवा पुग्ने खालको मुख्य नीति हुनु पर्ने । यस्ता खालका स्वदेशी उद्योगहरूलाई विश्व बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने किसिमले सक्षम तुल्याउन वर्तमान नीति नियमहरूमा निम्न अनुसारका सुधारहरू गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

- ❑ पशुजन्य उद्योगहरूले आयकर, मुल्य अभिवृद्धि कर, विद्युत महशुल, बैंक व्याज दर तथा भन्सार दर आदिमा सुविधा पाउद कृषि उद्योग शहरको मान्यता पाउनु पर्ने ।
- ❑ गुणस्तर युक्त सामग्री उत्पादन गर्नको लागि आवश्यक ऐन नियमहरूको प्रभावकारी रूपमा लागू हुनु पर्ने ।
- ❑ व्यवसाय गर्दा सामान सामग्री र सेवामा लगाईएको कर तथा दिई आएको अनुदानको प्रभाव वारे सिमावर्ती क्षेत्रमा सुक्ष्म रूपले अनुगमन हुनु पर्ने ।
- ❑ ग्रामिण स्तर (Grassroots) सम्म प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न सम्बन्धित निकायहरूसंग वलियो सम्बन्धको विकास हुनु पर्ने ।
- ❑ भेटेरिनरी सेवा, क्वारेन्टाइन सेवा र पशु तथा पशुजन्य सामग्रीहरूको राष्ट्रिय मापदण्ड अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको हुनु पर्ने ।
- ❑ निजी क्षेत्रबाट प्रदान गर्न सकिने जति सेवा तथा सुविधालाई निजीकरण गरिनु पर्ने ।

यसको लागि सरकारको ध्यान उपयुक्त नीति निर्माण गर्न, अनुगमन गर्न र पुनरावलोकन गर्ने तर्फ केन्द्रीत भई उत्पादनसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूमा निजी क्षेत्रलाई आकृष्ट गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

- ❑ वर्तमान अवस्थामा पशु विकासका लागि उपयुक्त राष्ट्रिय नीति नभएकोले तत्काल निम्नानुसारका नीति निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने:
- ❑ राष्ट्रिय दुग्ध नीति
- ❑ राष्ट्रिय पोल्ट्री विकास नीति
- ❑ राष्ट्रिय पशु स्वास्थ्य नीति
- ❑ राष्ट्रिय पशुपंक्षी व्यापार नीति
- ❑ राष्ट्रिय मासु नीति

कानूनी सुधारका पक्षहरू (Legislative Reforms):

- ❑ नेपालले विश्व व्यापार संगठन (WTO) को सदस्यता लिई सकेको वर्तमान परिप्रेक्षमा पशु स्वास्थ्य सेवामा संलग्न आधिकारिक पशु चिकित्सकहरूले OIE को मापदण्ड अनुरूप कार्य गर्नु पर्ने भएकोले विद्यमान पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन २०५५ लाई OIE को CODE मा उल्लेख गरिएका कार्यहरूलाई समावेश हुने गरी परिमार्जित गर्नुको साथै नयाँ राष्ट्रिय पशु स्वास्थ्य नियमावली (State Veterinary Regulation) को तर्जुमा हुनु पर्ने देखिन्छ ।
- ❑ विद्यमान दाना ऐनमा तयारी दानाको गुणलाई मात्र नियन्त्रण गर्ने प्रावधान रहेको छ । दानाको गुणस्तर कायम हुनको लागि कच्च पदार्थ देखि तयारी दानाको गुणस्तर सुधार हुन आवश्यक भएकोले उक्त ऐनलाई पनि सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ । परिमार्जित ऐनले गुण नियन्त्रणलाई भन्दा गुण व्यवस्थापनको पक्षलाई समावेश गर्नु पर्ने हुन्छ ।

- विद्यमान औषधी ऐनमा भेटेरिनरी औषधीलाई समेत समेतिएको छ । भेटेरिनरी औषधीको प्रत्यक्ष असर पशु उपचार देखि मानव स्वास्थ्यसम्म पर्ने भएकोले यथासक्य छिटो भेटेरिनरी औषधी ऐन (Veterinary Drug Act) को व्यवस्था हुनु आवश्यक छ । यस्तो ऐन लागू भए पछि पशु पंक्षीमा प्रयोग गरिने औषधी, जैविक पदार्थ तथा रसायनले मानव शरीरमा हु जाने नकारात्मक अरलाई प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गर्न सहयोग हुन जान्छ ।

संस्थागत सुधार (Institutional Reform):

नेपालले WTO को सदस्यता लिई सकेको हुँदा अब पशु सेवा विभागको कार्य मुख्य रूपमा मुलुक भित्रका पशु पंक्षीको स्वास्थ्य सुरक्षा प्रदान गर्दै पशु, पशुजन्य पदार्थ तथा उत्पादन सामग्रीहरूको व्यापार बढाउन सहज कर्ताको भूमिका निभाउनु पर्ने हुन्छ ।

यसको लागि पशु सेवा विभागले विभिन्न ऐन नियमहरू लागू गर्नु पर्ने, अन्तराष्ट्रिय स्तरमा मान्य हुने खालको पशु तथा पशुजन्य सामग्रीहरूको राष्ट्रिय गुणस्तरका मापदण्डहरू तयार गर्नु पर्ने हुन्छ । यसको साथै प्रभावकारी रूपमा जुनोतिक रोगहरू नियन्त्रण गर्नुको साथै आर्थिक रूपले प्रभाव पार्न सक्ने महत्व पूर्ण पशु रोगहरूको नियन्त्रण गर्नु पर्ने जस्ता कार्यहरूमा जोड दिनु पर्ने भएकोले श्री ५ को सरकारलाई जनशक्तिबाट नै संरचनालाई सुधार गरी माथि उल्लेखित कार्यहरू समेट्ने किसिमको संरचना तयार गर्नु पर्ने हुन्छ ।

Health Management

- Define Subsistence and commercial Livestock Industry for policy, Programs and development and mandate are given to DLS.
- On recommendation of DLS, all commercial livestock Industry Registered by Dept. of Industry.
- Formulation of Technical standard and guidelines by involving all concerned stakeholders and be enforced by the DLS, (bio-security, sero-surveillance, quality control of input and outputs are compulsory)
- Technical recording of industry be initiated by the DLS.
- Recognition of private services by DLS, NVC and NVA.
- Freedom of government employee for the establishment of livestock industry.
- Specialized manpower development for specific livestock industry
- Research and development activity by livestock industry, NARC, DLS, NGOs and other stake holders including training for technology dissemination.
- Formulation of livestock quality standards + protocol
- Job specialization training be arranged and promoted through partnership program under participation of stockholders.
- Eradication of notifiable diseases should be initiated by the DLS.
- Supply of lab services and scarce livestock input be the Mandate of DLS as long as the private industries are capable of doing
- Promotion meat industry by enforcing effective program with particular emphasis on buffalo meat production.
- Promotion and regulation of veterinary drugs and drug abuse in food animals.
- Compulsory insurance system in the industry.
- Avian lab should be under the management of vikash Shamiti.
- Veterinary Drug Administration should be controlled either by DLS or by Council.
- Infected cow be eliminated from infective animal population on the recommendation of selected committee.
- Co-operative be promoted for both commercial and subsistence sector with due emphasis on sustainability.

नेपाल भेतेरिनरी एशोसिएसनको आठौँ राष्ट्रिय सम्मेलनका सुझावहरू

क. गरिवी निवारण तथा ग्रामिण विकास

१. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था तथा नेपाल सरकारबाट संचालित गरिवी न्यूनिकरण कार्यक्रमहरूमा प्रवेश बिन्दुको रूपमा पशुपालन व्यवसायलाई अंगिकार गरिनुपर्ने ।
२. गरिवी न्यूनिकरण कार्यक्रमहरूमा मूल्य मान्यतामा आधारित (Value Based) तालिम प्रदान गरी समाज परिचालन गर्ने गराउने व्यवस्थामा Veterinarian लाई अगुवाको भुमिका दिलाउनु पर्ने ।
३. विश्वभरी नै खाद्यान्नको चर्किदो मूल्यलाई नियन्त्रण तथा खाद्य सम्पन्नतामा पहुँच बढाउन बैकल्पिक श्रोतको रूपमा घाँसमा आधारित उपयुक्त प्रविधिको छनौट गरी पशुहरूको उत्पादकत्व बढाउने कार्यक्रमहरूलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनुपर्ने । खाद्य सम्पन्नतामा खाद्यान्न बालि मात्र रहेको हुँदा सोमा दुध, फुल र मासु पनि समावेश गरिनुपर्ने ।

ख. भेतेरिनरी शिक्षा तथा जनशक्ति विकास

४. पशुपालन क्षेत्रमा देखा परेको मानव संसाधनको कमीलाई परिपूर्ति गर्न Public Private Partnerxhip नीति अनुरूप मध्यम स्तरीय उच्चस्तरीय जनशक्तिको विकास गर्न सबै विकास क्षेत्रमा मध्यमस्तरीय शिक्षण संस्था तथा केन्द्रमा उच्च स्तरीय शिक्षण संस्थाहरू स्थापना हुनु पर्ने वा भएका संस्थाहरूलाई संस्थागत विकासको लागि अनुदान रकम उपलब्ध गराई संस्थाहरूलाई सवल र सक्षम बनाईनु पर्ने । यस आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्न बहुचर्चित तथा बहुप्रतिस्थित कृषि विश्वविद्यालय स्थापना कार्य अविलम्ब थालनी हुनुपर्ने ।
५. देशको वर्तमान आवश्यकता अनुसार पशु स्वास्थ्य क्षेत्रमा उच्चस्तरीय जनशक्ति उपलब्ध गर्नको लागि नेपाल सरकारले दात्री मुलुक र संस्थाहरूसंग सम्बन्धन र सहयोग लिई पर्याप्त छात्रवृत्ति तथा प्रविधि हस्तान्तरणका अवसरहरू उपलब्ध गराउन विशेष पहल गरिनु पर्ने ।
६. पशुपंक्षीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्नको लागि आवश्यक विकास तथा अनुसन्धान (Research and Development) का लागि आवश्यक श्रोत र साधन उपलब्ध गराई निजी, विश्वविद्यालय तथा सरकारी क्षेत्रबाट एकमुष्ट रूपमा परिचालन हुने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

ग. पशु स्वास्थ्य सेवा सुदृढिकरण

७. विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (OIE) को मापदण्ड अनुसार National Veterinary Service लाई सुदृढिकरण (Strengthen) गर्न तत्काल राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राथमिकताका साथ श्रोत र साधनको व्यवस्था गराईनुपर्ने । हाल उपलब्ध भेतेरिनरी जनशक्ति, संगठनात्मक संरचना, श्रोत साधनहरूको मूल्याङ्कन गरी सवल र सक्षमता तिर अग्रसर गराईनु पर्ने ।
८. नेपालको वर्तमान कुखुरापालन व्यवसाय तथा उद्योगलाई तत्कालै टेवा दिन राष्ट्रिय पोल्ट्रीनीति स्विकृत गरी बहुप्रतिक्षित तथा विचाराधिन निजी क्षेत्रको सहभागितामा स्वायत्त National Poultry Development Council को अविलम्ब नेपाल सरकारबाट स्थापना गरिनु पर्ने । यसैगरी मासु क्षेत्रको विकासको लागि निजी सहभागितामा स्वायत्त :भवत Development Council पनि स्थापना हुनुपर्ने ।
९. वर्ड फ्लू देशमा भित्रिन नदिन राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दात्री संघ संस्थाहरूको सहयोग लिई एकिकृतरूपमा प्राथमिकताका साथ परिचालन गरिनु पर्ने ।
१०. पशुपालन क्षेत्रको महत्व, उपलब्धता र सम्भावनालाई अंगिकार गर्दै यस क्षेत्रको द्रुततर विकास तथा खाद्य सुरक्षाको लागि व्यवसायि क्षेत्रबाट समेत माग भई आए अनुसार छुट्टै पशुपालन मन्त्रालयको स्थापना हुनुपर्ने ।
११. गुणस्तरयुक्त दुग्ध तथा दुग्धजन्य पदार्थको उत्पादन, संकलन, प्रशोधन तथा बिक्रि वितरणमा सुधार गर्न राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डलाई राजनैतिक हस्तक्षेपबाट मुक्त गर्न स्वायत्त निजी क्षेत्रको सहभागितामा संचालन

हुने गरी National Dairy Development Council को रुपमा परिणत हुनुपर्ने ।

१२. विचाराधिन रहेको Veterinary Drug Act and Animal Welfare Act प्रतिनिधिसभाबाट पारित भई अविलम्ब लागू हुनुपर्ने ।
१३. ग्रामिण भेगको बहुसंख्यक पशुपालकहरुमा पशु सेवाको पहुँच बढाउन एएए नीति अन्तरगत हरेक निर्वाचन क्षेत्रगत आधारमा एक एक पशु सेवा कार्यालय/पशु चिकित्सालयको स्थापना विस्तारका साथै सेवा रोजगारीको अवसरमा वृद्धि गराईनु पर्ने ।
१४. तुलनात्मक लाभको हिसावले तत्कालै उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउने गरी आर्थिक विकास क्षेत्रको पहिचान गरी पशुपंक्षी पालन व्यवसायलाई व्यवसायिक रुपमा रुपान्तरण गर्ने कार्यक्रमहरु अभियानको रुपमा संचालन गरिनु पर्ने ।
१५. बर्ड फ्लू, रेविज रोग तथा अन्य यस्तै जोखिम पूर्ण जुनोटिक रोग सम्बन्धि निदान तथा नियन्त्रणको काममा संलग्न पशु स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि विशेष जोखिम भत्ता र रु. २० लाखसम्मको जीवन वीमा गर्ने व्यवस्था अविलम्ब लागू गरिनु पर्ने ।
१६. आम नागरिकलाई सुरक्षित खाद्य (food safety) उपलब्ध गराउनु राष्ट्रको दायित्व भित्र पर्ने हुँदा यसको पुर्वाधारको लागि प्राथमिकताको साथ स्थानिय नगरपालिका उप-नगरपालिका तथा महानगरपालिकाहरुमा क्रमशः कम्तिमा एक, तीन र सात जना मासु निरीक्षकको व्यवस्था गरि पशु वधशाला तथा मासु जाँच ऐन २०५५ लाई तत्काल लागू गराईनु पर्ने । साथै पशुवधशाला र पशुवध स्थलको निर्माणमा स्थानिय निकायबाट प्राथमिकता दिई कार्य संचालन गराईनु पर्ने ।
१७. हालको संरचनामा रहेका पशु रोग निदान, उपचार, अनुसन्धान तथा नियमन कार्य गर्ने निकायहरुमा विशेषज्ञताको सेवा उपलब्ध गराउन सक्षम र सबल जनशक्ति र आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्न विद्यमान सरकारी सेवा समुहलाई परिमार्जज गरी समयसापेक्ष गराईनु पर्ने । पशु चिकित्सा विषयमा स्नातक नभएका अधिकृत पदाधिकारीहरुको छुट्टै समूह गठन गरी पद नाम परिवर्तन गरिनु पर्ने ।
१८. राष्ट्रिय पशु चिकित्सा सेवालालाई अत्यावश्यक सेवा (Emergency service) को रुपमा अन्य अत्यावश्यक सेवा सरह राखिनु पर्ने ।

घ. पब्लिक प्राइभेट सहकार्य कार्यक्रम

१९. Livestock Industry को लागि आवश्यक पर्ने दाना सामग्रीहरु उत्पादन गर्न सहकारी, करार तथा करपोरेट खेती प्रणालीको शुरुवात गर्ने नीति कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयबाट व्यवस्था गराई अविलम्ब लागू गरिनु पर्ने ।
२०. PPP नीति अन्तरगत छिमेकी देशहरुबाट आयात गर्ने प्यारेन्टस्टक लाई स्वदेशभित्रै प्रतिस्थापन गर्न Grand Parent Stock को फार्म स्थापना गर्न आवश्यक श्रोत साधनको सहयोग उपलब्ध गराईनु पर्ने ।
२१. देशको वर्तमान विद्युतिय आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्न पशुपंक्षीमा आधारित उद्योग तथा व्यवसायहरुलाई विजुली आपूर्तिको लागि इकाई स्थापना गर्न कम्तिमा ३ वर्षको लागि सहूलियत दिने व्यवस्था हुनुपर्ने ।
२२. पशु तथा पंक्षीजन्य उद्योग तथा व्यवसायका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण Input तथा यस्ता उद्योग तथा व्यवसायहरुबाट उत्पादित पदार्थहरुमा छिमेकी मुलुकहरुमा भएको व्यवस्था अनुरूप तथा विश्व व्यापार संगठनको प्रावधान अनुसार एकरूपता ल्याउन एवं व्यवसायिकरण गर्नको लागि खर्गिभ बमभम त्वह को प्रथा पुनर्विचार गरी पूर्ण रुपमा खारेज गरिनु पर्ने ।
२३. पशु पंक्षीजन्य उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने गुणस्तरीय उत्पादन सामग्री तथा उत्पादित वस्तुहरुको आपूर्तिको लागि गुणस्तर कायम गर्ने व्यवस्था प्राथमिकताका साथ निजी तथा सरकारी क्षेत्रका प्रयोगशालाहरुलाई

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरुबाट सम्बन्धन (Accreditation) गराई क्रियाशिल गरिनु पर्ने ।

२४. भेटेरिनरी औषधी उत्पादकहरु तथा उपभोक्ताहरु बीच प्रतीस्पर्धात्मक मूल्य कायम गर्न औषधी व्यवस्था विभागले सचिवस्तरीय निर्णयबाट लायसेन्स दिने प्रकृत्यामा अपनाएको एकै किसिमको औषधीलाई ४ कम्पनी वाहेक अरु कम्पनीलाई लाइसेन्स नदिने Monopolistic License policy लाई पुनर्विचार गरी Oligopolistic License Policy तुरुन्त लागु गरिनु पर्ने ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको नवौँ राष्ट्रिय सम्मेलनका सुभावहरु

(९-११ वैशाख, २०६७)

क. गरिवि निवारण तथा ग्रामिण विकास

१. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था तथा नेपाल सरकारबाट संचालित गरिवि न्यूनिकरण कार्यक्रमहरुमा प्रवेश बिन्दुको रुपमा पशुपालन व्यवसायलाई अंगिकार गरिनुपर्ने ।
२. गरिवि न्यूनिकरण कार्यक्रमहरुमा मूल्य मान्यतामा आधारित (Value Based) तालिम प्रदान गरी समाज परिचालन गर्ने गराउने व्यवस्थामा Veterinarian लाई अगुवाको भुमिका खेल्नु पर्ने पृष्ठभूमि तयार हुनु पर्ने ।
३. विश्वभरी नै खाद्यान्नको चर्किदो मूल्यलाई नियन्त्रण तथा खाद्य सम्पन्नतामा पहुँच बढाउन बैकल्पिक श्रोतको रुपमा घाँसमा आधारित उपयुक्त प्रविधिको छनौट गरी पशुहरुको उत्पादकत्व बढाउने कार्यक्रमहरुलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिनुपर्ने । खाद्य सम्पन्नतामा खाद्यान्न वालि मात्र रहेको हुँदा सोमा दुध, फुल र मासुलाई पनि समावेश गरि सोही अनुसार कार्यक्रम तय हुनु पर्ने ।

ख. भेटेरिनरी शिक्षा तथा जनशक्ति विकास

४. पशुपालन क्षेत्रमा देखा परेको मानव संसाधनको कमीलाई परिपूर्ति गर्न Public Private Partnership नीति अनुरूप मध्यम स्तरीय उच्चस्तरीय जनशक्तिको विकास गर्न सबै विकास क्षेत्रमा पशुपालक सहकारी संस्थाहरु सितको सहकार्यमा अनुसन्धान तथा शिक्षण प्रतिष्ठानहरु स्थापना हुनु पर्ने र भएका संस्थाहरुलाई संस्थागत विकासको लागि अनुदान रकम उपलब्ध संस्थाहरुलाई सवल र सक्षम बनाईनु पर्ने । यस आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्न बहुचर्चित तथा बहुप्रतिस्थित कृषि तथा पशु विज्ञान विश्वविद्यालय स्थापना कार्य अविलम्ब थालनी हुनुपर्ने । साथै शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसारलाई सवल बनाउन छुट्टै भेटेरिनरी Institute को साथै Veterinary Deemed University को स्थापनालाई अगाडि बढाउनु पर्ने ।
५. पशुपंक्षीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्नको लागि आवश्यक विकास तथा अनुसन्धान (Research and Development) का लागि आवश्यक श्रोत र साधन उपलब्ध गराई नीजि, विश्वविद्यालय तथा सरकारी क्षेत्रबाट एकमुष्ठ रुपमा परिचालन हुने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

ग. पशु स्वास्थ्य सेवा सुदृढिकरण

६. विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (OIE) को मापदण्ड अनुसार National Veterinary Service लाई सुदृढिकरण (Strengthen) गर्न तत्काल राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राथमिकताका साथ श्रोत र साधनको व्यवस्था गराईनुपर्ने । हाल उपलब्ध भेटेरिनरी जनशक्ति, संगठनात्मक संरचना, श्रोत साधनहरुको मूल्याङ्कन गरी सवल र सक्षमता तिर अग्रसर गराईनु पर्ने ।
७. निर्वाहमुखी पशुपालनलाई व्यवसायीकरण गर्न हाल जिल्ला सदरमुकामसम्म सीमित भेटेरिनरियनहरुको पहुँच ग्रामीण तहसम्म पुऱ्याउन सेवा केन्द्रहरुको स्तर वृद्धि गरी दरवन्दी सिर्जना गरिनु पर्ने ।
८. पशुपालन क्षेत्रमा देखापरेको मानव संसाधनको कमीलाई परिपूर्ति गर्न तत्कालको विद्यमान शैक्षिक प्रतिष्ठानहरुको

क्षमता अभिवृद्धि गरी विद्यार्थी भर्ना संख्या वृद्धि गर्ने र दीर्घकालिन रुपमा भेटेरिनरी विश्वविद्यालयको रुपमा विकास गरी सोही अन्तरगत हरेक विकास क्षेत्रमा PPP को model मा पशु सेवा विभागको क्षेत्रीय पशु सेवा तालिम केन्द्रहरुलाई सुदृढ गरि भेटेरिनरी स्नातक तयार गर्ने एक एक वटा भेटेरिनरी कलेजहरु स्थापना गरिनु पर्ने ।

९. नेपालको वर्तमान कुखुरापालन व्यवसाय तथा उद्योगलाई तत्कालै टेवा दिन र समस्या न्यूनिकरण गर्न राष्ट्रिय पोल्ट्रीनीति अविलम्ब स्विकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने ।
१०. वर्ड फ्लु देशमा भित्रि सकेको अवस्थामा यसको नकारात्मक असर बढ्न नदिन र पुनः संक्रमण हुन नदिन राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दात्री संघ संस्थाहरुको सहयोग लिई एकिकृतरुपमा प्राथमिकताका साथ परिचालन गरिनु पर्ने ।
११. पशुपालन क्षेत्रको महत्व, उपलब्धता अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धा र सम्भावनालाई अंगिकार गर्दै यस क्षेत्रको द्रुततर विकास तथा खाद्य सुरक्षाको लागि व्यवसायि क्षेत्रबाट समेत माग भई आए अनुसार छुट्टै पशुपालन मन्त्रालयको स्थापना हुनुपर्ने ।
१२. विचाराधिन रहेको भेटेरिनरी औषधि ऐन र पशु कल्याण ऐन संसदबाट पारित गराई अविलम्ब लागू हुनुपर्ने । विद्यमान पशु सेवा ऐन कानूनलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरिनु पर्ने ।
१३. ग्रामिण भेगको बहुसंख्यक पशुपालकहरुमा पशु सेवाको पहुँच बढाउन एएए नीति अन्तरगत हरेक निर्वाचन क्षेत्रमा कम्तीमा एक पशु सेवा कार्यालय/पशु चिकित्सालयको स्थापना विस्तारका साथै सेवा रोजगारीको अवसरमा वृद्धि गराईनु पर्ने ।
१४. वर्ड फ्ल्यू, रेविज रोग तथा अन्य यस्तै जोखिम पूर्ण जुनोटिक रोग सम्बन्धि निदान तथा नियन्त्रणको काममा संलग्न पशु स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि विशेष जोखिम भत्ता र रु.२० लाखसम्मको जीवन बीमा गर्ने व्यवस्था अविलम्ब लागू गरिनु पर्ने ।
१५. आम नागरिकलाई सुरक्षित खाद्य (food safety) उपलब्ध गराउनु राष्ट्रको दायित्व भित्र पर्ने हुँदा सम्माननीत अदालतबाट पनि मासु जाँच ऐन लागु गर्ने परमादेश जारी भैसकेको हुँदा यसको पुर्वाधारको लागि प्राथमिकताको साथ स्थानिय नगरपालिका उप-नगरपालिका तथा महानगरपालिकाहरुमा क्रमशः कम्तीमा एक, तीन र सात जना मासु निरीक्षक र पशु सेवा विभागले मासु सुपरिवेक्षकको व्यवस्था गरि पशु वधशाला तथा मासु जाँच ऐन, २०५५ लाई तत्काल लागु गराईनु पर्ने । साथै पशुवधशाला र पशुवध स्थलको निर्माणमा स्थानिय निकायबाट प्राथमिकतामा पारी कार्य संचालन गराईनु पर्ने ।
१६. व्यवसायिक रुपमा अगाडि बढिरहेको पोल्ट्री व्यवसायलाई थप टेवा स्वायत्त National Poultry Development Board अविलम्ब गठन गरिनुपर्ने । साथै देशमा वर्ड फ्लु भित्रिसकेको अवस्थामा संकटग्रस्त पोल्ट्री व्यवसाय तथा पीडित कृषकहरुलाई राहतको प्याकेज ल्याईनुपर्ने र जैविक सुरक्षाका उपायहरु अपनाई नयाँ एयगतिचथ श्यलभ हरुको पहिचान गरी विकास गरिनु पर्ने ।
१७. वर्ड फ्लु, रेविजजस्ता खतरनाक रोगहरुविरुद्ध दिनरात खटनुपर्ने भेटेरिनरी सेवालार्ई Emergency Service को रुपमा सूचिकृत गरिनु पर्ने । जोखिम विश्लेषण गरी विमाको कानूनी व्यवस्था गरिनु पर्ने । भेटेरिनरी सेवाको विशिष्टतालाई मध्यनजर राख्दै विशेषज्ञताका आधारमा सरकारी सेवामा सेवा, समूह तथा उपसमूहहरु अविलम्ब गरिनु पर्ने । हालको संरचनामा रहेका पशु रोग निदान, उपचार, अनुसन्धान तथा नियमन कार्य गर्ने निकायहरुमा विशेषज्ञताको सेवा उपलब्ध गराउन सक्षम र सवल जनशक्ति र आधारभूत आवश्यकता परिपुर्ति गर्न विद्यमान सरकारी सेवा समुहलाई परिमार्जज गरी समयसापेक्ष गराईनु पर्ने ।
१८. वन्यजन्तुहरु तथा Animal Origin का खाद्यतत्वहरुबाट विभिन्न जुनोटिक रोगहरु सर्नसक्ने सम्भावनालाई मध्यनजर राख्दै हरेक राष्ट्रिय निकुञ्जहरु तथा वन्यजन्तु संरक्षणसम्बन्धी अन्य निकायहरुमा तथा खाद्य गुण नियन्त्रण लगायतका भेटेरिनरियनहरुको यथेष्ट दरवन्दी अविलम्ब सिर्जना गरिनुपर्ने

१९. राष्ट्रिय पशु चिकित्सा सेवालार्ई अत्यावश्यक सेवा (Emergency service) को रुपमा अन्य अत्यावश्यकमा वर्गिकरण गरिनु पर्ने ।

घ. पब्लिक प्राइभेट सहकार्य कार्यक्रम

२०. Livestock Industry को लागि आवश्यक पर्ने दाना सामाग्रीहरु उत्पादन गर्न सहकारी, करार तथा करपोरेट खेती प्रणालीको शुरुवात गर्ने नीति कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयबाट व्यवस्था गराई अविलम्ब लागु गरिनु पर्ने ।

२१. APP नीति अन्तरगत छिमेकी देशहरुबाट आयात गर्ने प्यारेन्टस्टक लार्ई स्वदेशभित्रै उत्पादन गर्न Grand Parent Stock को फार्म स्थापना गर्न आवश्यक श्रोत साधनको सहयोग उपलब्ध गराईनु पर्ने ।

२२. पशु तथा पंक्षीजन्य उद्योग तथा व्यवसायका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण क्षलउगत तथा यस्ता उद्योग तथा व्यवसायहरुबाट उत्पादित पदार्थहरुलार्ई प्रतिस्पर्धि बनाउन छिमेकी मुलुकहरुमा भएको व्यवस्था अनुरूप तथा विश्व व्यापार संगठनको प्रावधान अनुसार एकरूपता ल्याउन र व्यवसायिकरण गर्न प्रोत्साहन गर्न लागि Value Added Tax को प्रथा पुनर्विचार गरी वर्गिकरण गरी लागू गरिनु पर्ने ।

२३. पशु पंक्षीजन्य उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने गुणस्तरीय उत्पादन सामाग्री तथा उत्पादित वस्तुहरुको आपूर्तिको लागि गुणस्तर कायम गर्ने व्यवस्था प्राथमिकताका साथ निजी तथा सरकारी क्षेत्रका प्रयोगशालाहरुलार्ई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरुबाट सम्बन्धन (Accreditation) गराई क्रियाशिल गरिनु पर्ने ।

२४. दक्ष भेटेरिनरी सेवा-केन्द्रबाट जिल्ला सदरमुकामसम्म सिमित रहेकोले, ग्रामिण पशुपालकहरु दक्ष भेटेरिनरी सेवाबाट वञ्चित छन् । निर्वाहमुखि पशुपालन पेशालार्ई व्यवसायिकरण गर्न र विश्व व्यापार संगठन र OIE को मापदण्ड अनुसार पशुजन्य खाद्य सुरक्षा एवं जुनोटिक रोगको नियन्त्रण हुनु पर्ने भएकोले सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र र उत्पादन सञ्जालको केन्द्रसम्म दक्ष भेटेरिनरी सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको दशौं राष्ट्रिय सम्मेलनका सुभावरु

(१५-१७ चैत्र, २०६८)

क. गरिवि निवारण तथ ग्रामीण विकास

१. खाद्यान्नको चर्किदो मूल्यलार्ई नियन्त्रण तथा खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गर्न उपयुक्त प्रविधिको छनौट गरी पशुहरुको उत्पादकत्व बढाउने कार्यक्रमहरुलार्ई अभियानको रुपमा संचालन गरिनु पर्ने । खाद्य सम्प्रभुतामा खाद्यान्न वालि मात्र रहेको हुँदा सोमा दूध, फुल र मासुलार्ई पनि समावेश गरी सोही अनुसार कार्यक्रम तय हुनु पर्ने ।

२. ग्रामीण युवाहरु कामको खोजीमा विदेशिर्ई रहेको सन्दर्भमा बेरोजगार युवाहरुलार्ई व्यवसायीक पशुपालन तथा पशुजन्य उद्योगमा आकृष्ट गर्न नयाँ प्रविधि, शीप, ज्ञान र आवश्यक सेवाको सुनिश्चितता गरी पशुपालन पेशालार्ई आयमुलक र मर्यादित बनाउन जरुरी छ । यसको लागी भेटेरिनरीयनहरुको सेवा ग्रामीण क्षेत्रसम्म पुऱ्याउनको लागी सेवा केन्द्र तहसम्म भेटेरिनरीयनको व्यवस्था गर्नु जरुरी भएको छ ।

ख. भेटेरिनरी शिक्षा तथा जनशक्ति विकास

३. पशुपालन क्षेत्रमा देखा परेको मानव संशाधनको कमीलार्ई परिपूर्ति गर्न तथा शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसारलार्ई सवल बनाउन छुट्टै कृषि तथा वन विश्व विद्यालयको स्थापना भई सकेकोमा सो अन्तर्गत भेटेरिनरी साईन्स, एनिमल हजब्रान्डि र फिसरिज (Veterinary Science, Animal Husbandry and Fisheries Institute) को स्थापना हुनु पर्ने ।

४. पशुपंक्षीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्नको लागि आवश्यक विकास तथा अनुसन्धान (Research

and Development) का लागि आवश्यक श्रोत र साधन उपलब्ध गराई नीजि, विश्व विद्यालय तथा सरकारी क्षेत्रबाट एकमुष्ट रुपमा परिचालन हुने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

५. आवश्यक ज्ञान सीप सहज ढंगले ग्रामीण पशुपालकको पहुँचमा पुऱ्याउन पाँचै विकास क्षेत्रमा भेटेरिनरी अनुसन्धान प्रतिष्ठानको विकास गर्न पहल गर्ने ।

ग. पशु स्वास्थ्य सेवा सुदृढिकरण

६. विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (OIE) को मापदण्ड अनुसार National Veterinary Service लाई सुदृढिकरण (Strengthen) गर्न तत्काल राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राथमिकताकासाथ श्रोत र साधनको व्यवस्था गराईनुपर्ने । हाल उपलब्ध भेटेरिनरी जनशक्ति, संगठनात्मक संरचना, श्रोत साधनहरूको मूल्याङ्कन गरी सवल र सक्षमता तिर अग्रसर गराईनु पर्ने ।
७. वर्ड फ्लु देशमा भित्रि सकेको अवस्थामा यसको नकारात्मक असर बढ्न नदिन र पुनः संक्रमण हुन नदिन राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दात्री संघ संस्थाहरूको सहयोग लिई एकिकृतरुपमा प्राथमिकताका साथ परिचालन गरिनु पर्ने ।
८. पशुपालन क्षेत्रको महत्व, उपलब्धता अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धा र सम्भावनालाई अंगिकार गर्दै यस क्षेत्रको द्रुततर विकास तथा खाद्य सुरक्षाको लागि व्यवसायि क्षेत्रबाट समेत माग भई आए अनुसार छुट्टै पशुपालन तथा मत्स्य मन्त्रालयको स्थापना हुनु पर्ने ।
९. विचाराधिन रहेको भेटेरिनरी औषधि ऐन र पशु कल्याण ऐन संसदबाट पारित गराई अविलम्ब लागू हुनु पर्ने । विद्यमान पशु सेवा ऐन कानूनलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरिनु पर्ने ।
१०. वर्ड फ्लु, रेविज जस्ता खतरनाक रोगहरू विरुद्ध दिनरात खट्नुपर्ने भेटेरिनरी सेवालाई Emergency Service को रुपमा सूचिकृत गरि जोखिम पूर्ण जुनोटिक रोग सम्बन्धि निदान तथा नियन्त्रणको काममा संलग्न पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि विशेष जोखिम भत्ता र रु.२० लाखसम्मको जीवन वीमा गर्ने व्यवस्था अविलम्ब लागू गरिनु पर्ने ।
११. आम नागरिकलाई सुरक्षित खाद्य (food safety) उपलब्ध गराउनु राष्ट्रको दायित्व भित्र पर्ने हुँदा सम्माननीत अदालतबाट पनि मासु जाँच ऐन लागू गर्ने परमादेश जारी भैसकेको हुँदा यसको पुर्वाधार सहित नगरपालिका उप-महानगरपालिका तथा महानगरपालिकाहरूमा अविलम्ब पशु वधशाला तथा मासु जाँच ऐन, २०५५ लाई तत्काल लागू गराईनु पर्ने ।
१२. भेटेरिनरी सेवाको विशिष्टतालाई मध्यनजर राख्दै विशेषज्ञताका आधारमा सरकारी सेवामा सेवा, समूह तथा उपसमूहहरू अविलम्ब गठन गरिनु पर्ने । हालको संरचनामा रहेका पशु रोग निदान, उपचार, अनुसन्धान तथा नियमन कार्य गर्ने निकायहरूमा विशेषज्ञताको सेवा उपलब्ध गराउन सक्षम र सवल जनशक्ति र आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्न विद्यमान सरकारी सेवा समूहलाई परिमार्जन गरी समय सापेक्ष बनाईनु पर्ने ।
१३. वन्यजन्तुहरू तथा Animal Origin का खाद्यतत्वहरूबाट विभिन्न जुनोटिक रोगहरू सर्नसक्ने सम्भावनालाई मध्यनजर राख्दै हरेक राष्ट्रिय निकुञ्जहरू तथा वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धी अन्य निकायहरूमा तथा खाद्य गुण नियन्त्रण लगायतका निकायहरूमा भेटेरिनरियनहरूको यथेष्ट दरवन्दी अविलम्ब सिर्जना गरिनुपर्ने ।
१४. पशु विकास तथा अनुसन्धान सम्बन्धि बोर्ड र पोल्ट्री बोर्ड अविलम्ब गठन गर्न पहल गर्ने ।

घ. पब्लिक प्राइभेट सहकार्य कार्यक्रम

१५. Livestock Industry को लागि आवश्यक पर्ने दाना सामाग्रीहरू उत्पादन गर्न सहकारी, करार तथा करपोरेट खेती प्रणालीको शुरुवात गर्ने नीति कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयबाट व्यवस्था गराई अविलम्ब लागू गरिनु पर्ने ।

१६. कृषि विकासको दिर्घकालिन विकासको रणनीतिको लागी बन्दै गरेको Agriculture Development Strategy (ADS) मा पशुपालन क्षेत्रको विकासको लागी यथेष्ट र सान्दर्भिक दृष्टिकोण तथा श्रोतको सुनिश्चितताको लागी जोडदार माग राख्छौं ।
१७. पशु तथा पंक्षीजन्य उद्योग तथा व्यवसायका लागी आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण क्षलउगत तथा यस्ता उद्योग तथा व्यवसायहरुबाट उत्पादित पदार्थहरुलाई प्रतिस्पर्धि बनाउन छिमेकी मुलुकहरुमा भएको व्यवस्था अनुरूप तथा विश्व व्यापार संगठनको प्रावधान अनुसार एकरूपता ल्याउन र व्यवसायिकरण गर्न, प्रोत्साहन गर्नका लागी Value Added Tax को प्रथा पुनर्विचार गरेर वर्गिकरण गरी लागू गरिनु पर्ने ।
१८. पशु पंक्षीजन्य उत्पादनको लागी आवश्यक पर्ने गुणस्तरीय उत्पादन सामाग्री तथा उत्पादित वस्तुहरुको आपूर्तिको लागी गुणस्तर कायम गर्ने व्यवस्था प्राथमिकताका साथ निजी तथा सरकारी क्षेत्रका प्रयोगशालाहरुलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरुबाट सम्बन्धन (Accreditation) गराई क्रियाशिल गरिनु पर्ने ।
१९. पशु स्वास्थ्य सेवालाई व्यापक र भरपर्दो बनाउन नीजि क्षेत्रमा एएए अन्तर्गत पशु चिकित्सालय स्थापना गर्ने रणनीति ल्याईनु पर्ने ।

ड. ऐन कानून र नीति सम्बन्धमा

२०. भेटेरिनरी पेशासंग सम्बन्धित संसोधनका लागी प्रस्तुत ऐन नियमहरु अविलम्ब अधि बढाउने र मौजुदा ऐन नियमहरु कार्यान्वयनमा ल्याउन जोड दिने ।
२१. पशुपालन पेशा निर्वाहामुखि मात्र नभई व्यवसायिक बन्दै गएको र नेपाल WTO को सदस्य पनि भईसकेको अवस्थामा यो पेशालाई स्पष्ट दिशा निर्देश गर्ने उद्देश्यले पशुपालन नीति ल्याउनु पर्ने ।
२२. भेटेरिनरी औषधी ऐनको प्रस्तावित मस्यौदा सम्बन्धमा :-
 - (क) प्रेस्क्रिप्सन गर्ने अधिकार नेपाल पशुचिकित्सा परिषद्मा दर्ता भएका व्यक्तिले मात्र गर्ने ।
 - (ख) औषधि व्यवसाय गर्ने सम्बन्धमा ग्रा.प.स्वा.का. तालिम प्राप्त योग्यता भएका व्यक्तिलाई मात्र नभई पशु विज्ञान विषयमा स्नातक योग्यता प्राप्त र पारा भेटेरिनरी प्रोफेसनलाई समेत निश्चित विषयमा निश्चित अवधिको थप तालिम दिई अनुमति दिनु पर्ने र दर्तावाल भेटेरिनरिएनलाई स्वतःऔषधी व्यवसाय गर्न पाउने अनुमति दिनु पर्ने ।
 - (ग) भेटेरिनरी प्रयोगमा आउने औषधिहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापन, नियमन र अनुगमन गर्न सम्बन्धित मन्त्रालय अन्तरगत भेटेरिनरी औषधि व्यवस्था विभाग स्थापना गर्न माग गर्ने ।
२३. दाना ऐनको कार्यान्वयन जिम्मेवारी पशु सेवा विभागले लिनु पर्ने ।
२४. पशुपालन व्यवसायलाई द्रुत आर्थिक आर्जन हुने विषयमा बढी भरपर्दो र सुरक्षित बनाउन पशु बिमा नीति अविलम्ब ल्याउनु पर्ने ।
२५. पशु चिकित्सा विज्ञानमा स्नातक योग्यता प्राप्त व्यक्तिहरुलाई पशुपालन व्यवसाय, उद्योग स्थापना र सञ्चालनमा आकर्षित गर्न सेवा सुविधाहरुको व्यवस्थापन गरी बढी से बढी संलग्न गराउन सहूलियत ऋण, अनुदानमा प्राथमिकता जस्ता नीति ल्याउनु पर्ने ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको एघारौँ राष्ट्रिय सम्मेलनका सुझावहरु

(१४-१६ जेठ, २०७१)

१. यस साधारण सभाले “नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् (पहिलो संशोधन) २०७० को संशोधन मस्यौदा” छलफलमा ल्याउँदा सो मस्यौदा भेटेरिनरीयनहरुको हितमा नभएको र परिषद्को विद्यमान संगठनात्मक संरचनामा परिवर्तन गरी भेटेरिनरी पाराप्रोफेशनलहरुको समेत सहभागिता गराउँन गरिएको संशोधन प्रस्ताव प्रति सम्पूर्ण सदस्यहरुद्वारा असहमति राखिएकाले उक्त कुराको जानकारी तत्कालै नेपाल सरकार र सम्बन्धित निकायहरुलाई गराउँन र नयाँ कार्य समितिले यसको पहलकदमी गर्न र आवश्यकता अनुसारका कार्यक्रमहरु समेत गर्न निर्देशित गरियो ।
२. खाद्य सम्प्रभुतामा खाद्यन्न वाली मात्र रहेको हुंदा दुध, फुल र मासलाई पनि समावेश गरी सोही अनुसार कार्यक्रम तय हुनु पर्ने ।
३. व्यवसायीहरुले प्राप्त गर्ने सेवा कस्तो जनशक्तिबाट प्राप्त गर्दैछ भन्ने विश्वास हुन, नेपाल सरकारले हालसालै गरेको प्राविधिकहरुको अधिकृत स्तरमा पदोन्नतीलाई पशु चिकित्सक भन्ने गरिएकोमा सो शब्द नराखि सम्बन्धित विषयमा स्नातक उपाधि प्राप्त पशु चिकित्सक र पशु विकास अधिकृतसंगको पहिचान छुट्टिने गरी व्यवस्थापन गरिनु पर्ने । प्रस्तावका लागि, स्नातक उपाधि नभई पदोन्नती भएका पशु चिकित्सकलाई पशु स्वास्थ्य अधिकृत र पशु विकास अधिकृतलाई पशु प्रसार अधिकृत पदवी दिने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।
४. ग्रामिण स्तरसम्म भरपर्दो गुणस्तरीय पशु स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा पशु स्वास्थ्य विज्ञको नेतृत्वमा क्षेत्रीय स्तरीय पशु चिकित्सालय स्थापना गनु पर्ने ।
५. हाल स्थापना भएको कृषि तथा वन विश्व विद्यालयमा Veterinary Science को छुट्टै Institute स्थापना हुनु पर्ने ।
६. पशुपंक्षीको उत्पादकत्व र उत्पादन बढाउन Research and Development का लागि आवश्यक श्रोत र साधन उपलब्ध गराई सरकारी, नीजि विश्वविद्यालय तथा अन्य क्षेत्रबाट एकमुष्ट रुपमा परिचालन हुने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।
७. आवश्यक ज्ञान सिप सहज रुपले ग्रामिण कृषकसम्मको पहुंच सनिश्चित गर्न केन्द्रीय स्तरमा भेटेरिनरी अनुसन्धान प्रतिष्ठानको थप विकास गर्ने तथा पाँचै विकास क्षेत्रमा क्षेत्रीय अनुसन्धान केन्द्रको स्थापना गर्न पहल गर्ने ।
८. विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (OIE) ले दिएको सुझाव अनुसार National Veterinary Service लाई सुदृढ गर्न आवश्यक श्रोत साधन साथै नितीगत र संरचनागत व्यवस्था हुनु पर्ने ।
९. देशमा भित्रि सकेको वर्ड फ्लुलाई प्रभावकारी ढंगले नियन्त्रण गर्न एक स्वास्थ्यको अवधारणा अनुरूप अधिकार प्राप्त वैधानिक संगठानिक संरचना विकास गर्ने ।
१०. पशुपालन क्षेत्रको योगदान र अर्न्तरराष्ट्रिय स्तरमा हुने प्रतिस्पर्धालाई मध्यनजर राख्दै यस क्षेत्रको द्रुत विकास र भरपर्दो सेवा प्रदान गर्न तथा खाद्य सुरक्षाका लागि पनि विगतका सम्मेलनबाट पनि माग हुँदै आएको तर हुन नसकेको नीजि तथा व्यवसायी क्षेत्रबाट समेत माग भई आए अनुसार पशुपालन तथा मत्स्य मन्त्रालयको स्थापना हुनु पर्ने ।
११. विचाराधिन भेटेरिनरी औषधी ऐन र पशु कल्याण ऐन व्यवस्थापिका संसदबाट पारित गराई अभिलम्ब लागु गर्नु पर्ने ।
१२. अति संक्रमक र संवेदनशील पशुका रोगहरुको उपचार नियन्त्रण कार्यमा जोखिम पूर्ण अवस्थामा Veterinarian हरु खट्नु पर्ने भएकाले प्रथम सम्मेलन देखि नै माग भई आईरहेको Veterinary Service लाई emergency

service कारुपमा राज्यले मान्यता दिनुपर्ने र उक्त कार्यहरूमा खट्ने पशु स्वास्थ्यकर्मी जनशक्तिहरूलाई विशेष जोखिम भत्ता र रु.२० लाखसम्मको जीवन बीमा हुने व्यवस्था अभिलम्ब लागु गर्नु पर्ने ।

१३. आम उपभोक्तालाई सुरक्षित खाद्य उपलब्ध गराउन विद्यमान कानून (पशु वधशाला र मासु जाँच ऐन, २०५५) अभिलम्ब लागु गरि प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गरिनु पर्ने ।
१४. नेपाल सरकारको हालको संगठनात्मक संरचनामा भएको पशु रोग निदान, उपचार, अनुसन्धान र नियमनहरूमा विशेषज्ञताको सेवा प्राप्त गर्न सक्षम र सवल जनशक्ति र सोही अनुसारको आवश्यक पूर्वाधार विकास गरि विद्यमान सरकारी सेवा समूहलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गर्न पर्ने र भेटेरिनरी सेवाको विशिष्टतालाई ध्यानमा राखि विशेषज्ञताको आधारमा सरकारी सेवामा सेवा समूह र उपसमूहको अविलम्ब गठन गर्नपर्ने । भेटेरिनरी प्रयोगशालाहरूको एउटा छुट्टै निर्देशनालय बनाउनु पर्ने र प्रयोगशालाहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई जोखिम भत्ता हुनु पर्ने ।
१५. वन्यजन्तुहरू तथा पशुपंक्षीबाट प्राप्त हुने खाद्य वस्तुबाट सर्न सक्ने जुनोटिक रोगहरूबाट जनमानसलाई बचाउन हरेक राष्ट्रिय निकुञ्जहरू, वन्यजन्तु संरक्षण निकाय र खाद्य तथा गुण नियन्त्रण लगायतका संस्थाहरूमा भेटेरिनेरियनको यथेष्ट व्यवस्था हुनु पर्ने र आवश्यकता अनुसार Wild life hospital को स्थापना गरिनु पर्ने ।
१६. पशु विकास तथा अनुसन्धान सम्बन्धि बोर्ड, पोल्ट्री बोर्ड र मासु नियमन बोर्डको कानुनी व्यवस्था गरी उक्त बोर्डहरू अभिलम्ब गठन गर्न पर्ने ।
१७. पशुपालन उद्योगका लागि आवश्यक दाना सामग्रीहरूको उत्पादन गर्न सहकारी, करार तथा कर्पोरेट खेती प्रणाली प्रारम्भ गर्ने नीतिको व्यवस्था गर्न पर्ने ।
१८. कृषि विकासको दीर्घकालिन रणनीति ADS मा पशुपालन क्षेत्रको विकासका लागि यथेष्ट र सान्दर्भिक दृष्टिकोण तथा श्रोतको सुनिश्चितताका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनु पर्ने ।
१९. पशुपंक्षीजन्य उत्पादनका लागि आवश्यक पर्ने गुणस्तरीय कच्चा पदार्थहरू तथा उत्पादित वस्तुहरूको आपूर्तिको लागि नीजि तथा सरकारी क्षेत्रका प्रयोगशालाहरूलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूबाट सम्बन्धन (Accreditation) गराई सक्षम बनाउनु पर्ने ।
२०. पशु स्वास्थ्य सेवालाई व्यापक र भरपर्दो बनाउन नीजि क्षेत्रमा Public Private Partnership अर्न्तगत पशु चिकित्सालय स्थापना गर्ने रणनीति ल्याईनु पर्ने ।
२१. पशुपालन व्यवसायलाई निर्वाहमुखिबाट व्यवसायिक बनाउने नीति तयारगरि कार्यन्वयन गर्नु पर्ने । साथै पशु दुवानी मापदण्ड २०६४ लाई प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आवश्यक संयन्त्र विकास गरिनु पर्ने ।
२२. विद्यमान दाना ऐनको कार्यन्वयन जिम्मेवारी पशु सेवा विभागलाई दिनु पर्ने ।
२३. Good Veterinary Practitioners उत्पादन गर्न र Continuing Education द्वारा veterinarians लाई थप दक्ष बनाउन, पर्याप्त सवल जनशक्ती नहुदा canine practice, food animal practice र equine practice मा स्नातकोत्तर स्तरको जनशक्ति veterinary colleges लाई उपलब्ध गराउन माग गर्ने र पशु चिकित्सा विषयमा स्नातक स्तरमा अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीहरूको लागि प्रवेश परिक्षामा विभिन्न विश्वविद्यालयमा एकरूपता ल्याउन पहल गर्ने ।
२४. भेटेरिनरी औषधीहरूको प्रिस्क्रिप्सन र भेटेरिनेरियनहरूले औषधी व्यवसाय गर्न गत १० औं अधिवेशनले दिएको mandate मा परिवर्तन नहुने । जस अनुसार प्रेस्क्रिप्सन गर्ने अधिकार नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्मा दर्ता भएका व्यक्तिले मात्र गर्ने ।
२५. वर्ड फ्ल रोग नियन्त्रण गर्न सो रोग विरुद्धको खोपका सन्दर्भमा यस संग सम्बन्धित विशेषज्ञहरूको समिति

बनाउन र उक्त समितिबाट प्राप्त रायको आधारमा थप निर्णय गर्न सरकार समक्ष अनुरोध गर्ने ।

२६. खाद्यान्नको चर्को मुल्यलाई नियन्त्रण तथा खाद्य सुरक्षा सुनिश्चिता गर्न उपयुक्त प्रविधिको छनौट गरी पशुहरुको उत्पादकत्व बढाउने कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनु पर्ने ।
२७. Insurance सम्बन्धि व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाउन नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्मा दर्तावाल जुन सुकै पशु चिकित्सकले तयार पारेको post mortem report लाई insurance प्रयोजनका लागि समेत मान्यता दिईनु पर्ने ।

नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको बाह्रौँ राष्ट्रिय सम्मेलनका सुझावहरु

(१९-२१ जेठ, २०७३)

१. पशुपन्छी विकास मन्त्रालय स्थापना भएकोमा धन्यवाद ज्ञापन:

- (क) यस एशोसिएसनले आफ्नो स्थापना कालदेखि नै कृषकको आर्थिक समुन्नतीको लागि पशुपन्छीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न पशु नश्ल सुधार, पशु आहारा, पशु स्वास्थ्य र पशुपंक्षीको बजारीकरणको संस्थागत र दीगो विकासको लागि माग गर्दै आएको पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको स्थापना गरीएकोमा नेपाल सरकारलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गरिएको छ ।
- (ख) पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले अघि सारेका ४० बुंदे प्रतिबद्धतालाई सार्थक बनाउदै पशुपालकको घर गोठमा आवश्यकता अनुसारको गुणस्तरीय भेटेरिनरी सेवा उपलब्ध गराउन यस एशोसियसनले सदैब सहकार्य गर्ने प्रतिबद्धता समेत जाहेर गरेको छ ।

२. एक स्वास्थ्य अवधारणा कार्यान्वयन:

नेपाल लगायत विश्वले भेटेरिनरी सेवालाई विश्वको साभ्भा सम्पत्ति (Global public good) को रूपमा ग्रहण गर्दै पशु स्वास्थ्य, जनस्वास्थ्य तथा वातावरणीय स्वास्थ्यको सुनिश्चितताको लागि एक स्वास्थ्यको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न अग्रसर भैसकेको अवस्थामा नेपालमा पनि सम्बन्धीत सरोकारवाला विच अन्तरनिकाय समन्वय तथा सहकार्यको रणनीतिमा आधारित कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउने । साथै नेपाल सरकारलाई यथाशिघ्र एक स्वास्थ्य निति तय गरी कार्यान्वयन गर्न समेत ध्यानाकर्षण गराउने ।

३. राष्ट्रिय भेटेरिनरी सेवाको स्थापना तथा क्षमता विकास:

- (क) राष्ट्रिय भेटेरिनरी सेवाको स्थापना: विश्व पशुस्वास्थ्य संगठनको मापदण्ड अनुरूप नीजि क्षेत्र समेत मुल प्रवाहमा आबद्ध भएको, न्युनतम आधारभुत सिद्धान्त (Fundamental principles of veterinary services) र स्पष्ट चेन अफ कमाण्ड भएको एक सक्षम राष्ट्रिय भेटेरिनरी सेवाको स्थापना तथा सञ्चालन गरी गुणस्तरीय भेटेरिनरी सेवा सर्वसुलभ गराउन राज्यले पटक पटक अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा गरेको प्रतिबद्धता अनुरूपको राष्ट्रिय भेटेरिनरी सेवाको स्थापना तथा सञ्चालन गरी पशुपन्छी, मानव तथा वातावरणीय स्वास्थ्यको समेत संरक्षण गर्न नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउने । साथै यस एशोसिएसनले विगत देखि नै माग गर्दै आएको भेटेरिनरी सेवा लाई अत्यावस्यक सेवाको रूपमा धोषण गर्न यथाशिघ्र पहल गर्न नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउने ।
- (ख) एक इलाका एक भेटेरिनरीयन र वन्यजन्तु भेटेरिनरी सेवा: पशुपंक्षीपालकलाई आवश्यकता अनुसारको भेटेरिनरी सेवा सुलभ गराउने अभिप्रायले हाललाई कम्तिमा पनि “एक इलाका एक भेटेरिनरीयन” रहने गरी र स्थानीय (नगर पालीका, उपमहानगरपालीका र महानगरपालिका) निकाय तथा वन, वातावरण, कृषि, उद्योग, वाणिज्य, स्थानीय विकास लगायतका सबै मन्त्रालय र अन्य निकायहरुमा आवश्यकता अनुसारका

भेटेरिनरीयनको दरबन्दी सिर्जना गरी एक स्वास्थ्यको अवधारणा अनुरूप पशु स्वास्थ्य, वातावरणीय स्वास्थ्य, जनस्वास्थ्य (जुनोटिक रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण, पशुजन्य खाद्य पदार्थको गुणस्तरको सुनिश्चितता) कायम गर्दै गुणस्तरीय भेटेरिनरी सेवा उपलब्ध गराउन सम्बन्धीत सबै निकायहरूको ध्यानाकर्षण गर्ने । माछा र माहुरी समेतका स्थलचर तथा जलचर वन्यजन्तुका रोगव्याधिको सर्बिलेन्स, निदान, स्वास्थ्योपचार, रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न गुणस्तरीय भेटेरिनरी सेवाको उपलब्धता सुनिश्चित गर्न राष्ट्रिय भेटेरिनरी सेवा अन्तरगत एक छुट्टै वन्यजन्तु भेटेरिनरी सेवा समुहको नीतिगत व्यवस्था गरी पशु सेवा विभाग र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तरगत छुट्टै वन्यजन्तु भेटेरिनरी सेवा निर्देशनालयको व्यवस्था गर्ने । त्यसैगरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष तथा संरक्षण क्षेत्रमा विशेषज्ञ भेटेरिनरी सेवा प्रदान गर्न सक्ने गरी आवश्यक प्रयोगशाला सेवा सहितको भेटेरिनरी अस्पताल सञ्चालन गर्न सम्बन्धीत निकायको ध्यानाकर्षण गर्ने ।

- (ग) विशेषज्ञ भेटेरिनरी सेवा: पशुपन्छीका जाती प्रजातीको बाहुल्यता भएका र व्यवसायीकरण हुँदै गैरहेका क्षेत्रमा तत्सम्बन्धी आवश्यक विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउन नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउने ।
- (घ) विपद् व्यवस्थापन: पशु सेवा विभाग अन्तरगत पशु कल्याण तथा विपद् व्यवस्थापन निर्देशनालय गठन गरी योजना तर्जुमा, तथ्यांक संकलन, Preparedness / rapid response को व्यवस्था गराउन सम्बन्धीत सबै निकायहरूको ध्यानाकर्षण गर्ने ।
- (ङ) प्रयोगशाला जोखिम भत्ता: विभिन्न रसायन वा विकिरणयुक्त पदार्थहरू, जिवाणु, विषाणु, ढुसी तथा परजिवीहरू र स्वास्थ्यलाई प्रतिकूल असर पार्ने वैज्ञानिक उपकरणहरूको नियन्त्रित परिवेशमा प्रयोग गरी विभिन्न प्रकारका अन्वेषणात्मक, विश्लेषणात्मक, अनुसन्धानात्मक एवं प्रशिक्षणात्मक क्रियाकलापहरू सम्पन्न गर्ने पशु सेवा सम्बद्ध कार्यालय वा प्रयोगशालाहरूमा कार्यरत भेटेरिनरीयन र अन्य कर्मचारीहरूलाई नेपाल सरकार वाट स्वीकृत प्रयोगशाला जोखिमभत्ता व्यवस्थापन निर्देशिका २०७२ अनुसार यथशिघ्र जोखिम भत्ताको को व्यवस्था गराउन सम्बन्धीत सबै निकायहरूको ध्यानाकर्षण गर्ने ।

४. पशु स्वास्थ्य नीति:

- (क) पशु क्वारेन्टाइन, स्वास्थ्योपचार, प्रयोगशाला, जनशक्ति, अनुसन्धान, प्रसार, भेटेरिनरी निरीक्षण, परीक्षण तथा प्रमाणिकरण समेतका भेटेरिनरी सेवाका विविध पक्षहरूमा समय समपेक्ष रुपमा विकास गराउन अन्तर्राष्ट्रिय विश्वास कायम गर्दै गुणस्तरीय पशु, पशुजन्य पदार्थ तथा पशुउत्पादन सामग्रिको आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्धन गर्न उपयुक्त नीती अवलम्बन गर्न सम्बन्धीत निकायहरूको ध्यानाकर्षण गर्ने ।
- (ख) स्वस्थ पशुपन्छी मार्फत स्वच्छ, पशुपन्छीजन्य पदार्थ (दुध, फुल, मासु) उत्पादन गर्दै रोगव्याधिबाट हुने क्षति न्युनीकरण, आयआर्जन बृद्धि, रोजगार प्रवर्धन, खाद्य पोषण सुरक्षण, आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्धन गर्न यस एशोसिएसनको संलग्नतामा राष्ट्रिय पशु स्वास्थ्य नीति तर्जुमा गर्ने ।
- (ग) आर्थिक तथा जनस्वास्थ्यको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका पशुपन्छीका Emerging, reemerging तथा गम्भिर प्रकृतिका रोगव्याधिको पहिचान, सर्बिलेन्स, निदान, प्रभावकारी रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि जोखिममा आधारित उपयुक्त रणनीति अवलम्बन गर्न नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउने ।

५. भेटेरिनरी कानून तर्जुमा, संशोधनमा सहभागिता:

- (क) विगतमा यस एशोसिएसनको सुझावलाई उपेक्षा गर्दै ऐन तर्जुमा र संशोधन प्रकृया बढाइएको सन्दर्भमा भेटेरिनरी सम्बन्धी कानून तर्जुमा वा परिमार्जन गर्ने प्रकृत्यामा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनलाई अनिवार्य सहभागि गराउने र भेटेरिनरीयनको हक हित संरक्षण हुने गरी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप कानूनी व्यवस्था गर्न सम्बन्धीत निकायको ध्यानाकर्षण गर्ने । साथै पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ र पशु वधशाला तथा मासु जांच ऐन, २०५५, नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ समेतका मौजुदा ऐन नियम र भेटेरिनरी औषधि, दाना, पशु कल्याण र भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य, संक्रामक रोग नियन्त्रण जस्ता भेटेरिनरी सेवा,

सम्पूर्ण भेटेरिनरीयन र उपभोक्तासंग प्रत्यक्ष रूपमा सरोकार राख्ने ऐन नियमहरूको तर्जुमा वा संशोधन गर्दा यस एशोसिएसनको सकृय सहभागिता सुनिश्चित गर्न पशुपन्थी विकास मन्त्रालयको ध्यानाकर्षण गर्ने ।

- (ख) मापदण्ड कार्यान्वयन: भेटेरिनरी सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्दै विश्वासनीय बनाउन यस एशोसिएसन समेतको सहभागितामा पशुजन्य खाद्य पदार्थको सुरक्षा गर्न दुध, फुल, मासु उत्पादन, प्रशोधन र बिक्रि वितरणको आचार संहिता तथा आवश्यक मापदण्डहरू तर्जुमा गर्ने र पशु दुवानी मापदण्ड लगायतका नेपाल सरकारबाट पारित भएका भेटेरिनरी सेवासंग सम्बन्धीत मापदण्डहरूको बारेमा सरोकारवालालाई जानकारी गराई प्रभावकारी रूपमा लागु गर्न सम्बन्धीत निकायको ध्यानाकर्षण गर्ने ।

६. भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य:

परिवर्तित सन्दर्भमा भेटेरिनरी सेवाको कांथमा आएको भेटेरिनरी जनस्वास्थ्यको जिम्मेवारी पुरा गर्न भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य कार्यालयको क्षमता (जनशक्ति, प्रयोगशाला, स्रोतसाधन) अभिवृद्धि गरी आवश्यकता अनुसार यस एशोसिएसनको समेत सहभागितामा रेविज लगायतका जुनोतिक रोगहरूको पुनरावलोकन गरी प्राथमिकिकरण गर्ने र ती रोगहरूको एकस्वास्थ्य अवधारणा अनुरूप सर्बिलेन्स, रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने गराउने । साथै एन्टिमाइक्रोबियल रेसिस्टेन्स नियन्त्रण र न्युनिकरणको व्यवस्था गर्नुका साथै भेटेरिनरी औषधि, विषादी, हर्मोन आदिको पशुजन्य पदार्थमा हुने अवशेष (रेसिड्यु) को कारण स्वास्थ्यमा पर्ने प्रत्यक्ष वा परोक्ष असर न्युनिकरण, नियन्त्रण तथा नियमन गर्न सम्बन्धीत पक्षको ध्यानाकर्षण गराउने ।

७. भेटेरिनरी अनुसन्धान:

नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् अन्तरगतको पशु स्वास्थ्य अनुसन्धान निकाय हाल उपेक्षित अवस्थामा रहेको पाईएकोले प्राथमिकतामा राखी प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न कृषि विकास मन्त्रालयको ध्यानाकर्षण गर्ने । यदि कृषि विकास मन्त्रालयलाई पशु स्वास्थ्य अनुसन्धानको आवश्यकता नपर्ने नै हो भने नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् अन्तरगतको सम्पूर्ण पशु स्वास्थ्य अनुसन्धान निकायलाई पशुपन्थी विकास मन्त्रालय अन्तरगत नेपाल पशुपन्थी अनुसन्धान परिषद्को रूपमा अविलम्ब स्थापना तथा सञ्चालन गर्न सम्बन्धीत निकायको ध्यानाकर्षण गर्ने ।

८. खाद्यपोषण सुरक्षा (Food security) र सुरक्षित खाद्य पदार्थ (Food safety) को सुनिश्चितता:

- (क) पशुपन्थीका जाती प्रजातीको विशिष्ट उत्पादन क्षेत्र निर्धारण गरी गुणस्तरीय पशु, पशुजन्य पदार्थ तथा पशु उत्पादन सामग्रीको उत्पादन तथा प्रशोधन गर्न असल भेटेरिनरी अभ्यास, असल पशुपालन अभ्यास, Good manufacturing practice लागु गर्ने र गुणस्तर नियमन गरी खाद्यपोषण सुरक्षा र सुरक्षित खाद्य पदार्थको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न सम्बन्धीत सबैको ध्यानाकर्षण गराउने ।
- (ख) पशुपन्थी फार्म तथा पशुजन्य उद्योगमा भेटेरिनरीयनको व्यवस्था गर्न मापदण्ड तयार गरी निश्चित संख्या भन्दा बढि पशुपन्थी पालन गर्ने फार्म, उद्योगहरूमा आवश्यकता अनुसारका भेटेरिनरीयन राख्नै पर्ने मापदण्ड तयार गर्न सम्बन्धीत निकायमा पहल गर्ने ।

९. भेटेरिनरी शिक्षा तथा जनशक्ति विकास:

- (क) पशु स्वास्थ्य, पशु कल्याण र भेटेरिनरी जनस्वास्थ्यका साथै मानिस पशुपन्थी तथा वातावरणीय स्वास्थ्य संरक्षण गर्न आवश्यक गुणस्तरीय भेटेरिनरी जनशक्तिको उत्पादन, दरबन्दीको सिर्जना, आपूर्तिको व्यवस्थाको लागि सम्बन्धीत निकायहरूमा ध्यानाकर्षण गराउने ।
- (ख) मुलुकमा पशु पालकहरूको माग अनुसारको गुणस्तरीय भेटेरिनरी सेवा उपलब्ध गराउनको लागि आवश्यक संख्यामा भेटेरिनरीयन उत्पादन गर्न हाल सञ्चालित भेटेरिनरी शिक्षण संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र हरेक प्रदेशमा पुर्ण सरकारी स्वामित्वमा एक भेटेरिनरी कलेज स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने ।
- (ग) भेटेरिनरी विज्ञानका कुनै पनि विषयमा उच्च शिक्षा हासिल गर्न विश्व विद्यालयको पाठ्यक्रममा न्युनतम

योग्यता बि भि यस्सी एण्ड ए एच हुने गरी नीतिगत व्यवस्था मिलाउन विश्वविद्यालयहरुको ध्यानाकर्षण गर्ने ।

- (घ) गुणस्तरीय भेटेरिनरी शिक्षा सुनिश्चित गर्ने सन्दर्भमा निम्नानुसारको व्यवस्था गर्न गराउने नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को ध्यानाकर्षण गराउन विश्व पशु स्वास्थ्य संगठनको मार्गदर्शन र Day-1 competency समेतलाई मध्यनजर गर्दै भेटेरिनरी शिक्षण संस्थाको न्युनतम मापदण्ड तर्जुमा गर्ने र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरी गराई मौजुदा कलेजहरुको क्षमता सुदृढिकरण गरी योग्य भेटेरिनरीयन उत्पादन गर्ने कार्य सुनिश्चित गर्ने । परिषद्मा नाम दर्ता गर्नको लागि परीक्षा लिने व्यवस्था गर्ने, नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परषद्ले जस्तै पशु स्वास्थ्य अनुसन्धानमा पशु कल्याण सम्बन्धी व्यवस्थालाई व्यवस्थित गर्ने र विभिन्न देशका भेटेरिनरी स्टाचुटरी बडिसंग टि्वनिंग गर्ने ।

Constitution of Nepal Veterinary Association

1st Constitution of NVA

Preamble of Nepal Veterinary Association

1. Introduction: Since the Veterinary profession came into existence in our country every veterinarian engaged in this profession strongly felt the need of an Association. As many of the developed or developing country or countries, trying to follow the developmental course, need an organization, we need one.

The Association may give direction and energy' to corporate endeavor for the betterment of country and countrymen. This Association shall be a source of incentive to the members of profession and also to do something substantial in the path of improving service condition of the veterinarians to work collectively in the development of Veterinary, Animal Husbandry and allied Sciences in the Country, so that veterinarians might contribute singly or collectively their shares to help progress of the Nation.

2. Name of the Association: Shall be Nepal Veterinary Association or in short NVA.
3. Headquarter of the Association: Shall be at Kathmandu.
4. Aim and objects: This Association shall be purely be a scientific and professional organization with politics and also shall not indulge in any political or any other short of in relevant propaganda which is beyond the scope of the profession.

The objects of the Association shall be:-

1. To emphasize the necessity of the unity among the members of the profession, to promote spirit of harmony cooperation among each other and the staff working in this Profession.
2. To convey new discoveries and developments in the field of Veterinary, Animal Husbandry and Allied Sciences in our country as well as in other corners of the world to the members of the profession, to improve the professional knowledge amongst the members of the profession.
3. To work for the Developmet of Livestock wealth of the country.
4. To help supply of better and standard protenuous food of livestock origin and other livestock products to the nation.
5. To improve the Allopathic system of veterinary medical treatment and surgery.
6. Make veterinary service and promptly available to the Public
7. To help control and prevention of Animal pests and to eradicate them wherever possible.
8. To safe-guard Public health from diseases cotnunicable from animals to man & vice-versa (Zoonotic diseases).
9. To do the things necessary to keep up the honour and dignity of the profession in the society & to safeguard its rights and interests.

5. Methods

In order to fulfill thl aims and objects stated above the Association (NVA) shall among other things, carry our following acts and functions;

- a) To help promote the spirit of harmony cooperation among the members of the profession.
- b) To maintain up to date allopathic standard of treatment, to educate the public to notify in case of

enzotic diseases and also to make the people conscious regarding treatment of animals.

- c) The Association will always be willing to offer its service and cooperation to the Government in the solution of any technical problems and difficulties relating to veterinary, animal husbandry and allied subject.
- d) The association shall consider all matters affecting the mode life and work of the members of veterinary profession and will always endeavour and safeguard the legitimate professional interest.
- e) The Association will also publish periodicals or other papers or both for the attainment of its aims & objects from time to time.
- f) The Association will encourage members to exchange professional informations with one another,
- g) The Association will also arrange conferences seminar for the discussion of subject pertaining to Veterinary, Animal Husbandry and allied Sciences.
- h) The Association will also Perform any other functions or duties in the realization of its aims & objects.

6. Official year

The Official year of the Association shall be calendar year.

Constitution: The constitution of the Association shall be as given here under.

1. Membership: persons possessing a recognised degree or diploma in Veterinary Sciences are eligible to become a member of the Association. Every member of an affiliated branch Association is ipso facto a member of the Nepal Veterinary Association. The membership of Nepal Veterinary Association can be classified as follows.
 - a) Honorary membership: Person of high distinctions or persons who have rendered significant service to the Association, or the profession, will be invited to become the member of the Association by a special resolution of the council of the Association.
 - b) Ordinary members: All the persons possessing minimum profession qualification as mentioned above shall have the membership of this category as per rules laid down in the constitution.
 - c) Associate Members: Non Nepalese national's possessing minimum or professional qualification as mentioned above shall have the privilege to enjoy the membership of N. V. A. They shall enjoy all the privileges of ordinary members except that they shall not be eligible to vote or to hold office.
 - d) Life members: person possessing the minimum qualification as mentioned above, if pays a sum of Rs. 400.00 at a time, in lieu of the monthly subscription shall enjoy this category of membership. Their privileges and facilities shall be as those of ordinary members.
2. Mode of admission: Every application for membership shall be addressed to General Secretary of the Association.

The General Secretary will put those applications before the council of the Association which is empowered with right to admit, refuse or re-admit the members
3. Reeligibility of Membership: Any member who has discontinued the membership by resignation or by nonpayment of the dues shall be admitted by fresh application to the General Secretary Association.
4. Privileges of members:
 - a) They shall be entitled to receive the publications of the association either free or at rates as fixed by the council of Association.
 - b) They shall be entitled to vote on all resolutions put forward at the meetings of the Association.

- c) They shall have the right to take part in scientific lectures, seminars, conferences, demonstration and discussions by the Association.
- d) They shall be entitled to enjoy other privilages as per dicussion of the council.
- e) They shall be entitled to use the reading room and library of the Association, if there is any.

5. Termination of membership:

The membership of the association can be terminated by any one of the three ways as mentioned below.

- i) By resignation.
- ii) By nonpayment of the subscription in time.
- iii) By indisent behaviour or conduct of any member which shall be deemed prejudicial to the interest of the Association or found to be responsible for bringing disrepute to profession or Association. In such cases any member shall terminate to hold the membership by the resolution of the council of the Association.

6. Subscription: - The annual subscription shall always be pay as advance either in one instalment for one year or by half yearly instalment.

The annual subscription of all catagories of members shall be Rs. 36/- No subscriptions shall be collected from honorary members and they will not be eligible to vote on any matters and to hold the office of the association.

7. Council of the Association: - The Office bearers of the Association shall constitute the council of the Association.

8. Office bearers: The Association shall have the following office bearers for the proper management of its activities.

- i) A President.
- ii) A Vicepresident.
- iii) A General Secretary
- iv) A Joint Secretary cum Treasurer
- v) Editor

9. Power and Fuctions of the Council of the Association

- i) The council of the Association shall carry out all the administrative work of the Association according to the constirution of the Association.
- ii) The council shall form within itself or with the inclusion of some other ordinary members of the Asscociation or dissolve as when necessary committies of not more than three members for some specific purpose such as finance, Propaganda etc. A committee of such type which also include member cum editor shall look after the work of publishing a bulletin or Journal, what so ever it mav be, which shall be the official organ of the Association, or other publications.
- iii) The council of the Association shall have following powers.
 - a) To appoint a special adhoc committee or committees and to deligate a portion of its powers to such committees.
 - b) To make some ammendments in the articles of the constitution as time demands, in view of the aims and obiectives of the Association, by the concent of the general body.

- c) To admit, refuse or redimit admission,
 - d) To sanction all expenclitures of the Association.
 - f) To arrange for conferences and general body meeting.
 - i) To prepare or ammend by laws in furtherence to the approval of the general body at its next meeting.
 - j) To entertain, investigate and determine any dispite or reference, or matter that may be brought to its notice by any member.
 - h) To take all other steps for the fulfilment of the aims & objectives of the Association.
- iv) The decision of the council of the Association shall be final in all matters not covered by the rules of the Association.

The council shall prepare an annual report of the work of the Association together with an audited of its finance & present it to the general body of the Association of its annual meeting for adoption.

10. Meeting of the Association: - The meeting of the association shall be of the following kind:-

- i) Meeting of the council- The council of the Association shall ordinarily be meet once in 4 months or often as it may be necessary. The qorum of such meeting shall be four.
- ii) General body meeting: - The general body of the association shall meet ordinarily once in a year, or at the time and place of Nepal Veterinary conference or at any other time & place as per decission of the council. The General Secretary shall call for such meetings not later than a month in the case of the general body and not later than two weeks in the case of the council from the date of the receipt of the requisition. The quorum in the above cases will be 50 of the total number ol members for the general body.

Ordinarily al least 2 weeks notice of the meeting shall be given to all the members in case of the council and one month in the case ol the general body giving the place the date and time of the meeting and also the agenda for it.

- iii) Emergency meeting: - In case of emergency, the general secreary, in consultation with the president, can call for a meeting at a short notice, but in no case, shall it be less than 10 days, by giving the place date, time & agenda.

11. Quorum: - The quorum of the meeting shall be as mentioned in Article 10 sections i) & ii) of the constitution in all cases. If a member of the council fails to present himself consecutively, in two meetings without any previous notification giving some specific reason causes to be a member of the council.

12. The method of filling the vacancy in the council:

- i) Any vacaacy caused by any reason in the council except that of the President shall be filled up by, any member of the Association nominated by the President for the purpose, with the concent of the remaining members of the council.
- ii) The vacancy of the president shall be filled up by the vice president until next Nepal veterinary conference.

13. At all meerings of the general body and of the council, the decision of the majority shall prevail and in case of equality of notes, the presiding officer shall have the privilage of casting a deciding vote.

14. Any member of the Association can move at the general body meeting any resolution in furtherence of the objectives of the Association, provided notices thereof had been given to the General Secretary at least one weak in advance. Power. Function and duties of the Office bearers.-

1. The president:

- i) He is the constitutional head of the organization.
- ii) He shall preside at all meetings of the association, council & of the committees of which he is a member.
- iii) He shall guide and control the activities of the Association
- iv) He shall regulate the proceedings of the meetings and conferences, interpret the rules, and regulation and decide doubtful points.
- v) He shall have a casting vote.
- vi) He shall have the authority to call a meeting of the council in case of emergency arising by any reason what so ever.

2. The vice president:

He shall help the President in the discharge of the functions and carry out the duties of the President during his absence.

3. The General Secretary:

- a) He shall be incharge of the office of the Association and its properties.
- b) He shall carry out all correspondence related to the Association.
- c) He shall organise, arrange and conven all the meetings, conferences, lectures and demonstrations.
- d) He shall record the proceedings of all the meetings, and shall get them duly signed by the President for presentation in the next meetings.
- e) He shall maintain a correct and upto date register of all the members.
- f) He shall be the authority to sanction amount up to Rs. 75.00
- g) He shall bring any matter which he considers necessary in the interest of the Association to the notice of either the council or the general body what so ever may be the case.

4. Joint Secretary cum treasurer:-

- a) Shall help the general secretary in all his duties.
- b) Shall be the custodian of the funds of the Association.
- c) Shall collect subscriptions from the members of the Association.
- d) Shall maintain a correct account of the receipts and submit it to the council as and when required.
- e) Shall officiate as the general secretary endowed with full powers of the General Secretary during his absence for any reason.

16. Funds of the Association:-

The funds of the Association shall be deposited in Nepal Bank Ltd or Nepal Banijya Bank and with drawn with the signature of the President and the Joint Secretary cum Treasurer as and when necessary. The account shall be audited annually by such person or persons and on such terms as the council may determine.

17. Elections of the office bearers:

A. General Rules

- i) The office bearers shall be elected from among the members which does not include honorary

members and Associate members of the Associations every year or at the time of conference.

- ii) No member can stand for more than one post.
- iii) A member standing for a post should be nominated by one member and seconded by the other.
- iv) A member can neither propose nor second more than one name for the same post.
- v) The newly elected office bearers will hold Office after the cessation of conference week.

Bye-laws.

1. The General Secretary working in collaboration with the president, shall facilitate the work of the council by circulating to all members by post whenever necessary to obtain the opinion of the members,
2. The General Secretary shall be responsible to maintain following records)
 - i) Register containing the name of the members with their correct permanent and temporary address.
 - ii) Book containing the agendas and minutes of the general body meeting or the meeting of the council of the Association.
 - iii) Correspondence register & other allied files.
3. The joint Secretary cum treasurers shall maintain the following records.
 - i) Subscription book showing clearly all the relevant details.
 - ii) Receipt book.
 - iii) Cash book.
 - iv) Voucher file
 - v) Bank pass book & cheque
 - vi) Inventory book containing the list of expendable & nonexpendable properties of the Association with all particulars.
4. The General Secretary shall always have an advance of not more than Rs. 25/- and can reimburse it from the Treasury producing the necessary vouchers.
5. The treasurer may have an advance of not exceeding Rs. 10/- withdraw from the bank only when demanded by the Secretary for bonafide expenses of the Association.
6. Items of expenditure not exceeding Rs. 20/- can be authorised by the President. For any items of expenditure exceeding that amount the sanction of the council must be taken.
7. Vouchers for all expenses as far as practicable and necessarily for all amount exceeding Rs. 3/- must be obtained & should be handed over to the treasurer, who shall file it in his office and shall present them for auditing as and when required.
9. A veterinary conference will be held, under the auspices of Nepal Veterinary Association, as far as possible every year or at suitable intervals, as decided by the council of the Association. The place and date of the conference shall be notified by the General Secretary at least before 3 months by correspondence to the members of the Association.

स्वर्गिय भेटेरिनरियनहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली

यस एसोसियसनका निम्नानुसारका आदरणीय सदस्य महानुभावहरूको असामयीक स्वर्गारोहण भएकोमा दिवंगत आत्माको चीर शान्तिको कामना गर्दै शोक संतप्त परिवार प्रति हार्दिक समवेदना व्यक्त गर्दछौं ।

- नेपाल भेटेरिनरी एसोसियसन

क्र.सं.	स्व. भेटेरिनरीयनहरू	स्वर्गारोहण मिति
1.	Dr. Shyam Bir Malakar	2029/06/25
2.	Dr. A.S. Khan	2036
3.	Dr. Karmacharya	1979 AD
4.	Dr. Dil Bahadur KC	2037
5.	Dr. Hari Kishor Pd. Chaurasia	1983-1-28 AD
6.	Dr. Madhu Sudan Sharma	2052-1-11
7.	Dr. Shambhu Nath Pyakurel	2055-10
8.	Dr. Arun Chandra Gupta	2046
9.	Dr. Nataraj Joshi	2054-10-17
10.	Dr. Keshav Raj Sharma	2054-7-10
11.	Dr. Tej Narayan Yadav	2057/12/19
12.	Dr. Bahadur Singh Kunwar	2059/11/15
13.	Dr. Thir Bahadur Singh	2060/10/24
14.	Dr. Janardan Acharya	2062/03/17
15.	Dr. Bir Mardan Basnyat	2065/04/19
16.	Dr. Dharmendra Chaudhary	2065
17.	Dr. Narayan Prasad Basel	2067/09/28
18.	Dr. Kaman Singh Gurung	2068/08/5
19.	Dr. Surendra Sah	2068/06/3
20.	Dr. Grishma Raj Kolachhapati	2070/06/09
21.	Dr. Durga Datt Joshi	2070/08/10
22.	Dr. Uday Singh	2072-02-06
23.	Dr. Upendra Mishra	2072-02-12
24.	Dr. Krishna Raj Hamal	2072-02-19
25.	Dr. Ganesh Raj Pant	2072-12-30
26.	Dr. Uday Pratap Singh	2073-07-01
27.	Dr. Uday Rijal	2073-09-06
28.	Dr. Hom Nath Kattel	2073
29.	Dr. Bivek Das Shrestha	2074-10-01

स्मृतीमा नेपाल भेरेरिनरी एशोसिएसनको जन्म पृष्ठभूमि

डा. मंकेश्वरनाथ पाण्डे, डा. तेज बहादुर बस्नेत, डा. तुल्सी प्रसाद श्रेष्ठ, डा. नील प्रकाश सिंह कार्की,
डा. प्रल्हाद सापकोटा, डा. भोलामेहर श्रेष्ठ र डा. नारायण प्रसाद घिमिरे

भूमिका

यो लेख मिति २०७५।०१।२६ मा नेपाल भेरेरिनरी एशोसिएसनको १३ औं सम्मेलन मनाउने शिलशिलामा एशोसिएसनको कार्यकक्षमा डा. मंकेश्वरनाथ पाण्डे, डा. तेज बहादुर बस्नेत, डा. तुल्सी प्रसाद श्रेष्ठ, डा. नील प्रकाश सिंह कार्की, डा. प्रल्हाद सापकोटा र डा. भोलामेहर श्रेष्ठ सँग छलफल गरी एशोसिएसनको ईतिहास अध्यावधिक गर्ने सन्दर्भमा भएको छलफलमा आधारित छ। यसमा प्रस्तुत सूचना सामग्री स्मृतिपटलमा प्रस्फुटित भएपछि थप छलफल र परिस्कृत गर्नुका साथै सेकेण्डरी श्रोत समेतको प्रयोग गरी अभिलेखन गरिएको हो। छलफलको टिपोट लेखन र अन्य तथ्याङ्कहरूको संकलन तथा विश्लेषण गर्ने कार्य डा. नारायण प्रसाद घिमिरेले गर्नु भएको थियो।

नेपालमा BVSc & AH गर्ने प्रथम भेरेरिनरीयन डा. मंकेश्वरनाथ पाण्डे यो वेला ८९ वर्ष १० महिना पुग्नु भएको र अन्य सहकर्मी भेरेरिनरीयन मित्रहरू पनि आजिवन भेरेरिनरी सेवामा समर्पित हुँदै आईरहनु भएको र आफु भेरेरिनरीयन भएकोमा गर्व गर्दै रमाईलो वातावरणमा पुराना स्मृतिहरूमा रमाउने प्रयास गरिएको थियो। आफुले गरेको भेरेरिनरी सेवाबाट पशुपन्छी पालकको मन जित्न सकेको र भेरेरिनरी एशोसिएसनको स्थापनादेखि हालसम्म पेशागत हक हितको लागि लागिपरे आएकोमा उल्लेखनीय सफलता हासिल गरेको अनुभव बताउनु भयो। पटनामा पढ्न जाँदा डा. तेज बहादुर बस्नेतले डा. शम्भु प्याकुरेललाई र डा. तुल्सीले डा. उदय सिंहलाई साइकलमा राखेर घुमाएको, बाटाका जुता पसल देखाएको, कपाल काट्ने हजामको पसल देखाएको स्वर्णिम कलेज जीवनको स्मरण र छलफल गरिएको थियो। आजिवन दौरा सुरुवाल लगाउने डा. थिर बहादुर सिंहलाई पाईन्ट सर्ट लगाउन सिकाउनु परेको रमाईलो र हाँसोका विचमा भेरेरिनरी एशोसिएसन स्थापना गर्दाका क्षणहरूको सम्भोसम्मका भ्रमहरूको आधारमा यो लेख तयार गरिएको छ। उहाँहरू सबैजनाले नेपालमा एलोप्याथि प्रणालीको भेरेरिनरी सेवा तत्कालिन शाही नेपाली सेनाका क्याभलरीबाट डा. डिल बहादुर खत्रिले वि.सं. १९९५ साल तिर सुरु गरेको तथ्यमा सबैजना सहमत भइयो। अर्को तर्फ, सेना बाहिर सर्वसाधारणको स्तरमा भने वि.सं. १९९६ मा डा. थिर बहादुर सिंहले कृषि विभाग भेरेरिनरी सेक्सन अन्तरगत त्रिपुरेश्वरमा सुरु गर्नु भएको थियो जुन डिस्पेन्सरी वि.सं. १९९७ मा भेरेरिनरी अस्पतालमा परिणत गरिएको थियो भन्ने बारेमा एकमत भएको थियो।

नेपालमा भेरेरिनरी सेवाको विकासक्रम र एशोसिएसनको स्थापनाको पृष्ठभूमि

१. परम्परागत औषधोपचार

सन् १९०० को दशकमा भारतीय उपमहाद्विपमा गौगोटी रोगको पटक पटक भएको व्यापक प्रकोपबाट वर्षेनी ठुलो धनजनको क्षति हुने गर्दथ्यो। नेपालमा परम्परागत अनुभव, आयुर्वेदिक, आध्यात्मिक (धामी भौँक्रि, भ्रारफुक), जडिबुटी, होमियोप्याथि, स्थानीय अनुभव, ज्ञान र शिपको प्रयोग गरेर विभिन्न समुदायमा आफ्नै किसिमले पशुपन्छीको परम्परागत स्वास्थ्योपचार गर्ने प्रचलन रहेको थियो। पशुपन्छी वा मानिस विमारी पर्नुलाई देवी देवता रिसाएको, ग्रह विग्रेको वा दशा लागेको आदि विभिन्न विश्वासमा भ्रारफुक, धामी भौँक्रि गर्ने गरिन्थ्यो। राजा र राणाहरूका दरबारमा भने भारतको कलकत्ताबाट एलोप्याथि वा होमियोप्याथी अभ्यास गर्ने “भेरेरिनरी डाक्टर” भ्रिकाएर घोडा तथा गाईवस्तुको औषधोपचार गराउने गरेको पाईन्छ। तत्कालिन प्रधानमन्त्री श्री ३ जुद्ध शम्शेरले कलकत्ताबाट डा. डि. एन. सरकार (GBVC) लाई बोलाएर आफ्ना घोडाको एलोप्याथिबाट स्वास्थ्योपचार गराएको र पछि होमियोप्याथिका किताब ल्याएर होमियोप्याथि पद्धतिबाट उपचार गर्ने गरेको पनि सुन्नमा आएको छ। यस्तै होमियोप्याथिका अभ्यासकर्ता एक जना खुस बहादुरले हालको केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाको परिसरमा घरेलु विभाग तर्फको एक कुनामा स्थापित सरकारी घोडा तबेलामा होमियोप्याथि अभ्यास गर्ने गर्दथे। जुद्ध शम्शेरका ईण्डियन डा. सरकारले चलाएको होमियोप्याथि सेवालार्ई पछि खुस बहादुरले निरन्तरता दिएको हुनसक्ने अडकल गरियो।

२. बिहार भेरेरिनरी कलेजको सम्भना

बि.सं. १९९० को दशकमा भारतको पटनामा भेरेरिनरी कलेज खोलेर १८ महिनाको डिप्लोमा स्तर (Graduate of Bihar Veterinary College, GBVC) को नन्ग्राजुएट पढाई सञ्चालन हुने गर्दथ्यो । पछि त्यो १८ महिनाको GBVC कोर्ष पुरा गरेका नन्ग्राजुएटहरूलाई थप २ वर्षको कोर्ष गराएर Bachelor of Veterinary Science and Animal Husbandry (BVSc & AH) को ग्राजुएट उपाधि दिन थालियो । धेरै जनशक्तिको खाँचो परेकाले साँभ विहान डिप्लोमा र दिउसो ग्राजुएटको गरी दुवै उपाधिवालाको कक्षा सञ्चालन गरियो । त्यतिवेला पटना भेरेरिनरी कलेज विद्यार्थिको संख्याको हिसाबले संसारकै सबभन्दा ठुलो कलेज मानिन्थ्यो । त्यहाँबाट उत्पादित प्राविधिक जनशक्तिलाई विशेषगरी गौगोटी रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने कार्यमा लगाईन्थ्यो । भारत पटनाका भेरेरिनरीयनहरूले पेशागत हक हितको संरक्षणको लागि भेरेरिनरी एशोसिएसन खोलेका थिए जुन जेठो भेरेरिनरी एशोसिएसनको नामबाट परिचित छ ।

सो एशोसिएसनमा दुबै उपाधि भएका जनशक्तिहरू सदस्य थिए । सो समयमा नेपालमा बारम्बार फैलने गौगोटी रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल सरकारले छात्रवृत्ति प्रदान गरेर पटनामा सर्वप्रथम थिर बहादुर सिंह समेतका ४ जनालाई भेरेरिनरी विज्ञान पढ्न पठाएकोमा पढ्न नसकेर ३ जना फिर्ता भए भने डा. थिर बहादुर सिंहले GBVC को उपाधि लिएर बि.सं. १९९६ मा नेपाल फर्किनु भयो । उहाँसँगै छात्रवृत्ति पाएर पढ्न गएका तर पढाई छाडेर नेपाल फर्केकाहरू अर्को वर्ष पुनः छात्रवृत्ति पाएर कृषि विषय पढ्न गएका थिए ।

३. भेरेरिनरी डिस्पेन्सरीको स्थापना

डा. थिर बहादुर सिंह नेपाल फर्कने समयमा त्रिपुरेश्वरमा खुश बहादुरले होमियोप्याथि औषधोपचार गरेर घोडाको उपचार गर्दथे भने डा. डिल बहादुर खत्रीले पटनाबाट GBVC उपाधि हासिल गरेपछि नेपाली सेनाका घोडाको औषधि उपचार गर्ने गरी छोटो समय काम गर्नु भएको थियो । उहाँले नेपालमा सर्वप्रथम घोडा तबेलाबाट एलोप्याथि प्रणालीको भेरेरिनरी उपचार पद्धति सुरु गर्नु भएको हो । तर सेनामा काम गरेको कारण सर्वसाधारणमा उहाँको प्रचार भएन । तसर्थ, नेपालमा एलोप्याथि भेरेरिनरीका प्रवर्तक स्व. डा. डिल बहादुर के.सी (GBVC) हुन् भन्नु अन्यथा नहोला तर उहाँ भारतबाट दरबारहरूमा आउने तर सर्वसाधारणलाई जानकारी नहुने अन्य होमियोप्याथि तथा एलोप्याथि भेरेरिनरी डाक्टर जस्तै कतिवेला सेनामा कार्य गर्नु भयो भन्ने बारेमा सर्वसाधारणलाई जानकारी नभएकोले थप खोज गर्न आवश्यक छ ।

गौगोटी (रिन्डरपेष्ट) महामारीबाट पटक पटक हुने गरेको पशुको क्षतीको पृष्ठभूमिमा परम्परागत पशु चिकित्सा पद्धतीमा सुधार ल्याउन राजदरबारबाटै भारतको पटनामा आधुनिक पशु चिकित्सा विज्ञान अध्ययन गर्न डा. थीर बहादुर सिंहलाई पठाईएको थियो । बि.सं. १९९६ मा अध्ययन पुरा गरेर फर्किएपछि काठमाण्डौको त्रिपुरेश्वरमा उहाँको नेतृत्वमा भेरेरिनरी डिस्पेन्सरीको स्थापना गरेपछि तत्कालिन दरबारको घेरा भन्दा बाहिर सर्वसाधारणको स्तरमा पनि आधुनिक एलोप्याथि प्रणालीको भेरेरिनरी सेवा सुरु भएको हो । नेपाल सरकारले साविकको सिंहदरबार पुतली बगैचा स्थित कृषि विभाग अन्तरगत एउटा भेरेरिनरी सेक्सन स्थापना गरे पनि त्रिपुरेश्वर परिसरबाटै नेपालमा एलोप्याथि प्रणालीको भेरेरिनरी सेवा सञ्चालन गरेको थियो । त्यही डिस्पेन्सरीमा स्टकमेन र स्टक सुपरभाईजरको तालिम पनि दिईन्थ्यो । पछि सन् १९५७ मा कृषि स्कुलको स्थापना भएपछि तालिम दिने कार्य त्रिभुवन विश्वविद्यालयको जिम्मामा सरेको थियो । यो डिस्पेन्सरीलाई बि.सं. १९९७ मा केन्द्रीय पशु चिकित्सालयमा स्तरोन्नति गरिएको थियो । बि.सं. १९९६ देखि २०१६ सालसम्म डा. थीर बहादुर सिंहले एकलै तात्कालिन सरकारको भेरेरिनरी सेक्सनको प्रमुख भएर सो डिस्पेन्सरी सञ्चालन गर्नु भयो ।

बि.सं. २०१२ तिर नेपाल सरकारको छात्रवृत्ति पाएर पटनामा भेरेरिनरी विज्ञान पढ्न गएका डा. मंकेश्वरनाथ पाण्डेले BVSc & AH को उपाधि लिएर बि.सं. २०१६ सालमा पटनाबाट फर्किनु भयो र डा. थीर बहादुरलाई डिस्पेन्सरी सञ्चालन गर्नमा सहयोग गर्न थाल्नु भयो ।

४. गौगोटीको प्रकोप, दक्ष जनशक्तिको अभाव र कोलम्बो प्लान मार्फत भेरेरिनरी जनशक्तिको विकास

नेपालमा बि.सं. २०१० पछि विशेषगरी काठमाण्डौ उपत्यका र तराई समेत मुलुकका विभिन्न भागमा गौगोटी

रोगको व्यापक प्रकोप देखियो । सो समयमा आम जनसमुदायमा रोगव्याधिको सम्बन्धमा केवल अनुभवबाट सिकेको र अन्धविश्वासमा आधारित उपचार पद्धति प्रचलनमा थिए । एलोप्याथी प्रणालीको भेटेरिनरी सेवाको सुरुवात नै भएको थिएन र काठमाण्डौ, विरगञ्ज, नेपालगञ्ज, विराटनगर लगायतका कतिपय स्थानमा होमियोप्याथि चिकित्सा प्रणालीको अभ्यास गर्ने गरिन्थ्यो । त्यसबाट गौगोटीको प्रकोपमा कुनै असर नपरेको कारण नेपाल सरकारले भारतीय (Indian Cooperation Mission, ICM) तथा अमेरिकी सहायोग नियोग (US AID) को आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा कोलम्बो प्लान अन्तरगत भेटेरिनरीयन जनशक्तिको आवश्यकता पुरा गर्न बिहार भेटेरिनरी कलेज पटना, भारतमा BVSc & AH को लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था भयो । यसै कार्यक्रम अन्तरगत वि.सं. २०१२ सालदेखि छात्रवृत्ति दिएर पढ्न पठाउन थालियो । फलस्वरूप निम्नानुसारका भेटेरिनरीयनहरु वर्षेनी नेपालमा आउन सुरु गरे:

- वि.सं. २०१६: डा. मंकाेश्वरनाथ पाण्डे, नेपालका BVSc & AH उपाधि हासिल गर्ने प्रथम भेटेरिनरीयन
- वि.सं. २०१७: डा. शम्भुनाथ प्याकुरेल
- वि.सं. २०१८: डा. श्यामबीर मालाकार, डा. अरुणचन्द्र गुप्ता र डा. नटराज जोशी समेतका ३ जना । यी भेटेरिनरीयनहरुले सरकारी जागिरमा समावेस भएपछि भेटेरिनरी सेक्सनमा प्राविधिक जनशक्ति बलियो भएको थियो । सँगै पढ्न गएका वेद बहादुर खड्का र सागर बहादुर भने भेटनरी पढाई छाडेर नेपाल फर्किएका थिए ।
- वि.सं. २०१९: डा. नरेन्द्र बहादुर सिंह, डा. धन बहादुर सिंह, डा. तेज बहादुर बस्नेत, डा. शिवलखन गुप्ता, डा. केशवराज शर्मा र डा. भवानन्द ठाकुर समेतका ६ जना
- वि.सं. २०२०: डा. खड्ग प्रसाद ढकाल, डा. सुन्दरलाल श्रेष्ठ, डा. मुरलीदत्त लोहनी, डा. कमानसिंह गुरुड र डा. उपेन्द्र मिश्र समेतका ५ जना
- वि.सं. २०२१: डा. उदय सिंह, डा. विवेकदाश श्रेष्ठ, डा. त्रैलोक्यानन्द वैद्य, डा. तुल्सी प्रसाद श्रेष्ठ, डा. सुवर्णलाल श्रेष्ठ र डा. केशवनाथ उपाध्याय समेतका ६ जना
- वि.सं. २०२२: डा. सुरेन्द्र कुमार श्रेष्ठ, डा. पद्मनाथ शर्मा, डा. प्रवेशमान सिंह प्रधान, डा. दुर्गादत्त जोशी, डा. ब्रजकान्त भा, डा. बीरमर्दन बस्न्यात र डा. लालबहादुर चन्द समेतका ७ जना
- वि.सं. २०२३: डा. जपनारायण बहादुर श्रेष्ठ, डा. मुक्तिनारायण श्रेष्ठ, डा. भोलामेहर श्रेष्ठ, डा. अब्दुल समाद खाँ, डा. मधुसुदन शर्मा, डा. ईश्वरलाल कर्माचार्य समेतका ६ जना
- वि.सं. २०२४: डा. श्रीवस्तमान मल्ल
- वि.सं. २०२५: डा. नील प्रकाश सिंह कार्की र डा. ठाकुर प्रसाद सुब्बा

यसरी एशोसिएसनको स्थापना कालसम्म करिब ४० जना भेटेरिनरीयनहरु मुलुकमा कार्यरत रहेको पाईन्छ ।

५. एशोसिएसनको आवश्यकता

नेपालबाट बिहारमा अध्ययन गर्ने समयमा सबैले बिहार भेटेरिनरी एशोसिएसनका कृयाकलापहरु, अध्ययन, अनुसन्धान र भेटेरिनरी सेवाको मर्मको बारेमा राम्ररी अनुभव गर्ने अवसर मिलेकोले नेपालमा पनि एशोसिएसन खोल्ने बारेमा मनमा बिजारोपरण पटनामा छँदै भएको हो । डा. शम्भुनाथ प्याकुरेल ज्यादै तिक्ष्ण बुद्धिका अत्यन्तै इन्टेलिजेण्ट भेटनरियन हुनुहुन्थ्यो । साँच्चै भन्ने हो भने यो एशोसिएसन खोल्नु पर्छ भन्ने बिषयमा सबैको मनमा भएपनि यसको सुत्रधार उहाँ नै हो भन्ने सबैलाई महसुस भएको छ ।

वि.सं. २०२०/२२ तिर दिनभरि त्रिपुरेश्वरमा काम गरेर साँझपख न्यूरोड पिपल बोट र भूगोल पार्कमा घुम्न जाने, सबैजना भेटघाट गर्ने, हामी सबै भेटेरिनरीयनको बानी नै बसेको थियो । डा. मालाकार ज्यादै रसिक हुनुहुन्थ्यो । न्यूरोडमा डा. पाण्डेका एक जना धर्मराज गुप्ता नामका साथिले खोलेको चिया समोसाको पसलमा बसेर हामी बीच चिया गफ हुन्थ्यो । त्यो बेला शिक्षकहरुले पनि एशोसिएसन खोलेका थिए र निकै चर्चा हुने गर्दथ्यो ।

हामीलाई पनि प्रोफेसनल एशोसिएसन बनाउने ईच्छा भयो ।

हामीले एशोसिएसन खोल्ने नै भयौं र डा. प्याकुरेलले कल्पनालाई लिपिबद्ध गर्नु भयो । तर कृषिका हाकिम र सचिवले एशोसिएसनको नामै सुन्न नचाहने अवस्थामा थिर बहादुर डाक्टर सावलाई कसरि मनाउने भन्ने भयो । केहि गरी थाहा पाईहाले भने त दुख दिने, जथाभावी सरुवा गरिदिने डरले कतै कुनै लिखत प्रमाण नराखिकन २०२२/२३ सालदेखि नै अनौपचारिक रुपमा अबदेखि तपाईं अध्यक्ष हुने भन्दै वि.सं २०२१ देखि २०२४ सम्म मुखैमुखले अनौपचारिक वा मौखिक रुपमा नेतृत्व चुन्ने गरियो । प्रशासनिक हिसाबले डा. थिर बहादुर सिंहलाई सबैले मान्ने भए पनि उहाँ BVSc & AH अर्थात ग्राजुएट नभै GBVC (डिप्लोमा) भएकाले उहाँलाई प्रस्तावित भेटेरिनरी एशोसिएसनको सदस्य बनाइएन । प्रथम भेटेरिनरी ग्राजुएट भएकाले हामीले डा. पाण्डेलाई औपचारिक रुपमा नै नेतृत्व लिन अनुरोध गर्यौं तर उहाँले डा. थिर बहादुर सिंह र महानिर्देशक जानकीसँग ठाकठुक परिरहने, आयोजनामा अलि बढि सुविधाजनक जागिर भएकोले उहाँले नेतृत्व लिन ईन्कार गर्नु भयो । मन्द मन्द एशोसिएसन खोलेको कुरा थाहा हुँदै गयो र हामी माथि कारवाही हुनसक्ने अवस्था सिर्जना हुँदै गयो ।

प्रशासनिक क्षेत्रको विभिन्न असहयोगका बावजुद पनि डा. नरेन्द्र बहादुर सिंहको अथक प्रयासबाट वि.स. २०२३ मा भेटेरिनरी प्रयोगशालाको राजा महेन्द्रबाट उद्घाटन गराउन सफल भएपछि त भेटेरिनरीयनहरुको शिर सगरमाथा जस्तै उच्चा भएको सम्बन्धमा विभाग तथा मन्त्रालयमा बस्नेहरुलाई पाच्य भएन र धेरै तिगडमबाजी गरेका थिए । त्यो समयमा धेरै मेहेनतले खोलिएको हुनाले भेटेरिनरी प्रयोगशालामा हामी सबैजना धेरै खटेर काम गर्थ्यौं, भ्याक्सिन बनाउने, माईक्रोवायोलोजिकल तथा पारासाईटोलोजिकल परीक्षण गर्ने गर्दथ्यौं । भेटेरिनरी सेवाको महत्व उजागर गरी वैज्ञानिक आधारमा भेटेरिनरीयनको शिर उचा पार्ने प्रयासहरु भएका थिए । पछि गएर रोग निदान तथा भ्याक्सिन उत्पादनको लागि खोलिएको भेटेरिनरी प्रयोगशालाले स्वदेश तथा विदेशमा निकै महत्व पायो । बभाडमा प्लेग फैलिएको समयमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा उपलब्ध नभएकोले भेटेरिनरी प्रयोगशालाबाट मिडिया र उपकरण लगेर पासचुरेला कल्चर गरिएको थियो । त्यसैले हामी भेटेरिनरीयनहरु जहिले पनि भेटेरिनरी मेडिकल विज्ञानको आधारमा तर्क गर्ने गर्थ्यौं, अरुले ईर्ष्या गर्थे ।

हाकिमहरुको एकलौटी मनोमानी र भेटेरिनरी प्रोफेसन प्रतिको हेपाहा प्रवृत्तिलाई सहन नसकेर हामी अभि संगठित भयौं । दूर्भाग्यवस सुरुमा नेपाल सरकारको छात्रवृत्तिमा पटना गएर भेटेरिनरी पढ्न नसकेर फर्केकाहरु विभाग र मन्त्रालयमा शक्तिशाली पदमा आसिन थिए । उनीहरुमा हिनतावोध थियो, हामी ग्राजुएट उनीहरु अण्डर ग्राजुएट (कृषि) भएका, कलेज पढ्दादेखि नै जो कसैले पनि हामीलाई डाक्टर साहेब भनेर मान गर्ने उनीहरुलाई कसैले नगन्ने, जागीर बाहेक अरु केही गर्न नसक्ने जनशक्ति नेपालमा आउनासाथ डाक्टरको पनि हाकिम हुन पाएकोमा उनीहरु मन्दाएका थिए । ईतिहासमा कहिल्यै पनि भेटेरिनरी क्षेत्रलाई स्वतन्त्र भएर मन्त्रालय वा विभागमा नेतृत्व गर्न नपाए पनि यदाकदा छुट्टै विभाग भएको मौका पाएको बेलामा भेटेरिनरी क्षेत्रमा उल्लेखनीय उपलब्धिहरु हासिल गरेका थियौं ।

६. नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको जन्म

कृषि विभागका डाईरेक्टर जानकी प्रधान धेरै आक्रामक, डोमिनेन्ट र शक्तिशाली थिए । भेटेरिनरी सम्बन्धी सम्पूर्ण जिम्मेवारीको अधिकार प्रत्यायोजन गरी डा. थिर बहादुरलाई दिएका थिए तापनि कसैले कसैको विरुद्धमा कुरा लाईदियो भने दरबारसम्म पुग्न सक्थ्यो र जे पनि हुन सक्ने त्रासदिपूर्ण वातावरण भएकाले कुनै पनि निर्णय लिनु पर्दा सदैव आदेश लिएर मात्र गर्ने प्रचलन थियो । बिहार भेटेरिनरी कलेजको वातावरण छाडेर त्रिपुरेश्वरमा एलोप्याथि पद्धति समेत अभ्यास गर्ने उपयुक्त वातावरण भइ नसकेको, भेटेरिनरी सेक्सन अन्तरगत कृषि विभागका हाकिमहरुको दवाव र दासत्व मनोवृत्ति, भेटेरिनरी प्रोफेसनको बारेमा सरोकारवालाहरुले महत्व नै नबुझेको र उपेक्षित हुनु पर्ने अवस्था, गौगोटि लगायतका आर्थिक सामाजिक महत्वका रोगव्याधिहरुको चाप, भेटेरिनरीयनका हिसाबले निर्वाह गर्नु पर्ने कर्तव्यवोध भौतिक साधन, सुविधा र सेवा, अध्ययन वा अनुसन्धान गर्ने वातावरणको कमी जस्ता विभिन्न चुनौतिपूर्ण पक्षहरुले भेटेरिनरीयनहरुलाई पेशागत रुपमा संगठित हुन थप प्रेरणा गरेको हुन सक्दछ ।

हामीले भेटेरिनरी एशोसिएसन खोल्ने निधो गरेर न्यूरोड आसपासमा डा. विवेकदासको घरमा बैठक गर्यौं । उनी सरकारी सेवामा नभएकोले ठाडै केही गर्न नमिल्ने, धेरै नबोल्ने गम्भिर स्वभावका तर दरो अठोट भएका डा.

विवेकदासलाई अध्यक्ष बनाउने र अरुहरु कार्यकारिणीमा बस्ने सल्लाह भयो । बि.सं. २०२४ साल असार ११ गते काठमाण्डौ बसन्तपुर स्थित डा. विवेकदाश श्रेष्ठको घरमा गोप्य रुपमा बैठक बसेर डा. शम्भुले हातले लेखेको विधान अनुरूप नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनको तदर्थ समिति गठन गरी विधिवत स्थापना गरिएको थियो । यो एशोसिएसनलाई बि.स. २०२५ सालमा बागमति अञ्चलाधिस कार्यालयमा दर्ता नं. २५ मा विधिवत दर्ता गरियो ।

सो समयमा भ्याक्सिन प्रयोगशालामा डा. शम्भु, रोग निदान प्रयोगशालामा डा. नरेन्द्र कार्यरत रहेको र यस एशोसिएसनलाई जन्म दिने सुत्रधार र माईन्यूटिड गर्ने श्रेय डा. शम्भुनाथ प्याकुरेल र निरन्तर लागि परेर व्यवहारमा उतार्ने श्रेय डा. नरेन्द्र बहादुर सिंहलाई जान्छ । नेतृत्व लिने डा. विवेक दाश श्रेष्ठ र कार्यकारिणी सदस्यहरु डा. अरुणचन्द्र गुप्ता, डा. पाण्डे र डा. तेज बहादुर बस्नेत लगायत अन्य सबैको सहयोगमा हामी संगठित हुन सक्यौं । एशोसिएसनलाई वैज्ञानिक अध्ययन र अनुसन्धानमा केन्द्रित गर्ने र वैज्ञानिक उपलब्धिहरु प्रकाशन गर्ने अभिप्रायले डा. प्याकुरेल प्रधान सम्पादक बन्नु भयो । डा. प्याकुरेल सधैं प्रधान सम्पादक बन्नु भयो उहाँले कार्यकारीणीको नेतृत्व लिनु भएन । एशोसिएसनले आफ्नो वैज्ञानिक प्रकाशन Bulletin of Veterinary Science and Animal Husbandry, Nepal लाई नियमित रुपमा प्रकाशित गर्दै भेटेरिनी सेवालाई विशुद्ध वैज्ञानिक पेशागत संस्थाको रुपमा विकास गर्दै आइयो ।

केही समयपछि नरेन्द्र बहादुर सिंहलाई भैरहवा, डा. सुन्दरलाल श्रेष्ठलाई विराटनगर, डा. दुर्गादत्त जोशीलाई भ्याली बाहिर सरुवा गरी भेटेरिनरीयनहरुलाई संगठित नहोउन् भन्ने आसयले तितरबितर पार्ने हरकत गरियो । डा. धन बहादुर सिंह पल्टनमा भएकाले बाहिरी गतिविधिमा संलग्न हुन मिल्थेन । काठमाण्डौमा भेटेरिनरीयनको कमी भएकाले गतिविधिमा केही सिथिलता आएपनि हामीले हार खाएनौं र एशोसिएसनलाई निरन्तरता दिईरह्यौं ।

- जय पशुधन !

पशु सेवा विभागको ऐतिहासिक विकासक्रम

डा. बिमल कुमार निर्मल, डा. चन्द्र ढकाल र डा. नरेश प्रसाद जोशी

मानव सभ्यताको विकाससंगै पशुपालन व्यवसाय सम्बन्धित रहेको देखिन्छ । दुर्ग युगमा पनि मानिसले कुकुरलाई सहयोगीको रूपमा शिकार खेल्न प्रयोग गरेका तथ्यहरु प्राय ऐतिहासिक लेखोटहरुमा पाईन्छ । आज भन्दा करिब ९ हजार वर्ष अघि मिश्रको सभ्यतामा बाखापालन र भेडापालन गरिएका तथ्यहरु भेटिन्छन भने करिब ४ हजार वर्ष अघिदेखि नै ईजिप्टमा गाईपालन गरेको तथ्य समेत ईतिहासमा उल्लेख छ ।

नेपालको पशुपन्थी विकासको ईतिहास हेर्दा विक्रम सम्वत १९०८ मा तत्कालिन राणा प्रधानमन्त्री जंगबहादुर राणा बेलायतको भ्रमण गरी नेपाल फर्कदा दुई गोटा जर्सी गाई एउटा जर्सी साढे, र केही ह्वार्ट क्लो भरको बीउ आयात गरी पशु प्रजननको कार्य चालनी गरेको देखिन्छ भने पशुपन्थी विकासको कार्यक्रमको थालनी संस्थागत रूपमा विक्रम सम्वत् १९७८ मा चारखालमा स्थापित कृषि अड्डाबाट शुरू भएको हो । १९८२ सालमा सिंहदरबार परिसरमा कृषि प्रदर्शन फार्म खुल्यो । यसपछि कृषिको समग्र विकास गर्ने उद्देश्यले वि.सं. १९९४ मा कृषि परिषद्को गठन भयो । परिषद्बाट कृषि विकासको लागि कृषि फार्महरू खोल्ने, सर्भेक्षण कार्यहरू गर्ने जस्ता कार्यहरू भए ।

वि.स. २००० मा मकवानपुरको चित्लाङ, नुवाकोटको ककनी र शिवपुरीमा भेडा विकास फार्महरू स्थापना भए । त्यसैवर्ष पाकिस्तानबाट रेड सिन्धी जातको गाई आयात गरियो । तत्कालिन प्रधानमन्त्री चन्द्र शमसेरले ने पाली विद्यार्थीलाई भारतमा कृषि तालिमको लागि पठाएको उदाहरणले तत्कालिन समयमा समेत कृषि विकासमा राज्यतर्फबाट नै अगुवाई गरेको देखिन्छ ।

वि.स. १९९७ मा भेटेरिनरी डिस्पेन्सरी स्थापना गरी होमियोप्याथी पद्धतीबाट पशु उपचार गरिएको देखिन्छ भने वि.स. १९९८ मा त्रिपुरेश्वरमा भेटेरिनरी हस्पिटलको स्थापना गरियो । वि.सं. २००४ मा परवानीपुर सेन्ट्रल एक्सपेरिमेन्टल एण्ड रिसर्च फार्म खडा गरी कृषि अनुसन्धानलाई जोड दिन थालियो । वि.सं. २००७ को परिवर्तन पछि कृषि परिषद् भएका विभिन्न कार्यहरूको लेखाजोखा भयो । त्यसैको आधारमा वि.सं. २००८ मा कृषि परिषद् लाई विघटन गरी त्यसबेलाको सबैभन्दा माथिल्लो निकायको रूपमा रहने गरी कृषि विभाग खडा भयो । तत्कालिन कृषि परिषद्को सेक्रेटरीलाई नै कृषि विभागको डाईरेक्टरमा नियुक्ति गरियो ।

वि.स. २००९ मा अमेरीकी नियोगको सहयोगमा त्रिभुवन ग्राम विकास कार्यक्रम मार्फत कृषि प्रसारका संस्थागत संरचना शुरू गरियो । वि.सं. २०१० मा कृषि विभागमा एग्रोनोमी, हार्टिकल्चर, लाईभस्टक एण्ड डेरी, एगृ ईन्जिनियरिङ र फिसरिज (भेटेरिनरी बाहेक) गरी ५ सेक्सनहरू खडा भए । ती सेक्सनका मातहतमा कृषि विकासका विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन हुन थाले । विक्रम सम्वत् २०१० सालमा सहकारी विभाग खडा भयो । वि.स. २०११ मा अमेरीकी सरकारको सहयोगमा ब्लक विकास कार्यक्रम मार्फत कृषि प्रसार सेवा संचालन गरियो । वि.स. २०१३ देखि २०१५ सालसम्म त्रिवर्षिय योजना शुरू भयो।यो योजनाले पशु विकासका क्रियाकलापहरूलाई योजना बद्ध तरिकाले शुरूवात गर्‍यो । सरकारी स्तरबाट उन्नत नश्लका गाई, भेडा, वंगुर र कुखुराका आयात गरि यो । दोश्रो त्रिवर्षिय योजनामा पशु विकासका क्रियाकलापलाई विशिष्टीकृत गर्दै भौगोलिक क्षेत्रका आधारमा पशु विकास कार्यक्रमको अवधारणा विकास गरियो । वि.स. २०१४ सालमा कृषि विभाग अन्तरगत कृषि स्कूलको स्थापना गरियो । यो स्कूलबाट तालिम प्राप्त ग्रामिण कृषि कार्यकर्ताको उत्पादन गर्‍यो। ती तालिम लिएका कार्यकर्तालाई थप तालिम दिई जे.टि.ए बनाउने काम उक्त स्कूल अफ एग्रीकल्चरबाट गरियो। वि.स २०१५ मा कृषि विभागको पुर्नगठन गरियो । देशव्यापी रूपमा पशुविकासका कार्यक्रम संचालन गर्न कृषि विभाग अन्तरगत पशुपन्थी सुधार शाखाको स्थापना गरियो । यसै साल देशका विभिन्न भागमा पशु विकास फार्महरू स्थापना गरिए । विक्रम सम्वत् २०१७ सालमा श्री रानी जगदम्बा कुमारीद्वारा श्री जगदम्बा कलेज अफ एगृकल्चर एण्ड रिसर्च ईन्स्टिच्यूटका लागि पहिले स्थानीय विकास मन्त्रालय रहेको पुल्चोकस्थित श्रीमहल भन्ने नीजि महल कृषि विकासको भौतिक संरचनाको रूपमा प्राप्त भयो । वि.सं. २०१९ सालमा कीर्तिपुर बागवानी केन्द्र र गोदावरी मत्स्य विकास केन्द्रको स्थापना भयो । वि.स. २०२४ सालमा खुमलटारमा पशु विकास फार्म स्थापना गरियो । वि.स. २०२४ सालमा पशु सुधार शाखा र पशु स्वास्थ्य शाखा स्थापना भए जुन २०३० सालमा पुन कृषि विभागमा विलय भए । वि.सं. २०३०

सालमा सिंचाईसम्बन्धी कार्यक्षेत्र पनि कृषि मन्त्रालय अन्तर्गत समावेश गराई मन्त्रालयको नाम खाद्य, कृषि तथा सिंचाई मन्त्रालय राखियो । वि.स. २०२४ सालमा पशु सुधार शाखा र पशु स्वास्थ्य शाखा स्थापना भए जुन २०३० सालमा पुन कृषि विभागमा विलय भए। वि.स. २०६९ सालमा काठमाण्डौमा कृषि तथा पशु विज्ञान अध्ययन संस्थान स्थापना भयो जुन २०३१ सालमा चितवनको रामपुरमा स्थानान्तरण गरियो । वि.स. २०३३ साललाई कृषि वर्षको रूपमा मनाइयो यसै वर्ष भारतबाट ठूलो संरचनामा व्याडे रागो, भुमा र वोकाहरु भित्र्याइयो । त्यस पश्चात वि.स. २०३६ साल देखि सरकारबाट पशु सेवा प्रसारको लागि छुट्टै कार्यक्रम संचालनमा ल्याइयो । केन्द्रिय योजना मार्फत समन्वयात्मक पशु विकास कार्य शुरुवात गर्न पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य विभाग स्थापना भयो र पाँचै विकास क्षेत्रमा क्षेत्रीय निर्देशनालय स्थापना भए।

नेपाल सरकारले आ.व.२०३७/३८ मा मन्त्रालयहरुको जिम्मेवारीमा हेरफेर गरि कृषि मन्त्रालयको गठन गर्‍यो । वि.स. २०३९ सालमा ७५ वटै जिल्लामा पशु अस्पताल स्थापना गरिए। त्यस्तै मुलुकभर ४८० पशु सेवा केन्द्रहरु पनि खोलिए। छैटौँ पंच वर्षिय योजना पश्चात पशु विकासको लागि प्रसार सेवाको शुरुवात गरियो र पशु सेवा कन्द्रको तहवाटनै समुह समिति मार्फत पशु सेवा प्रसारका कार्यक्रमहरुको शुरुवात गरियो । यस पश्चात तल्लो तहवाट योजना तर्जुमा गर्ने प्रणालीको शुरुवात गरियो । वि.स. २०४६ सालमा पशु विकास तथा पशु स्वास्थ्य विभागलाई पशु सेवा विभाग नामाकरण गरियो । वि.स. २०४८ सालमा नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदको स्थापना भयो र पशु सेवा विभाग रहेको अधिकांश फार्महरु नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद अन्तर्गत अनुसन्धान केन्द्रको रूपमा सञ्चालन भए । वि.स. २०४९ सालमा पशु सेवा विभाग कृषि विभागमा गाभियो र वि.स. २०५२ सालमा पुन पशु सेवा विभाग छुट्टै विभागको रूपमा स्थापित भयो । त्यस पश्चात ७५ वटै जिल्लामा जिल्ला पशु सेवा कार्यालयहरु ३५९ पशु सेवा केन्द्र र ६४० पशु सेवा उपकेन्द्रहरु स्थापना भए ।

यसै समयमा पशु सेवा विभाग अन्तर्गत चार (पशु स्वास्थ्य, पशु उत्पादन, पशुपंक्षी बजार प्रवर्द्धन र पशु सेवा तालिम तथा प्रसार) महाशाखाहरुको स्थापना भयो । त्यस्तै वि.सं. २०५७ सालमा महाशाखाहरुको नाम परिवर्तन गरी निर्देशनालयको रूपमा पशु सेवा विभाग अन्तर्गत चार वटा निर्देशनालयहरुको स्थापना भयो । वि.सं. २०६१ सालमा पशु उत्पादन निर्देशनालय अन्तर्गत केन्द्रिय गाई भैसी प्रवर्द्धन कार्यालय, केन्द्रिय भेडा बाखा प्रवर्द्धन कार्यालय र केन्द्रिय बंगुर कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यालयहरुको स्थापना भयो ।

नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदको मिति २०७२।१।९ को निर्णयानुसार पशुपन्छी विकास मन्त्रालय स्थापना भए पश्चात नेपालमा पशु विकासको लागि एउटा छुट्टै संरचना स्थापना भएको छ। देशको आवश्यकता र सम्भाव्यता अनुरूप पशुपन्छी विकास सम्बन्धी नीति तर्जुमा एवं कार्यान्वयन गर्ने मूल उद्देश्य बोकेको यस मन्त्रालय मातहतको एक मात्र पशु सेवा विभागको लक्ष्य व्यवसायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक प्रणालीबाट उच्च एवं दीर्घ आर्थिक वृद्धि हाँसिल गरी खाद्य सुरक्षा तथा गरिबी निवारणमा योगदान पुऱ्याउनु रहेको छ ।

नेपालको संविधान जारी भइसकेपछि मुलुक संघीय शासन प्रणालीमा प्रवेश गरेको छ । नेपालको संविधानले राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड मुलतः संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने र राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानून बमोजिम गर्ने संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ । संघीय मर्म र भावना अनुरूप संघमा रहने मन्त्रालयको संख्या घटाइ पशु सेवालाई समेत समेटी एकिकृत कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालयको गठन गरेको छ । त्यस्तै संघ, प्रदेश र स्थानिय तहमा रहने विभिन्न संरचनाहरुको गठन सम्बन्धमा व्यापक छलफल भइरहेको छ । समग्र भेटेरिनरी पेशा र व्यवसायबाट मुलुक र जनताको सर्वोपरी हित हुने गरि प्रशासन पुनःसंरचना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को संक्षिप्त जानकारी

डा. नारायण प्रसाद घिमिर्¹

परिचय

पशु चिकित्सा व्यवसायलाई प्रभावकारी बनाई व्यवस्थित गराउन, वैज्ञानिक ढङ्गले परिचालन गर्न तथा पशु चिकित्सकहरूको योग्यता अनुसार नाम दर्ता गर्ने समेतको व्यवस्था गर्न नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ बमोजिम एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्थाको रूपमा बि.सं. २०५६ सालमा यो परिषद् को स्थापना भएको हो । यस परिषद्ले पशु चिकित्सा व्यवसायलाई सुव्यवस्थित, स्तरीय, मर्यादापूर्ण र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक नीति, कार्ययोजना तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनको लागि नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने, पशु चिकित्सकहरूको योग्यता निर्धारण गरी नाम दर्ता तथा नियमन गर्ने, दर्तावाल पशु चिकित्सकहरूले पालन गर्नु पर्ने आचारसंहिता तयार गरी लागू गर्ने, पशु चिकित्सा शिक्षा दिने शिक्षण संस्था र त्यस्ता संस्थाहरूले प्रदान गरेका प्रमाणपत्र तथा उपाधिहरूलाई मान्यता दिने तथा पशु स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकारलाई आवश्यक परामर्श दिने समेतका प्रमुख कार्यहरू सम्पादन गर्ने गर्दछ ।

परिषद्को कार्यालय भेटेरिनरी कम्प्लेक्स त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौमा पशु स्वास्थ्य निर्देशनालयको परिसरमा रहेको छ ।

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को गठन:

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ को दफा ५ बमोजिम परिषद्को गठन निम्नानुसार हुने व्यवस्था गरिएको छ:

- (क) नेपाल सरकारबाट मनोनित "क" श्रेणीको दर्तावाल पशु चिकित्सक - अध्यक्ष
- (ख) दर्तावाल पशु चिकित्सकहरू मध्येबाट निर्वाचित दुई जना पशु चिकित्सक - उपाध्यक्ष
- (ग) नेपाल सरकारबाट मनोनित "ख" श्रेणीको दर्तावाल पशु चिकित्सक दुईजना - सदस्य
- (घ) दर्तावाल पशु चिकित्सकहरू मध्येबाट निर्वाचित पांच जना पशु चिकित्सक - सदस्य
- (ङ) अध्यक्ष, नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसन - सदस्य

परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार:

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ को दफा ९ बमोजिम परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार निम्नानुसार हुने व्यवस्था गरेको छ:

- (क) पशु चिकित्सा व्यवसाय सुचारु रूपवाट संचालन गर्नको लागि आवश्यक नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तयार गरी त्यसको कार्यान्वयन गर्ने ।
- (ख) पशु स्वास्थ्य सेवा र तत्सम्बन्धी प्रणालीलाई सुव्यवस्थित, स्तरीय, मर्यादापूर्ण र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक नीति, कार्ययोजना तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनको लागि नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने ।
- (ग) पशु औषधि, जैविक पदार्थ, पशुको दाना, चल्ला तथा पशु उत्पादन सामग्रीलाई गुणस्तरयुक्त बनाउन आवश्यक पर्ने मापदण्ड तयार गर्न नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने ।
- (घ) पशु चिकित्सकहरूको योग्यता निर्धारण गर्ने र त्यसरी निर्धारित योग्यता पूरा गरेका पशु चिकित्सकहरूको नाम दर्ता गरी अद्यावधिक अभिलेख राख्ने ।
- (ङ) दर्तावाल पशु चिकित्सकहरूले पालन गर्नु पर्ने आचारसंहिता तयार गरी लागू गर्ने ।

1 रजिष्ट्रार, नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्

- (च) पशु चिकित्सा शिक्षा दिने शिक्षण संस्था र त्यस्ता संस्थाहरूले प्रदान गरेका प्रमाणपत्र तथा उपाधिहरूलाई तोकिए बमोजिम मान्यता दिने ।
- (छ) पशु चिकित्सा र पशु स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकारलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
- (ज) पशु औषधिको खोज वा आविष्कार गर्ने कार्यमा प्रयत्नशील रहने ।
- (झ) अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा हासिल गरिएका पशु चिकित्सासंग सम्बन्धित अनुसन्धान वा अनुभवहरूको आदान प्रदान गरी नेपालको लागि उपयुक्त हुने कुराहरू लागू गर्न नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने ।
- (ञ) दर्तावाल पशु चिकित्सकले आचार संहिताको पालन नगरेमा तोकिए बमोजिमको कार्यविधि पूरा गरी त्यस्तो पशु चिकित्सकको नाम परिषद्बाट हटाउने ।
- (ट) परिषद्को उद्देश्य प्राप्तिको लागि आवश्यक पर्ने अन्य कार्यहरू गर्ने ।

परिषद्का नियम, विनियम तथा मापदण्डहरू

परिषद्ले ऐनमा भएको व्यवस्था कार्यान्वयन गरी निर्दिष्ट उद्देश्य पुरा गर्न निम्नानुसारका नियमावली, विनियमावली तथा मापदण्डहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छः

१. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् नियमावली, २०५७
२. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् (पशु चिकित्सा तथा पशु पालन स्नातक तह उपाधि सम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड) नियमावली, २०६३ र संशोधन सहितका अनुसूचीहरू, २०७२
३. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् पशु चिकित्सा व्यवसाय सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान, तहकिकात तथा मुद्दा चलाउने सम्बन्धी नियमावली, २०६२
४. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् कार्य सञ्चालन विनियमावली, २०६७
५. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् कर्मचारी प्रशासन विनियमावली, २०६७
६. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६७
७. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् दर्तावाल पशु चिकित्सकको आचार संहिता विनियमावली, २०५८
८. नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् भेटेरिनरी शिक्षण संस्था स्थापना तथा सञ्चालन (दोश्रो संशोधन) विनियमावली, २०७२

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्का पदाधिकारीहरूः

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् स्थापना भएदेखि हालसम्म विभिन्न अवधिमा परिषद्का विभिन्न पदमा रही सेवा प्रदान गर्नु भएका पदाधिकारीहरूको पदावधि सहित संक्षिप्त विवरण निम्न तालिकाहरूमा उल्लेख गरिएकोछः

(१). एडहक समिति :

मिति २०५५।११।२७ गते नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकासन भएपछिदेखी नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ लागू भएको भएतापनि परिषद् गठन नभएसम्मको लागि नेपाल सरकारले स्व. डा. दुर्गादत्त जोशीको अध्यक्षतामा निम्न तालिका अनुसारका पदाधिकारीहरू रहेको एक एडहक समिति गठन गरेको थियो । यो एडहक समितिले मिति २०५६।६।१९ गते परिषद्को पहिलो बैठक बसी विधिवत रूपमा परिषद्को कार्य सुरु गरी मिति २०५७।७।१८ सम्मको एक वर्षमा परिषद्को कार्यालय सञ्चालन, विनियमावली तर्जुमा तथा नाम दर्ता गर्ने लगायतका तोकिएका कार्यहरू सम्पन्न गरेको थियो ।

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को एडहक समिति (२०५६/६/१९ देखि २०५७/६/१८):

डा. दुर्गादत्त जोशी	अध्यक्ष
डा. भोलामेहर श्रेष्ठ	सदस्य
डा. नील प्रकाश सिंह कार्की	सदस्य
डा. शुभ नारायण महतो	सदस्य
डा. ब्रज किशोर प्रसाद शाहा	सदस्य
डा. प्रभाकर पाठक	सदस्य
डा. वैकुण्ठ पराजुली	रजिष्ट्रार

(२) प्रथम परिषद् :

डा. दुर्गादत्त जोशीको अध्यक्षतामा मिति २०५७/६/१९ गतेदेखि निम्न तालिका अनुसारका ऐन सम्मत निर्वाचित एवं मनोनित पदाधिकारी रहेको प्रथम परिषद्को विधिवत रूपमा गठन भएको थियो ।

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्का पदाधिकारीहरु (२०५७/६/१९ देखि ०६१/६/१)

पदाधिकारीको नाम	पद	देखि	सम्म	कार्यावधि
डा. दुर्गादत्त जोशी	अध्यक्ष	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. शुभ नारायण महतो	उपाध्यक्ष	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. नराज रताला	उपाध्यक्ष	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. भोल मेहर श्रेष्ठ	सदस्य (मनोनीत)	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. खड्ग प्रसाद ढकाल	सदस्य (मनोनीत)	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. मदन सिंह कार्की	सदस्य	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. वैकुण्ठ पराजुली	सदस्य	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. नील प्र. सिंह कार्की	सदस्य (पदेन)	०५७/६/१९	०६०/६/१९	३ वर्ष
डा. ब्रज किशोर प्रसाद शाहा	सदस्य (पदेन)	०६०/६/१२	०६१/६/१८	१ वर्ष ६ दिन
डा. नर वहादुर रजवार	सदस्य	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. महेन्द्र नाथ लोहनी	सदस्य	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. कर्ण वहादुर वोहरा	सदस्य	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष
डा. तेज वहादुर वस्नेत	रजिष्ट्रार	०५७/६/१९	०६१/६/१८	४ वर्ष

प्रथम गठित परिषद्मा नेपाल भेटेरिनरी एशोसिएसनका अध्यक्ष डा. नील प्रकाश सिंह कार्कीको पदावधि समाप्त भएपछि डा. ब्रज किशोर प्रसाद शाहाले पद वहाली गर्नु भएको थियो भने अन्य सबै पदाधिकारीहरूले चार वर्षको पुरै पदावधिभर सेवा गर्नु भएको थियो ।

(३) दोश्रो परिषद् गठन: डा. नील प्रकाश सिंह कार्कीको अध्यक्षतामा मिति २०६१/१०/१५ देखि ०६५/१०/१४ सम्मको अवधिको लागि निम्न तालिका बमोजिमका अध्यक्ष, सदस्य तथा रजिष्ट्रार रहेको दोश्रो परिषद्को गठन भएको थियो ।

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्का पदाधिकारीहरू (२०६१/१०/१५ देखि ०६५/१०/१४ सम्म)

डा. नील प्र. सिंह कार्की	अध्यक्ष	२०६१/१०/१५	२०६३/१/२४	२ वर्ष ३ म. १९ दिन
डा. भवानन्द ठाकुर	अध्यक्ष	२०६३/७/२२	२०६५/९/२७	२ वर्ष २ म. ५ दिन
डा. शुभ नारायण महतो	उपाध्यक्ष	२०६१/१०/१५	०६५/१०/१४	४ वर्ष
डा. ईश्वरी प्रसाद ढकाल	उपाध्यक्ष	२०६१/१०/१५	०६५/१०/१४	४ वर्ष
डा. सुवर्ण लाल श्रेष्ठ	सदस्य (मनोनीत)	२०६१/१०/१५	२०६३/१/२४	२ वर्ष ३ म. १९ दिन
डा. भवानन्द ठाकुर	सदस्य (मनोनीत)	२०६१/१०/१५	२०६३/१/२४	२ वर्ष ३ म. १९ दिन
डा. तेज वहादुर वस्नेत	सदस्य (मनोनीत)	२०६३/७/२२	०६५/९/२७	२ वर्ष २ म. ५ दिन
डा. ब्रजकान्त भा	सदस्य (मनोनीत)	२०६३/७/२२	०६५/९/२७	२ वर्ष २ म. ५ दिन
डा. देवराज अधिकारी	सदस्य	२०६१/१०/१५	०६५/१०/१४	४ वर्ष
डा. नर वहादुर रजवार	सदस्य	२०६१/१०/१५	०६५/१०/१४	४ वर्ष
डा. दिनेश कुमार सिंह	सदस्य	२०६१/१०/१५	०६५/१०/१४	४ वर्ष
डा. केशव प्रसाद प्रेमी	सदस्य	२०६१/१०/१५	०६५/१०/१४	४ वर्ष
डा. सुलोचना श्रेष्ठ	सदस्य	२०६१/१०/१५	०६५/१०/१४	४ वर्ष
डा. ब्रज किशोर प्र. शाहा	सदस्य (पदेन)	२०६१/८/१९	२०६५/३/३०	३ वर्ष ९ म. ११ दिन
डा. आदर्श प्रधान	सदस्य (पदेन)	२०६५/३/३१	२०६८/१२/१७	४
डा. भोला मेहर श्रेष्ठ	रजिष्ट्रार	२०६१/१०/१५	२०६३/१/२४	२ वर्ष ३ म.
डा. केशव नाथ उपाध्याय	रजिष्ट्रार	०६३/११/१५	०६५/११/१४	२ वर्ष

नेपाल सरकारले दोश्रो परिषद्को अवधि पुरा नहुँदै मिति २०६३/७/२२ को निर्णयानुसार अध्यक्ष पदमा डा. भवानन्द ठाकुर, सदस्यद्वय पदमा डा. तेज वहादुर वस्नेत र डा. ब्रजकान्त भालाई मनोनित र रजिष्ट्रार पदमा डा. केशव नाथ उपाध्यायलाई नियुक्त गरी परिषद्को पुनर्गठन गरेको थियो ।

(४) **तेश्रो गठित परिषद् :** डा. शुभ नारायण महतोको अध्यक्षतामा गठित तेश्रो परिषद् मिति २०६५/१०/१७ देखी मिति २०६९/१०/१७ गतेसम्म ४ वर्षको लागि कार्यरत रहेको थियो ।

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्का पदाधिकारीहरू (२०६५/१०/१७ देखी २०६९/१०/१६ सम्म)

डा. शुभ नारायण महतो	अध्यक्ष	२०६५/१०/१७	२०६९/१०/१६	४ वर्ष
डा. वैकुण्ठ पराजुली	उपाध्यक्ष	२०६५/१०/१८	२०६९/१०/१७	४ वर्ष
डा. शारदा भट्टराई	उपाध्यक्ष	२०६५/१०/१८	२०६९/१०/१७	४ वर्ष
डा. प्रभाकर पाठक	सदस्य (मनोनीत)	२०६६/१५/१७	२०६८/७/१६ सम्म	
डा. सदानन्द देव	सदस्य (मनोनीत)	२०६६/१५/१७	२०७०/१५/१६	४ वर्ष

डा. श्याम किशोर शाहा	सदस्य	२०६५/१०/८	२०६९/१०/७	४ वर्ष
डा. कृष्ण काफ्ले	सदस्य	२०६५/१०/८	२०६९/१०/७	४ वर्ष
डा. होम वहादुर वस्नेत	सदस्य	२०६५/१०/८	२०६९/१०/७	४ वर्ष
डा. पुर्णिमा मानन्धर	सदस्य	२०६५/१०/८	२०६९/१०/७	४ वर्ष
डा. कृष्ण वहादुर श्रेष्ठ	सदस्य	२०६५/१०/८	२०६९/१०/७	४ वर्ष
डा. आदर्श प्रधान	सदस्य (NVA)	२०६५/१३/३१	२०६८/१२/१७	३ ब. ९ म.
डा. विमल कुमार निर्मल	सदस्य (NVA)	२०६८/१२/१८	२०७१/१२/१७	२ वर्ष
डा. नारायण प्रसाद घिमिरे	रजिष्ट्रार	२०६६/१५/७	२०७३/११/३०	

(५.) चौथो परिषद् गठन: मिति २०६९/१०/२७ गते चौथो परिषद् गठनको लागि निर्वाचन सम्पन्न भएपछि मिति २०६९/१०/१५ गते नवगठित पदाधिकारीहरूबाट सपथ ग्रहण भई पद वहाली भएपछि सोही मितिबाट ४ वर्षको लागि चौथो गठित परिषद् कार्यरत रहेको थियो । यस समितिमा निम्न तालिकानुसारका मनोनित तथा निर्वाचित पदाधिकारीहरू रहेका थिए:

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्का पदाधिकारीहरू (२०६९/१०/७ देखि २०७३/१०/६ सम्म)

डा. धनराज रताला	अध्यक्ष	२०६९/१२/८	२०७३/१२/७	४ वर्ष
डा. दिनेश कुमार सिंह	उपाध्यक्ष	२०६९/१०/७	२०७३/१०/६	४ वर्ष
डा. बोध प्रसाद पराजुली	उपाध्यक्ष	२०६९/१०/७	२०७३/१०/६	४ वर्ष
डा. सदानन्द देव	सदस्य (मनोनित)	२०६६/१५/७	२०७०/१५/६	४ वर्ष
डा. रेवती मान श्रेष्ठ	सदस्य (मनोनित)	२०७१/१५/२७	२०७५/१५/२६	४ वर्ष
डा. सिताराम अर्याल	सदस्य (मनोनीत)	२०६९/१२/८	२०७३/१२/७	४ वर्ष
डा. सुविर सिंह	सदस्य	२०६९/१०/७	२०७३/१०/६	४ वर्ष
डा. स्वयम प्रकाश श्रेष्ठ	सदस्य	२०६९/१०/७	२०७३/१०/६	४ वर्ष
डा. मुकुल उपाध्याय	सदस्य	२०६९/१०/७	२०७३/१०/६	४ वर्ष
डा. विजय चन्द्र भ्ना	सदस्य	२०६९/१०/७	२०७३/१०/६	४ वर्ष
डा. शरद सिंह यादव	सदस्य	२०६९/१०/७	२०७३/१०/६	४ वर्ष
डा. विमल कुमार निर्मल	सदस्य (पदेन, NVA)	२०६८/१२/१८	२०७१/१२/१८	२ वर्ष
डा. रामकृष्ण खतिवडा	सदस्य (पदेन, NVA)	२०७१/१२/१८	२०७३/१२/२६	२ वर्ष
डा. सितलकाजी श्रेष्ठ	सदस्य (पदेन, NVA)	२०७३/१०/२६	२ वर्ष
डा. नारायण प्रसाद घिमिरे	रजिष्ट्रार	२०६६/१५/७	२०७३/११/३०	४ वर्ष

(६) पांचौ परिषद् गठन: मिति २०७३/१०/०२ गते पांचौ परिषद् गठनको लागि निर्वाचन सम्पन्न भएपछि मिति

२०७३/१०/११ गते नवगठित पदाधिकारीहरुबाट सपथ ग्रहण भई पद वहाली भएपछि, सोही मितिबाट ४ वर्षको लागि पाचौं गठित परिषद् हाल कार्यरत रहेको छ। यस पाचौं गठित परिषद्मा निम्न तालिकामा उल्लेखित पदाधिकारीहरु रहनु भएको छ।

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्का पदाधिकारीहरु (मिति २०६९/१०/७ देखि २०७३/१०/६ सम्म)

डा. धनराज रताला	अध्यक्ष	२०६९/१२/१८	२०७३/१२/१७	४ वर्ष
डा. दिनेश कुमार सिंह	उपाध्यक्ष	२०६९/१०/१७	२०७३/१०/१६	४ वर्ष
डा. बोध प्रसाद पराजुली	उपाध्यक्ष	२०६९/१०/१७	२०७३/१०/१६	४ वर्ष
डा. रेवती मान श्रेष्ठ	सदस्य (मनोनित)	२०७१/१२/२७	२०७५/१२/२६	४ वर्ष
डा. सिताराम अर्याल	सदस्य (मनोनीत)	२०६९/१२/१८	२०७३/१२/१७	४ वर्ष
डा. सुविर सिंह	सदस्य	२०६९/१०/१७	२०७३/१०/१६	४ वर्ष
डा. स्वयम प्रकाश श्रेष्ठ	सदस्य	२०६९/१०/१७	२०७३/१०/१६	४ वर्ष
डा. मुकुल उपाध्याय	सदस्य	२०६९/१०/१७	२०७३/१०/१६	४ वर्ष
डा. विजय चन्द्र भा	सदस्य	२०६९/१०/१७	२०७३/१०/१६	४ वर्ष
डा. शरद सिंह यादव	सदस्य	२०६९/१०/१७	२०७३/१०/१६	४ वर्ष
डा. रामकृष्ण खतिवडा	सदस्य (पदेन, NVA)	२०७१/१२/१८	२०७३/१२/१६	२ वर्ष
डा. सितलकाजी श्रेष्ठ	सदस्य (पदेन, NVA)	२०७३/१०/२१/२६	२ वर्ष
डा. नारायण प्रसाद घिमिरे	रजिष्ट्रार	२०६६/१२/१७	२०७३/११/३०	४ वर्ष

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्का पदाधिकारीहरु (२०७३/१०/११ देखि २०७७/१०/१० सम्म)

डा. सिताराम अर्याल	अध्यक्ष	२०७४/१०/२१/१७	२०७८/१०/२१/१६	४ वर्ष
डा. रामकृष्ण खतिवडा	उपाध्यक्ष	२०७३/१०/११	२०७७/१०/१०	४ वर्ष
डा. सुविर सिंह	उपाध्यक्ष	२०७३/१०/११	२०७७/१०/१०	४ वर्ष
डा. ठाकुर प्रसाद सुब्बा	सदस्य (मनोनित)	२०७४/१०/२१/३०	२०७८/१०/२१/२९	४ वर्ष
डा. स्वयम प्रकाश श्रेष्ठ	सदस्य (मनोनित)	२०७४/१०/२१/१७	२०७८/१०/२१/१६	४ वर्ष
डा. सम्भना कुमारी काफ्ले	सदस्य	२०७३/१०/११	२०७७/१०/१०	४ वर्ष
डा. हरि प्रसाद सुवाल	सदस्य	२०७३/१०/११	२०७७/१०/१०	४ वर्ष
डा. नारायण न्यौपाने	सदस्य	२०७३/१०/११	२०७७/१०/१०	४ वर्ष
डा. नरेश प्रसाद जोशी	सदस्य	२०७३/१०/११	२०७७/१०/१०	४ वर्ष
डा. शिशिर भण्डारी	सदस्य	२०७३/१०/११	२०७७/१०/१०	४ वर्ष
डा. सितलकाजी श्रेष्ठ	सदस्य (पदेन, NVA)	२०७३/१०/२१/२६	
डा. नारायण प्रसाद घिमिरे	रजिष्ट्रार	२०७४/१०/२१/१७	२०७८/१०/२१/१६	४ वर्ष

परिषद्का कर्मचारी:

परिषद्को प्रशासनीक प्रमुखको रुपमा नेपाल सरकारबाट “क” श्रेणीको दर्तावाल पशु चिकित्सकलाई रजिष्ट्रारको पदमा नियुक्त गर्ने प्रावधान छ। परिषद्ले आफ्नो आर्थिक श्रोतबाट तलब, भत्ता तथा अन्य सुविधाहरु उपलब्ध गराउने गरी आवश्यक संख्यामा कर्मचारी नियुक्त गर्ने व्यवस्था छ। हाल परिषद्मा पांच जना कर्मचारी कार्यरत छन्।

परिषद्का समिति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि:

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ द्वारा निर्दिष्ट उद्देश्यहरु पुरा गर्न परिषद् ऐनको दफा २४ (१) तथा नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् नियमावली, २०५७ को नियम २५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी परिषद्ले प्रशासनिक, नाम दर्ता, पेशागत मापदण्ड, उजुरी छानविन, क्षमता निर्धारण र गुणस्तर नियमन समेत गरी छ गौटा समितिहरु गठन गरी परिषद्को कार्य सञ्चालन विनियमावलीमा ती समितिहरुको काम, कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरेको छ। परिषद्का पदाधिकारीहरु विभिन्न समितिमा रहेर कार्य गर्दा एउटै व्यक्ति विभिन्न समितिमा दोहोरिन जाने भएकाले उपरोक्तानुसार गठित समितिहरुको कार्यलाई सहजीकरण गर्न र मितव्ययितालाई समेत ध्यानमा राखि ६ वटा समितिहरुलाई निम्नानुसार ३ वटा समितिमा परिणत गरी कार्य सञ्चालन गरिएको छ।

- (१) प्रशासनिक तथा नाम दर्ता समिति (Administration & Registration Committee)
- (२) पेशागत मापदण्ड तथा उजुरी छानविन समिति (Professional Standard & Complaints Assessment Committee)
- (३) क्षमता निर्धारण तथा गुणस्तर नियमन समिति (Competency Assessment & Quality Assurance Committee)
- (४) सूचना तथा संचार व्यवस्थापन समिति (Information and Communication Committee)

परिषद्मा नाम दर्ता :

परिषद्मा २०७५।०२।०९ गतेसम्म १०४१ स्थायी, १५ जना विशेषज्ञ र २३ जना गैर नेपाली पशु चिकित्सकको नाम दर्ता गरिएको छ। परिषद्ले भेटेरिनरी स्नातक उत्पादन गर्ने शिक्षण संस्थाको न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण गरी मान्यता दिने र नियमन गर्ने कार्य समेत भई रहेको छ। हालसम्म परिषद्मा दर्तावाल पशु चिकित्सकहरु मध्ये १६२ जना महिला छन।

दर्तावाल पशु चिकित्सकको श्रेणी विभाजन:

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ को दफा १६ बमोजिम पशु चिकित्सकहरुको नाम दर्ता गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमको योग्यता भएका पशु चिकित्सकहरुलाई देहाय बमोजिमको श्रेणीमा राखिएको छ:-

- (क) **“क श्रेणी”**: मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा विद्यावारिधि उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा सात वर्षको अनुभव भएको वा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा दश वर्षको अनुभव भएको वा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा स्नातक उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा पन्ध्र वर्षको अनुभव भएको वा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा स्नातक उपाधि हासिल गरी नेपाल सरकारको सेवामा कम्तीमा राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी वा सो सरहको पदमा वा विश्वविद्यालयमा कम्तीमा सहप्राध्यापकको पदमा कार्यरत पशु चिकित्सक।
- (ख) **“ख श्रेणी”**: मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा विद्यावारिधि उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षको अनुभव भएको वा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा सात वर्षको अनुभव भएको वा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा स्नातक उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रका कम्तीमा दश वर्षको अनुभव भएको वा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा स्नातक उपाधि हासिल गरी नेपाल सरकारको सेवामा कम्तीमा राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणीको पदमा वा विश्वविद्यालयमा कम्तीमा उपप्राध्यापकको पदमा कार्यरत पशु चिकित्सक।
- (ग) **“ग श्रेणी”**: मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पशु चिकित्सा विज्ञानमा कम्तीमा स्नातक उपाधि हासिल गरेको पशु चिकित्सक।

कसूर, अनुसन्धान, तहकिकात, मुद्दा तथा दण्ड सजाय :

नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन, २०५५ को दफा २७ बमोजिम निम्नानुसारको कार्य गरेमा यस ऐन बमोजिम कसूर गरेको मानिने र निम्नानुसारको दण्ड सजायको व्यवस्था गरेको छः

- (१) दफा ११ बमोजिम परिषद्मा नाम दर्ता नगराई पशु चिकित्सा व्यवसाय गरेमा यस ऐन बमोजिम कसूर गरेको मानिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कसूर गर्ने व्यक्तिलाई तीन हजार रुपियाँसम्म जरिवाना वा तीन महिनासम्म कैद वा दुबै सजाय हुनेछ ।
- (३) उपदफा (२) मा लेखिएदेखि बाहेक यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावलीको विपरीत हुने गरी कुनै काम गर्ने व्यक्तिलाई दुई हजार रुपियाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

ऐनको दफा २७ बमोजिमको कसूरको अनुसन्धान तहकिकात गर्ने तथा मुद्दा चलाउने अधिकारी वा निकाय र तत्सम्बन्धी कार्यविधि नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिए बमोजिम हुने व्यवस्था छ । कुनै दर्तावाल पशु चिकित्सकको नाम परिषद्को दर्ता किताबबाट हटाउनु परेमा ऐनको परिच्छेद ५ मा जांचबुझ गर्न समिति गठन गर्ने, बयान गराउने, सफाईको मौका दिने र निलम्बन गर्ने सम्मको व्यवस्था कार्यविधिम व्यवस्थित गरिएको छ । कार्यविधि अनुसार मुद्दा चलाउने वा नचलाउने अधिकार रजिष्ट्रारलाई तोकिएको छ ।

परिषद्बाट मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालय र उपाधि

यस परिषद्ले पशु चिकित्सा स्नातक तहको अध्ययन अध्यापन गर्ने गराउने निम्नानुसारका विश्वविद्यालय तथा उपाधिहरूलाई नेपालको पशु चिकित्सा स्नातक तह (BVSc&AH) वा सो सरहको मान्यता प्रदान गरेको छः

क्र.सं.	विश्वविद्यालयको नाम	देश	उपाधि
१	मगध यूनिभर्सिटी गया	भारत	बि. भि. एस्सी. एण्ड ए.यच.
२	यु पी एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी पन्तनगर	भारत	बि. भि. एस्सी. एण्ड ए.यच.
३	सि एस ए यूनिभर्सिटी अफ एग्रिकल्चरल एण्ड टेक्नोलोजी कानपुर	भारत	बि. भि. एस्सी. एण्ड ए.यच.
४	यूनिभर्सिटी अफ कलकत्ता	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
५	केरला एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
६	राजेन्द्र एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी बिहार	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
७	आन्ध्र प्रदेश एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
८	गुजरात एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
९	पन्जाब एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१०	हरयाणा एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी हिसार	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
११	उरसि यूनिभर्सिटी अफ एग्रिकल्चरल एण्ड टेक्नोलोजी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१२	सुखडिया एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी, उदयपुर	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१३	गेविन्द बल्लभ पन्त एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी पन्तनगर	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१४	कोङ्कन कृषि विद्यापिठ, बम्बे	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१५	पटना यूनिभर्सिटी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.

१६	यूनिभर्सिटी अफ एग्रिकल्चरल साईन्स, धरवाड	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१७	हिमाञ्चल प्रदेश कृषि विश्वविद्यालय	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१८	आसाम एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
१९	आचार्य एन जि रंग एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी, हैदराबाद	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
२०	वेष्टबंगाल यूनिभर्सिटी	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
२१	यूनिभर्सिटी अफ एग्रिकल्चर साईन्स, बैंगलोर	भारत	बि.भि.एस्सी.
२२	तामिलनाडु एग्रिकल्चरल एण्ड भेटेरिनरी यूनिभर्सिटी, मद्रास	भारत	बि.भि.एस्सी.
२३	राजस्थान एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी, बिकानेर	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
२४	पंजावराव कृषि विश्वविद्यापिठ नागपुर	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
२५	जवाहरलाल नेहरु कृषि विश्वविद्यालय, जबलपुर	भारत	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच.
२६	नागपुर यूनिभर्सिटी, नागपुर	भारत	बि.भि.एस्सी.
२७	त्रिभुवन यूनिभर्सिटी	नेपाल	बि.भि.एस्सी. एण्ड ए.यच
२८	ईन्स्टिच्यूसन एग्रिकल्चरल, एनिमल हस्वेण्ड्र एण्ड भेटेरिनरी कलेज, रंगुन	बर्मा (म्यानमार)	बि.भि.एस्सी.
२९	बंगलादेश एग्रिकल्चरल यूनिभर्सिटी	बंगलादेश	डि.भि.यम.
३०	यूनिभर्सिटी अफ एग्रिकल्चरल, फैसलावाद	पकिस्तान	डि.भि.यम.
३१	मस्को भेटेरिनरी एकेडेमी	रुसी महासंघ	डि.भि.यम., एम.भि.एस्सी.
३२	यूक्रेनियन एग्रिकल्चर एकेडेमी, किभ	यूक्रेन	डि.भि.यम., एम.भि.एस्सी.
३३	नेशनल एग्रेरियन यूनिभर्सिटी अफ यूक्रेन	यूक्रेन	डि.भि.यम., एम.भि.एस्सी.
३४	यूनिभर्सिटी अफ द फिलिपिन्स	फिलिपिन्स	डि.भि.यम., एम. यस..
३५	होकाइडो यूनिभर्सिटी	जापान	डि.भि.यम.
३६	पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय	नेपाल	बि.भि.एस्सी.एण्ड ए.एच.
३७	मध्यप्रदेश पशु चिकित्सा विज्ञान यूनिभर्सिटी, जबलपुर	भारत	बि.भि.यस्सी. एण्ड ए. यच.
३८	बम्बे भेटेरिनरी कलेज	भारत	बि.भि.यस्सी. एण्ड ए. यच.
३९	राजस्थान यूनिभर्सिटी अफ भेटेरिनरी एण्ड एनिमल साईन्स, कलेज अफ भेटेरिनरी एण्ड एनिमल साईन्स, बिकानेर	भारत	बि.भि.यस्सी. एण्ड ए. यच.
४०	गुरु अंगददेव भेटेरिनरी एण्ड एनिमल साईन्स यूनिभर्सिटी, लुधियाना	भारत	बि.भि.यस्सी. एण्ड ए. यच.
४१	पिपुल्स फ्रेण्डशिप यूनिभर्सिटी अफ रसिया	रसिया	डि.भि.यम.यस.
४२	भर्गेन मिलाग्रोसा यूनिभर्सिटी फाउण्डेसन	फिलिपिन्स	डि.भि.यम
४३	कृषि विश्वविद्यालय मैमन सिंह	बङ्गलादेश	डि.भि.यम
४४	सिलेट कृषि विश्वविद्यालय	बङ्गलादेश	डि.भि.यम

४५	हाजि मोहम्मद दानेश साइन्स एण्ड टेक्नोलोजी यूनिभर्सिटी, दिनाजपुर	बङ्गलादेश	डि.भि.यम
४६	चिटागोग भेटेरिनरी एण्ड एनिमल साइन्स यूनिभर्सिटी	बङ्गलादेश	डि.भि.यम
४७	पटुवाखली साइन्स एण्ड टेक्नोलोजी यूनिभर्सिटी	बङ्गलादेश	डि.भि.यम
४८	गवांक्षी यूनिभर्सिटी	चीन	बि.भि.यम.
४९	राजस्थान यूनिभर्सिटी अफ भेटेरिनरी एण्ड एनिमल साइन्स, बिकानेर	भारत	बि.भि.यस्सी. एण्ड ए. यच
५०	नानाजी देशमुख भेटेरिनरी साइन्स यूनिभर्सिटी,, जबलपुर	भारत	बि.भि.यस्सी. एण्ड ए. यच

Overview of Veterinary Education in Nepal

Gokarna Gautam² and Ishwari Prasad Dhakal³

1. Introduction

Nepal is a mountainous country with a population of around 29 million. It is predominantly an agricultural country; about 65.6% of the Nepalese people depend on agriculture for their livelihood. The agriculture sector in Nepal contributes approximately 31% to the national gross domestic product (GDP). Livestock is an integral and important component of the Nepalese agriculture sector, contributing approximately 26.8% to the agricultural GDP. It also plays important roles in human food and nutritional security, livelihood, regional balance, gender mainstreaming and rural poverty alleviation. Approximately 87% of the total Nepalese people keep some form of livestock. With 5.8 heads of livestock and poultry per household, Nepal has one of the highest ratios of livestock to humans in Asia. However, agricultural productivity in Nepal is one of the lowest in South Asia and has been stagnant in recent years. One of the main reasons for this low productivity is the failure to achieve adequate productivity from the animals, maintain their health and ensure access to resources for farmers raising livestock.

There are approximately 7.2 million cattle, 5.2 million buffaloes, 0.8 million sheep, 10 million goats, 1.2 million pigs and 48.1 million poultry in Nepal. Of these, only 20% are commercially managed, while the rest are owned by small farmers. In livestock rearing, various diseases cause an estimated annual loss of NRs 845 million to the cattle and buffalo industry of the country. Nevertheless, the livestock subsector has been one of the fastest growing subsectors in agriculture of Nepal. The Agriculture Perspective Plan 1995-2015 identified livestock production and productivity as an engine for growth in agriculture.

There are currently four academic institutions in Nepal that offer courses for the attainment of bachelor degree of veterinary science (Table 1). These are: (i) Faculty of Animal Science, Veterinary Science and Fisheries (FAVF) at Agriculture and Forestry University (AFU), Rampur, Chitwan; (ii) Institute of Agriculture and Animal Science (IAAS) under Tribhuvan University (TU) at Paklihawa, Rupandehi; (iii) Himalayan College of Agricultural Sciences and Technology (HICAST) affiliated to Purbanchal University (PU) at Kalanki, Kathmandu; and (iv) Nepal Polytechnic Institute (NPI) affiliated to PU at Bharatpur, Chitwan. BVSc & AH is a five-year program comprising 10 semesters – nine semesters of study at college and one semester (six-month) internship at various institutions related to the veterinary profession.

Table 1: Status of Veterinary Institutions in Nepal

Institution	University	Establishment Year (AD)	Student number	Remarks
Himalayan College of Agricultural Sciences and Technology (HICAST)	Purbanchal University (PU)	2001	48	Private
Nepal Polytechnic Institute (NPI)	Purbanchal University (PU)	2010	48	Private
Faculty of Animal Science, Veterinary Science and Fisheries (FAVF)	Agriculture and Forestry University (AFU)	2012	50	Government
Institute of Agriculture & Animal Science (IAAS)	Tribhuvan University (TU)	1992	40	Government

2. Colleges for Veterinary Education in Nepal

2.1. Faculty of Animal Science and Veterinary Science (FAVF) at AFU

AFU was established in Rampur, Chitwan, Nepal, in June 2010. This is the first technical university in the country. It was founded upon the merger of the Rampur Agriculture Campus, IAAS Dean Office and the Hetauda Forestry Campus of the Institute of Forestry of TU, thus inheriting undergraduate, graduate and PhD programs in Agriculture, Veterinary Sciences and Fisheries from the Rampur Campus. The educational programs are supported by quality research and developmental activities. Presently, there are three faculties within the university: Faculty of Animal Science, Veterinary Science and Fisheries (FAVF), Faculty of

2 Faculty of Animal Science, Veterinary Science and Fisheries, Agriculture and Forestry University, Rampur, Chitwan, Nepal

3 Vice Chancellor, Agriculture and Forestry University

Agriculture and Faculty of Forestry.

The university has a total of 107 faculty members. The current university student population consists of around 1,883 with 1,471 undergraduates, 367 postgraduates and 45 PhD scholars in different disciplines of agriculture, animal science, veterinary science, fisheries and forestry. The Rampur academic complex occupies an area of 230 ha and the Hetauda Forestry Campus has an area of 95 ha. The faculty members of the university are involved in different research and developmental activities with the support of national and international institutions and agencies. The university requires more support both nationally and internationally for human resources development. As it is a new university, the faculties and students also need to learn how successful universities work and improve their standing in society. Faculty and student exchange would benefit both parties in the long term.

As mentioned above, FAVF is one of three faculties within AFU. The FAVF fosters student self-development, commitment and responsibility for the welfare of Nepalese society. Chitwan district is one of the areas with the most potential for agriculture, livestock, poultry and aquaculture farming. Presently, the livestock-raising pattern is changing from household level to commercialization. This is mainly occurring in poultry and dairy farming. It is greatly facilitated by committed farmers and other allied entrepreneurs, the presence of adequate technical support from AFU, the suitability of the environment for farming and adequate marketing facilities.

Currently, there are 10 departments in the veterinary science program – Veterinary Anatomy, Physiology and Biochemistry; Veterinary Microbiology and Parasitology; Veterinary Pathology and Clinics; Veterinary Pharmacology and Surgery; Theriogenology; Veterinary Medicine and Public Health; Animal Breeding and Biotechnology; Animal Nutrition and Fodder Production; Livestock Production and Management; and Aquaculture and Fisheries. There are 38 faculty members, 42 supporting staffs and nine adjunct faculties at FAVF. Two academic programs are provided, namely a five-year BVSc & AH and a four-year BSc Fisheries. Around 50 students enroll each year in the BVSc & AH program, 37 post-graduate students and nine PhD students were enrolled in different disciplines of FAVF in 2016. As it is a new university, the first intake of BVSc & AH students is currently in its internship program.

FAVF has linked up with universities abroad for capacity building, enhancement of research and laboratory capacity, faculty and student exchange, research collaboration etc. The faculty is fully committed to sharing samples and reagents in order to produce quality peer-reviewed publications and reports. FAVF is happy to provide space and accommodation for conducting workshop and related research activities by participating faculty members from South Asia and abroad. The Faculty has very good working relationships with local organizations such as Department of Livestock Service (DLS), Nepal Agricultural Research Council (NARC), Department of National Parks and Wildlife Conservation (DNPWC), Himalayan Animal Rescue Trust (HART) Nepal, Local Initiatives for Biodiversity Research and Development (LI-BIRD), National Zoonoses and Food Hygiene Research Centre (NZFHRC), Asia Network of Sustainable Agriculture and Bioresource (ANSAB) etc. FAVF also has links with foreign institutions such as the United Graduate School of Veterinary Science, Yamaguchi University, Japan; Michigan University, USA; HART UK; University of Veterinary Medicine, Vienna, Austria; St. George's University, Grenada, West Indies; Anglia Ruskin University, Cambridge, UK; University of Sydney, Australia etc.

2.2. IAAS Veterinary Science Program under TU at Paklihawa, Rupandehi

IAAS is an agricultural institute under TU in Nepal for college level education in agriculture and veterinary sciences. The IAAS originated as a School of Agriculture established in 1957 in Kathmandu to train Junior Technical Assistants. In 1968, the school was upgraded to a College of Agriculture. In 1972, the college was recognized as IAAS under TU and moved to Rampur, Chitwan, in 1974. IAAS offers a Bachelor of Science in Agriculture (BSc Ag), Bachelor of Veterinary Science and Animal Husbandry (BVSc & AH), Master of Science (Agriculture), Master of Science (Animal Science), Master of Veterinary Science, Master of Science (Aquaculture) and PhD programs. Following the government of Nepal's policy in 2010 to establish AFU at Rampur, Chitwan, the physical properties and other assets of IAAS, Rampur, were acquired by AFU. Consequently, the office of the IAAS Dean was moved to Kathmandu in 2011 and directs its programs and activities through the Dean's contact offices in Sanepa, Lalitpur and Kirtipur, Kathmandu. The academic programs under IAAS are not conducted at Rampur and the undergraduate veterinary program of TU has already been shifted and running at Paklihawa Campus since 2013 AD,

The veterinary science program of IAAS was initiated in 1992 at Rampur Campus, Chitwan, by converting its four-year BSc Animal Science program into a five and a half year BVSc & AH degree. This conversion program made it the first veterinary school in the country and approximately 350 veterinarians were trained at IAAS Rampur.

At present, it enrolls 40 students each year in the BVSc & AH program. There are four departments in the veterinary science program: Veterinary Anatomy, Physiology and Biochemistry; Veterinary Medicine, Pharmacology and Surgery; Veterinary Microbiology, Parasitology and Epidemiology; and Veterinary Pathology, Theriogenology and Clinics. Additionally, the three departments of Animal Breeding and Biotechnology, Animal Nutrition and Fodder Production, and Livestock Production and Management work closely with the four aforementioned departments for broader perspectives of animal husbandry study and research.

2.3. HICAST (Himalayan College of Agricultural Science and Technology)

HICAST was established in 2000 as the first private veterinary school in Nepal and is affiliated to Purbanchal University (PU). It recently moved to Kalanki, Kathmandu, from its original site in Bhaktapur. The college aims to teach and contribute to all fields of knowledge in agricultural and applied sciences, from the farmer's intuitive knowledge to the sciences and from the theoretical to the applied. It offers BSc Ag and BVSc & AH programs. The veterinary program (BVSc & AH) at HICAST was initiated in 2001. For the last few years, it has enrolled 48 students per year in the BVSc & AH program and has trained nearly 200 veterinarians till date.

2.4. Nepal Polytechnic Institute (NPI)

NPI was established in Bharatpur, Chitwan, in 1994 as a training institute to conduct short-term training in various technical fields. Subsequently, university level undergraduate programs were also launched at the institute. In 2010, an undergraduate level veterinary program (BVSc & AH) was introduced. This program is affiliated to PU. It is the second private veterinary school in Nepal. NPI enrolls 48 students each year in the BVSc & AH program. The first intake of BVSc & AH students graduated in August 2016.

3. Junior technicians and junior technical assistants (Paravets) for Veterinary service

Apart from these veterinary colleges, there are various technical training schools affiliated to the Council for Technical Education and Vocational Training (CTEVT) that educate students to the levels of Junior Technician (JT) and Junior Technical Assistant (JTA) in the field of veterinary science. After passing the School Leaving Certificate (SLC) examination, students can join JTA and JT level courses. 88 constituent and affiliated training centres are licensed to conduct 18-month veterinary JTA training (previously 15 months) and 16 schools are licensed to conduct a three-year veterinary diploma program. There are more than 20,000 para-vets (JT/JTA) in the country. Para-vets are supporting at professional linakge with veterinarians in field condition.

4. Conclusions

In Nepal, the current veterinary education is recognized as a major determinant for the all-round development of the country. The quality of the education has to be enhanced to produce able, productive, disciplined and socially responsible citizens and to create a workforce capable of facing the challenges of the 21st century. The immense potential of the livestock sector in enhancing the income of the poor is becoming increasingly apparent. Livestock distribution is more equitable than land distribution. Thus, the livestock sector provides a natural way-out for poverty alleviation programs. However, a major issue affecting the livestock economy is the quality of the education and the effectiveness of the delivery of livestock services to communities. At present, four institutions provide veterinary education in Nepal. However, it is important to maintain the quality of the education they provide. For this purpose, the institutions require infrastructure development, adequate numbers of highly qualified academicians, and enhanced efficiencies of support staffs, upgraded laboratories and the provision of research. Curriculum should focus on One health and zoonoses, Epidemiology, Food safety, Animal welfare, Antimicrobial resistance etc. Since, 2017 AD Nepal Veterinary Council (NVC) has started to conduct licensing examination for pass-out veterinary undergraduates. Strong and effective monitoring of veterinary education by NVC is highly commendable.

25 Years of Veterinary Education in Nepal

Krishna Kaphle, PhD

Veterinary education in Nepal can be traced to three phases; the one prior to opening of Nepal to outside world; the phase of adopting modern veterinary services and the initiation of veterinary education in Nepal.

It must be understood that Nepal, the mystic Shangri La opened to the outside world only after the mid of the 20th century. Prior to that, it had its own ways of life and no wonder agriculture was the mainstay of the nation. The number of animals in Nepal is pretty dense, thus livestock was an integral part of the system. The treatment of livestock was based on ethno-veterinary medicine practices and is still prevalent and deep rooted in rural communities. Treatments of animals are mentioned as far as to the times of the Ramayana and Mahabharata. The Gurukuls at that time also imparted such skills and it was handed over in both verbal and written form. The famed Nakula and Shadeva of the five Pandavas are mentioned to be excellent veterinarians who treated injured animals during the Mahabharata war. The culture continued, the Samans, Jhakris and Dhamis were active in every community and they still hold high place in many rural, traditionally living communities. The rich tradition of ethno-veterinary medicine of Nepal is again gaining international interest and researches are being conducted both in Nepal and abroad. The rich medicinal plants' diversity that Nepal is blessed with has hugely enriched the ancient practices. Likewise, being the melting point of the great Ayurveda and Traditional Chinese Medicine, Nepal has an interesting mix of both and the evolved practices. Likewise, the evolution of veterinary practice in Nepal follows the trend dominated by India and has many similarities (at least in terms of ethno-veterinary transition) with that of Taiwan ROC (Kaphle et al., 2003).

The second phase started with the interest of the then ruling class for exotic breeds of cattle, horses, goats and chicken. Attempt to upgrade the low producing yet hardy local breeds with high yielding exotic breeds continues to this day. History of western veterinary service in Nepal is not that old and the outbreak of cattle plague hastened intervention in this direction. Series of rinderpest (cattle plague) outbreaks in different parts of country highlighted the need of veterinary services and its role in disease control. To control the rinderpest outbreak in Kathmandu Valley, veterinary dispensary was established at Tripureshwor in 1939 AD (1996 BS). It is marked as the pioneer activity for the development of animal health and livestock related services in Nepal. Later on in 1940 AD the veterinary dispensary was upgraded to Veterinary Hospital, which has been the centre of all veterinary activities in Nepal. The Tripureshwor complex has remain synonyms with veterinary service in Nepal and a new Central Veterinary Hospital is under construction now. Till new facilities were created at different places of Kathmandu valley, the complex housed all veterinary related clinical, research, policy, livestock production and extension services of Nepal.

Rinderpest also fuelled intake of veterinarians, young doctors mostly educated in India were recruited by the Government and sent to different parts of the country. Prior to that, animal husbandry professionals and junior technicians were running the services in districts. With the availability of veterinarians, vaccination strategies were developed and real services introduced in different parts of the country. Veterinarians at those times have lot of interesting stories of trekking to villages and rural parts of the country for vaccination and extending health services. The brave efforts of our veterinarians helped us to eradicate the menace of rinderpest, now eradicated from the world. Thirty three veterinary hospitals, 21 veterinary dispensaries and 4 animal quarantine check-posts were established by 1960 AD which was extended to 75 districts by 1983 AD. Government of Nepal, keen to strengthen its serving human resources provided opportunity to junior veterinarians to pursue veterinary education on in-service encouragement. Likewise, support of scholarship by our diplomatic allies also benefitted many Nepalese students to pursue veterinary education abroad. Short term trainings, workshops, exchange visits also hugely boosted the confidence, knowledge and technical skills of Nepalese veterinarians.

The third phase of evolution in veterinary education of Nepal can be mentioned as the period of post initiation of veterinary program at Rampur Campus, Institute of Agriculture and Animal Science (IAAS), TU in 1992 AD. IAAS originated as a School of Agriculture in Kathmandu in 1957 to train Junior Technical Assistants as the country was opening up to outside world and its advancement. In 1968, the school was

upgraded to College of Agriculture. It was further extended as an Institute under Tribhuvan University (TU) and translocated to Rampur, Chitwan in 1972. Acquisition of the livestock farm made it a strong academic institute not only in Nepal but in the sub-continent. Funding from American agencies and the government flowed in and infrastructure and human resource development was greatly enhanced. In the later part of 1980's besides the three years diploma of agriculture, a four years animal science program was initiated.

However, as the first batch was graduating out and entering the service to nation, a biased decision of allowing Agriculture diploma holders for government jobs in the livestock sector was made. The decision provoked the animal science students to mull about their future. Furthermore the nation having entered an era of political awareness, there was no way the injustice was to be taken without a fight. The students of Animal Science Program started lobbying for changes to the course, as they were doing in India and elsewhere to train to be veterinarians and animal husbandry experts. The then management of the Institute, headed by Prof. Dr. Tej Badhur KC as its Dean was positive on the matter and was considering phasing out the enrolled batches and start Bachelor of Veterinary Science and Animal Husbandry (BVSc & AH) from new batches. But the students were suspicious about the practicality of the skills learnt and the gap in the national need for veterinarians. A struggle team was formed and it started lobbying at various levels. Luckily for them, most of those whom they approached were convinced about the need, though many from within the veterinary fraternity and the powerful nexus of others at IAAS opposed strongly. Prof. Kedar Bhakta Mathema was the Vice Chancellor of Tribhuvan University who was always welcoming and guiding the students in achieving their just demands. Gobinda Raj Joshi was the education minister and Late Ms. Shailaja Acharya then agriculture minister. Late Ms Acharya's role in initiating the veterinary education in Nepal deserves to be written in golden words. She was convinced and understood the need of the country, having witnessed the white revolution of India on her official visit. Having sensed some reservation by her secretary, she made sure that the line agencies, especially the secretariat of the ministry was supportive. The visiting students team still recall how discouraging was the attitude of the secretary who himself was knowledgeable and influential in the matter of IAAS. Thus, the role played by Late Ms Acharya was able to negotiate the hurdles. As a strong and influential leader of the party in government, she took personal interest and went out of her comfort zones to arrange meetings with minister of education and the university officials who were positive. Likewise, the veterinary fraternity that was engaged in the government service supported the students. A task force was formed with a mandate to visit the South Asian Regional Cooperation member nations and understand their experiences with veterinary education and prepare a report. The team accomplished the task in short time and a full report was prepared, which recommended conversion and condensed programs for the enrolled students and designed curriculum for the BVSc & AH courses. Thus, a condensed program was opened for the two batches of animal science students who had completed their courses. The veterinary fraternity at Kathmandu came out in strong support and volunteered to teach and train them at Tripureshwor. The then Director of the Department of Livestock Services, Late Dr. UB Singh was an instrumental figure as he readily accepted the herculean task of setting up facilities, seeking support of veterinarians available to assist the condensed program. The government also generously provided necessary funds. Thus 28 students completed their two years condensed course that made their total years for undergraduate studies a lengthy and heavy one in terms of courses studied, yet at the end BVSc & AH degree was awarded to them. As for the students in second year, a conversion program was undergoing at Rampur. Several courses were taken together with their junior regular batch and the curriculum of BVSc & AH was phased in from third year. The flow of recently graduated veterinarians from Pakistan and India provided latest skills and knowledge and thus the seeds of veterinary education in Nepal. A cycle stand served as the early dispensary and luckily, funds were provided to improve the livestock farm, construct veterinary teaching hospital, class rooms and other buildings. The growth continued and shaped up to serve postgraduate needs.

With the establishment of Agriculture and Forestry University (AFU) in 2010 AD, veterinary program of IAAS was displaced to Paklihawa Campus, Rupandehi. The students who were already enrolled under BVSc & AH program completed the course from Rampur while new batch of the program started at Paklihawa Campus since 2013 AD. Similarly, the post-graduate program continued rolling at Kathmandu, after displacement of IAAS from Rampur.

The introduction of private colleges, namely Himalayan College of Agriculture Science and Technology (HICAST) in 2001 AD and Nepal Polytechnic Institute (NPI) in 2010 AD, added another

dimension and competition. Now we have four colleges that teach BVSc & AH program in Nepal. Likewise, there are dozen more technical institutes impart training to junior veterinary technicians and assistants, a program conducted by Centre for Technical Education and Vocational Training (CTEVT). Likewise, the education ministry is also encouraging vocational education at school level by introducing basic livestock management themed technical school leaving certificates.

Institutes offering BVSc & AH courses of Nepal are regulated by the Nepal Veterinary Council (NVC). A common curriculum is designed for uniformity of the courses taught at various colleges and provision of licensing examination has been initiated by NVC. Day one competence testing for ensuring the veterinarian service which is considered a global commodity meets the vision of the World Organisation for Animal Health (OIE). Nepal Veterinary Council, the statutory body, is working hard to monitor and guide veterinary education of these institutions to uplift as par with global competitiveness. Since 2017 AD, the council has initiated “licensing examination” of pass out undergraduate students to level their professional caliber.

Recently the subject matter committee of IAAS, TU has made major revamp to its old curriculum, as per the recommendation of NVC. A new syllabus has been proposed to downsize 221 credit hours in old catalogue to 201 incorporating newer practical approaches following recommendations of a workshop conducted for BVSc & AH course revision of IAAS, TU on 10 May, 2018.

New components are added to the existing modules. Of the Six components, the core courses and internship are currently adopted and the new proposed practical and skill on hand approach based learning is recommended. Two credits each of Tracking Program and Guided Study Circles is mandatory for students and to be graded as excellent, good and average. Similarly, Entrepreneurial Training and Competence in skills has been added as new modules to undergraduate course. Thus, in a quarter of century the veterinary education of Nepal has evolved a lot.

भेटेरिनरी पेशाको वर्तमान अवस्था, भावी रणनीति, चुनौति र अवसरहरू

डा. बोधनाथ अधिकारी⁴

१. पृष्ठभूमि

नेपालमा भेटेरिनरी पेशाको इतिहास सर्वप्रथम वि.सं. १९९५ सालमा तत्कालिन राजदरवारमा रहेका सेनाका घोडाहरूको उपचारका लागि पशु चिकित्सा शाखाको रूपमा भेटेरिनरी सेवाको शुरुवात गरेको पाईन्छ। पशु चिकित्सा पेशाको आवश्यकतालाई महसुस गरी वि.सं. १९९६ सालमा त्रिपुरेश्वरमा एक डिस्पेन्सरी स्थापना र सोही वर्ष केन्द्रीय पशु चिकित्सालयको नामबाट पशु उपचार सेवालाई विस्तार गरी आजका दिन सम्म यो अवस्थामा ल्याउन आदरणीय स्वर्गीय डा. थिरवहादुर सिंहको अमूल्य योगदानलाई नेपालको भेटेरिनरी पेशाको इतिहास कोर्ने हातहरू भनी स्मरण गर्ने गरिएको छ। वि.सं. २००७ सालमा प्रजातन्त्रको बहालि पश्चात भेटेरिनरी पेशाले पनि आफ्नो गति लिनै पशु विकास, चरन विकास लगायत विभिन्न रोगहरूको निदान, उपचार, रोकथाम र नियन्त्रणमा संलग्न सरकारी तथा निजी स्तरमा कार्यरत भेटेरिनरीयनहरू नेपालमा मात्र नभएर विश्वका उच्च स्तरका अध्ययन अनुसन्धान प्रतिष्ठान, विश्वविद्यालय, प्रयोगशाला लगायत ख्याती प्राप्त निकायहरूमा समेत काम गर्ने अवसर प्राप्त भएको थियो। हाल नेपालमा निजामती सेवा, कृषि र वन विश्वविद्यालय, भेटेरिनरी कलेज, अनुसन्धान र निजी स्तरमा गरी करिब १००० को संख्यामा भेटेरिनरी पेशामा आवद्ध भेटेरिनरीयन जनशक्ति परिचालित छन्।

राष्ट्रको कुल गार्हस्थ उत्पादनको झण्डै एक तिहाई योगदान प्रदान गरीरहेको कृषि क्षेत्रको करिब २७ प्रतिशत योगदान पशुपालनबाट हुने गरेकोमा यस व्यवसायको सफलता र दिगोपनाका लागि भेटेरिनरीयनहरूको अहम भूमिका रहदै आएको छ। मापदण्ड वमोजिमका पशुपन्छी फार्महरू संचालन गरी स्वस्थ पशुपन्छी तथा पशुपन्छीजन्य उत्पादनहरू दुध, फुल र मासुको प्रति व्यक्ति प्रति वर्षको उपलब्धतामा क्रमिक वृद्धि गरी देशलाई आत्मनिर्भर गराउने तथा पशुहरूबाट मानिसमा सर्ने प्रमुख जुनोतिक रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्नु यस पेशामा आवद्ध सबै क्षेत्रका भेटेरिनरीयनहरूको प्रमुख दायित्व रहेको छ। पशुहरूमा लाग्ने गौगोटी जस्तो महामारी रोग नेपालबाट उन्मुलन गर्ने कार्यमा अग्रज भेटेरिनरीयनहरूको महान योगदान रहेको छ। पशुपन्छीहरूमा लाग्ने महामारी रोगहरूको रोकथामका लागि प्रयोग गरिने एच.एस., वि.क्यू, रेविज, पि.पि.आर., रानीखेत, गम्बरो लगायत दर्जन भन्दा बढी खोपहरू हाल त्रिपुरेश्वरको जैविक उत्पादन प्रयोगशालामा उत्पादन गर्ने क्षमताको विकास कार्यमा आदरणीय अग्रज भेटेरिनरीयनहरूकै अमूल्य योगदान रहको छ।

२. सरकारी तथा निजी स्तरमा भेटेरिनरी पेशा

निवर्तमान अवस्थामा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग, विभिन्न कार्यक्रम निर्देशनालयहरू, केन्द्रीय, क्षेत्रीय प्रयोगशालाहरू, ५ क्षेत्रमा निर्देशनालयहरू, तालिम केन्द्र, क्वारेन्टाईन कार्यालय, चेकपोष्ट तथा देशको ७५ वटै जिल्लामा जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, ९९९ पशु सेवा केन्द्र, १५०० एक गा.वि.स. एक प्राविधिकहरू, हजारौंको संख्यामा पाराभेट र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरू यस पेशा संग आवद्ध रही देशभर भेटेरिनरी सेवा प्रदान गर्ने सञ्जाल रहेकोमा हालै आएर नेपाल सरकारले संघीयता अनुरूप पशु सेवाको संगठनात्मक संरचनामा हेरफेर हुने क्रममा रहेको छ। यसै गरी, सरकारी स्तरमा स्थापना भै भेटेरिनरी स्नातक, स्नातकोत्तर र विद्यावारिधि तहको अध्ययन सन्चालनमा रहेको कृषि र वन विश्वविद्यालय अन्तर्गतको भेटेरिनरी संकाय, गैरसरकारी क्षेत्रका निजी भेटेरिनरी कलेजहरू, कृषि अनुसन्धान परिषद अन्तर्गतको पशु स्वास्थ्य अनुसन्धान महाशाखा, व्यवसायीक फर्ममा कार्यरत भेटेरिनरीयनहरू, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, वित्तीय संस्थाहरू, निजी स्तरका भेटेरिनरी क्लिनिक तथा प्राक्टिसनरहरू बाट भेटेरिनरी पेशा सम्बन्धित सेवा प्रदान हुँदै आएको छ।

३. नेपालको संविधान मा भेटेरिनरी पेशाको स्थान

वि.सं २०७२ मा जारी भएको नेपालको संविधान वमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका अलग अलग र साझा अधिकारका बारेमा अनुसूची ६ मा प्रदेश अधिकार सूचीमा कृषि र पशु विकास उल्लेख भएको छ। देशको समग्र कृषि र पशु विकासका लागि कृषि र पशु विकास क्षेत्रमा काम गर्ने विशेषज्ञ र प्राविधिकहरूको अलग अलग

4 वरिष्ठ पशु चिकित्सक, जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, ताप्लेजुङ्ग

योगदान रहदै आएको अवस्थालाई उच्च मुल्याङ्कन गरी संविधानको अनुसूचीमा समावेश गरिएको महसुस गरिएको छ। यसै गरी अनुसूची ७ को क्रमसंख्या १२ मा संघ र प्रदेशको साभा अधिकार सूची अन्तर्गत पशु चिकित्सालाई समावेश गरी भेटेरिनरी पेशाको संविधानमा विशेष महत्वका साथ उल्लेख गरेको पाईन्छ। स्थानीय तहको अधिकार सूची अन्तर्गत अनुसूची ८ को क्रमसंख्या १५ मा पनि कृषि तथा पशुपालन र पशु स्वास्थ्यलाई समावेश गरिनुबाट देशका ७५३ वटै स्थानीय तहहरूबाट सेवा प्रवाहको आवश्यक संरचना र जनशक्तिको प्रबन्ध गरिने भएको दृष्टिगत गर्न सकिन्छ। वि.सं. २०७४ मा सम्पन्न स्थानीय तहको पदाधिकारीहरूको निर्वाचन पश्चात निश्चय पनि स्थानीय तहबाटै सबै प्रकारका सेवाको आवश्यक संरचनाहरू स्थापना गर्ने क्रममा भेटेरिनरी सेवाको पनि यथोचित व्यवस्था हुने पूर्ण अपेक्षा गर्न सकिन्छ।

४. भेटेरिनरी पेशासंग संबन्धित केही महत्वपूर्ण ऐन कानूनहरू

नेपालले सन् २००४ मा विश्व व्यापार संगठन (WTO) को र सन् २००६ मा विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (OIE) को सदस्यता हांसिल गरी सकेको परिप्रेक्ष्यमा राष्ट्रिय भेटेरिनरी सेवा सुदृढीकरण गर्ने क्रममा केही ऐन नियमहरूको निर्माण गर्ने काम भै रहेको छ। जस अन्तर्गत पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन २०५५, तत्सम्बन्धि नियमावली २०५६, पशुवधशाला तथा मासु जांच ऐन २०५५, तत्सम्बन्धि निमावली २०५७ र निर्देशिका २०६४, पशु चिकित्सा परिषद ऐन २०५५ र सो सम्बन्धि नियमावली २०५६ निर्माण भई कार्यान्वयनमा आई सकेका छन्। यद्यपी पशुवधशाला तथा मासु जांच ऐन, २०५५ कार्यान्वयन गर्न भने विविध कठिनाईहरूका कारण अझै पनि लागु गर्न सकिएको छैन। सन् २००६ बाट नेपालमा वर्ड फ्लु रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि पूर्वतयारी योजना तर्जुमाका क्रममा वर्ड फ्लु नियन्त्रण आदेश, २०६४ जारी गरी व्यापक रूपमा सर्भिलेन्सका कामहरू सन्चालन गरिएकोमा नेपालको ईतिहासमा पहिलो पटक सन् २००९ मा भ्वापा जिल्लामा देखा परेको वर्ड फ्लु अत्यन्तै प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गरिएको थियो। त्यस पछिका वर्षहरूमा देखा परेका वर्ड फ्लुका प्रकोपहरू सामना गर्नु परेता पनि प्रभावकारी नियन्त्रण गर्न सफल भएको उदाहरण पनि छ। त्यती मात्र नभएर गाईवस्तुको प्लेगका रूपमा चिनिने गौगोटी जस्तो महामारी रोगको सन् २००९ बाट नेपालले फिडम फ्रम रिण्डरपेस्ट डिजिजको प्रमाणपत्र हांसिल गरी रोग उन्मुलन समेत भै सकेको अवस्था छ। रेविज जस्तो प्राणघातक रोगको प्रभावकारी रोग नियन्त्रणका लागि उपयुक्त रणनीति बनाई लागु गर्ने तयारीमा पशु सेवा विभाग प्रयासरत रहको छ।

५. भेटेरिनरी पेशाको चुनौति, अवसर तथा भावी रणनीतिहरू

स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात गाउँ देखि जिल्ला र प्रदेश हुदै केन्द्र सम्मको भेटेरिनरी सेवाको प्रारूप कस्तो रहने भन्ने कुरामा अवका दिनहरूमा निकै गृहकार्य गरी के कति संरचनाहरू कुन कुन अधिकार क्षेत्रमा राखी सेवा प्रवाह गर्ने भनी निकर्यौल गनु पर्ने चुनौति रहेको छ। विगतमा सेवा केन्द्र देखि जिल्ला हुदै क्षेत्र मार्फत केन्द्रमा संकलन गरी पशु सेवा विभाग मार्फत विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (OIE) मा पठाउने गरेको पशुपन्छीको रोगहरूको सूचना मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक ईपिडेमियोलोजिकल रिपोर्ट अवका दिनहरूमा केन्द्रमा पशु सेवा विभाग नरहने हो भने कुन निकायका चिफ भेटेरिनरी अफिसरले OIE को नेशनल डेलिगेटको जिम्मेवारी वहन गर्ने हो भन्ने थप चुनौतिको विषय रहने छ। एक गा.वि.स. एक प्राविधिकको अवधारणामा हाल नेपालका विभिन्न जिल्लाहरूमा गरी १५०० संख्यामा पशु स्वास्थ्य प्राविधिकहरू नियुक्त भएका छन्। साविकमा ९९९ पशु सेवा केन्द्रहरूलाई २३१ अधिकृत स्तरको दरवन्दी कायम गरी स्तरोन्नती गरिएको छ। हालको ७५३ वटै स्थानीय तहहरूमा पशु चिकित्सालयको स्थापना गरी सेवा विस्तार गर्न सकिने प्रबल संभावना रहेकोले यसलाई अवसरका रूपमा प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्नु पर्ने दायीत्वका रूपमा लिनु पर्ने छ। कृषि र पशुपालन क्षेत्र समग्र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड नै भएकोले कृषि र पशु विकासलाई विकासको प्रमुख आयामका रूपमा लिईने छ। अन्तर्राष्ट्रिय मुल्य र मान्यताका आधारमा राष्ट्रले वहन गर्नु पर्ने दायीत्वहरूलाई दृष्टिगत गरी WTO SPS, OIE, Codex जस्ता महत्वपूर्ण निकायहरूको मागदर्शन र निर्देशनहरूको उचित प्रबन्ध गरी प्रदेश र स्थानीय तहसम्म तत् तत् विषय क्षेत्र संबन्धित संरचनाहरू स्थापना र परिचालन गर्ने नीतिगत व्यवस्था हुनु अपरिहार्य भएको छ।

पशुपन्छीहरूमा लाग्ने विभिन्न आर्थिक तथा जनस्वास्थ्यका दृष्टिकोणबाट महत्वपूर्ण मानिएका जुनोटिक रोगहरूको प्रभावकारी निदानका लागि आधारभूत प्रयोगशाला सहितको प्रदेश पशु चिकित्सालय हरेक प्रदेशमा स्थापना

गरी स्थानीय तहमा रा.प. तृतीय श्रेणीका योग्य पशु चिकित्सक प्रमुख र आवश्यक संख्यामा भेटेरिनरी प्राविधिकहरु रहने गरी प्रत्येक गाउँपालिकाहरुमा पशु चिकित्सालयको स्थापना गर्ने र नगरपालिका एवं उपमहानगरपालिकामा रा.प. द्वितीय श्रेणीका वरिष्ठ पशु चिकित्सक प्रमुख र आवश्यक संख्यामा भेटेरिनरी प्राविधिकहरु रहने गरी नगर पशु चिकित्सालयको स्थापना र सन्चालन गरी सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाउन सकिएमा नेपालको संबिधानले भेटेरिनरी सेवालाई समावेश गरेको वास्तविक मर्मलाई संबोधन गर्ने रणनीति साकार भएको हुने छ । यसका लागि साविकमा सन्चालित ९९९ सेवा केन्द्रहरु, ७५ जिल्ला पशु सेवा कार्यालयहरुको जनशक्ति र १५०० साविकका एक गा.वि.स. एक प्राविधिक जनशक्ति पर्याप्त हुने सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ । महानगरपालिकाहरुमा प्रदान गरिने भेटेरिनरी सेवाका लागि रा.प. प्रथम श्रेणीका प्रमुख पशु चिकित्सक प्रमुख रहने गरी प्रदेश पशु चिकित्सालयबाट आवश्यक सेवा प्रवाह गर्ने प्रबन्ध मिलाउनु भावी रणनीतिका रूपमा अपेक्षा गरिएको छ । संघिय सरचनामा पशु विकास, पशु चिकित्सा, पशुपन्छी बजार, पशु क्वारेन्टाईन, पशु रोग निदान प्रयोगशाला लगायत हाल केन्द्रीय स्तरमा रहेका निर्देशनालय र शाखाहरुलाई एकिकृत गरी पशुपन्छी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत विभिन्न मशाशाखाका रूपमा व्यवस्थापन गर्न सकिएमा केन्द्र देखि प्रदेश र स्थानीय तहसम्म राष्ट्रिय नीति निर्माण र कार्यान्वयनको पक्ष प्रभावकारी हुन सक्ने देखिन्छ ।

६. निष्कर्ष

वर्तमान अवस्थामा नेपालको भेटेरिनरी सेवाको विस्तार र परिचालनमा ठूलो चुनौति खडा भएको परिप्रेक्ष्यमा भेटेरिनरी पेशासंग सम्बद्ध संपूर्ण निजामती सेवाका कर्मचारीहरु, सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थामा कार्यरत विज्ञ तथा पशु चिकित्सक र प्राविधिकहरु, विश्वविद्यालय तथा भेटेरिनरी कलेजहरुमा कार्यरत प्राध्यापक तथा प्राचार्यहरु, सेवा निवृत्त भेटेरिनरीयन तथा प्राविधिकहरु, उद्योग तथा व्यवसायमा कार्यरत संपूर्ण भेटेरिनरीयनहरु लगायत हामी सबै भेटेरिनरीयनहरुको साझा लक्ष्य नै देशमा पशुपालन र विकासको क्षेत्रलाई सफल तूल्याई प्रति व्यक्ति प्रति वर्षको दुध, मासु र अण्डाको उपलब्धतामा क्रमिक सुधार गरी देशलाई आत्मनिर्भर बनाउनु हो । स्वस्थ पशुपन्छी पालन र पशुपन्छीजन्य उत्पादन गरी आम नागरिकको पोषणमा सुधार ल्याउन स्वस्थ र गुणस्तरीय खाद्य वस्तुको पंहुच र उपलब्धतालाई सुनिश्चित गर्नु संबिधान प्रदत्त अधिकारको प्रवर्द्धन हुने भएकोले भेटेरिनरी पेशालाई थप मर्यादित र प्रभावकारी बनाउन संबद्ध सबै सरोकारवाला निकायहरुबीच समन्वयात्मक रणनीति र कार्यक्रमहरु अघि बढाउनु पर्ने आवश्यकता महसुस गरिएको छ ।

सके सपारौं नसके नविगारौं । जय पशुधन !

Historical Prospect of Rinderpest Disease in Nepal

Dr. N.P. S. Karki

Livestock of Nepal had been raised without the veterinary support for the control of infectious diseases, but there had been some practice of using some Ayurvedic medicine and some other local traditional remedies with segregation of sick animals at the time of outbreak of an infectious disease. However, a small population of livestock raised at Rana Palaces in Kathmandu were fortunate enough to receive Homeopath treatment from a Bengali Doctor. A heavy mortality in cattle/buffaloes with dire consequence in economy occurred in 1939 at the capital city of Kathmandu which forced to look upon an effective protective measures through the modern veterinary services. Thereafter, two students, Dr Thir Bahadur Singh was sent to Bihar veterinary College, Patna and Dr Bhim bahadur K.C. to Lahore veterinary college, present Pakistan for a 3 years Diploma Course which was then the only available academic education in India, graduate course in veterinary science starts only after 1955 in India.

After successfully completion of Diploma Course in 1942, both the trainees, Dr Bhim Bahadur K.C. joined Nepal Army and Dr. Thir Bahadur Singh started veterinary hospital in Kathmandu for public service replacing the existing homeopath service. Realizing the value of service from veterinary hospital, 10 more veterinary hospitals were opened by 1952, but there had been only one veterinarian in the country till 1960 to run these service centers.

On the request of government of Nepal to FAO, a FAO team led by Dr. H.B. Sahi of IVRI, India studied the rinderpest situation in Nepal in relation to outbreaks of India in 1957/58, and recommended establishment of a network of veterinary service and creation of an immune belt along the Tarai Region. Looking at dreadful situation in Nepal, OXFAM/UN/FAO supported vaccination programme with laboratory equipments. Government of India started establishment of 33 veterinary Hospitals (one each district) 21 dispensaries and 18 check posts in the country, and also approved 3-4 scholarships each year to meet the need of the qualified veterinary man power in the country through Colombo Plan Scholarship.

Continuing the RP control support from FAO in 1960, Dr C Seetha Raman, consultant was appointed to guide the RP control programme and establishment of a Biological Production Laboratory at Tripureswore including disease investigation.

RP Outbreaks Recorded:

Outbreaks	Year	Area	Vaccine
First	1939	Kathmandu Valley	
Second Outbreak	1952/53	Pokhara Region	Wet GTV, from LRS. Patna
Third Outbreak	1954/55	Birgunj, Parsa	4 outbreaks RP Serum and Wet GTV
Fourth Outbreak	1963/64	Chnadra Nigahapur , Rautahat	6 outbreaks
Fifth Outbreak	1973/74	Tarai Region	7 outbreaks
	1984	Kathmandu	
Sixth Outbreak	1986	Indo Nepal Border and Kathmandu	6 outbreaks
Seventh outbreaks	1988	Kaski	Buffaloes spread to local cross bread cattle
Eigth Outbreak	1989	Nawal Parasi	One pair of bullock
Nineth outbreaks	1990	Dailekh	2Buffaloes

Control programmes

Phases	Year	Area	Activities
First	1963/69	Indo-Nepal Border across the country	Created immune belt at a depth of 20-30 km from border Vaccine imported from Cairo, Egypt 29,70,636 Animals vaccinated

No vaccination Campaign since 1969			
Second Phase	1973/1976	Mass Vaccination in all Tarai districts	44, 90, 765 animals
No Mass vaccination since 1979/80			
Third Phase	1986/1992	Ring vaccination around the center of infection detected and mass vaccination in the risk area	
Last vaccination were carried out in 1995 as a pilot programme prior to the vaccination phase of the OIE RP eradication pathway			

Strategy of Control

Mass vaccination to create an immune belt in Tarai to prevent the outbreaks in the hills and mountain. Quarantine posts were established at the foothills, and all animal moving from Tarai to Hills were vaccinated at the check posts.

Sero monitoring in vaccinated animal population for recording immunity in the population which often weaned out to 5- 7% after some year's vaccination, creating a situation for the resurgence of the disease.

Vaccine use

At the beginning, wet Goat Tissue Vaccine (GTV) and Anti RP Serum were imported from Livestock Research Station (LRS), Patna. With increasing demand of vaccine for mass vaccination, import also made from Pakistan until the Biological Production Laboratory started its own production of Freeze Dried Goat Tissue Vaccine in 1966. For the exotic breed of cattle and their crosses and Yak, Tissue Culture vaccine was imported from India, Pakistan and Egypt throughout the mass vaccination Campaign.

International Assistance

1. FAO, designing Control Strategy, 1957/59
2. Government of India for establishing Vet Hospitals and building qualified manpower.
3. Oxford Foundation for Famine Relief (OXFAM), FAO, and UN for equipment, and the cost of mass vaccination Campaign in Phase I and Establishment of Biological Production Laboratory
4. National Rinderpest Eradication Campaign, SVSLDC Project, European communities
5. Asian Development Bank (ADB), through its livestock Projects.

History of freedom from Rinderpest in Nepal

1990 onwards	No reported outbreaks of RP in the country
1992	Vaccination against RP cease
1996 October	Declaration of provisional freedom from the disease
1996 November	Surveillance programme started on a pilot basis
1997 November	Sero and clinical surveillance at high risk zone (1 st round)
1998 August	ELISA testing
1998 November	Sero and clinical surveillance at high risk zone (2 nd round) Sero surveillance at low risk area (1 st round)
1999	ELISA testing completed

1999	Sero surveillance completed in low risk area
2000	ELISA testing of low risk area
2001 March	Application to OIE for Freedom from Rinderpest Disease
2001 December	Application to OIE for Freedom from Rinderpest Infection
2002 May	70 th OIE General Assembly declared Nepal to be free of rinderpest infection.

Conclusion

The contribution of RP to Veterinary Service of Nepal:

1. Changed homeopathic system to allopathic system of Veterinary Science.
2. Qualified veterinarians are trained which now ends with four running Veterinary colleges in the country
3. Establishes Vaccines production in the country, and present Biological Production Division of DLS produces a range of vaccines for animals and poultry.
4. Present diagnostic establishments from Central Veterinary Laboratory to the Regional Laboratories are also outcome of the RP Control programme .
5. Introduce legislation through Animal Health and Livestock Services Act, 1999 and Nepal Veterinary Council Act, 1999 and their regulations, as it was needed to run an obligatory process of 7 years long OIE pathway for the eradication of the Rinderpest.

References

1. Mishra U, 1986, "Rinderpest in Nepal" Animal Health Bulletin, Vol 1, 2042/43, Center Animal Health Center, Tripureswore
2. Pathak P, Williams HA, 2002, "Final Report 24/10/1995-30/09/2002; Strengthening of Veterinary Services for Livestock Disease Control (SVSLDC) Project, Nepal, EC/HMGN PROJECT ALA/94/17,
3. Karki N P S , Mahatao S N, Ratala D R, Pathak P, Singh D B and Gongal G N , 2002, "The Success Story of Rinderpest Eradication in Nepal" 27th World Veterinary Congress, Tunis, 25-29 September, 2002.

History of Footrot Eradication in Nepal

S. C. Ghimire⁵ and N.P.S. Karki⁶

Footrot is a specific contagious disease of feet of sheep, goats and other ruminants which causes lameness. It is a mixed bacterial infection of which *Dichelobacter nodosus* is the essential transmitting agent. For descriptive purposes, however, in sheep three clinical forms of footrot have been accepted: virulent, intermediate and benign. The terms virulent, intermediate and benign are also used to describe the strains of *D. nodosus* which are isolated from and have the potential of producing respective clinical entities in exposed, susceptible sheep under appropriate environmental conditions.

Virulent footrot in sheep is characterized by severe inflammation of the interdigital skin and progression of inflammatory disruption into the epidermal matrix of the hoof. This results in extensive underrunning of hoof horn in a high proportion (>10%) of susceptible animals. In contrast, in benign footrot although a high proportion of sheep gets affected under favorable conditions, lesions are mainly confined to interdigital skin. Less than 1% of the affected sheep have their hard horn underrun. Intermediate footrot has clinical picture that lies in between virulent and benign forms of the disease, both in lesion severity and production losses. Lesions in individual sheep may resemble virulent footrot. However, in a population, only a few sheep are severely affected, 1 – 10% with underrunning of the hard horn.

History of Footrot in Nepal

Footrot was first reported in Nepal in 1971 in the migratory flocks of Siklis village of Kaski District. The first written report of the disease in Nepal is attributed to a trek report of JS Flatt, the then Senior Agricultural Advisor of Lumle Agricultural Centre. In 1960s, rams were imported from New Zealand for crossbreeding local ewes and were kept at the Government Livestock Development Farm, Lampatan, Pokhara. The farm also purchased Baruwal ewes from the migratory flocks of Western Nepal for crossbreeding with imported rams with the goal for genetic improvement of indigenous breeds for better meat and wool production to generate crossbred rams, with better production characteristics (for meat and wool) that could then be introduced into the migratory flocks for genetic improvements. However, the Baruwal ewes did not thrive well in Pokhara and the whole flock (Baruwal ewes with imported rams) was moved to Siklis village for raising under the migratory system. The disease appeared in the flocks of Siklis village subsequent to the relocation of the Government flock. Imported rams were therefore suspected as the source of virulent footrot in Nepal.

The characteristics of migratory sheep flock and mixing of animals from different villages, footrot spread from Siklis village to adjoining villages, mainly towards the east, affecting several animals within a few years. By 1975, when first control measures were implemented, approximately 40 flocks of Kaski and Lamjung districts between the Seti river in Kaski (west) to Khudi river in Lamjung (east) were considered affected. By early 1979/80, the disease has spread to other flocks of Lamjung district (up to Dordi river in the catchment of Manasulu mountain range) and those of Manang. Thus, within a decade of introduction, footrot in Nepal has spread to about 120 flocks of three districts (Fig. 1) in the Gandaki zone.

5 Former Veterinary Officer, Lumle Agricultural Research Centre, and Lead for Footrot Program (1991 - 1998). Current affiliation: Team Leader, Human Safety Division, Veterinary Drugs Directorate, Health Canada, 14-11 Holland Avenue, Ottawa, ON K1A 0K9, Canada. Email: shiva.ghimire@hc-sc.gc.ca

6 Former Chief Veterinary Officer, Lumle Agricultural Research Centre, and Lead for Footrot Program (1982 - 89). Email: npskarki@ntc.net.np

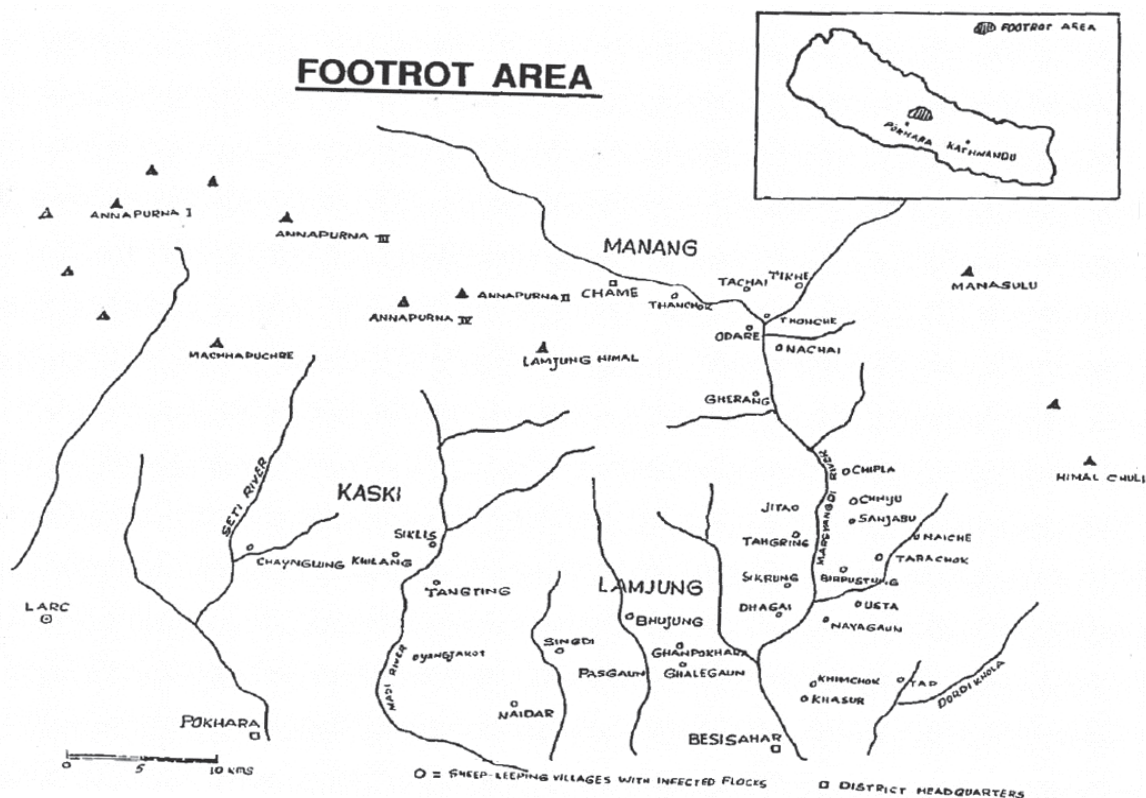


Figure 1. Schematic presentation of virulent footrot endemic area in Nepal in the past. The disease was endemic in migratory flocks of Kaski, Lamjung and Manang districts between Seti (west) and Dordi (east) river (Source: Abington and Rasali, 1994).

Consequences of footrot in migratory flocks of Nepal

The clinical disease in affected animals showed symptoms of lameness, emaciation, walking on knees and with sore ulcerative lesions on knees and brisket. The mortality in acutely affected flocks was as high as 50%. Lame animals were left out during pasture grazing, disposed and were predated. The economic losses were accountable to losses of animal and production losses from diseased flocks. While the quantification of actual losses to the farmers, sheep and goat owners and the rural economy were not determined, an economic analysis conducted in 1995 on the cost effectiveness of footrot control/eradication program was proved extremely beneficial with an internal rate of return of 76.8%, and discounted benefit over the 18 years to be £4.62 – 6.59 million (Source: ODG/MASDAR, 1995).

Institutional footrot management program in Nepal

For the ease of description, the footrot management program instituted in the migratory flocks of Nepal is divided in three phases:

- a) Initial footrot control program (1975 - 77),
- b) Footrot eradication campaign using traditional methods (1978 - 1991), and
- c) Footrot management by specific vaccination (1992-1999).

A. Initial footrot control program (1975 - 1977)

The initial footrot control program was thus jointly organized by the Lumle Agricultural Centre and Sheep and Wool Development Project of the Government of Nepal. The former was responsible for the control of disease in flocks of Kaski district and the latter in flocks of Lamjung district.

The first treatment session was organised in December 1975 in a flock of Siklis village as an exploratory study and training session. Each foot of sheep and goats were individually inspected, overgrown or underrun hooves were thoroughly pared, and animals were foot bathed in 10% formalin. Infected animals were also administered a single dose of procaine penicillin (70,000 IU/kg bw) and dihydrostreptomycin (70 mg/kg bw) intramuscularly. The outcome of this treatment session was very promising with a significant reduction in disease prevalence.

In Kaski district, approximately 6000 animals were treated each year. Animals in each flock were treated three times during winter months, at intervals of 3-5 days. The prevalence of the disease in winter months before treatment was >15% which reduced to <1% post treatment. However, a small number of animals always remained infected, and served as a reservoir for spread during migration. Consequently, when animals returned to the villages in November, the disease prevalence was high again. On the other side, however in Lamjung, despite of the similar treatment, the effect was less effective compared to Kaski. In 1977, animals were vaccinated using a commercial footrot vaccine, Clovax; however, no promising effect was observed. Along with the treatment, movement restriction in coordination with shepherd and farmers were imposed to prevent its spread to disease free areas west of Seti river.

B. Extensive footrot eradication program using traditional methods (1978 - 1992)

Following the termination of the Sheep and Wool Development Project, Lumle Agricultural Centre took over the responsibility from 1978 to 1992, and Government of Nepal facilitated the program.

Surveys conducted in 1979 in Manang, Lamjung and Gorkha districts, many flocks previously considered free were found to be infected, confirming the spread footrot towards the east between 1975 and 1978. By 1979/80, footrot was endemic in flocks of Manang district as well as flocks of Lamjung district up to Dordi river. Furthermore, a potential contact of a flock on the east bank of Dordi river was identified with an infected flock from the west bank of the river. Extension and educational activities were implemented to obtain cooperation from farmers on both sides of Dordi river to restrict animal movement between affected and disease-free areas. Also, flock inspections and culling of suspect animals prevented the establishment and spread of the disease in areas east of Dordi river in Lamjung district. No virulent footrot was identified in Gorkha district. Thus, virulent footrot was restricted in the migratory flocks located between Seti river in the west to the Dordi river in the east as depicted in Figure 1 above.

(i) Initial control program (1978 - 1981)

Initial control program consisted of monitoring of flocks in winter months (November - December) and treatment campaigns in spring months (March - May). Winter inspections aimed at reducing the prevalence of the disease after return of animals to villages from annual migration, and spring inspections aimed at eliminating infected animals before the start of another migration to the alpine pastures. At each inspection (both monitoring and campaign), every animal was inspected, foot pared, and foot-bathed in 10% formalin. Additionally, animals with footrot lesions were treated with procaine penicillin and streptomycin. Almost 30,000 animals from over 100 flocks were regularly inspected and treated. Multivalent footrot vaccines were also used for the first few years, but were later discontinued due to lack of apparent prophylactic efficacy.

(ii) Footrot eradication program (1982-1992)

Eradication of footrot from migratory flocks of Nepal was decided to be implemented in 1982. The inspection and treatment schedule for 1982 was similar to previous years except that the number of inspections for the spring campaign was increased. In 1983 - 85, a total of thirteen treatments each year (between January and June) were implemented. Culling with compensation for animals not responding to treatment (non-responders) was implemented. All suspect animals were culled with compensation before animals went on annual migration. Except for some few villages, the results of the program were promising. During November 1985 inspection, all flocks (except for Siklis flocks which could not be examined due to an outbreak of foot and mouth disease) were apparently free of virulent footrot. When inspected after FMD outbreak in 1986, no virulent footrot were detected in Siklis. However, some subclinical infections were not eliminated and the disease reappeared in a few flocks during migration. Since 1987, the intensity of the campaign could not be sustained due to resource constraints and technical manpower cut-off, the disease could not be effectively eliminated from the region. Between 1987 and 1992, similar campaigns, albeit with reduced number of inspections, were continued. While many flocks (e.g., East Lamjung and Manang area) were free from disease, it was difficult to eradicate in some flocks of Kaski and West Lamjung.

C. Footrot management by specific vaccination (1992 - 1999)

While footrot has been successfully eradicated from farms in other countries, the field situation in Nepal was quite different making the disease control or eradication program quite challenging. Animals would be in annual migration during the risk period of disease transmission making foot-bathing impractical. Despite many shortcomings, the results obtained in the 1980s by footrot burden monitoring, treatment

protocol and movement restriction were impressive. Commercial vaccines used previously did not give promising results though limiting the overall success of the previous eradication program.

A monovalent or bivalent footrot vaccine could provide a much longer duration of immunity. However, commercial multivalent footrot vaccines contain antigens from 9 - 10 serogroups, and the immunity was short lived owing to the phenomenon of antigenic competition. With the assumption of introduction of footrot from introduction of exotic rams imported from other country, it was hypothesized that only a few serogroups of *D. nodosus* could be involved. An Australian Centre for International Agricultural Research (ACIAR) funded project facilitated the addition of a research component on the existing disease management program. This phase of the program was implemented by Lumle Agricultural Research Centre in collaboration with the University of Sydney, Australia and Nepal Government facilitated the program.

(i) Establishment of footrot transmission period

In flocks where apparently disease-free animals went on migration, a high prevalence of the disease was recorded in November after animals returned from the alpine pastures. It was suspected that subclinical cases relapsed and transmitted the disease to healthy animals within and between the flocks. However, the exact time and pattern of footrot spread was not specifically recorded. To identify the risk period for footrot transmission, two flocks (GP4 and GP5) of Ghanpokhara village in Lamjung district were studied during 1991 migration. The study identified that the period of upward migration through the forest (May-June) to be the most favorable period for transmission of footrot in these flocks. Another study with two other flocks of Ghanpokhara village provided evidence of transmission in flocks during descending migration through the forest. No apparent disease transmission were identified while sheep were grazing the alpine pastures; the most likely explanation was attributed to low (<10°C) ambient temperatures in this environment during pasture. These studies confirmed the hypothesis of both the ascending and descending migration through the forest was conducive for the spread of footrot.

(ii) Isolation and characterization of *D. nodosus* from migratory flocks of Nepal

In collaboration with the University of Sydney, a laboratory culture facility was established at the Lumle Agricultural Research Centre for culture and identification of *D. nodosus*. A total of 323 animals with suspected footrot lesions from a total of 45 flocks were sampled, and a total of 682 isolates of *D. nodosus* were isolated and characterized. Initially, all isolates cultured belonged to serogroup E. However, subsequent to vaccination and additional sampling, isolates belonging to serogroup B, C and M were also identified. All isolates of serogroup E were virulent whereas all isolates of serogroup C and M were benign. In contrast, serogroup B isolates were more diverse both antigenically and in their virulence properties, ranging from virulent to benign.

(iii) Efficacy of a serogroup specific vaccine

Nepalese serogroup E isolates were antigenically distinct from the Australian serogroup E prototype used in commercial vaccines. Hence it was decided for using local strain (Nepal isolate) in the vaccine. Thus vaccination program using local isolate was superimposed on the existing disease management program (inspection, treatment and culling). Since 1993, animals identified with footrot lesions also received this vaccine. Lambs and kids below one month of age were not vaccinated.

Initially, a specific vaccine containing Nepalese strain of serogroup E was prepared. However, just before the start of the vaccination trial in 1993 (first year), virulent isolates of serogroup B were isolated from some animals of a village. Consequently, a bivalent (E and B) specific vaccine was used in that village flocks although rest of the village flocks received monovalent serogroup E vaccine. From the second year onwards, the bivalent (E and B) specific vaccine was used in all flocks.

In subsequent years, flocks were inspected three to four times between November and April. Affected animals were treated and a few non-responders were culled. All animals in the flock, except lambs and kids less than one month of age, were vaccinated as per the flock protocol. Given the superior efficacy of the specific vaccine, in subsequent years, animals were vaccinated with the bivalent (serogroup E+B) specific vaccine. Animals that had previously received the bivalent E+B vaccine received a single dose while those previously unvaccinated with bivalent vaccine received two doses of this vaccine before their annual migration.

Serological surveillance indicated that the antibody response to specific footrot vaccine was comparable between sheep and goats. Anti-*D. nodosus* agglutinin titres were very low in animals of all

groups before vaccination (March 1993 inspection) and increased significantly in all vaccinated animals. Vaccination was considered protective for more than six months and a single annual booster maintained the protective levels of antibodies in subsequent years.

By the second year vaccination (by 1994), no virulent footrot was detected. Virulent *D. nodosus* (Serogroup E and virulent serogroup B) were not isolated and all serogroup B isolates were benign and antigenically different from the serogroup B vaccine strain. Vaccine was effective in reducing the disease burden. The immunity was specific to those strains that were antigenically identical to the vaccine strains, and hence failed to eliminate antigenically distinct strains. Thus, benign isolates of serogroups B, C and M persisted and an additional benign serotype A was also isolated from few animals during that period.

Assessment of eradication of virulent footrot

With the implementation of combined control program including specific vaccination, virulent form of footrot was not observed since 1994. But to ascertain that the virulent form was really eliminated from the population, vaccination withdrawal was implemented in 5 vaccinated flocks in 1996 and from all flocks since 1997. It was expected that the vaccine withdrawal will be conducive for the expression of virulent strains of *D. nodosus* included in the vaccine, if they were not eliminated from the area. After withdrawal of vaccine administration, flocks were extensively monitored 3-4 times a year for 3 - 4 years. However, no virulent footrot was detected in any animals including animals born after the cessation of vaccination.

Later a serological test (Anamnestic serological (ELISA) test using the fimbrial antigen of *D. nodosus*) was developed to test for the freedom of virulent footrot infection. Newly born lambs after vaccine cessation were tested with this ELISA test. A total of 198 lambs that went on migration in 1997 and 1998 were challenged with the fimbrial antigen (10 µg) of a Nepalese serogroup E isolate (the most common virulent isolate in these flocks), and their antibody response was assessed. None of the samples were positive. This finding corroborated the absence of virulent footrot and possible eradication in this previously endemic area of Kaski, Lamjung and Manang districts of Gandaki zone. This was a huge step to achieve freedom of virulent footrot.

To demonstrate the national freedom from infection from virulent footrot, a suitable sampling strategy to demonstrate freedom from infection was developed and survey was also conducted in other hill districts of Nepal in 2000 – 2001. The survey was supported by ACIAR grant. Hill districts and villages of Nepal, ranging from the East to the West, were randomly selected for the survey. Selected flocks of sheep and goats were clinically inspected for footrot lesions, and samples were collected for bacteriological culture from animals with foot lesions. Both clinical and bacteriological survey failed to detect the cases of virulent footrot in the flocks examined suggesting the absence of virulent footrot in other parts of Nepal.

Vaccination against benign strains of *D. nodosus*

Though virulent strains of *D. nodosus* with the use of the specific vaccine were successfully eradicated and absent but clinically benign form of disease was regularly detected. A vaccine was formulated using a local serogroup C isolate which was endemic in these flocks. The vaccine was used a trial in migratory flocks of Nepal. Because of the low prevalence in untreated control flocks, the study lacked the power to detect the effect of the vaccine. Furthermore, as the economic losses associated with benign footrot is limited, flock owners considered that the local reactions at injection site were more harmful to sheep than the benefit realized from the vaccine. As a result, further testing of vaccine efficacy against benign strains of *D. nodosus* was not pursued.

Acknowledgement

The financial support of Government of the United Kingdom (1975 - 1999) and the Australian Centre for Agricultural Research (1993 - 1999); Professor J.R. Egerton, University of Sydney, for his contribution in serotype specific Nepal isolate of vaccine strain; Government of Nepal, Lumle Agricultural Centre for their institutional contribution and program implementation; all veterinarians, technicians, field staffs, direct indirect contributors for control and eradication of virulent footrot in Nepal.

Note: Citation and references have been omitted from this article for presentation as non-scientific paper. Detail technical information written on this paper could be obtained from the authors.

Animal Health Research and Disease Control in Nepal: An Overview

U.M. Singh⁷, D.R. Khanal⁸, S.P Shrestha² and N. Amatya Gorkhali²

Introduction

Researches on animal health have been conducted by different government and non-government institutions in Nepal. Veterinary programmes under the Department of Livestock Services (DLS) have been involved mainly in providing extension services besides conducting some action researches on animal health. Animal Health Research Division (AHRD) was created as one of the disciplinary divisions of National Animal Science Research Institute (NASRI) during the course of transition from National Agricultural Research and Service Centre (NARSC) to Nepal Agricultural Research Council (NARC) with enactment of NARC Act 1991.

The Council now has two major research institutes; National Agriculture Research Institute (NARI) and National Animal Science Research Institute (NASRI). Animal Health Research Division is working as one of the disciplinary divisions under NASRI, since its establishment. Animal Health Research Division is working in collaboration with other disciplinary divisions of NASRI, namely Animal Breeding Division, Animal Nutrition Division, Pasture and Fodder Research Division and Fisheries Research Division. In addition, under NARC are five Regional Agricultural Research Stations (RARS), commodity programmes for cattle, buffaloes, sheep, goat, swine and poultry and Agriculture Research Stations (ARS) in different agro-climatic zones. Researches on animal health have been carried out mainly by AHRD at the RARS and ARS having livestock component. It also works in close collaboration with Department of Livestock Services to disseminate technologies to the farmers' field. The aim of this paper is to prepare an overview of Animal Health Researches in Nepal.

Milestones on Animal Health and Research

Animal research has played a vital role in the improvement of livestock production and healthy livestock production which ultimately reflects in human health as well. Following are the major achievement of research works carried out in major livestock and poultry diseases now and then.

Rinderpest Eradication

A heavy mortality in cattle/buffaloes with terrible consequence in economy occurred in 1939 due to rinderpest. The government took this issue very seriously and many veterinarians were trained so that effective protective measures could be undertaken through modern veterinary services. Imported vaccines were used. Most of the senior veterinarians of the country were involved to implement strategic mass vaccination in nationwide vaccination programmes. After a long battle of five decades, ultimately Rinderpest disease was eradicated and the country was declared free of Rinderpest disease in 1990.

Foot Rot Eradication

Foot rot was first reported in Nepal in 1971 in the migratory flocks of Siklis village of Kaski District near Regional Agricultural Research Station, Lumle. Virulent foot rot was suspected to have been introduced with imported rams, became endemic in migratory sheep and goat flocks of Kaski, Lamjung and Manang districts of Nepal. The first institutional control programme was jointly initiated in 1975 by Lumle Agricultural Centre and Nepal Government's Sheep and Wool Development Project. Since 1978 to its completion in 1999, the programme was conducted by Lumle Agricultural Research Centre during 1978 – 1992 and in collaboration with the University of Sydney, Australia during 1992 - 1999.

Early control/eradication programme used conventional techniques of inspection and treatment of sick animals and removal of non-responders before the migration of animals to the alpine pastures. Efforts were also made to restrict animal movements between affected and disease-free areas. These activities

7 Himalayan College of Agricultural Science and Technology (HICAST), Kalanki, Kathmandu; vet.ums@gmail.com

9 Nepal Agricultural Research Council (NARC), Khumaltar, Lalitpur

prevented further spread of the disease to new areas and controlled the disease from several village flocks. However, the disease consistently relapsed in some apparently healthy animals during migration and transmitted to other animals within and between flocks. Inability to identify and cull all infected animals and prevent the transmission of the disease to healthy animals during annual migration was identified as a major barrier in the successful eradication of virulent foot rot from these flocks. Commercial vaccines were tried, but did not provide effective protection. Subsequently, Nepalese strains of *Dichelobacter nodosus*, the transmitting agent of foot rot in sheep and goats, were isolated and characterised. As there were only two serogroup of *D. nodosus* causing virulent foot rot in Nepal, and as Nepalese isolates were serologically distinct from the commercial vaccine prototypes, specific bivalent vaccine was developed and tested. The specific vaccine, when used in combination with the conventional disease management programme of inspection, treatment and culling of non-responders, prevented virulent foot rot from these flocks. The virulent form of foot rot was not detected in these flocks since 1994. Elimination of virulent strains of *D. nodosus* was confirmed by clinical, bacteriological and anamnestic serological surveillance implemented between 1994 and 1999.

Peste des petits ruminants (PPR)

PPR outbreak in Nepal occurred for the first time in 1993 in the terai region of Janakpur zone. The disease was diagnosed in 1995 AD after tissue samples were sent to the United Kingdom. After the confirmation of PPR in the country, control measures including ring vaccination was carried out around the infected areas with the Rinderpest Vaccine. In the later years, PPR vaccines were imported to run mass vaccination program. In the mean time, the Biological Production Unit of the Directorate of Animal Health was strengthened and PPR vaccine production was initiated inside the country using the African PPR virus strain. The tissue culture vaccine was produced in the country since 2000 AD with cooperation of EEC. Nepal was the first country to manufacture PPR Vaccine in South Asia. National PPR control project was launched in 2001.

PPR has already been recorded in 68 districts of the country (DLSO epidemiology report, 2017). The mortality rate ranges from 10 to 100 percent; and morbidity rate ranges from 50 to 90 percent. Mortality and morbidity in goat was significantly high and the livestock farmers had to bear tremendous economic loss due to PPR. With rapid spread of PPR, Government of Nepal launched National PPR Control Program in 2001. Mass vaccination and sero-surveillance were the major activities of this program.

In the recent outbreaks, the disease is mostly concentrated in the few districts of mid-hills and Terai. The disease frequency is less as we move to the western parts of the country. Morbidity and mortality rates due to PPR have decreased significantly and the disease is in controlled situation. However rampant animal movement especially during the festivals has increased threats of disease anywhere. Though the vaccination coverage is better compared to other communicable disease, but is still below the expected level and needs to be extended.

Foot and Mouth Disease (FMD)

Foot and Mouth Disease (FMD) is a contagious disease and widespread in the country. FMD is an acute, highly contagious viral disease of domestic and wild ungulates. The disease is characterized by the formation of vesicles (fluid filled blisters) and erosions in the mouth and nostrils, on the teats, and on the skin between and above the hoofs. FMD may cause serious production losses and is a major constraint to international trade in livestock and their products.

FMD is endemic in Nepal since time immemorial. Frequent outbreaks of the disease have been reported in the country throughout the year. The severity of clinical signs is more in improved breeds of cattle, buffaloes and pigs than in the indigenous breeds of animals though the susceptibility is equal among both improved and indigenous populations, causing substantial economic loss to livestock industry of the country. Although economic loss of FMD in terms of reduction in milk yield and meat production is estimated to be 66 million US \$ per year (Gongal, 2002), actual loss could be much more higher if reduction in breeding efficiency, draft power of affected animals and cost required to control the outbreaks are to be added. Moreover, Nepal being a member of World Trade Organization (WTO), the presence of FMD in the country has been a major barrier in international trade of livestock and its products.

Considering these facts, urgent need of implementation of FMD control program was visualized

and National FMD Control Program was launched in 2068/69. To start with a limited resource, concept of zonation was adopted and 10 districts beyond Koshi river were selected as a pilot area for FMD control. The area was selected based on the natural barrier of a big river. Since Ilam district in Eastern region is a major dairy area and is free of FMD for more than 5 years, mass vaccination in the bordering Terai areas of Ilam district was carried out. Surveillance activities were carried out in all 10 districts. Also meeting with the milk cooperatives in selected area and in other districts were carried out to involve them in the control program. The impact of this intervention has given encouraging result with significant reduction in the number of outbreaks in the selected area. Moreover movement of animals, biannual vaccination and comparatively low coverage of vaccination are the major threats for the outbreak of FMD.

Sero-monitoring sero-diagnosis of the affected animal has revealed the prevalence of O, A, C and Asia 1 with domination of O strain followed by Asia 1 strain. The problem of recurrence of FMD in vaccinated animals persists because of unmatched virus strains of vaccines to the prevalent ones. Realizing this fact, Nepal Livestock Sector Innovation Project (NLSIP) funded by World Bank emphasizes to determine local isolates of FMD strain to produce vaccine to combat with this economically important disease.

Porcine Respiratory and Reproductive Syndrome (PRRS)

PRRS, seen as an emerging disease of pigs for few years has now become endemic in the piggery farms of different regions. It is assumed to be introduced with the introduction of exotic pig genetic resources to improve the pig production in terms of number of piglets as well as quality and quantity of meat. There are two strains namely European strain and American strain. Research works are warranted to find the specific strain and produce vaccines accordingly.

Avian Influenza (AI)

With the outbreak of Avian Influenza in poultry in 2009 research works have been carried out in domestic backyard, commercial and parental flocks of poultry to find out the prevalence of low pathogenic Avian Influenza (LPAI). Antibodies against LPAI indicated its prevalence. Therefore research works to identify specific strain and development of policy for prevention and control of LPAI are warranted to prevent huge economical losses in national poultry industry.

Research based recommendations for animal health management

1. Bovine Health

- Strategy for control of Bovine Fascioliasis recommended: February and August drenching
 - Cow: Triclabendazole @ 12 mg/kg
 - Buffaloes: Oxyclozanide @ 10-15 mg/kg
- Deworming calves within two weeks of age against Ascariasis
 - Parental Pamoate: 250 mg/calf
- Control strategy for bovine mastitis
 - Teat dipping in Povidone Iodine (with 10% glycerol) recommended
- Khari disease: Causative agents for Khari disease in lactating buffaloes identified and technology for suitable control strategy handed over to DLS. Main causes include malnutrition, Selenium toxicity, hypophosphatemia, internal and external parasitic infestations higher radiation and plant toxicity from oak, very poor shed management with no ventilation and lack of green forages/fodder during winter season. Injection of Ivermectin and supplementation of mineral mixture have been found to reduce the severity of Khari disease in buffaloes. Penta sulphates preparation comprising of sulphates of Cobalt, Copper, Zine, Ferrous and Magnesium at 1:2:3:5:30 proportions administered at 30-45gm daily for 30-45 days during winter showed promising result in Khari affected buffaloes with average of 70% recovery.
- Isolation of Mycobacterium paratuberculosis from cattle faeces were accomplished
- Introduction of Tris based buffer as semen extender has improved the fertility in cattle and buffaloes

2. Goat and Sheep Health

- Gastro-intestinal nematodes control package in goats

Gastro-intestinal nematodes (GI nematodes) is the chronic problem in goats which costs huge economic losses. Regional Agricultural Research Station, Lumle then Lumle Agricultural Research Centre had performed intensive study on the gastro-intestinal nematodes in goats and developed an effective control package. Treatment at monthly interval during wet monsoon months with Albendazole @ 5-10mg/kg BW

- Use of herbal medicine for ecoparasite control
 - Titepati, Bojo and Sisno 10% w/v effective against ectoparasites
- Control strategy for Fasciolosis
 - Drenching twice during February/March and August/September: Triclabendazole @10mg/kg BW (Single drenching effective if goats are stall fed)

3. Swine Health

- Control of endoparasitic diseases of pigs: double drenching (June and August) with Albendazole @ 25 mg/ kg BW

4. Poultry Health

- Marek's disease control in commercial poultry: Rispen or cell associated vaccine of Marek's disease was recommended for mass application in commercial poultry in addition to HVT vaccine of Mareks disease.
- Salmonellosis detection Salmonella colour antigen preparation developed.
- Detection of Aflatoxin by TLC in poultry feed has been introduced in the laboratory
- Assessment of thermostable ND I2 vaccine in backyard poultry.
- Vaccination strategy of ND F1, La Sota and M strain assessed.

Research on important zoonotic diseases

Animals and humans share many infectious diseases. Most common diseases include rabies, malaria, Japanese encephalitis, brucellosis, bird flu, swine flu, leptospirosis and typhus infections etc. Zoonotic diseases are significant public health concerns, constituting about two-thirds of human infections. An estimated 60 percent of novel human pathogens are zoonotic in origin. Anyone who comes into contact with an infected animal, vector or contaminated area can become infected with zoonotic diseases. However, the risk of acquiring disease is high among animal farm workers and handlers. Proper diagnosis of these illnesses lacks in most instances due to limited laboratory facilities, even with common bacterial and parasitic diseases.

During 2013-2015 under Zoonosis Control Project (ZCP), research works were carried out for prevalence of major zoonotic diseases such as brucellosis, leptospirosis, cysticercosis, avian influenza, toxoplasmosis, Japanese encephalitis, blue tongue, gastro-intestinal nematodiasis, liverfluke and tick fauna distribution. Samples were collected from domestic animal species of different ecological zones for screening these diseases.

Researchable Issues related to Animal health

Issues related to Bovine health

Endoparasites

Mycotoxiosis

Mastitis

Milk fever

Reproductive disorders	External parasites
Nutritional disorders	Nutritional disorders
Degnala disease	Khari disease
Foot and Mouth Disease	Anthrax
Haemorrhagic septicaemia	Paratuberculosis
Tuberculosis	

Issues related to goat and sheep health

Endoparasites	Ectoparasites
Mastitis	Enterotoxaemia
Mycotoxigenesis	Respiratory disease complex (CCPP, Pasteurellosis)
External parasites	Nutritional disorders
Abortions	Paratuberculosis
Kid mortality	Intoxication of poisonous plants
PPR	Lamb mortality
Blue tongue	

Issues related to swine health

Endo and Ectoparasites	Pasteurellosis
Swine Fever	Porcine Respiratory and Reproductive Syndrome (PRRS)
Mycotoxigenesis	Piglet mortality

Issues related to Poultry health

Bacterial diseases	Viral diseases
Salmonellosis	New castle disease
	Infectious Bursal Disease
Colibacillosis	Avian Influenza
	Avian Leukosis Complex
Mycoplasmosis	Leechi Heart Disease
	Avian Encephalomyelitis

Other health issues

Ascites	Antibiotic Resistance
Respiratory disease complex (CRD, IB, FC)	Mycotoxigenesis

Veterinarians in animal health and other disciplinary research

Veterinarians are not only restricted to animal health research, but are also involved in other research disciplines. Some of the successful projects led by veterinarians are:

1. Genetic studies of indigenous animal genetic resources of Nepal using different molecular techniques
2. Development of Pakhribas black pig
3. Development dual purpose breeds
4. Selective breeding of Khari goat for genetic improvement

AHRD, under NARC is the only institution exclusively responsible for research on animal health. However, the major challenge it faces now is the acute shortage of human resource, including subject matter specialists in specific fields. Therefore only limited number of research on animal health has been possible.

Agriculture Development Strategy (ADS) has visualized the establishment of Animal Health Research Institute (AHRI) under NARC, the organizational structure of which has already been finalized, but is yet

to be implemented. With the establishment of Animal Health Research Institute (AHRI) it is expected to develop technologies in the field of animal health to cater the need of the nation. This also reveals that there is ample scope for veterinarians in the livestock health and development research.

Conclusion and recommendation

Technology generation and adoption should be the focus of research and extension activities. Specific needs of the nation on animal health and development should be identified and a collaborative, integrated approach is essential between education, research and extension institutions to carry out effective research, no need to mention the importance of human resource development programs. The findings of research programs should also be incorporated in the regular extension programs under Department of Livestock Services for effective implementation and output.

A Brief History of Production and Release of NeJaRab Vaccine Commemorating Golden Jubilee of Nepal Japan Diplomatic Relations

Jagan Nath Rai

Nepal shares a long porous border with neighboring countries, China in the east to west northern border and India in the east to west southern border. This favours rabies to remain as endemic and epidemic throughout the year making very hard to eradicate but it could be controlled in Nepal. The carriers of the disease are jackal, fox and bat in Nepal. They come into contact with the stray dogs and domestic animals. As a result, rabies may communicate to others animals as well in human beings.

About 50 to 100 people and 100 to 150 animals died of rabies each year and 35,000 people and 15,000 to 20,000 animals have received pre and post exposure vaccine each year in Nepal.

Sheep brain rabies vaccine production for animal use was started on 1970 in Nepal, Similarly, the BPL-Inactivated 5% sheep brain rabies vaccine production was started in 1982 in the same laboratory and it was first used in human being from June 1986 onwards in Nepal.

Following the WHO guidelines, the NTO rabies vaccine was being stopped from the developed countries. So I was selected to the Institute Pasteur-Paris, France to learn the management and multiplication of rabies virus in cell culture and immunoflorescent technique from September 1998 to end of January 1999, through the Ministry of Health, His Majesty's Government of Nepal, under the fellowship of World Health Organization (WHO). After completion of the training, I returned Nepal and started to renovate the old laboratory. I proposed for a budget with HMG/N to procure some very needy equipment, reagents for cell culture rabies vaccine production in Nepal. In 1999/2001 the tissue culture rabies vaccine production laboratory was established, though with limited resources of Ministry of Agriculture and Cooperatives, Nepal.

In the meantime, madam Nakamae, health coordinator of JICA Nepal, visited the existing laboratory on March 2001 and Mr. Ken Hasigawa EX. R.R.-JICA/N along with Dadam Toyoko USEKA, coordinator of SV/JICA-Nepal visited again on 27th March 2001. According to that visit and discussion about the tissue culture rabies vaccine production, I personally requested to Mr. Ken Hasigawa for especial technical expert and equipment supply to the existing rabies vaccine production laboratory in Nepal. Thereafter the process from the proper channel was forwarded to JICA Nepal to get an expert. At that time, I promised to put the name of Nepal, Japan in the history of tissue culture rabies vaccine production in Nepal.

JICA/Nepal then sent of Dr. Masao Sasaki, a livestock environmentalist to rabies vaccine production laboratory. During his brief term of three weeks, he worked as a facilitator for us and submitted a report as per his TOR. Meanwhile upon the request of Ministry of Agriculture and Cooperatives to JICA/N Dr. Ide Seiya, a real expert for tissue culture rabies vaccine production was sent to rabies vaccine production laboratory. Until that time, we established the tissue culture laboratory and started propagating the cells. After arrival of Dr. Ide Seiya on 1st of May 2002 and until 31st July 2002 the two of us together with Kali Kumari and Shree Ram worked quite hard and were able to produce the first batch of tissue culture rabies vaccine in Nepal.

The following materials were used for the production of tissue culture rabies vaccine in animals use.

- BSR cells cloned from BHK21 c13

- BHK21 cells derived from Hamster kidney
- PV/RV strain, seed virus

These three very important materials were obtained from the Institute Pasteur-Paris, France in 1999. In the BSR cells, we achieved the titer of $10^{7.8}$ TCID/ml which was good to produce the tissue culture rabies vaccine in Nepal. Still many things were yet to be done in the Tissue Culture ARV production such as quality control etc. Therefore on our request JICA/N sent Dr. Ide Seiya for 2 years as a Senior Volunteer from 2nd April 2003 to 1st April 2005. During this period we worked together very hard with a limited numbers of staffs. In this period JICA/Nepal also made available of more essential equipments, such as Roller machine (USA) – 2 sets, Ultra Centrifuge 10,000-14,000 rpm (TOMY-Japan) – 1 set, Pellicon machine (USA) – 1 set, Upright deep freezer –80°C (GFL- Germany) – 1 set, Autoclave (TOMY-Japan) – 1 set and other necessary apparatuses.

Finally we succeeded to achieve our goal in Nepal. It took a complete two years from 2003 to 2005 to produce tissue culture rabies vaccine from this laboratory. Since marketing of the vaccine was yet to be done we again requested JICA for 1 year extension of Dr. Ide Seiya which was accepted, and we worked together until 31st March 2006. Thus we were successful to produce tissue culture anti rabies vaccine, NeJaRab vaccine in Nepal. The vaccine was released by the honorable Minister for Agriculture and Cooperatives Mr. Keshar Bahadur Bista and assistant Minister of Agriculture and Cooperatives Mr. Govind Chaudhary on 27th January 2006 to commemorate the "Golden Jubilee" of Nepal, Japan diplomatic relations.

ग्रामीण गरिवीसँग जोडिएको नेपालको दुग्ध क्षेत्र - बिगतदेखी बर्तमानसम्म

डा. बालक चौधरी

१. परिचय

नेपालमा ४००० वर्ष अगाडि उपत्यकामा गोपालवंशी तथा महीषपालवंशी राजाहरुले पशुपालन कार्यको सुरुवात गरेको इतिहास छ। लिच्छवीकालमा पशुपालन तथा तत्सम्बन्धि उत्पादनहरुको व्यापार विस्तार छिमेकी राष्ट्र भारत तथा चीनसम्म फैलिएको हुँदा नेपालको इतिहासमा सो समयलाई स्वर्णयुगको नामले समेत चिनिन्छ। दूध सम्पूर्ण पोषक तत्वले बनेको खाद्यपदार्थ हो। शिशु जन्मेदेखि दूधको सेवन गर्ने हुनाले यसको महत्व आफैँ भल्किन्छ। विश्व कृषि तथा खाद्य संगठनले दूधको सेवन प्रति व्यक्ति वार्षिक ९२ लिटर तोकेको छ। नेपालमा प्रति व्यक्ति वार्षिक उपभोग लगभग ७० लिटर पुगेको तथ्याङ्कबाट देखिन्छ। शुरु शुरुमा दूध उत्पादन घर प्रयोजनका लागि मात्र हुने गर्दथ्यो। नेपालमा प्रजातन्त्रको आगमनसँगै व्यवसायिक रुपमा दूधको खरीद विक्री हुन थालेको देखिन्छ।

नेपालको कूल गार्हस्थ उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान करिब एक तिहाई (३१.६९ प्रतिशत) रहेको छ। कूल कृषि गार्हस्थ उत्पादनमा पशुपालन क्षेत्रले २५.६८ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ। तर दुग्ध उपक्षेत्रको हिस्सा किटान गरेर भन्न नसके तापनि कूल गार्हस्थ उत्पादनमा करि ९ प्रतिशत योगदान छ। दूधले ग्रामीण स्तरमा भोजन र पोषण उपलब्ध गराउनुका साथै नगद आम्दानीका लागि पनि योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ। डेरी फार्मले ग्रामीण रोजगारी श्रृजना गर्न तथा शहरबाट ग्रामीण क्षेत्रमा रकम प्रवाह सुनिश्चित गरेको छ। नेपालमा अबै पनि कूल जनसंख्याको लगभग दुई तिहाई (६६ प्रतिशत) जनता जिविकोपार्जनको लागि कृषि/पशुपालन पेशामा आधारित छन्। यस मध्ये अधिकांश ग्रामीण परिवार दूध उत्पादन व्यवसायमा संलग्न छन्।

२. नेपालमा दुग्ध विकासको इतिहास

दुग्ध क्षेत्रको सुरुवात प्रजातन्त्रको स्थापना (वि.सं.२००९) विश्व खाद्य तथा कृषि संगठनको सहयोगमा रसुवा जिल्लाको लाङ्गटाङ्गमा याक चीज कारखानाको स्थापनाबाट प्रारम्भ भएको पाइन्छ। दुग्ध क्षेत्रको विकासका लागि वि. सं. २०१२ मा कृषि विभाग अन्तरगत दुग्ध विकास शाखाको गठन गरियो। पहिलो पटक दुग्ध प्रशोधन केन्द्र काभ्रे जिल्लाको टुसालमा सानो क्षमताको कारखानाको स्थापना गरियो। वि. सं. २०१३ मा दुग्ध विकास कमिसनको गठन गरियो। दूधलाई प्राथमिकतामा राखी वि. सं. २०१४ मा पहिलो पञ्चवर्षीय योजना (२०१३ -

१८) मा कार्यक्रममा समावेश गरेको तथ्याङ्क छ । पञ्चवर्षीय योजनामा उल्लेख भए बमोजिम वि. सं. २०१४ मा खाद्य तथा कृषि संगठनको प्राविधिक सहयोग र न्युजिल्याण्डको वित्तीय सहयोगमा लैनचौरमा ५०० लिटर प्रति घन्टा क्षमताको दूध प्रशोधन कारखाना स्थापना गरियो । सोही समयतिर भक्तपुरको खरिपाटीमा लघु दुग्ध प्रशोधन केन्द्रको पनि स्थापना गरिएको थियो । काठमाण्डौंमा बढ्दो दूधको माग पूरा गर्न वि. सं. २०२६ मा दुग्ध विकास संस्थानको स्थापना भयो । वि. सं. २०३६ साल तिर निजी दुग्ध व्यवसायीहरूको प्रवेश भयो । वि. सं. २०४८ मा तयार गरिएको दश वर्षीय दुग्ध विकास योजनाको सिफारिशको आधारमा वि. सं. २०४८ मा राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डको स्थापना गरियो । नेपालमा समयानुकूल दुग्ध क्षेत्रको विकासको भ्रलक निम्न अनुसार रहेको छ ।

दुग्ध क्षेत्रको समयानुकूल विकास (बिक्रम संवत्)
१९७४ - राणाकालीन समयमा युरोपियन गाईहरूको आयात
२००९ - पशु सुधार शाखाको स्थापना
२००९ - FAO को सहयोगमा लाङ्गटाङ्ग, रसुवामा याक चीज उत्पादनको प्रारम्भ
२०१० - बनेपा टुसालमा लघु दुग्ध प्रशोधन कारखानाको स्थापना
२०११ - कृषि विभाग अन्तर्गत दुग्ध विकास शाखाको स्थापना
२०१२ - दुग्ध विकास कमिसनको गठन
२०१३ - लैनचौरमा ५०० ली/घण्टा क्षमताको दुग्ध प्रशोधन कारखानाको स्थापना
२०१३ - भक्तपुरको खरिपाटीमा दुग्ध संकलन केन्द्रको स्थापना
२०१४ - थोदुङ्ग, रामेछापमा चीज उत्पादन केन्द्रको स्थापना
२०१९ - दुग्ध विकास कमिसनलाई दुग्ध विकास बोर्डमा परिणत
२०२६ - दुग्ध विकास बोर्डको विघटन तथा दुग्ध विकास संस्थानको स्थापना
२०२६ - दुग्ध पदार्थ विक्री वितरण आयोजनाको स्थापना
२०३० - काठमाण्डौं, विराटनगर तथा हेटौंडा दुग्ध वितरण आयोजनाको स्थापना
२०३६ - औपचारिक रूपमा दुग्ध व्यवसायमा निजी क्षेत्रको प्रवेश
२०३६ - पोखरा दुग्ध वितरण आयोजनाको स्थापना
२०३७ - दुग्ध उत्पादक संस्थाहरूको गठनको शुरुवात
२०४६ - नेपालगञ्ज तथा लुम्बिनी दुग्ध वितरण आयोजनाको स्थापना
२०४७ - २०५७ दश वर्षीय दुग्ध विकास योजनाको कार्यान्वयन
२०४८- राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड ऐन तर्जुमा तथा राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डको स्थापना
२०४९ - दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थाको गठनको शुरुवात
२०५२ - डेनमार्क सरकारको सहयोगमा पाँच वर्षे दुग्ध सहयोग कार्यक्रम (Dairy Support Program)
२०५२ - विराटनगरमा धुलो दुध कारखानाको स्थापना
२०५५- नेपाल डेरी एशोशिएसनको गठन
२०६१ - पोखरा दुग्ध वितरण आयोजनाको निजीकरण
२०६५ - निजी क्षेत्र अन्तर्गत चितवनको ठिंमुरामा धुलो दुध कारखानाको स्थापना
२०६५ - जनकपुर दुग्ध वितरण आयोजनाको स्थापना
२०६६ - सुजल फुड, पोखरामा निजी स्तरमा धुलो दुध कारखानाको स्थापना
२०६६ - डेरी उद्योग संघको गठन
२०६६ - धनगढी दुग्ध वितरण आयोजनाको स्थापना
२०७२ - पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयको स्थापना

३. दूधको आवश्यकता तथा आपूर्ति

दूधको आवश्यकता र आपूर्तिको अनुमानित, आधार वर्ष (२०७३/७४)

- अनुमानित जनसंख्या: २ करोड ८६ लाख ७९ हजार
- प्रतिव्यक्ति दूधको आवश्यकता: २५० एम.एल/दिन (७ हजार १ सय ६९ मेट्रिक टन दैनिक) अर्थात २६ लाख १६ हजार ९ सय ५९ मे.टन/वर्ष
- अनुमानित दूध उत्पादन: १७ लाख ७६ हजार ९ सय ५६ मे.टन वार्षिक
- प्रतिव्यक्ति दैनिक उपलब्धता: १६९.८ एम.एल (लगभग ६२ लिटर वार्षिक)
- नपुग दूध परिमाण: ८ लाख ४० हजार मे.टन
- प्रतिव्यक्ति दैनिक नपुग परिमाण: ८० एम.एल

४. रणनीति

दूधमा आत्म निर्भर बन्नका लागि मौजुदा दूधको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा जोड दिनु पर्दछ । दूध क्षेत्रको विकास र विस्तारमा सहयोग पुऱ्याउने गुणस्तर सुधार तथा बजार व्यवस्था समेतका लागि निम्न अनुसारको रणनीति तथा कार्यक्रम अवलम्बन गर्नु आवश्यक छ ।

४.१ पशु आहारको विकासमा जोड दिने कार्यक्रम

- सामुदायिक/कबुलियती वनमा पशु आहार उद्यमको प्रवर्द्धन गर्ने
- वाँझो भूमीमा सामुदायिक पशु आहार विकास कार्यक्रम प्रवर्द्धन गर्ने
- प्रत्येक दुग्ध उत्पादन क्षेत्रमा पशु आहार नर्सरीको प्रवर्द्धन गर्ने
- पशु आहारको बीज उत्पादन तथा वितरणको लागि करार खेती गर्ने
- दुग्ध पशुहरुको लागि कम खर्चिलो आहार प्याकेजहरुको विकास गर्ने
- अफ सिजनमा हे, साइलेज खुवाउने प्रविधिमा जोड दिने
- अन्नका उपउत्पादनमा आधारित अनुसन्धान गर्ने
- पशु दानाको गुणस्तरको सुनिश्चितता र नियन्त्रण गर्ने
- घाँसका गुणस्तरयुक्त बीज तथा बिरुवाको उपलब्धतामा बृद्धि गर्ने
- साना दाना कारखाना स्थापना गर्न दुग्ध सहकारीहरुलाई बढावा दिने
- पशु पोषण कायम राख्न मिमिनरल ब्लक तयार पार्ने तथा खुवाउने कार्यक्रम
- सुख्खा याममा बैकल्पिक रुपमा खुवाउने हे र साइलेज प्रविधिको तालिम कार्यक्रम

४.२ पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम

- पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरुलाई ग्रामीण क्षेत्रहरुमा पारा भेट स्थापनाको लागि सरल शर्तहरु (विना धितो, कम व्याज दर) मा ऋण सुविधा प्रदान गर्ने
- आयातित रोगहरुको जोखिमबाट जनावरलाई रक्षा गर्न Quarantine सेवाको सुदृढिकरण गर्ने

- महामारी रोगबाट पशुहरुलाई बचाउन रोग विरुद्ध समयमै खोप कार्यक्रमको व्यवस्था गर्ने
- पशु स्वास्थ्य सुरक्षा तथा उपचारको लागि स्थानीय स्तरमा उत्पादित जैविक उत्पादनहरुको गुणस्तर सुनिश्चितता पद्धतिको कार्यान्वयन गर्ने
- प्रयोगशालालाई उपयुक्त तवरले साधन सम्पन्न बनाई रोग निदान क्षमताको सुदृढिकरण गर्ने

४.३ प्रजनन सेवामा सुधार कार्यक्रम

- कृत्रिम गर्भाधान सेवाको वृहत विस्तार गर्ने
- राष्ट्रिय पशु प्रजनन केन्द्रको क्षमता सुदृढिकरण गर्ने
- सहकारी मार्फत दुग्ध पशु संसाधन केन्द्रको स्थापना गर्ने
- Dairy Cattle Improvement Project (DCIP) लाई निरन्तरता दिने
- हिमालमा पाइने याक तथा चौरीको सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने
- स्थानीय डेरी पशुहरुको उत्पादकत्व बढाउन छनौट प्रजननको अवलम्बन गर्ने

४.४ अन्य कार्यक्रम

दूध उत्पादन वृद्धिको लागि प्रसार सेवा, गुणस्तर तथा सुरक्षा व्यवस्थापन सेवा, दुग्ध पशु खरिद गर्न सरल तथा सुलभ ऋण, पशु बीमा आदि जस्ता अन्य सहायता सेवाहरुको समेत आवश्यकता पर्ने हुनाले निम्न क्रियाकलापहरु समावेश हुनु पर्दछ ।

- दुग्ध पशुहरुको बीमाको व्यवस्था गर्ने
- दूध उत्पादन क्षेत्रहरुमा प्रभावकारी प्रसार सेवा
- दुग्ध पशु खरिद गर्न कृषकहरुलाई कम व्याज दरमा सहज ऋण सुविधा
- गुणस्तरयुक्त दूध आपूर्तिको लागि दुग्ध मूल्य श्रृंखलाका actors लाई तालिमको व्यवस्था

४.५ दूध तथा दुग्ध पदार्थहरुको गुणस्तरमा सुधार कार्यक्रम

- गुणस्तरमा आधारित प्रोत्साहन तथा दण्ड सहितको कच्चा दूधको मूल्य निर्धारण
- मिसावटलाई निरुत्साहित गर्न वर्तमानको घृताँश तथा एस.एन.एफ.मा आधारित मूल्य निर्धारणमा प्रोटिन समेत थपि मूल्य निर्धारण पद्धति लागु गर्न संभाव्यताको खोजी
- दूध आपूर्ति श्रृंखला सञ्चालन गर्न कृषक तथा दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थाहरुलाई दूध र दुग्ध पदार्थको व्यवस्थापन शिक्षा
- सम्पूर्ण प्रणाली र चिस्याउने सुविधाको श्रृंखला मा Cold Chain स्थापना
- अन्तरराष्ट्रिय मापदण्डमा पुग्ने लक्ष्य सहित वर्तमान खाद्य ऐनले नसमेटेका अन्य दुग्ध पदार्थहरुको मापदण्ड निर्धारण
- कच्चा दूध उत्पादन तथा सङ्कलन र वजारमा आपूर्ति गरिने दूध तथा दुग्ध पदार्थहरुको उत्पादन, प्रशोधन तथा वितरणमा गुणस्तर नियन्त्रणका उपायहरुको कार्यान्वयन

- मापदण्डलाई वैधानिकता प्रदान र तिनको कडाईका साथ कार्यान्वयन
- गुणस्तर कायम गर्न नियमित अनुगमन तथा मापदण्ड पूरा नगर्नेहरूलाई कानुनी कारवाही
- प्रयोगशाला सुविधा तथा जनशक्तिको व्यवस्थापन

४.६ आन्तरिक बजारको प्रवर्द्धन कार्यक्रम

- दूधको उपभोग बढाउन विद्यालयका बालबालिकालाई दुग्धपान कार्यक्रम
- स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमहरूको माध्यमबाट कमजोर वर्गको लागि अभियान कार्यक्रम
- गुणस्तर तथा प्याकेजिङ सुधार सहित दुग्ध पदार्थहरूको विकास गर्ने
- दूध तथा दुग्ध पदार्थहरूको मूल्य आम उपभोक्ताहरूको पहुँच बढाउन जोड दिने
- देशका शहरी ईलाकाहरूमा दूध प्रशोधन सुविधा विस्तार गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन दिने

४.७ उत्पादन विविधीकरण कार्यक्रम

- सम्भावित दुग्ध पदार्थहरूको बजार अध्ययन गर्ने
- दुग्ध क्षेत्रमा विकास भएका प्रविधि हस्तान्तरणको प्रयास गर्ने
- प्राविधिक सहयोग सहित निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन दिने
- उत्पादनको माग, आपूर्ति तथा मूल्य बारे सूचना संकलन तथा प्रसार गर्ने

४.८ जनशक्ति विकास कार्यक्रम

- मध्यम र निम्न स्तरको प्राविधिक जनशक्ति उत्पादनमा जोड दिने
- भारतसँग तालिम तथा डिग्री कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गर्ने
- दुग्ध प्राविधिकहरूलाई समय सापेक्ष तालिमको व्यवस्था गर्ने
- दुग्ध प्रविधि वा खाद्य प्रविधिमा उच्च तहका जनशक्तिको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने

४.९ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन एवं तथ्याङ्क व्यवस्थापन कार्यक्रम

- दूध उत्पादन, संकलन, प्रशोधित दूध तथा दुग्ध पदार्थको विक्री, आयात तथा निर्यात, दूध तथा दुग्ध पदार्थहरूको माग, आपूर्तिको अनुगमन गर्न संस्थागत संयन्त्रको विकास गर्ने
- संकलित तथ्याङ्कको विश्वसनीयता प्रवर्द्धनको उचित व्यवस्था गर्ने
- नियमित रूपमा तथ्याङ्क उपलब्ध गराउन संस्थागत व्यवस्था गर्ने

५. दुग्ध क्षेत्रका पक्षहरूको विश्लेषण

दुग्ध क्षेत्रमा मूल्य श्रृङ्खलाले ठुलो संजाल कायम गरेको छ । यसका सवलता, सीमितता, अवसर तथा चुनौतिहरू निम्न अनुसार रहेको छ ।

५.१ सवल पक्ष

- दुग्ध उत्पादक कृषक, समुह, सहकारी संस्था, जिल्ला दुग्ध उत्पादक सहकारी संघ र केन्द्रिय दुग्ध सहकारी

संघ, दुग्ध उद्योग वीच आर्थिक सामाजिक सञ्जाल

- पशुपालन व्यवस्थापन परम्परागत घरायसी अभ्यास
- प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउन र पशु स्वास्थ्य हेरचाह जस्ता पशु विकासका क्रियाकलापहरूमा गैरसरकारी संस्थाहरू तथा निजी क्षेत्रको संलग्नता
- कूल घर परिवारको भण्डै १० प्रतिशत घर परिवार प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित
- दैनिक आमदानीको श्रोतको रूपमा दूध तथा दुग्ध पदार्थ
- शहरी क्षेत्रबाट ग्रामीण क्षेत्रमा नगद प्रवाह मार्फत ग्रामिण अर्थतन्त्रमा सहयोग

५.२ दुर्बल पक्ष

- ठूलो संख्यामा न्यून उत्पादकत्वका गाई तथा भैंसी (कूल संख्याको मात्र १३% दुधालु गाई र २६% दुधालु भैंसी, औसत वार्षिक उत्पादन ५२० लिटर/गाई र ८६८ लिटर/भैंसी)
- दूध संकलन, चिस्यान तथा ढुवानीको कमजोर पूर्वाधार
- पशुहरूको लागि अपर्याप्त गुणस्तरयुक्त आहार
- श्रोत र संसाधनको कमीको कारण अपर्याप्त सरकारी सहायता सेवा
- उन्नत साँढे/राँगोहरूको साथै कृत्रिम गर्भाधान सेवा कमी
- सानो भूस्वामित्व र कम लागतको प्रभावकारी बाच्छी हुर्काउने प्रविधिको कमी
- रोजगारीको लागि युवाहरूको पलायनको कारण घट्दो कृषि श्रमिक एक समस्या
- ग्रामीण क्षेत्रहरूमा अपर्याप्त वित्तिय सेवा
- कृषकहरू वीच प्रभावकारी संचार र नयाँ अवसरहरूको उपयोग गर्ने सिमित क्षमता
- बजारीकरण संयन्त्र एवं बजार सूचनाको कमीका कारण ठूलो संख्यामा कृषकहरू बजारको पहुँचबाट बञ्चित

५.३ अवसर

- डेरी फार्म देशैभर फैलिएको
- दूध तथा दुग्ध पदार्थहरूको परम्परागत उपभोग
- दूध तथा दुग्ध पदार्थहरूको माग तथा आपूर्तिमा बढ्दो अन्तर
- बढी जनघनत्व भएका ईलाकाहरूमा दूध तथा दुग्ध पदार्थहरूको बढ्दो माग
- दुग्ध व्यवसायमा निजी क्षेत्रको बढ्दो संलग्नता
- पर्यटनको विकाससँगै आधुनिक दुग्ध पदार्थहरूको मागमा बृद्धिको सम्भावना
- पशुपालन तथा दुग्ध व्यवसाय विकासमा दातृ सहयोग इच्छुक

५.४ सिमितता

- आहारमा कमी - अनुत्पादक पशुहरू पालीराख्नु पर्ने बाध्यताले आहारमा थप कमी

- अनियन्त्रित आयात- भारतसँगको खुला तथा अनियन्त्रित सिमानाका कारण अनधिकृत रुपमा दूध तथा दुग्ध पदार्थहरूको आयात
- श्रमको कमी - युवावर्ग विदेशीने कम तीव्र
- कृषि ऋण - वित्तीय संस्थाहरू कृषि तर्फको लागनीमा न्युनता
- दुग्ध व्यवसायको सीमितता - मुख्य राजमार्ग र शहर वरपरका क्षेत्रहरूमा भूमी र श्रमको उच्च लागत
- सर्ने रोगहरूको उच्च जोखिम - पशुबाट मानिसमा सर्ने रोगहरूको बढ्दो क्रम
- अधिक उत्पादन लागत मूल्य - श्रम तथा सामग्रीहरूको बढ्दो लागत मूल्य
- वैज्ञानिक पद्धतिमा आधारित दूधको मूल्यमा कमी - दूध उत्पादन लागतको विश्लेषण सहित दूधको मूल्य निर्धारणसँग जोडने नियमित संयन्त्रको अभाव

६. सरकारको अनुदान सहयोग

- मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्तावाल डेरी उद्योगहरूले करयोग्य उत्पादन विक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करको ५०% फिर्ता हुने
- पशुधन सुरक्षण विमाको विमित प्रिमियमको ७५% नेपाल सरकारको अनुदान सहयोग
- व्यवसायिक पशुपालन तथा व्यवस्थापन र दुग्ध उद्योग संचालनका लागि सरकारी निकायहरूबाट पूर्ण अवस्था पूरक अनुदान सहयोग
- सरकारी/सहकारी/निजी संस्थाको सहकार्यमा पशुपालन तथा दुग्ध उद्योगको स्थापना
- दुग्ध सहकारीहरूद्वारा संचालित दूध चिस्याउने केन्द्रको विद्युत खपत रकमको ५०% छुट
- दुग्ध उद्योगमा प्रयोग हुने उपकरणहरूको ४५ भन्सार महसुल छुट
- आयातित पशुपक्षी दानामा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थमा १५ मात्र भन्सार कर लाग्ने

Role and Scope of Veterinarians in Nepal Police

Ram Chandra Satyal

The use of dogs in police service started in 2026 B.S. by introducing four trained dogs from Malaysia to assist crime investigation and control. Police dog section was officially established in 2032 B.S. Gradually regional sections were established in each development region. The police dog section was named Central Police Dog Training School, in 2047 B.S. and now there are 78 dogs in the training school.

The use of trained dogs in police service has now increased more and even for other services as filmography. Increase in crime rate demanded increased use of dogs in crime investigation. Subsequently sound health of the dogs deployed in the field is essential. Consultation with private veterinarians used to be done even for minor injuries and illnesses, ration management, vaccination, emergency treatment of the dogs in this school. At the same time farm animals reared by police staff for production of meat and milk demanded veterinary services within the police department. Realizing the necessity of veterinary services a veterinarian was recruited for the first time by Nepal Police in 2051/09/20. Now there are three veterinarians in Nepal Police service.

Currently police dog service is provided in all provinces except province 2 and 5. With the implementation of federalism in the country, police dog service is to be provided in all provinces. Police is soon recruiting seven vets, one for each province with the objectives of producing pedigree dogs, training of healthy dogs and delivering effective police service in all provinces. In addition Nepal Police has planned recruiting vets in national and international airports, vital installations and international borders where dogs are being deployed for security, crime investigation and control purposes.

The overall duty of vets in police dog training school is to produce healthy pedigree dogs and coordinate training of these dogs. Trainings are conducted annually by veterinarians to the dog handlers regarding dog health.

Increased demand for traffic management in the Kathmandu valley has also raised the use of horses in traffic management especially during peak traffic hours. The service of horse for traffic management is being provided by the Metropolitan Traffic Police Division. The role of veterinarian in horse section of Nepal Police is to deal with clinical and other technical aspects of horse health and management and execute actions accordingly. Considering the necessity of veterinarian in horse section, Nepal Police is soon recruiting a vet in horse section too.

History of Vaccine Production and Vaccination in Nepal

Dr. S. P. Gautam, Dr. N. P. Ghimire Dr. S. Shrestha and Dr. S. Gautam

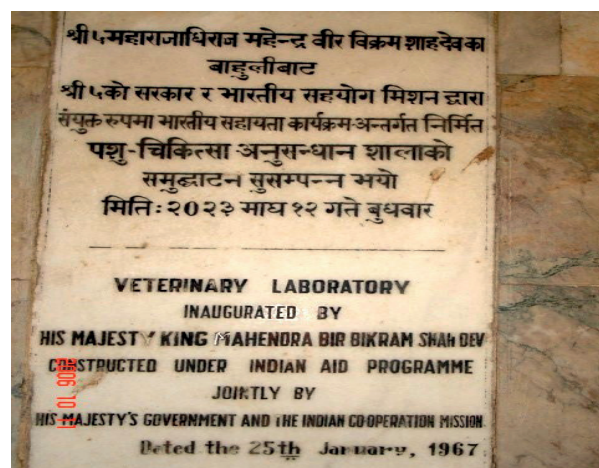
Establishment of Alopathic Veterinary Medical Services:

Animal disease is one of the major constraints of livestock development. Mortality, morbidity and loss in productivity due to different diseases have been the major causes of economic loss in livestock sector. Given the emergence of Rinderpest (RP) disease in the Kathmandu Valley, an alopathic veterinary dispensary was opened in Tripureswor, Kathmandu in 1939 AD to control that disease. Later, the dispensary was converted to the Central Veterinary Hospital, the first veterinary hospital of Nepal in 1940 AD. From 1943 to 1957 ten more zonal veterinary hospitals were added in the country including Kanchanpur, Kailali, Nepalgunj, Bhairahawa, Pokhara, Chitwan, Birgunj, Janakpur, Biratnagar.

Based on the recommendation of FAO consultant Dr. H. B. Shahi (1957-58), additional 22 veterinary hospitals, 21 dispensaries and 14 quarantine check-posts were established with the technical and financial support of Govt. of India under the Indian Cooperation Mission (ICM) to create an RP immune belt along the Indo-Nepal boarder area of terai region.

Establishment of Veterinary Laboratory:

During 1963, Dr. C. Sitharaman, a FAO expert, was deputed to Nepal for technical support under ICM to control the devastating outbreaks of RP. The first Veterinary Investigation Laboratory was established in Tripureswor as a very high national priority and was inaugurated by then His Majesty's the King (late) Mahendra Bir Bikram Shaha Dev in 1967 AD. The two major objectives of the laboratory included (1) the production of Goat Tissue Vaccine for the control of RP under the national "Rinderpest Eradication Programme" and (2) to deliver veterinary laboratory services for the diagnosis of animal diseases including RP. The name of vaccine production laboratory was later changed into the Biological Production Division in 1971, and established as a separate institution for the production of animals and poultry vaccines with due priority. Later on, the name was further changed as Central Biological Production Laboratory (CBPL) under the then Ministry Agriculture, Department of Livestock Services, Directorate of Animal Health. CBPL is the first vaccine-producing institute of the country and now it is producing about eleven types of vaccines against different infectious diseases of poultry, pigs, cattle, buffalo, sheep goats and other animals.



The major objectives of veterinary laboratory (CBPL) were as follows:

- Support livestock development effort through producing quality vaccines within the country to control different livestock diseases;
- Production of vaccines against major contagious and the emerging livestock diseases;
- Enhancement of the quality and efficacy of vaccines produced; and
- Development of the mechanism for the smooth and efficient distribution of vaccines in the country

The first batch of GTV was produced in the laboratory during 1965-66 AD with the technical and financial support of FAO, ICM and OXFAM using basic facilities and equipments. The vaccine was in ampoules and frizedried to increase the keeping quality of the vaccine but required cold chain. The limited accessibility due to poor road network, a lack of communication facility, lack of awareness among livestock owners and difficulty to maintain cold chain were some of the limiting factors of mass vaccination. Therefore, Wet RP vaccine was also prepared in field by macerating the spleen of goats inoculated with vaccine virus in field condition for immediate use. The virus inoculated goats were carried to various fields for production of GTV by triturating the spleen in field condition for mass vaccination of cattle and buffalo.



Fig: Basic equipments used to produce GTV in veterinary laboratory, Tripureswor

Several bacterial and viral vaccines against the infectious diseases of animals, birds and human were produced in the vaccine production laboratory including, hemorrhagic septicemia, rabies, ranikhet, fowl pox, black quarter, anthrax, gumboro, peste des petits rumunants etc.

Table: List of Vaccine production in Nepal

S. No.	Name of the vaccines	Year of Initial Production
1	Rinderpest Vaccine	1961
2	Haemorrhagic Septicaemia (H.S.) Vaccine	1967
3	Ranikhet Vaccines (F and R ₂ B)	1968
4	Fowl Pox Vaccine	1968
5	Anti Rabies Vaccine ARV	1970
6	Black Quarter Vaccine (B. Q.)	1984
7	Anthrax Live Spore Vaccine	1989

8	Swine Fever Vaccine (Lapinised)	1998
9	Haemorrhagic Septicaemia oil Adjuvant (H.S.) Vaccine	1992
10	Infectious Bursal Disease Vaccine (IBD)	1998
11	Ranikhet Lasota Vaccines (RD Lasota)	1998
12	Haemorrhagic Septicaemia and Black Quarter Vaccine (HS and BQ Combined)	1999
13	Peste des Petits Ruminants Vaccine (PPR)	2000
14	Haemorrhagic Septicaemia (HS aerosol-Live)	2006
15	New Castle Disease I2 (ND I ₂)	2008

In 1967, Bacterin against hemorrhagic septicemia (H.S.) was produced in the laboratory. Later on, the quality of vaccine was improved with the addition of alum adjuvant and oil adjuvant during 1990s. The HS vaccine was also produced in combination with black quarter vaccine during 1999, for easy administration. The oil adjuvant vaccine was discontinued to its problem of difficult in administration and tissue reaction in animals. Currently the laboratory is producing combined HS - BQ alum adjuvant vaccine to meet the requirement of the nation.

In the Year 2006, H.S. aerosol live vaccine was produced in the laboratory with the assistance of Food and Agricultural Organization (FAO) funded project (TCP2902A). The H.S. aerosol vaccine, is administered by nasal spray on the nostrils of the cattle, is a live vaccine produced from *Pasteurella multocida* B 3 and 4 strains isolated from deer. Advantages of this vaccine over the traditional alum precipitate vaccine is that this vaccine requires less technical expertise for administration, it is less costly in production and administration and confers immunity for one year.



Fig: The safety and potency tests of the H.S. vaccine in the laboratory as well as in the field.

In 1968, Poultry vaccines were introduced, Ranikhet F strain and Ranikhet R₂B strain as well as Fowl Pox vaccine to protect the poultry population of the country. In the year 1996, there was a severe outbreak of Infectious Bursal Disease (IBD). To control that disease, IBD vaccines were introduced in 1998. In the same year, Ranikhet Lasota strain vaccine was introduced to ease the farmer for administration of the vaccine as it can be given in drinking water and no vaccinator is required.

Until 1997, all the poultry vaccines were produced from the fertile eggs available in the local hatcheries. Since 1997, with the financial support from Strengthening the veterinary service for Livestock Diseases Control (SVSLDC) project, CBPL started producing poultry vaccines from Specific Pathogen Free (SPF) eggs. Since then this laboratory has been producing different poultry vaccines using SPF eggs.

In 2008, a heat stable vaccine against Ranikhet disease of poultry, “ND I2” was produced tested in the laboratory and field which is intended for the use in the village chicken.

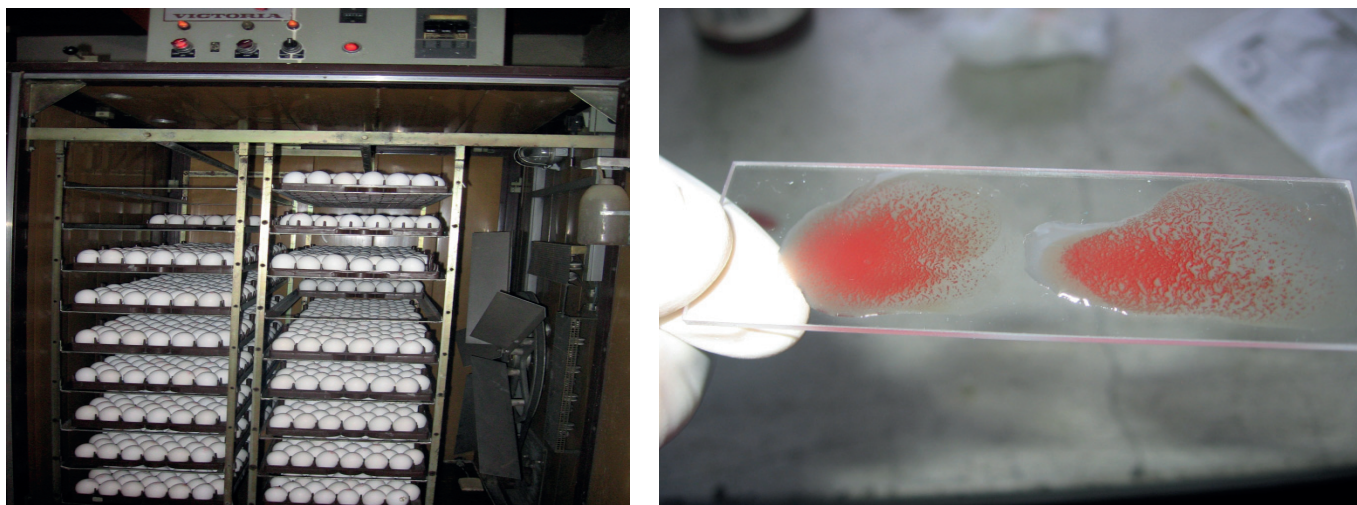


Fig: SPF Eggs in egg Incubator and Haemagglutination test



Fig: The safety and potency tests of the poultry vaccine in the laboratory as well as in the field.

During 1970 Anti Rabies Vaccine was introduced in the laboratory and after 1983/84 it got separated identity Rabies Vaccine Production Laboratory (RVPL) and continued its production till date. Initially, the RVPL produced phenolized 20% sheep brain ARV for pet immunization and phenolized 5% sheep brain ARV for post-exposure vaccination of livestock. In 1983/84, the RVPL started production of 5% Beta-Propiolactone (BPL) inactivated ARV of nerve tissue origin for human use, and was able to meet the national demand by 1994. Previously, ARV of nerve tissue origin was imported from India and vaccine scarcity was observed from time to time due to the vaccine's short shelf life. Following the WHO recommendations, the production of nerve tissue ARV has now been phased out in favour of tissue or cell culture ARV. The veterinary authority phased out the production of phenolized 5% nerve tissue ARV in 2003 and that of phenolized 20% nerve tissue ARV in 2004 due to economical and ethical reasons. The production of 5% BPL inactivated nerve tissue ARV for human use was phased out in 2006.

To replace the nerve tissue vaccines, the RVPL worked with the Japan International Cooperation Agency (JICA) to set up cell culture ARV production facilities in 2008. A first trial batch of cell culture ARV for animal use was produced in 2002, and after further development the first commercial batch was released in the market in 2006 under the trade name "NeJaRab". Also in 2006, a first trial batch of a Vero cell culture-based ARV for human use was produced. Today, the productions of cell culture ARV for human use are still in trial phase.

The quantity of vaccines produced by this laboratory prior to 1985 was hardly sufficient to meet the requirement in controlling major diseases prevailed in country. However, after 1985, with the addition of new machines and equipment (photo) received under the First Livestock Development Project, the capacity of laboratory was strengthened with the significant improvement in the quality and quantity of vaccines produced in this laboratory.



Facilities In CBPL



Fig: Machines and equipments established in vaccine production laboratory under the First Livestock Development Project,

In 1989, to control the outbreak of Anthrax disease in the country, Anthrax vaccine production was started after the seed of Live Anthrax Spore vaccine brought from Australia under the Livestock

Development Project.

In 1998, Swine Fever vaccine was introduced after the seed of Lapinised Swine fever vaccine seed was brought from Bhutan and conducted safety and potency test in the laboratory. The vaccine is a live virus vaccine and production is meeting the demand of the country.

PPR Vaccine Production: Paste des Petit Ruminants (PPR) is one of the deadliest diseases of small ruminants especially of goat. The disease was first recorded in goat of central Terai (Bara and Rautahat) in 1994/95. By 2000, it was being reported from more than 50 districts and has now been endemic in Nepal. The only means to control the disease is mass vaccination. Unavailability of vaccine in the region and difficulty in procuring vaccines from African countries forced the Department of Livestock Services to think on the production of PPR vaccine in the country. With the financial and technical support from the SVSLDC project, a PPR vaccine production unit was established within the then Biological Products Division in 2000. This unit produced the PPR homologous vaccine using tissue culture technology in 2000 for the first time in South Asian countries. The vaccine passed through all the necessary tests. Vaccinated test animals were also protected from the challenge of local hot strain of PPR virus from the field outbreak. Successful production of this vaccine is the most important achievement of the CBPL, which saved the animal wealth (goat) of nation from devastating outbreaks of PPR. The vaccine production in the year 2000 was nearly 900 thousand doses for controlling the disease by ring vaccination. But now it is producing nearly 7.5 million doses to meet the demand of the nation for mass vaccination and eradication purposes.



PPR Vaccine Production in Tissue culture in Progress



Fig: Vaccines production in CBPL

Distribution of the Vaccines:

Until late eighties, all the vaccines produced by CBPL were distributed to the farmers free of cost. However, from 1989, nominal cost was fixed for all the vaccines except the PPR vaccine produced for the use in National PPR control program. Now, to promote the sale and distribution of the quality vaccine produced, CBPL has appointed ten stockiest one each in Eastern, Mid Western and Far Western region Two in Western Region and rest in Central region. The aim of this was to maintain the cold chain and avail the quality of the vaccines at the door step of the farmer. CBPL is providing PPR, Swine fever, ND I₂ Haemorrhagic Septaemia and Black Quarter Vaccines free of cost for the National disease programme. It is

generating revenue by selling the vaccines and if we consider the vaccine given for National disease control programme of the government, cost wise it is very efficient. At the same time it is cheaper and most efficient in controlling disease outbreaks than imported vaccines. The demand and the coverage of the vaccine now is hardly 10-15 per cent. The demand of the vaccine is increasing but due to limited resources we have not been able to meet the demand. Therefore, there is sufficient room to expand and diversify its Quality assured products within the country for controlling and eradication of the diseases, if more resources are availed.

Vaccination

Rinderpest Vaccination

History of first animal vaccination in the country goes back to 1952/1953 in controlling the devastating outbreak of RP in Pokhara valley using wet Goat Tissue Vaccine (GTV) from Livestock Research Station, Patna, India. Anti RP serum and wet GTV was used to control RP in Birgunj in 1954-55.

Later for RP Mass Vaccination, Vaccine produced in Nepal was used. First phase of mass vaccination against RP using GTV was carried out in the 20-30 km area of terai region along the east-west Indo-Nepal border area creating a buffer zone of high immunity against RP during 1963-1969 AD. The limited accessibility due to poor road network, a lack of communication facility, lack of awareness among livestock owners and difficulty to maintain cold chain were some of the limiting factors of mass vaccination. The RP vaccine was also prepared in field by macerating the spleen of goats inoculated with vaccine virus in field condition. The virus inoculated goats were carried to various fields for production of GTV by triturating the spleen in field condition for mass vaccination of cattle and buffalo. At that time, a total of 29,70,630 cattle and buffaloes were vaccinated with the GTV with an aim of getting 90 % vaccine coverage in the targeted buffer zone.

The second phase (1974-79) of RP mass vaccination program began in response to the outbreaks of RP in Rautahat and other districts of terai region during 1973 with the technical and financial support of FAO, ICM and OXFAM. A total of 44,90,765 heads of cattle and buffaloes were vaccinated together with sero-monitoring of purposive samples under this program. The other outbreaks of RP during 1984-86 in various parts of country included that of Pokhara, Kathmandu and terai (central and mid-western) were successfully controlled by ring vaccination. During 1986-90, only four outbreaks including that of Tanahun, Pokhara, Banke-Bardia and Dailekh were recorded, last being in Dailekh district, and all controlled by ring vaccination.

RP Eradication:

Nepal followed the OIE pathway to acquire the Rinderpest free status, in 1992, which stated:

- 1) RP vaccination should be stopped and no RP disease outbreak should be there for five years.
- 2) Continuous surveillance, sero-monitoring of the RP disease in high, medium and low risk area.
- 3) Apply for the disease free status to OIE

In 1999, Nepal applied for disease free status and after proper assessment and verifying the disease and sero-monitoring status. OIE recognized Nepal as RP disease free country, which was first of its kind in SAARC region. In August 2011, Nepal celebrated OIE declaration of RP the first animal disease to be eradicated from the world after small pox eradication in human.



HS and BQ Vaccination

Vaccination against Haemorrhagic septicaemia started in 1967 AD which helped to control the disease and save the valuable animals. Now, government has started national vaccination campaign against HS and BQ to help dairy farmers.

Poultry Vaccination

Vaccination of the poultry started as early as 1968 AD with vaccination against infectious diseases like Ranikhet disease and Fowl Pox disease. Then according to the need of the country vaccination against other infectious diseases were added and this vaccination safe guard the poultry and has become the Poultry Industry supplying eggs and meat to feed the population. As the village chicken becoming a threat spread infectious disease to big industry government has started national campaign to vaccinate the village chicken with heat stable vaccine.

PPR Vaccination

PPR Vaccination in Nepal started with the vaccine import from African countries in 1998 AD. But after 2000 AD vaccination was carried out from vaccine manufactured within the country. Like the Rinderpest eradication program Nepal is following Global PPR eradication program. Therefore, it has started mass vaccination program to control disease under National vaccination program. It has estimated to vaccinate 8 million sheep and goat this year for which CBPL has scale up its production.

Swine Fever Vaccine

Swine fever vaccine in Nepal started in 1998 AD to control the swine fever outbreak within the country. It is meeting the demand of the country with the vaccine manufactured in CBPL, which is live Lapinised vaccine given as early as 8 weeks of age. Now it is also carried out as a national vaccination campaign for which 1 million doses of vaccine is used every year.

FMD Vaccination

Vaccination against FMD long time back with the vaccine imported from outside the country. We cannot export the product from FMD infected area but if we create a FMD free Zone within the country according to OIE guide line we can export livestock product from that Zone. In line with the guideline Nepal started National FMD vaccination program from 2012 AD to create a FMD free Zone in Eastern and Far-Western region. For zoning purpose it is continuing its vaccination program till now and consuming more than a million doses every year.

Connecting**Chemistry**



ANIMAL NUTRITION

NEUBACID™ SOFT ULTRA

Broad spectrum multidimensional acidifier

NEUBACID MOULD

Liquid and Dry

Mould killer

NEUBACID™ FC Liquid

Water acidification liquid premixture
-organic acids with vitamin-C

NEUBAFIX™ Premium Plus

Broad Spectrum Mycotoxin Binder cum Mould Inhibitor

For more information, please contact:

Brenntag Ingredients India Pvt. Ltd.

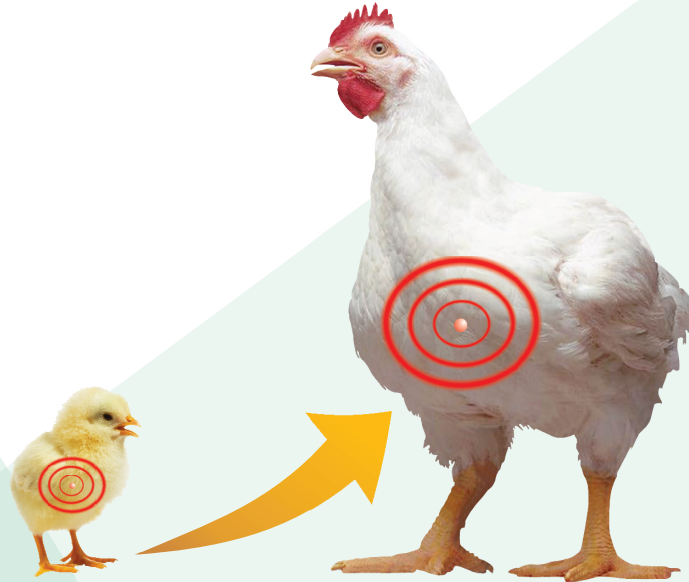
301, 3rd Floor, Ackruti Center Point, MIDC,

Andheri East, Mumbai - 4000 93 • Phone: +91 22 42482100.

nitesh.kadam@brenntag-asia.com

www.brenntag-asia.com

Optimizing **Intestinal Integrity** for Year Round Performance



INVEST

with



25 kg kraft paper bag

For use in Pre-starter & Starter feed

HARVEST

with



25 Kg flat-bottomed, multi-layered paper bag

For use in Finisher feed

Elanco

ELANCO INDIA PRIVATE LIMITED
 Western Edge I, Unit No. 201, 2nd Floor,
 Near Western Express Highway, Borivali (East), Mumbai 400066
 For product queries: Tel: 91-22-66156703
 Email: india.ahcare@elanco.com, www.elanco.com

Elanco, Maxiban, Monteban and the Diagonal Bar are trademarks owned or licensed by Eli Lilly and company, its subsidiaries or affiliates.
 © 2017 Eli Lilly and Company or its affiliates

INBRLMXN00031

सम्पूर्ण प्राविधिक शिक्षाको एउटै गन्तव्य



नेपाल पोलिटेक्निक इन्स्टिच्युट (NPI)



कलेज अफ एग्रिकल्चर, भेटेरिनरि, इन्जिनियरिङ एण्ड मेडिकल साइन्सेस

भरतपुर, चितवन, नेपाल

BACHELOR LEVEL

१. वि.भि.एस्सी. एण्ड ए.एच. ५ वर्षे
२. वि.एस्सी. एजी. ४ वर्षे
३. वि.एन. (PBN) ३ वर्षे
४. वि.एस्सि. नर्सिङ्ग ४ वर्षे
५. वि.इ. सिभिल ४ वर्षे
६. वि.ई. इलेक्ट्रिकल ४ वर्षे

PCL/ DIPLOMA LEVEL (3 YEARS)

१. आइ.एस्सि.एजि. (बालि तथा पशु विज्ञान)
२. सिभिल र कम्प्युटर ओभरसियर
३. इलेक्ट्रोनिक्स ओभरसियर
४. जेनेरल मेडिसिन (एच.ए.)
५. इलेक्ट्रिकल ओभरसियर
६. ल्याव टेक्निसियन

TSLC LEVEL (18 MONTHS)

१. अ.न.मि.
२. सि.एम.ए
३. ल्याव असिस्टेण्ट
४. भेटेरिनरी जे.टी.ए
५. अमिन (नापी सम्बन्धि)

सम्पर्क:

फोन नं. ०५६-५२४१६१, ५७२४१७, ५२४८८६, ५३३१३३, ०१४७८३५६२, ८८५५०६५३३६



कब ५०० जातका चल्लाहरु



नेपालको पहिलो वातानुकूलित
प्यारेन्ट खोर प्रणाली



संसारकै सर्वोत्कृष्ट युरोपियन
पिटरसाईम मेसिन प्रयोग
गरी चल्ला उत्पादन

अब अरु किन खोज्ने
हाई-लाइन नै खोज्ने



अविनाश ह्याचरीबाट उत्पादित चल्लाका विशेषताहरु

- उच्चतम मासु उत्पादन क्षमता (ब्रोइलर)
- विश्वविरुद्ध हाई-लाइनबाट सर्वाधिक अण्डा उत्पादन (लेयर्स)
- सर्वोत्तम बाँच्ने र रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता



Hy-Line
BRAND
LAYERS

Producer

**Avinash Hatchery Pvt. Ltd.
Avinash Hy-Line Nepal Pvt. Ltd.**

Anandamarg, Narayangarh, Chitwan, Nepal
Tel: 056-570315, 570615, 570715, 5070999
KTM: 01-4350015, 4350464



उत्पादक

**अविनाश ह्याचरी प्रा.लि.
अविनाश हाई-लाइन नेपाल प्रा.लि.**

आनन्दमार्ग, नारायणगढ, चितवन
☎: ०५६-५७०३१५, ५७०६१५, ५७०७१५, ५७०९९९
काठमाडौं: ०१-४३५००१५, ४३५०४६४

E-mail: avinash.hatchery@gmail.com



Mycofix®

Absolute protection

Powered by science to actively defend against multiple mycotoxins*



With 3 combined strategies



ADSORPTION



BIOTRANSFORMATION



BIOPROTECTION

*Authorized by EU Regulation 1060/2013.

mycofix.biomin.net

Naturally ahead

Biomin®

Speciality offerings for specific needs



Intertonic Oral

- To reduce production stress
- Prevents Fatty Liver
- Instant Nutrients, Improves Digestion
- To improve growth & feed conversion

Liquid of Sorbitol, Choline, Magensium, Carnitine & Betaine



Introvit A+ WS

- To combat and prevent all kind of Stresses
- Prevention or treatment of vitamins, minerals & amino acids deficiencies
- For essential weight gain
- Improvement of feed conversion
- Economy of use



Powder of Vitamins, Minerals & Amino Acids with additional Vitamin A



Vitol-140 Oral

- Antioxidant, preventing oxidation of lipids within membranes
- Strong immune response with enhance resistance of poultry to infectious diseases
- Highly effective in reducing toxicity of metals such as sliver, arsenic and lead, and shows slight effects against cadmium and mercury toxicity
- Increases egg production
- Strong bones and good egg shell quality
- Improves calcium and phosphorus metabolism

Vitamin AD₃E liquid

Introvit-ES-100 Oral

- Antioxidant
- Improves immune responses
- Increases antibodies titer
- Enhances recovery from diseases



Vitamin E & Selenium liquid

For further information:



कान्तिपुर भेट डिस्ट्रिब्युटर्स

त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं,
फोन नं. : ०१४२२९३५४, ०१४२६९८२३
ईमेल : kantipurvet@gmail.com

www.kantivet.com.np



MINTREX[®]

Improved Performance, Improved Profitability

MINTREX[®] chelated trace minerals decreases mortality, reduces condemnations, improves egg production and positively impacts your profitability.*

www.novusint.com/MINTREX

NOVUS[®]

* When compared to other mineral sources.

* NOVUS and MINTREX are trademarks of Novus International, Inc., and are registered in the United States and other countries. ©2017 Novus International, Inc. All rights reserved. 3826_v2_EN_APEC

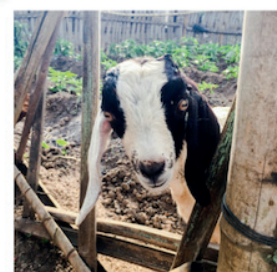


HIMALAYAN COLLEGE OF AGRICULTURAL SCIENCES & TECHNOLOGY (HICAST)



PU AFFILIATE

Celebrating **15+** glorious year of **Agricultural Revolution through Quality Education**



Your Career in Agriculture Starts Here



1000+ enrollments
 500+ graduates
 150+ national & int'l scholars
 250+ team leaders in I/NGOs, CBOs, POs
 50+ government officers
 20+ entrepreneurs

Experienced Based Learning approach
 Public Private Partnership (PPP)
 Pioneer College in Agricultural Education
 Product Performance
 Centrally Located
 Practical Based Education with outreach programs
 Reputed Faculty Members

For Details
HICAST
 Kalanki, Kathmandu, Nepal
 +977 1 5195050
infohicast@gmail.com
www.hicast.edu.np



HICAST MOBILE APP DOWNLOAD



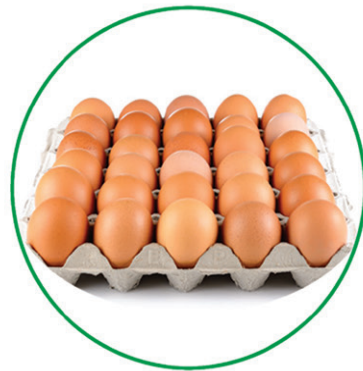
Check the official mobile app of Himalayan College of Agricultural Sciences and Technology





NEW HOPE

QUALITY BEST
SERVICE FIRST



Produced
20 Million Tons
of animal feed

Processed
1.3 Billion
Chickens

Processed
8 Million
Pigs

Worldwide



Regions
30

Employees
70000

Subsidiaries
600

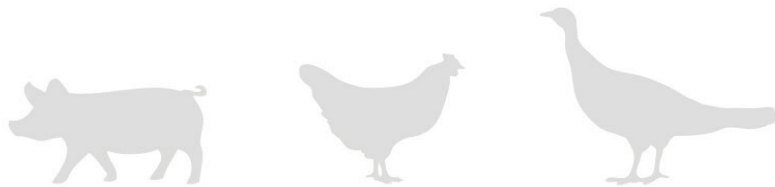
Over.
100 Billion

New Hope Agro Business Nepal Pvt. Ltd.

Bharatpur-15, Mangalpur, Chitwan, Tel.: 056-591565



Smizyme



A Phytase With the Top Heatstability in the World

- Retains more than 80% at 203 °F & 45 seconds pelleting.
- Instantly and fully releases in forestomach with non-coating.
- Shows higher bio-efficiency and excellent animal performances.

Marketed in Nepal By:



Nimbus International Co. Pvt. Ltd.

KUK Building, Sinamangal, Kathmandu, Nepal

BEIJING SMILE FEED SCI. & TECH. CO., LTD
www.chinaphytase.com/bj smile@chinaphytase.com

Tel/Fax: 0086-10-6219 9256

FAMI-QS ISO9001 ISO22000



INVEST WISELY...

Buy U.S. Soy Meal...for

- Higher percentage of total 5 digestible essential amino acids (Lysine, Methionine, Cysteine, Threonine, Tryptophan)
- Low crude fibre & Low neutral detergent fibre
- Higher energy value per unit, (higher sucrose, lower raffinose & stachyose)
- Evenly grinded particle size (no grinding required)
- Ease of business (timely and guaranteed supply)





Newcastle Disease, Avian Infectious Bronchitis, Infectious Bursal Disease & Avian Reovirus Vaccine, Inactivated (Combined)-V4K

With

“The New Generation Adjuvant **Technology**”

ND

IB



REO

IBD

Ground-Breaking Polyvalent Vaccine to **Empower Poultry Health**



VENTRI BIOLOGICALS
(Vaccine Division of VHPL)
'Venkateshwara House', S. No. 114/A/2, Pune Sinhadgad Road, Pune 411030.

Tel: 020 - 9021151180 Fax: +91-20-24251077.
Email: ventri.biologicals@venkys.com www.venkys.com

**“स्वदेशमै उत्पादित स्तरीय खोप लगाऔं
अमूल्य पशुधनको संरक्षण गरौं”**

खोप किन लगाउने ?

- महामारी रोगबाट पशुको सुरक्षा गर्न ।
- कम लागतमा पशु स्वास्थ्य संरक्षण गर्न ।
- मानिसमा सर्न सक्ने पशुजन्य रोग नियन्त्रण गर्न ।

उत्पादित खोपहरूको नाम तथा खोप लगाइने पशुपंक्षी

क्र.सं.	खोपको नाम	खोप लगाउने पशुपंक्षीहरू
१	पि.पि.आर	भेडा, बाखा
२	स्वाइन फिभर	सुंगुर, बंगुर, बंदेल
३	एच.एस. वि.क्यू.संयुक्त	गाई, भैसी, बाखा, बंगुर
४	एच.एस	गाई, भैसी, बाखा, बंगुर
५	एच.एस. एरोसोल	गाई, भैसी, बाखा, बंगुर
६	एन्थ्र्याक्स स्पोर	सबै जनावर
७	रानीखेत एफ वन	कुखुरा
८	रानीखेत आर.टु.वि.	कुखुरा
९	रानीखेत लासोटा	कुखुरा
१०	फावल पक्स	कुखुरा
११	गम्बारो	कुखुरा
१२	रानीखेत आई.टु	कुखुरा



पशु सेवा विभाग
पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय
केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाखा
त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौं
फोन नं.०१-४२५२३४८

उपलब्ध हुने स्थानहरू:

सुनगाभा भेट डिष्ट्रिब्युटर, त्रिपुरेश्वर, ०१-४२६०८७७; मुनाल बायोभेट त्रिपुरेश्वर ०१-४२६१०७१; पशुपति भेट सप्लायर्स, पोखरा ०६१-५३०३४९; वीरगंज भेट फर्मा, वीरगंज, ०५१-५२२५२२ ; पेट भेट सेन्टर, धनगढी ०९१-५२३७६३; हिमालयन एग्रोभेट, नेपालगंज, बांके ०८१-५२२९७६; श्री एग्रो भेटेरिनरी कन्सर्न, विराटनगर ०२१-५२४६४८ ; बनेपा भेटेरिनरी डर्ग सप्लायर्स, बनेपा ०११-६६३४६८; तुलसी भेट कन्सर्न, चितवन ०५६-५२५६३८

FULLMINTM

Gold

**Better
Chelation & Higher
Mineral Absorption**

Premium Quality Herbal Chelated Mineral Mixture

- ▶ Improves Fertility and Reproductive Health
- ▶ Prevents Pre Partum and Post Partum disorders
- ▶ Improves Milk Yield and Fat %
- ▶ Improves Growth Rate and Overall Health

MIXING RATE

**50 gm per cow / buffalo per day to be
mixed in feed**



Available Pack: 1.2 kg, 6 kg & 24 kg



INDIAN HERBS SPECIALITIES PVT. LTD.

BRANCH OFFICE: P. Box No. 5, Sharda Nagar, Saharanpur-247001, (U.P.)

Ph. No.: 0132-2615010 (30 Lines), 2725045-46, Fax No.: 2726288, E-mail: info@indianherbs.org

“50 Years in Veterinary Profession: New Dimension in Federalism”

13th National Conference and Golden Jubilee of Nepal Veterinary Association

23rd-25th May 2018

Kathmandu

1967 - 2017

We Thank You All



NIMBUS
CULTIVATING PARTNERSHIPS



GALVmed
Protecting Livestock - Improving Human Lives



HEIFER
INTERNATIONAL
NEPAL



DELIVERING
FOR LIFE



*Best wishes and Congratulation to
Nepal Veterinary Association (NVA)
on*

Completion of

50 years

Continuous Service

for the

Upliftment of Veterinary Profession and Veterinarian





AHTCS

ANIMAL HEALTH TRAINING AND CONSULTANCY SERVICES

RAMGHAT-10, POKHARA, TEL: 061-526455

“Helping people to make difference”

Animal Health Training and Consultancy Service (AHTCS) is a service oriented not profit making non-governmental organization. It was started in 1981 as Animal Health Improvement Program (AHIP) of Rural Development Centre (RDC) under the direction of UMN. AHTCS was registered as an independent NGO in 2000 A.D in Kaski District.

Vision

AHTCS will be a sustainable and leading organization for building self-reliant, healthy and sustainable farming communities

Mission

Improve quality of life of poor, marginalized and needy farmers by providing quality animal health care and livestock education using local resources and linking with other partners



EQUINE WELFARE PROJECT (WEWP)

It is funded by Brooke UK. It is the pioneering project in Nepal that works for animal welfare issues, especially those of equines since 2007. It had been providing training to private/government vet technicians on “Equine behavior, approaching, handling, basic medicine and welfare friendly veterinary service delivery”



VILLAGE ANIMAL HEALTH WORKER (VAHW) TRAINING

This 35 days’ training course is designed to provide skill based training opportunities for School Leaving Certificate (SLC) appeared leader farmer or interested person.



For more info: www.ahtcs.org.np E-mail: info@ahtcs.org.np
<https://www.facebook.com/ahtcspokhara/>

BECAD

Composition:

Nutritional value per ml:

Vitamin A	50000 IU
Vitamin D ₃	5000 IU
Vitamin C	100 mg
Vitamin E	50 mg
Vitamin B ₁₂	25 mcg

Available as : BECAD 30 ml, 60 ml, 120 ml, 500 ml / 1000 ml. को बोटलमा उपलब्ध छ ।

KOXIMAR

KOXIMAR-S 150/500 gm

Amprolium Hydrochloride 20 % w/w

Sulfaquinoxaline 20 % w/w

KOXIMAR 30 gm / 500 gm

Amprolium HCl 20 % w/w

Vitamin K₃ 0.2 % w/w

PAINMAR

Composition: Meloxicam 100 mg + Paracetamol 1500 mg Bolus

ASICAL

Composition:

Each 100 ml contains

Tricalcium phosphate	4800mg
equivalent to elemental Phosphorus	955 mg
equivalent to elemental Calcium	1867 mg
Cyanocobalamin (Vitamin B ₁₂)	150 mcg
Cholcalciferol (Vitamin D ₃)	10000 IU
Magnesium Sulphate equ. to elemental Magnesium	200mg

Available as:

ASICAL 5 ltr / ASICAL 2 ltr / ASICAL 1 ltr / ASICAL 500 ml

LFT SYRUP

Composition:

Each 5 ml contains:

Tricholine Citrate	700 mg
Vitamin B ₁₂	15 mcg
Niacinamide	15 mcg
Inositol	12 mg
Biotin	10 mcg
DL Methionine	

Available as :

LFT Syrup 120 ml/ 500 ml को बोटलमा उपलब्ध छ ।

ZEEMAR-DS

Composition:

Each uncoated bolus contains:

Trimethoprim	200 mg
Sulphadiazine	1000 mg

Indication:

जनावरहरूमा हुने ब्याक्टेरियल स्काउर्स (Bacterial Scours) को उपचार मा प्रयोग हुन्छ ।

Available as:

ZEEMAR DS १०X४ को बट्टामा उपलब्ध छ ।

PIPZIN Solution

Composition:

Each ml contains: Piperazine Hydrate IP 450 mg

Available as:

PIPZIN 30 ml, PIPZIN 500 ml मा उपलब्ध छ ।

CINDOX FORTE

Composition:

Each Gram Contains:

Neomycin Sulphate IP equivalent to 100 mg of Neomycin
Doxycycline Hydrochloride IP 100 mg

Available as: CINDOX-Forte Powder 10 gm/50gm

WORMAR

Available as:

Wormar 200	Albendazole 200 mg
Wormar 600	Albendazole 600 mg
Wormar 1500	Albendazole 1500 mg

Composition:

Wormar Suspension 60 ml/120 ml/1L/5L
Each ml contains: Albendazole 25 mg

Indication:

WORMAR ले विभिन्न प्रकारका युकाहरू जस्तै Roundworm, Hookworm, Capillary worm, Tapeworm, Liver fluke आदिनाई पुरै रक्ता मा राख्छ ।

MATEMAR

MATEMAR-L225:

Each Uncoated Tablet Contains: Oxyclozanide 150 mg + Levamisole HCL 75 mg

MATEMAR-L1500 Bolus

Each Bolus Contains: Oxyclozanide 1000 mg + Levamisole Hydrochloride 500 mg

MATEMAR-L Suspension (100 ml, 120 ml, 1000 ml)

Each ml Contains: Oxyclozanide 34 mg + Levamisole Hydrochloride 25 mg

MATEMAR-L Suspension (120 ml, 1ltr)

Each ml Contains: Oxyclozanide 30 mg + Tetramisole HCl 30 mg

MATEMAR- 200 Tablet

Each Tablet Contains: Oxyclozanide- 200 mg

MATEMAR- 1000 mg Bolus

Each Tablet Contains: Oxyclozanide- 1000 mg



ANIMAL CARE DIVISION

ASIAN Pharmaceuticals Pvt. Ltd.

Marketing Office: Kamalpokhari, Ktm, Nepal
Tel: 442371, 4421650
Fax: +977-1-4415050
E-mail: asianph@wlink.com.np

Factory: Omsatiya-1, Rupandehi, Nepal
Tel: 071-500059/621558
Email: asianph2014@gmail.com,
asianph@mos.com.np

स्वस्थ पशु
समृद्ध किसान



GLOBAL ALLIANCE FOR LIVESTOCK VETERINARY MEDICINES

GALVmed works through partners to make livestock vaccines, medicines and diagnostics accessible and affordable to the millions of smallholder livestock keepers for whom livestock is a lifeline in Africa and South Asia. Our mission is to make a real difference to the livelihoods of resource-poor smallholder farmers by facilitating provision of animal health tools, within a sustainable economic framework.

Our two main strands of work are:

Product Development, we select and harness the best international expertise needed to develop high impact livestock vaccines, ready for commercial production and suitable for widespread use by smallholders in Africa and South Asia in the control of major livestock diseases.

Commercial Development, we partner with animal health industry in establishing large scale portfolio distribution networks in Africa and South Asia to provide smallholders with access to suite of multiple veterinary products

In South Asia (India and Nepal), there has been remarkable progress in the delivery of an effective vaccine against Newcastle disease, a highly contagious disease of poultry which devastates village flocks in Africa and South Asia. A new vaccine against porcine cysticercosis has been commercially produced and registered in India. GALVmed will continue to work with our partners to set up effective distribution networks that will holistically address the animal health products needs of smallholder farmers.

GALVmed is funded by the Bill & Melinda Gates Foundation and UK aid from the UK Government.

For more information on our work in India and Nepal, contact our South Asia office at:

Unit 118 & 120 B, Splendor Forum | Plot No 3, Jasola District Centre, Jasola | New Delhi, India - 110025
Tel: +91 (11) 4050 7200 Fax: +91 (11) 4050 5993 | Email: Peetambar.Kushwaha@galvmed.org,
www.galvmed.org

कृषिको सम्भावनाहरूलाई उजागर गर्दै



11 PRODUCTION UNITS



800+ EMPLOYEES



QUALIFIED TEAMS



25,000+ FARMER PARTNERS IN ALMOST 70 DISTRICTS

IFDC PARTNERSHIPS WITH DEVELOPMENT CORPORATION ACTORS
WIMROCK
PRACTICAL ACTION



9 COMPANY OWNED DEPOTS



600+ DEALER/SUB-DEALER NETWORKS & EXPANDING



25000 MT GRAIN STORAGE FACILITY

KUK Building, Sinamangal, G.P.O. Box: 5751, Kathmandu, Nepal, Tel: +977-1-4467791, Fax: +977-1-4467795
Email: corporate@nimbusnepal.com, Website: www.nimbusnepal.com